

ПАЗИТЕЛЯТ НА МОНЕТНИЯ ДВОР

Вълнуващо пътешествие
в тайния живот на Англия през 17. век!

ИЗДАТЕЛСКА КЪЩА БАРД

ФИЛИП КЕР

ФИЛИП КЕР
ПАЗИТЕЛЯТ НА МОНЕТНИЯ
ДВОР

Превод: Юлия Чернева

chitanka.info

„Пазителят на монетния двор“ е невероятна историческа мистерия, изключително, изпълнено с напрежение пътуване по сенчестите улици и забутаните квартали на Лондон с гениалния сър Исак Нютон и верния му помощник Кристофър Елис. Обитаваният от духове Тауър с неговата кървава история е идеалният фон затози необикновен, доставящ пиршество за ума разказ за живота в Лондон през 17-ти век.

„Интригуващ поглед към живота на Монетния двор и Лондонската крепост Тауър и към ума на един велик мислител, за когото знаем твърде малко“.

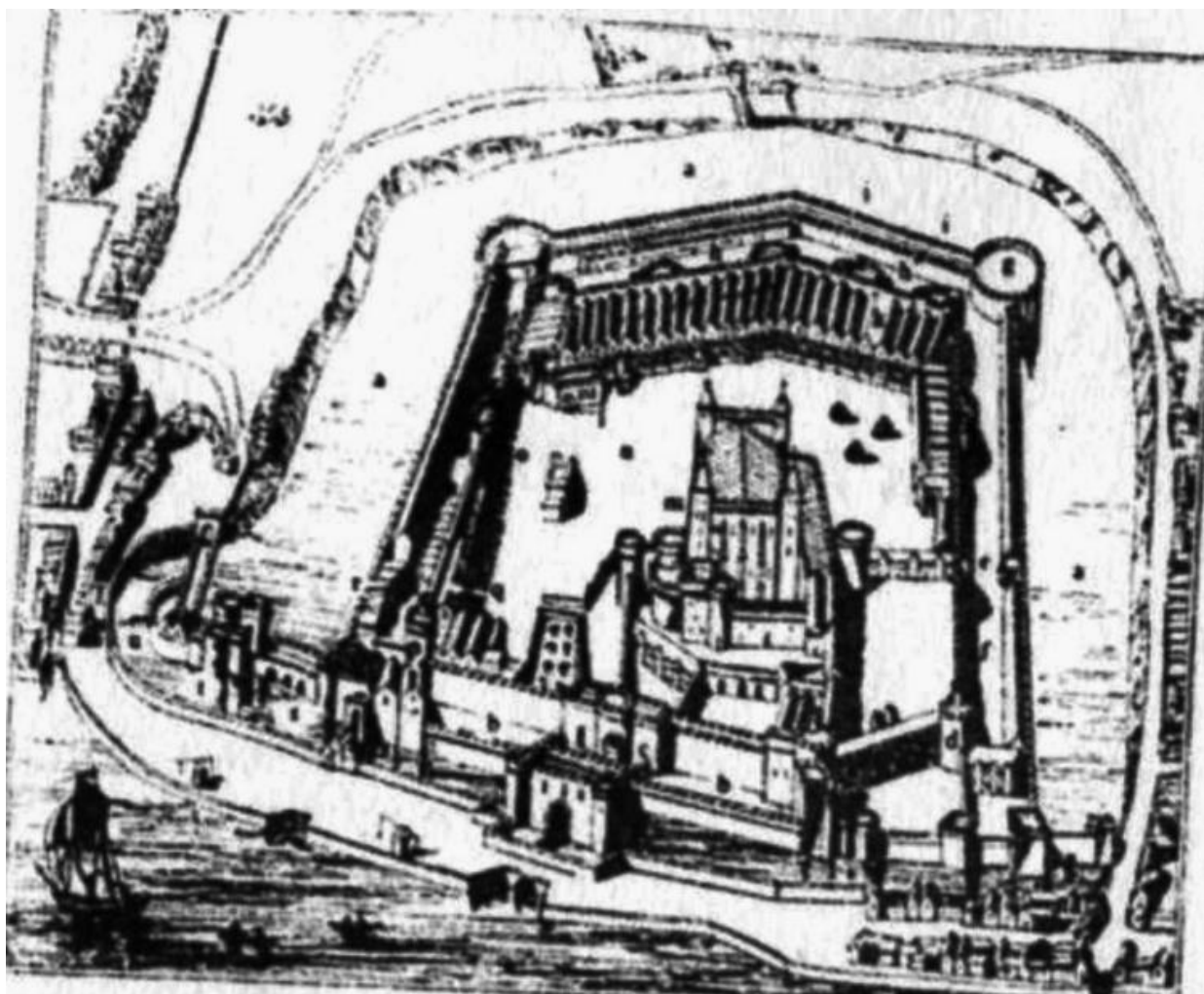
Канадиън Прес

На Наоми Роуз

ПРОЛОГ

*„Дигни се, светлей (Иерусалиме); защото
дойде твоята светлина, и слава Господня изгря
над тебе.“*

Исаия, 60:1

а. Ров

б. Уотър Лейн

- c. Кървавата кула
- d. Солната кула
- e. Кула Широковърха стрела
- f. Ирландски монетен двор
- g. Месинговият хълм
- h. Английски монетен двор
- i. Къщата на Пазителя
- j. Къщата на Главния майстор
- k. Тухлената кула (дом на командира на Артилерията)
- l. Параклис
- m. Бялата кула
- n. Моравата
- o. Кула Бийчам
- p. Камбанарията
- q. Къщата и дворът на Главния инспектор
- r. Вход на Монетния двор (и за кабинета на Нютон)
- s. Кула Байуърд
- t. Средна кула
- u. Лъвска кула
- v. Тауър Стрийт към Източен Лондон

Заклех се да не разказвам тази история, докато Нютон е жив.

Осем дни след смъртта на сър Исак Нютон, в утрото на 28 март 1727 година, аз взех карета от новото си жилище на Мейдън Лейн, Ковънт Гардън, и заедно с доктор Самюъл Кларк, приятел и тълкувател на Нютон, отидох в Уестминстърското абатство, където видях Нютон да лежи в ковчег, положен като легендарен древногръцки герой.

Намерихме го в зала „Ерусалим“, просторно помещение с дъбова ламперия и голяма камина, която се пада в югозападната част на Абатството, където има гоблени и витрини от периода на Хенри III и мраморни бюстове на Хенри IV и Хенри V. Говори се, че един ден Хенри IV припаднал, докато се молел, и бил пренесен в зала „Ерусалим“, където починал, и така се изпълнило предсказанието, че ще умре в Ерусалим.

Не мога да кажа дали Хенри си е приличал в смъртта, но балсаматорът на Нютон си бе свършил работата добре и не бе гримирал лицето му като на блудница — грешка, каквото хората от бранша често

допускат. Плътта му изглеждаше естествена — румена, мека и съвършена, сякаш спеше. И тъй като нямаше осезаема миризма, макар че Нютон беше мъртъв от седмица и нещо — твърде дълго време за труп да бъде над земята, с готовност бих се заклел в способностите на балсаматора, защото пролетта все още не бе настъпила, но беше доста топло.

Мъжът в отворения ковчег върху голямата, дълга маса беше с дълга светложълта перука, обикновена бяла ленена риза и официално черно облекло от три части. Лицето му беше набръчкано, някак увиснало към челюстите и въпреки заострения, орлов нос — безизразно. Очаквах да видя проникателността и интелигентността, които одухотворяваха чертите му приживе. И може би застинало като олицетворение на мъдростта. Но в смъртта Нютон беше абсолютно незабележителен.

— Чувстваше силни болки от камъка в пикочния мехур, когато почина — отбелязах аз.

— Но въпреки това беше с ума си — отвърна доктор Кларк.

— Да. Нютон беше изключителен. Гледаше на сътворението като на загадка, чиито отговори Господ е разпръснал из света. Или като на шифър, който може да бъде разчетен, ако максимално се съсредоточиш. Според мен мислеше, че човек, разгадал земен код, може да проумее и Божествения. Не вярваше в нищо, ако не можеше да го докаже като теорема или да го начертае.

— Нютон ни даде кълбото със златна прежда, с което да си проправяме пътя в Божия лабиринт — рече доктор Кларк.

— Да, точно така.

След обяда се върнах в жилището си на Мейдън Лейн. Спах неспокойно, сам с все още тлеещите си спомени за Нютон. Не мога да кажа дали го познавах добре. Съмнявам се дали съществува човек, който да може да твърди подобно нещо, защото той беше рядка птица, особняк, при това някак затворен. Смея обаче да претендирам, че за известно време го познавах по-добре от всички, с изключение на госпожа Кондит.

Преди да се запозная с Нютон, аз бях като Лондон преди Големия пожар и не се замислях много за лошото състояние на интелектуалния ми багаж. Но когато неговата искра попадна върху мен и силният вятър на ума му разпали пламъците в тесните улички на клетия ми мозък,

повечето от които бяха задръстени с боклуци, защото бях млад и глупав, огънят лумна толкова бързо, че горя доста буйно.

Ако беше само огънят, разпален от запознанството с него, може би щях да спася нещо от себе си. Но огън в сърцето ми запали и племенницата му госпожа Кондит, тогава госпожица Бартън, и в такива случаи, когато на няколко места избухне пожар и между тях има голямо разстояние, огънят изглежда като резултат на огромен и зловещ свърхестествен замисъл. В един твърде кратък и ярък миг моето небе беше озарено като от фойерверки, а в следващия — лежах съкрушен и всичко беше опорочено, душата ми съсипана, а сърцето ми изгоря и се превърна в студен, черен въглен. Накратко, от живота ми остана само пепел.

Разбира се, след пожара идва възстановяването. Великите проекти на сър Кристофър Рен^[1]. Катедралата „Сейнт Пол“. Да, вярно е, и аз имам проекти. Фактът, че съм бивш полковник, може да накара някого да помисли, че нещо се е издигнало от пепелта на предишния ми живот. Възстановяването обаче беше трудно. И не напълно успешно. Понякога си мисля, че щеше да е по-добре, и аз да бях умрял след разрива като цар Приам, убит от Ахилевия син Неоптолем сред горящите развалини на Троя.

Доктор Кларк не се славеше като търпелив човек, за да му разкажа всички тези неща. Несъмнено все още беше склонен да вярва, че доктор Нютон даваше зрение на слепците. Но всеки войник ще ви каже, че понякога не е добре да виждаш твърде много. И най-смелият може да се стресне при вида на врага. Можеше ли цар Леонид със своите триста спартанци да задържи Термопилите цели два дни, ако хората му бяха видели всичките воители на персийската армия отвъд прохода? Не, в някои случаи е по-добре да си спяп.

Кларк каза, че Нютон ни е дал златното кълбо, с което да си проправяме път в Божия лабиринт. Отначало и аз възприемах така работата му. Само че създателят на лабиринта го бе построил другояче. Лабиринтът е безкраен и на някой кръстопът стигаш до ужасяващото откритие, че всъщност няма създател. Аз обаче повече харесвам метафората с бездната или пъкъла, в който по силата на устройството на света, падащите тела, математиката и хронологията Нютон ни спуска с въже, и това положение е по-рисковано, защото земното притегляне върши невидимата си работа.

Невидима работа... Нютон знаеше всичко по този въпрос. Неговата теория за гравитацията, разбира се. Интересът му към алхимията, например. И шифрите. Можех да разкажа на Кларк такава история за кодове, шифри и тайни, че перуката му щеше да запуши. Но доктор Кларк нямаше търпението да изслуша подобно изложение, защото е трудно за разбиране и заплетено, пък и аз съм войник и не умея много да разказвам. Нещо повече, липсва ми опит, тъй като досега тези неща не съм ги разказвал никому. Нютон ме закле да мълча относно тъмната материя, както самият той се изрази. Сега обаче, когато този велик човек е мъртъв, не виждам причина да не я разкажа на някого. Но на кого? И откъде да започна? Опасявам се, че съм твърде скован, за да обладавам безпристрастното красноречие и убедителния, ясен исторически стил, който би задържал за дълго вниманието на слушателя. Това е недостатък, присъщ на англичаните. Ние се изразяваме твърде безлично и не умеем особено да разказваме. Трябва да призная, че съм забравил много неща. Трудно ми е да запомням всичко. Изминаха повече от тридесет години и много аспекти в историята са избледнели в паметта ми. Но вероятно не притежавам необходимите способности, защото не смятам, че съм интересен, особено в сравнение с Нютон. Как бих могъл дори да си помисля, че мога да разбера човек като него! Не съм писател. Мога да опиша по-добре някоя битка, отколкото подобна история. Бленъм, Ауденарде, Малплаке. Сражавал съм се във всички тези битки по време на войната за испанското наследство, 1701–1714 година. В моя живот няма много поезия. Нито красиви думи. Има най-вече оръжия, саби, куршуми и леки жени.

Но може би ще се опитам да се упражня наум да разкажа тази история, защото искам един ден всички да я знаят. И ако случайно съм скучен, ще си заповядам да престана и няма да се обидя. Не съм мислил, че разказвайки всичко случило се, може да се наложи и да го напиша. От друга страна обаче, има ли по-добър начин да усъвършенствам способностите си на разказвач, освен като напиша историята?

---

[1] Сър Кристофър Рен (1632–1723) — английски архитект, мислител и астроном, построил катедралата „Сейнт Пол“ в Лондон и

създал проект за реконструкция на Лондон след пожара през 1666 г. —
Б.пр. [↑](#)

ПЪРВА ГЛАВА

„Няма вече слънцето да ти служи за дневна светлина, и сиянието на месечината — да ти свети; но Господ ще ти бъде вечна светлина и Бог твой — твоя слава.“

Исаия, 60:19

Илюстрация — Михаел Майер, „Septimana philosophica“, 1620

В четвъртък, 5 ноември 1696 година, повечето хора отидоха на църква, а аз — да се бия на Дуел.

По онова време Денят на „Барутния заговор“ беше причина протестантите да празнуват двойно. На този ден през 1605 година крал Джеймс I беше спасен от заговора на римокатолиците да взривят Парламента, а през 1688 година принц Орански, щатхалтерът на Нидерландия, дебаркира в Торбей, за да спаси английската църква от деспотичната ръка на друг Стюарт, краля католик Джеймс II. В Сити се изнасяха проповеди по случай Деня на „Барутния заговор“ и аз щях да направя добре, ако бях изслушал някоя от тях, защото размисълът за Божествено избавление можеше да ми помогне да насоча гнева си срещу папската тирания, вместо срещу човека, дръзнал да постави под съмнение честта ми. Кръвта ми обаче кипеше, а главата ми бе пълна с мисли за сражения. Двамата със секунданта ми отидохме в „Пивница на края на света“ в Найтсбридж, където закусихме с по един стек говеждо и чаша рейнско вино, и оттам — в Хайд Парк, за да се срещнем с противника ми господин Шейър, който вече ни чакаше.

Шейър беше рядко срещан грозник. Езикът му бе твърде голям за устата и фъфлеше неразбрано като малко дете. Изглеждах го така, сякаш беше бясно куче. Вече не си спомнях за какво се бяхме спречкали. Бях свадлив младок, но по всяка вероятност и двамата имахме вина.

Никой не се извини. Четиримата съблякохме връхните си дрехи и грабнахме шпагите. Умеех да боравя с оръжието, защото ме беше обучавал господин Фиг на Оксфорд Роуд, но в дуела липсваха хитри ходове и аз реших спора набързо, като раних Шейър в лявата страна на гърдите. Мястото беше близо до сърцето и хвърли клетия човечец в смъртен страх за живота му, а мен — в уплах от съдебно преследване, тъй като от 1666 година дуелите бяха забранени със закон. Повечето господа не обръщаха внимание на правните последици от действията си, но господин Шейър и аз учехме в школата за прависти „Грейс Ин“ и бяхме запознати в детайли с английското законодателство, когато кавгата ни бързо прерасна в скандал, който ме принуди след това да се откажа от адвокатска кариера.

Загубата за професията вероятно не беше голяма, защото не проявявах кой знае какъв интерес към правото и още по-малко влечение. Бях започнал да го изучавам само за да доставя удоволствие на покойния ми баща. Той много уважаваше адвокатите. Пък и какво друго можех да направя? Семейството ни не беше богато, но имахме връзки. Големият ми брат Чарлс Елис, който по-късно стана член на

Парламента, тогава беше заместник на Уилям Лаундс, постоянен секретар на Първия лорд-ковчежник на Хазната и кралски съветник. Кралският ковчежник лорд Годолфин наскоро беше подал оставка. Няколко месеца по-късно кралят определи за негов приемник тогавашния министър на финансите лорд Монтагю, на когото сър Исак Нютон дължеше назначението си като Пазител на Кралския монетен двор през май 1696 година.

Брат ми каза, че до избирането на Нютон пазителят не е имал почти никакви задължения. Нютон поел поста, очаквайки все пак да получава възнаграждение въпреки малкото работа. Сеченето на новите пари по време на Голямата финансова реформа обаче придало на длъжността по-голямо значение, отколкото бе имала дотогава, и Нютон се превърнал в главния фактор за опазването на монетите.

Истината беше, че парите спешно се нуждаеха от защита, тъй като напоследък бяха намалили много стойността си. Нямаше много злато и единствените реални пари в кралството бяха сребърните монети — пенсове, шилинги, кроните половинки и целите крони. До въвеждането на механичното сечене повечето се правеха ръчно и имаха криви ръбове, които лесно се обрязваха и изпиляваха от мошеници. С изключение на емисията, сечена след Реставрацията, монетите в обръщение бяха от времето на Гражданската война и от времето на кралица Елизабет, когато бе произведено по-голямото количество от тях.

Съдбата се намеси и внесе още по-голяма бъркотия в сеченето на монетите, след като на престола се качиха Уилям III Орански и съпругата му Мария II Стюарт, дъщерята на брата на крал Джеймс II. Цената на златото и среброто се повиши неимоверно, затова в шилингите имаше много повече сребро, отколкото струваха. Или поне така трябваше да бъде. Новоизсеченият шилинг тежеше деветдесет и три грана^[1], макар че при непрекъснатото увеличаване на цената на среброто трябваше да тежи само седемдесет и седем грана. Още потрешното беше, че повечето шилинги бяха изтъркани, изтънели от употреба, нацърбени и изпилени и тежаха едва по петдесет грана. Поради тази причина хората често се запасяваха с новите монети и отказваха да приемат старите.

Законът за сеченето на новите монети беше приет от Парламента през януари 1696 година, макар че този акт само усложни

положението. Парламентаристите прибързано отрекоха старите пари, преди да се уверят, че съществуват достатъчно запаси от новите. И през цялото лято, ако можеше да се нарече такова, тъй като времето беше лошо, имаше недостиг на пари и всеки ден възникваха безредици. Защото ако нямаше достатъчно пари в обръщение, как щеше да се плаща на хората и с какво щеше да се купува хляб? Към всички тези тревожни факти трябваше да се добавят и измамите на bankerите и златарите. Те притежаваха огромно богатство, придобито чрез измама, и криеха златото и среброто си в очакване тези благородни метали да повишат стойността си. Освен това всеки ден се учредяваха банки и се налагаха непоносими данъци върху всичко, с изключение на женските тела и честните, усмихнати лица, които ставаха все по-малобройни. Всъщност отсъстваше обществен консенсус и дух за борба и нацията се огъваше под бремето на множеството бедствия.

Осъзнавайки належащата потребност да си намеря работа и същата необходимост на доктор Нютон от служител, Чарлс убеди лорд Монтагю да ме препоръча на Нютон, макар че не се обичахме, както би трябвало да бъде между братя. И лека-полека беше уредено да отида в дома на доктор Нютон на Джърмин Стрийт и да се представя.

Спомням си добре онзи ден, тъй като имаше скреж, слухове за нови заговори на католиците срещу краля и мащабно издирване на яcobити^[2]. Славата на Нютон обаче не смая младежкото ми съзнание, защото за разлика от него, който беше професор в Кембридж, аз бях учил в Оксфорд, и макар че познавах класиката, не можех да обсъждам математиката, още по-малко връзката ѝ с вселената, нито естеството на спектъра. Знаех само че наред с господин Джон Лок и сър Кристофър Рен, сър Исак Нютон е един от най-учените хора в Англия, но не можех да кажа защо. По онова време „научните ми цели“ се изразяваха в игра на карти и преследване на хубави момичета, тъй като се бях отдал на изучаване на жените отблизо. Освен това боравах сръчно с шпага и пистолет, така както някои умеят да използват секстант и компас. Накратко, бях невеж като състав от съдебни заседатели, които не могат да се споразумеят за присъда. А напоследък, особено след като напуснах школата за прависти, невежеството беше започнало да ми тежи.

Джърмин Стрийт беше в наскоро завършеното модерно предградие Уестминстър. Къщата на Нютон се намираше в западния по-хубав край, близо до църквата „Сейнт Джеймс“.

В единадесет часа бях там и се представих. Прие ме прислужник и ме въведе в стая със запалена камина. Нютон седеше на червено кресло с червена възглавничка и четеше подвързан в червен марокен книга. Не си беше сложил перука и видях, че косата му е посивяла, но няма изкуствени зъби и изглежда добре за човек на неговата възраст. Беше облечен в тъмночервен мъхнат халат с позлатени копчета и си спомням, че на врата му имаше пъпка или нещо подобно, което го дразнеше. Всичко в стаята беше червено, сякаш там лежеше жертва на едрата шарка, защото казваха, че цветът изсмуква инфекцията. Помещението беше добре обзаведено. На червените стени бяха окачени няколко пейзажа, а в ъгъла до прозореца имаше изящен глобус, като че ли стаята беше вселената, а Нютон — богът в нея, защото ми се видя изключително мъдър човек. Носът му беше крив като мост над река Тибър, а очите му, които бяха спокойни, докато си почиваше, ставаха проникателни като кинжал веднага щом челото му се свъсеше от съсредоточеност, когато мислеше или му зададох въпрос. Устата му изглеждаше капризна, сякаш му липсваше апетит или чувство за хумор, а брадичката с трапчинка в средата беше сякаш разполовена. Говореше с акцент и погрешно бих предположил, че е от Норфък, ако не знаех, че е от Линкълншър, защото беше роден близо до Грантам. В деня, когато се запознахме, до петдесет и четвъртия му рожден ден оставаше месец и нещо.

— Не ми е присъщо да говоря за неща извън работата ми — каза той. — Затова, позволете ми да пристъпя направо към въпроса, господин Елис. Когато станах Пазител на Монетния двор на Негово величество, не предполагах, че ще се занимавам с разследване, преследване и наказване на фалшификатори и обрезащи монети. След като обаче разбрах това, написах писмо до съвета, отговарящ за държавната хазна, обясних, че тези въпроси са от компетенцията на министъра на правосъдието, и помолих, ако е възможно, да ме освободят от това задължение. Тяхна светлост пожелаха да не променят нещата, така че се налага да изпълнявам задълженията си. Всъщност превърнах въпроса в личен кръстоносен поход, защото ако сеченето на новите монети не успее, опасявам се, че ще загубим

войната с французите и кралството ще бъде опропаствено. Господ ми е свидетел, че от шест месеца изпълнявам дълга си. Но разобличаването на мошениците е трудно, тъй като са много, и установих, че отчаяно се нуждая от служител, който да ми помага. Не желая обаче раболепен подлец. Един Господ знае дали няма да се стигне до безредици, дали няма да се сблъскаме с насилие, защото фалшифицирането на монети се смята за държавна измяна и се наказва с цялата тежест на закона, а негодниците са отчаяна пасмина. Изглеждате сърцат и въодушевен млад мъж, господине. Но, говорете и се представете.

— Смятам, че трябва да ви кажа нещо във връзка с образованието си, сър — нервно започнах аз, защото Нютон говореше като баща ми, който винаги очакваше най-лошото от мен и обикновено не оставаше разочарован. — Учил съм право в Оксфорд.

— Добре, добре — нетърпеливо каза той. — По всяка вероятност ще се наложи да пишете бързо. Измамниците са обиграни разказвачи и те заливат с такова количество показания, че човек трябва да има три ръце. Но не бъдете тъй скромни, млади господине. Какво умеете да правите?

Замислих се какви други способности притежавам. И тъй като не можех да намеря думи и нямаше с какво още да се представя, започнах да правя гримаси, да клатя глава, да вдигам рамене и да се потя, сякаш бях в турска баня.

— Хайде, господине — настоя Нютон. — Не сте ли пронизвал някого с рапирата си?

— Да, сър — измънках аз, ядосан на брат си, че му е съобщил този неудобен факт, защото кой друг можеше да му го е казал?

— Отлично. — Той чукна веднъж по масата, сякаш отбелязваше резултат. — При това виждам, че имате точен мерник. — Съзирайки озадачеността ми, Нютон добави: — Онова на дясната ви ръка не е ли от изгаряне с барут?

— Да, сър. Имате право. Стрелям относително добре с късоцевна пушка и пистолет.

— Но съм убеден, че сте по-добър с пистолета.

— Брат ми ли ви го каза?

— Не, господин Елис, ръката ви. Късоцевната пушка би оставила белег на ръката и лицето ви, а пищовът само върху опакоето на ръката, и това ме наведе на мисълта, че по-често използвате пищов.

— Хубав номер, сър. Надцакахте ме.

— Знам и други. Несъмнено ще се наложи да посетим много бордеи, където очевидната ви слабост към дамите би била предимство. Жените може да споделят с вас неща, които да откажат на моите стари уши. Надявам се, че влечението ви към тъмнокосата жена, с която неотдавна сте били, може да ни позволи да прибегнем до военни хитрости и да получим информация. Вероятно тя ви е донесла ейл^[3] с аромат на хвойна.

— И ако това не е Пам! — издадох се аз, изумен от думите му, защото наистина бях прегръщал девойка с тъмнокестеняви коси сутринта на закуска в местната пивница. — Как разбрахте, че е тъмнокоса? И че съм пил ейл с хвойна?

— От дългия тъмен косъм, който украсява хубавата ви сърмена жилетка — обясни Нютон. — Косъмът показва цвета на косите ѝ, така както думите ви издават, че сте запознат с играта на карти. И това ще ни потрябва. А също и човек, който обича да си пийва. Ако не греша, маншетите ви са изцапани с червено вино. Снощи несъмнено сте пили доста и затова сутринта ви е било малко лошо и сте се нуждаели от хвойнов ейл, за да се съвземете. Острият мирис на ейл в дъха ви не може да се сбърка с нищо друго.

Чух се да ахвам от изумление, че толкова много неща са очевидни за него, сякаш вижда какво става в съзнанието ми и чете мислите ми.

— Изкарахте ме развратник и пьяница, достоен за бесилото — възразих аз. — Не знам какво да кажа. Дълбоко съм наскърбен.

— Моля ви, господин Елис, не го приемайте толкова навътре. Двамата с вас ще имаме взимане-даване с изметта на града. Работата в Монетния двор изисква да имам служител, който познава Лондон. И тъй като случаят е такъв, за да не ви измъчвам повече, длъжността е ваша, стига да я искате. Заплатата не е голяма. Само шестдесет фунта годишно като начало. Това не ми се нрави, защото признавам, много се опасявам, че подходящият човек няма да пожелае да работи за толкова пари и ще се посрамя, тъй като няма да смогна да изпълнявам задълженията си поради липса на помощник, от какъвто отчаяно се нуждая. Реших да предложа на моя служител къщата на Пазителя на Монетния двор в Тауър, заедно с всички привилегии, свързани с живота там.

— Много щедро от ваша страна, сър — рекох аз и се ухилих като идиот.

Това беше повече, отколкото очаквах. Откакто бях напуснал Грейс Ин, живеях на квартира на Кинг Стрийт, Уестминстър, но кварталът беше бедняшки и сърцето ми радостно подскочи при мисълта, че ще се разполагам в цяла къща, още повече на територията на Лондонската крепост, защото там човек можеше да не плаща наем.

— Откакто през април дойдох в Монетния двор, живях там, преди да се преместя на Джърмин Стрийт през август. Истината е, че в Монетния двор е много шумно. Въртящите се преси работят денонощно и след спокойствието и тишината в Кембридж не издържах на врявата. Вие обаче сте млад и от личен опит знам, че младите имат по-голяма поносимост към шума, отколкото старите. Освен това очаквам през декември племенницата ми да дойде да живее при мен, а Монетният двор е мръсно и нездравословно място, пълно с грубияни, и въздухът е толкова зловонен, че съм твърдо решен да не живея там. Какво ще кажете, господине? Къщата е малка и хубава. Има и градина.

Цяла къща с градина! Това вече беше твърде много. Въпреки всичко изпитах желание да поискам още. Споменах, че невежеството беше започнало да ми тежи. В изражението и поведението на Нютон имаше нещо, което ме накара да мисля, че може да науча много от него. И реших да превърна това в условие. Завладя ме мисълта, че ако познаваш начина на мислене на човек, разгадал толкова много научни и философски тайни, би означавало да познаваш Божията промисъл — интересна промяна от начина на мислене на проститутките и картоиграчите.

— Добре, сър — рекох аз. — Ще работя за вас, но при едно условие.

— Кажете, господин Елис.

— Винаги да поправяте невежеството ми по някой въпрос, защото знам, че сте учен човек. Бих искал да ми покажете света такъв, какъвто вие го разбирате, и да разговаряте с мен за естеството на нещата, за да мога да се самоусъвършенствам. Трябва да призная, че университетската степен ме запозна с класиката и „Логика“ на Сандърсън^[4], но не много повече. Ще работя за вас, сър, но искам да хвърлите светлина в тъмнината, която ме владее, и да насърчите и обогатите познанията ми за нещата.

— Добре казано, господин Елис. Трябва да сте интелигентен, за да признаете невежеството си, особено след като имате университетска степен. Искам обаче да ви предупредя, че не съм добър преподавател. През цялото ми време в Кембридж управата на колежа „Тринити“ ми възложи да обучавам само трима студенти, което приех по-скоро заради възнаграждението, отколкото от желание да бъда центърът на един съвременен лицей. За всички нас е трудно да проумеем как сме се появили на света, но откровено казано, смятам, че съм научил само толкова, колкото да се уверя колко малко всъщност от света познавам. Предполагам, че това противостои на еврейската жилка, която може би притежавам. Но съм съгласен с условието ви. Не знам точно какво, но все нещо ще присадя в младежката ви глава. Затова, дайте да си стиснем ръцете и да скрепим сделката.

Хванах студената му тънка ръка и дори я целунах, защото принадлежеше на моя господар, на когото дължах отплата за късмета и бъдещето си.

— Благодаря, сър. Ще се постарая да направя всичко възможно за вас.

— Още днес ще напиша писмо до лордовете от Съвета, отговарящ за държавната хазна — каза Нютон. — Техни светлости ще трябва да одобрят назначението ви. Не се съмнявам, че ще останат доволни от избора ми. След това ще трябва да положите клетва да пазите в тайна метода за маркиране на ръбовете на монетите на господин Блондо, макар че според мен това не е голяма тайна, тъй като същата машина свободно се показва на посетителите на Парижкия монетен двор. Но първо, нека да пийнем ябълково вино, а после ще напиша писмото и ще отидем с каретата ми в Тауър, където ще се закълнете и ще ви покажа Монетния двор.

И така, аз започнах работа в Кралския монетен двор.

Монетният двор се помещаваше в Лондонската крепост Тауър от 1299 година и до 1696 се бе разраснал до същински град. Между вътрешната и външната крепостна стена се намираха две редици стари дървени постройки, скрепени с железни скоби. Най-отпред бяха кулата Байуърд и Камбанарията. Сградите продължаваха на разстояние петстотин метра и завършваха със Солната кула. Между тях се виеше

тесен калдъръм, осветяван от фенери и охраняван от стражи. Някои постройките бяха високи няколко етажа. Там имаше жилища, кабинети, казарми, конюшни, перални, леярни, ковачници, помещения с преси, складове, пивници и магазинчета, където продаваха всевъзможни хранителни продукти.

Както каза Нютон, шумът от металообработването беше оглушителен и докато се разхождахме из Монетния двор, трябваше да крещим, за да се чуем. Към това се прибавяха и оръдията, които от време на време гърмяха, цвиленето на конете, тракането на железните колела по калдъръма, виковете на глашатаята, гласовете на войниците, ругаещи като рицари тамплиери, лаенето на кучетата, грозното грачене на гарваните, напомнящо предсмъртно хъркане, бумтящите огньове, мяукането на котките, трясането на вратите и портите, дрънкането на ключове и скърцането на дървените табели от силния вятър, предшестваш разразяващите се бури напоследък. Едва ли в лудницата цареше по-шумна бъркотия, отколкото в Кралския монетен двор. Първата ми мисъл беше за описания от Вергилий ад, когато Еней отива в подземното царство, и докато стоях между Камбанарията и кулата Байуърд, където чувах ръмженето на дивите зверове в Лъвската кула, която се намираше досами западния вход, имах чувството, че съм в преддверието на пъкъл. Тауър обаче беше вълнуващо място и аз бях доволен, че съм там, тъй като се интересувах от история. Бях ходил в Лондонската крепост като малък, но тогава и през ум не ми бе минало, че някога ще работя там.

Тръгнахме на север по Минт Стрийт. Нютон непрекъснато ме запознаваше с работата на служителите от Монетния двор, които проверяваха качеството на изработката на златните и сребърните монети от леярите и гравьорите.

— Разбира се, мнозина от тях са престъпници и са затънали до шията в незаконно сечене на монети и трябва да бъдат обесени — каза Нютон. — Често крадат нещамповани монети, матрици и щампи. Най-малко двама служители на Монетния двор са били досега обесени, а други двама в момента са в затвора „Нюгейт“ със смъртни присъди. Моят съвет е да не вярвате на никого, от най-високопоставения до най-обикновения работник. Главният майстор на Монетния двор е негодникът господин Нийл, макар да е толкова рядко тук, сякаш се

срамува от поста си. Съмнявам се дали ще имате възможност да го опознаете, за да забележите множеството му недостатъци.

Нютон се поклони сковано на човек, който излезе от близките кабинети, дребен охтичав мъж с неприятен глас. Веднага щом се отдалечихме, моят господар ме предупреди да не вярвам и на него.

— Той има много приятели в Артилерията на Тауър — войнишкия гарнизон, с който постоянно спорим за правата над Монетния двор. Те ни смятат за натрапници, макар че сме тук почти толкова отдавна, колкото и те. В Тауър има твърде много хора и това е същината на проблема. Доскоро Артилерията се помещаваше в Ирландския монетен двор, близо до Солната кула, на отсрещния край на пътя, по който вървим. След това си присвоиха къщата на пазача и някои от жилищата на чиновниците и си построиха казарма на свободната площ. Сеченето на нови пари обаче ни позволи отново да ги изгоним от Монетния двор и да ги върнем отвъд вътрешната крепостна стена на Тауър, където обикновените войници се редуват да спят на легло, затова сега ни мразят особено ожесточено. Не вярвайте на никого от тях, дори на офицерите, защото всички ни желаят злото.

Нютон забеляза надменен на вид мъж, който ни гледаше от върха на кулата Бийчам.

— А онзи е вдъхновителят, самият лорд Лукас, Кралският наместник в Тауър, пост, който се радва на множество стари и необичайни привилегии, и с изключение на моята особа, може да се нарече най-могъщият човек в крепостта. Не вярвайте най-вече на него. Той е пияница и е толкова нагъл и високомерен, че според мен си бърше задника с позлатена хартия.

Малко по-нататък, на ъгъла на кулата Деверо, стигнахме до ковачницата, където един изключително отблъскващ и неприветлив тип заряза подковаването на коня и се вторачи безмилостно в доктор Нютон и мен.

— Кълна се — рекох аз, когато отминахме, — че онзи човек имаше невероятно противно изражение.

— Той е закоравял мошеник и също недолюбва Монетния двор. Но засега си го избийте от главата, защото това е къщата на Кралския чиновник, а до нея — къщата на Главния майстор и после къщата на Заместник-пазителя мосю Фуке.

— Фуке? Французин ли е?

— Той е един от хугенотите, наскоро изгонени от родината си от френския крал Луи — обясни Нютон. — Мисля, че в Тауър има неколцина такива бежанци. Френската църква, центърът на тяхната общност, се намира наблизо, на Треднийдъл Стрийт. Фуке е много заможен човек и смятам, че въпреки това е много усърден. Но не очаквайте да намерите тук него или някой от другите, които споменах. Една от привилегиите да работиш в Монетния двор, е, че служителите може да дават под наем служебните си жилища на когото желаят за лично благодетелстване.

Едва тогава осъзнах, че предоставяйки ми служебното си жилище, Нютон се е лишил от хубавия доход, който би могъл да получи за него, ако го даде под наем.

Той спря и посочи спретната двуетажна къща, построена до онази част от външната крепостна стена, известна като Месинговия хълм. Наричаха я така заради поставеното там месингово оръдие, е което както скоро разбрах, често гърмят по случай рождения дни на кралските особи или при посещения на чуждестранни сановници.

— Това е къщата на Пазителя, където ще живеете — каза Нютон, отвори вратата и ме покани да вляза. Погледнах мебелите и книгите му и реших, че жилището ме устройва. — Много е уютна, макар че е малко влажна. Смятам, че това е неизбежно поради близостта на реката. Има и доста прах. Разнасят го вибрациите на оръдието, затова не може да се направи много. Използвайте мебелите. Докарах ги от колежа „Тринити“. Вече са стари и не държа особено на тях, но искам да пазите книгите. В новия ми дом няма място за повече книги, но не желая да се разделям с тези тук. Тъй като сте решили да се самоусъвършенствате, господин Елис, несъмнено ще искате да ги прочетете. Някои може дори да ви харесат. Очаквам с нетърпение да чуя мнението ви за тях. Понякога това е все едно да препрочетеш книгата.

Излязохме навън и Нютон ми показа занемарена малка градина, опасана със стена и извиваща се около основите на Кулата със скъпоценностите.

— Може да отглеждате зеленчуци — добави Нютон. — Ако го сторите, убеден съм, че ще ми предложите да ги опитам. През лятото е много приятно да седите тук, ако не се страхувате от духове, макар че докато работите за мен, ще имате малко време за безделие и фантазии.

Лично аз съм скептично настроен към появата на призраци, но мнозина, живели между стените на Тауър, твърдят, че са виждали духове. Мисля, че това се врили-некипели. Не е тайна обаче, че мнозина са умрели от насилствена смърт почти във всяка част на крепостта и това обяснява суеверията тук, тъй като подобни ужасяващи истории развихрят въображението на невежите хора. Говори се, че дори вашият предшественик е бил уплашен от призрак, но аз не мисля така. Смятам, че той беше близък с някои от фалшификаторите на монети и е избягал от страх да не го заловят и обесят. Изчезването му съвпадна с моето пристигане в Монетния двор и това засилва подозренията ми.

Новината, че съм имал предшественик, който е изчезнал, малко ме обезпокои. Реших да науча повече, защото бе налице вероятността новата ми длъжност да е по-рискована, отколкото предполагах.

— Как се казва? — попитах аз. — Не го ли потърсиха? Тъжно е да разбереш колко съмнителна е била репутацията на моя предшественик и колко малко може да се заложи на почтеността му. Надявам се, ако аз изчезна, да се изкажете по-ласкаво за мен.

— Загрижеността ви прави чест — призна Нютон. — Името му е Джордж Мейси. И мисля, че го търсиха.

— Но не може ли господин Мейси да бъде оплакан като жертва, а не заклеймяван като престъпник? Според вашите думи имате работа с отчаяни хора. Не е ли възможно да е бил убит?

— Възможно? Той изчезна преди шест месеца, докато аз тепърва се ориентирах в това странно място. Не мога да съставя хипотеза за такъв кратък период от време. За мен най-добрият и безопасен метод в философията е първо усърдно да се изследват фактите и техните основания и сетне да се гради хипотеза за обяснението на нещата. Не ме интересува какво може да се е случило и какво не. Разследването на мистерии и завързани въпроси по метода на анализа трябва да предхожда формулирането на предположение. Това е моят метод, господин Елис. Ако го знаете, ще познавате и нрава ми. Но вашите въпроси са уместни. Ще продължа да оценявам честността ви, защото не искам да ви направя свой двойник. Винаги говорете по същество. И се запознайте с моя научен метод, тъй като ще ви служи добре и ще се разбираме отлично.

— Ще изуча вас и вашия метод най-усърдно, сър — отвърнах аз.

— Е, какво мислите за къщата и градината?

— Много ми харесват, доктор, Нютон. Никога не ми и е провървявало на карти така, както сега, когато ме взехте на работа при вас.

Казах истината. Дотогава не бях живял сам. В школата за прависти дялах стаите с друг човек, а докато учех в Оксфорд, живеях в колежа. За мен беше огромно удоволствие да затворя вратата на къщата след себе си и да остана сам, защото през целия си живот бях принуден да си търся място далеч от братя и сестри, студенти и колеги юристи, за да мога да чета или да мечтая. Но първата нощ, която прекарах в моята нова къща в Тауър, едва не стана и последната.

Легнах си рано и се зачетох в няколко доклада с предложения за поправка на закона за английските монети, написани от най-големите съвременни светила на науката, сред които доктор Нютон, сър Кристофър Рен, доктор Уолис^[5] и господин Джон Лок. Бяха поръчани от Регентския съвет през 1695 година и Нютон изказа предположението, че ще ми дадат добра основа по различните въпроси около сеченето на нови пари. Докладите обаче не ме окуражиха да остана буден. Четивото беше скучно и след час-два сложих свещта на камината и дръпнах юргана над главата си, без изобщо да си спомня за суеверните фантазии, които по-рано ме бяха обзели.

Нямах представа колко време съм спал. Може да е било само половин час, а може би много повече, но се стреснах и се събудих, сякаш бях изскочил от гроба и бях възкръснал. Мигновено изпитах усещането, че не съм сам. Затаих дъх и се уверих, че тъмните сенки в спалнята ми са оживели от дишането на друг. Седнах в леглото и тялото ми се разтрепери от ударите на сърцето ми. Напрегнах слух в зловещата тишина, сякаш бях пророк Самуил. И постепенно успях да доловя някакъв звук, сякаш някой засмукваше въздух през цафара. Косата ми се изправи.

За бога, кой е там? — извиках аз, провесих крака от леглото и отидох да взема свещта от камината, за да я запала и да осветя мрака.

В същия миг от сенките се разнесе глас, който смрази кръвта ми:

— Твоята Немезида, богинята на отмъщението!

Видях за секунди лицето на човека и се приготвих да отговоря, когато той ожесточено ме нападна, бутна ме отново на леглото, възседна гърдите ми и се опита да ми извади очите с палци. Изкрещях

от болка. Нападателят беше силен и макар че му нанесох няколко удара по главата, той не спря. Бях сигурен, че ще ме убие или ще ме ослепи. Положих отчаяни усилия и накрая успях да махна ръцете му от очите си, но той ме хвана за гърлото. Реших, че ще ме удуши и започнах да ритам, но напразно. След малко усетих, че от гърдите ми се вдига огромна тежест и предположих, че душата ми отлита към небето. Накрая осъзнах, че двама стражи от Артилерията са дръпнали от мен нападателя и са го обуздали. Той обаче беше спокоен и не се съпротивляваше и аз се запитах дали стражите не са задържали друг човек.

Трети военен от Артилерията, някой си сержант Роан, ми помогна да се съвзема, като ми даде малко бренди. Най-после бях в състояние да си стоя на краката и да видя нападателя си на светлината на фенера, който стражите бяха донесли.

— Кой сте вие? — попитах аз с дрезгав глас, който едва познах. — И защо ме нападнахте?

— Името му е Туисълтън — отвърна сержант Роан, който говореше със странен акцент. — Това е оръжейникът на Тауър.

— И не ви нападнах, сър — добави господин Туисълтън с такъв невинен тон, че едва не му повярвах. — Не знам кой сте вие. Нападнах другия господин.

— Луд ли сте? — попитах аз и преглътнах с усилие. — Тук няма друг. Хайде, сър, кажете какво съм ви сторил, че ме нападнахте?

— Да, той наистина е луд — каза Роан, — но както виждате, вече е безобиден.

— Безобиден? — недоверчиво повторих аз. — Но той едва не ме уби!

— Вие сте господин Елис, нали? — попита сержант Роан.

— Да.

— Господин Туисълтън няма повече да ви безпокои. Давам ви думата си. Обикновено го държа в дома си, под мое наблюдение, и не притеснява никого. Тази нощ обаче се е измъкнал незабелязано и е дошъл тук. Търсехме го, когато чухме шума от боричкането ви.

— Провървяло ми е, че сте чули — рекох аз. — Още една минута и сега нямаше да разговарям с вас. Но господин Туисълтън трябва да бъде изпратен в Лудницата^[6] или някоя друга болница за душевноболни и лунатици.

— В Лудницата? И да го оковат за стената като куче? Да му се смеят като на див звяр? — попита единият страж. — Господин Туисълтън е наш приятел, сър. Не можем да позволим това да му се случи.

— Но той е опасен.

— През повечето време е такъв, какъвто го виждате сега, напълно спокоен. Не ни карайте да го изпращаме там, господин Елис.

— Аз? Не мога да заповядвам на никого от вас, господин Бул. Грижата за него е ваша работа.

— Няма да е така, ако докладвате за случилото се, сър.

— Исусе, смили се над нас — извика господин Туисълтън.

— Виждате ли? Дори той ви моли за прошка — намеси се и Роан.

Въздъгнах, ядосан от обрата на събитията. Бяха ме нападнали в собственото ми легло и едва не ме бяха удушили, а сетне ме молеха да забравя всичко, сякаш беше глупава ученическа шега, а не опит за убийство. Фактът, че душевноболен се разхождаше свободно наоколо сякаш беше презрян гарван, беше подигравка за охраната на Тауър.

— Тогава трябва да обещаете, че господин Туисълтън ще бъде държан под ключ поне нощем — отстъпих аз. — Следващият човек, когото нападне, може да не извади късмет като мен.

— Имате думата ми — заяви Роан.

Кимнах, макар и с нежелание, защото ми се струваше, че в случая нямам голям избор. Нютон ми беше казал, че отношенията между Монетния двор и Артилерията са лоши, и не исках да ставам повод за още неприязън.

— Какво го е накарало да си загуби ума? — попитах аз.

— Письците — отвърна самият господин Туисълтън. — Чувам писъци. На умрелите тук. Никога не спират.

Сержант Роан ме потупа по рамото.

— Вие сте добър човек, господин Елис. Имам предвид за служител на Монетния двор. Обещавам ви, че той вече няма да ви безпокои.

През следващите дни и седмици често виждах господин Туисълтън да се разхожда из крепостта, винаги придружен от военен от Артилерията. Той наистина изглеждаше съвсем нормален и не беше за затваряне в лудница, затова се поздравих, че съм взел великодушно

решение. Едва след няколко месеца се запитах дали не съм направил ужасна грешка.

Публичните дела бяха в окаяно състояние и в страната цареше хаос. Монетният двор работеше по двадесет часа на ден, шест дни в седмицата. Нютон също работеше толкова, макар че нямаше нищо общо с организирането и поощряването на сеченето на новите монети. Спеше малко и в редките случаи, когато не преследваше фалшификатори, се залавяше да търси решение на математическа задача, поставена му от някой от множеството злонамерени хора, с които си кореспондираше. Искреното им желание беше да намерят грешка в изчисленията му. Имахме много работа и скоро станаме чести посетители в затворите „Флийт“ и „Нюгейт“, за да взимаме показания от мошеници и разбойници, мнозина от които бяха наказани с пълната суровост на закона и изтърпяваха най-тежки присъди.

Ще спомена само един от случаите, не защото има връзка с ужасяващата и загадъчна история, която измъчваше господаря ми почти година, а за да покажа как много други юридически въпроси занимаваха едновременно виртуозния му ум.

Лордовете от Върховния съд управляваха Англия в отсъствието на краля, който се сражаваше без голям успех срещу французите във Фландрия. Те бяха получили писмо от Уилям Чалонер, изключително умен и ненадминат фалшификатор, който твърдеше, че в Тауър се секат монети, съдържащи по-малко сребро, отколкото е задължително, правят се фалшиви гвинеи и от Монетния двор се крадат нещамповани монети и щампи за гвинеи. Техни светлости заповядаха на моя господар да разследва тези твърдения — нещо, което беше длъжен да направи, макар да знаеше много добре, че Чалонер е самият Меркурий, покровителят на крадците и измамниците, що се отнасяше до красноречие, и им е подхвърлил безполезна информация. Междувременно Питър Кук, джентълмен, по-късно осъден на смърт за фалшифициране на пари, се опита да отърве въжето, като призна, че Чалонер и някои други хора са му съучастници.

Измамниците се издаваха един друг и веднага щом научи за признанията на Кук, Томас Уайт, друг мошеник, заплашен от смъртна присъда, обвини Джон Хънтър, който работеше в Монетния двор, че снабдявал Чалонер с матрици за гвинеи. Той посочи като фалшификатори и Робърт Чарнок, прословут якобит, наскоро

екзекутиран заради участието си в заговор срещу крал Уилям, организиран от сър Джон Фенуик, Джеймс Причард, полковник от конната гвардия на Уиндзор, и човек на име Джоунс, за когото не беше известно почти нищо. Уайт беше осъден въз основа на показанията на Скоч Робин, бивш гравьор в Монетния двор. Макар че Нютон се съмняваше в почтеността му, Робин успя да предаде най-малко един от приятелите си по време на щателните разпити.

Много се учудих, че човек, който се бе затворил в Кембридж в продължение на четвърт век, може да се окаже такъв вещ разпитван. Понякога Нютон беше строг и непреклонен и се заричаше, че Уайт ще бъде обесен до края на седмицата, ако разбере, че прикрива още някой престъпник. Друг път моят господар се държеше с Уайт лицемерно дружелюбно и весело и човек би помислил, че са особено близки. С помощта на тези адвокатски номера, които Нютон, изглежда, прилагаше инстинктивно, Уайт назова още петима други и отново спечели отмяна на наказанието.

Мнозина измамници признаваха провиненията си и издаваха съучастниците си, но някои продължаваха да лъжат и бяха тъй хитри, че дори плачеха, бръщолевейки, че нищо не знаят. Нютон не беше човек, когото можеха да измамят лесно, и не прощаваше на лъжците, сякаш съобщилите фалшива информация бяха виновни в нещо лошо от фалшифицирането на монети. С Питър Кук, който няколко пъти се опита най-нелицеприятно да излъже моя господар, Нютон се показва отмъстителен като трите фурии, „бесните“ богини на възмездие от античната митология.

Първо, посетихме нещастника в тъмницата „Нюгейт“. Срегнахме се и с неколкостотин други, защото обичаят в Англия беше да видиш всички осъдени, така както посетителят в Лондонската крепост Тауър може да види лъвовете в Барбикан. Второ, присъствахме на зауспокойната молитва на глупавия злосторник, където Нютон не изпусна от поглед Кук, който седеше сам на отредената му пейка пред отворения ковчег. Господарят ми все още не беше напълно удовлетворен от отмъщението си и настоя да отидем в Тайбърн^[7] и да станем свидетели на мъчителната смърт на Кук.

Спомням си го ясно, защото за пръв път видях човек да бъде обесен, влачен и разчленен — отвратителна гледка. Освен това

ситуацията беше необикновена, тъй като Нютон рядко присъстваше на екзекуциите на дадените под съд от него престъпници.

— Мисля, че е правилно и редно — каза той, сякаш се оправдаваше — като представители на закона от време на време да ставаме свидетели на участта, до която разследванията ни са довели закононарушителите, за да можем да се държим с подобаваща сериозност и да не отправяме лековато обвинения. Не сте ли съгласен, господин Елис?

— Да, сър, щом казвате — едва-едва отвърнах аз, защото не изпитвах никакво желание да наблюдавам подобно зрелище.

Кук, който беше мускулист и силен човек, бе докаран на гальота от колове до мястото на екзекуцията. На кръста му беше завързано въже, а в ръката си държеше примката. По мое мнение се държеше мъжки, макар че палачът беше до него и през цялото време държеше секирата, с която скоро щеше да отсече крайниците му. Потреперих само при вида на инструмента за мъчения.

Прекарахме почти час в Тайбърн. Кук бавеше изпълнението на присъдата си с дълги молитви, докато накрая, почти припаднал от страх, беше довлечен до стълбата от палача, който праметна въжето през гредата и после го сложи на врата му. Тълпата изрева развълнувано и се притисна към ешафода. Имах чувството, че ще ни смачкат.

Палачът си беше свършил работата добре, защото петите на Кук докосваха ешафода. Осъденият беше жив, когато той го разряза и с нож в ръката се нахвърли върху жертвата си като някой от кървавите убийци на Цезар. Притихналото множество ахна като един, когато палачът, изкормвайки Кук като стар козел, разпори корема му, бръкна вътре и извади шепя черва, от които се вдигаше пара, защото денят беше студен. Той ги изгори на мангала пред все още видимо дишания мъченик. Кук не можеше дори да изстене в агония, тъй като примката стягаше гърлото му.

Нютон не трепна. Вгледах се в лицето му и видях, че не изпитва удоволствие от тъжната гледка, но и не показва признаци на снизходителност. Хрумна ми, че наблюдава зрелището така, както би гледал дисекция на човешки труп в Кралското дружество, сякаш е някаква експериментална процедура.

Най-сетне палачът отсече главата на Кук по даден знак от пристава и я вдигна за одобрение на тълпата, обявявайки, че това е главата на Питър Кук, престъпник и предател. Така завърши онова кърваво утро.

От Тайбърн взехме файтон до къщата на Нютон, за да обядваме. Икономката госпожа Роджърс ни беше сготвила пиле. Апетитът на Нютон не бе намалал от жестокостта на наказанието, на което бяхме станали свидетели. Щеше ми се да го обсъдим, защото не ми се ядеше. Образът на разпорения стомах на Кук все още беше ярък и жив в съзнанието ми.

— Мисля, че подобна суровост не служи добре на закона — заявих аз. — Трябва ли един фалшификатор на монети да бъде наказан по същия начин като заговорник, който крои планове да убие краля?

— И двете еднакво подриват управлението на кралството — отвърна Нютон. — Всъщност дори може да се спори, че кралят може да бъде убит, без в страната да настъпят особени сътресения, като в древната римска империя, където преторианците са убивали като мухи императорите си. Ако парите са лишени от реална стойност, на държавата ѝ липсва вярна мярка за благоденствие и бързо ще потъне в разруха. Но нашата работа не е да обсъждаме справедливостта на наказанието. Този въпрос е от компетенциите на съдилищата или на Парламента.

— Предпочитам да ме убият в леглото, отколкото да понеса такова нещо.

— Разбира се, винаги е по-добре да бъдеш екзекутиран, отколкото убит, защото осъденият има възможност да се помири с Всемогъщия бог.

— Кажете го на Питър Кук — рекох аз. — Според мен той би предпочел да свършат по-бързо с него и след това да го застигне справедливо божие наказание.

Исклучително бурното време през ноември премина в смразяващи студове в началото на декември. Носеха се слухове, че френската флота се готви да дебаркира в Ирландия. Моят господар и аз прекарвахме утрините в кабинета, за да бъдем близо до кулата Байуърд, над входа на Монетния двор. Там беше влажно като

навсякъде другаде в Тауър. Малката камина не затопляше тясната стая и аз често страдах от упорита кашлица. Документите плесенясваха и се налагаше да ги суша на огъня.

Кабинетът беше обзаведен с няколко удобни кресла, две-три писалища, лавици и нощно гърне с капак на столче. Имаше два прозореца. Единият гледаше към входа на Монетния двор, а другият към рова около крепостта, където изхвърляхме гърнето. Ровът беше дълбок три и широк девет метра и преди време бе гъмжал от змии, крокодили и алигатори от Кралската менажерия.

Онази сутрин двама работници, с разрешението на кралския наместник, чистеха с драга мръсната вода. Едно от правата на Тауър беше, че всичко паднало в рова, е собственост на крепостта, и съответно, на Кралския наместник. Не им обръщаме внимание, защото бяхме обезпокоени от слухове за нов метод за фалшифициране на монети, който се усъвършенстваше върху златните гвинеи. Информацията бе съобщена на моя господар от Хъмфри Хол, един от множеството доносници на Нютон, благонадежден човек. Неочаквано до нас достигна вестта, че единият чистач е извадил от рова човешки труп. Съдейки по състоянието му, възникнали подозрения, че човекът е бил убит. Краката му били завързани и по всяка вероятност е бил удавен с тежест.

— Интересно — отбеляза Нютон, който като чу новината, престана да милва котарака Мелхиор и погледна през прозореца.

— Нима? — попитах аз. — Изненадан съм, че там не са паднали и други хора, защото ровът е опасан само с ниска ограда от колчета, която не би задържала и коза.

Любопитството му обаче не намаля от забележката ми.

— Може би е убягнало от вниманието ви, Елис, но хората, които падат в рова, не си правят труда да си слагат тежести — презрително произнесе той. — Това ме интересува. Защо някой ще изхвърля труп в рова, когато Темза е съвсем наблизо? Би било много по-лесно да занесе тялото до пристана на Тауър и после да остави приливите и водовъртежите да го отнесат далеч оттук.

— Нямам хипотеза — отвърнах аз присмехулно, като използвах израз от собствената му философия, но той не се засегна.

Всичко можеше да свърши дотам, но мнозина работници в Монетния двор, подтикнати от страх, бяха спрели машините си, когато

бяха чули за откриването на трупа. Това принуди моя господар да остави работата с господин Хол и придружен от мен, да отиде да разследва случая.

Тялото беше занесено в празно мазе на Уотър Лейн, която минаваше успоредно на реката и беше единственият път между вътрешната и външната крепостна стена, който не беше владение на Монетния двор. Пред вратата на избата се бяха събрали няколко стражи, един полицай, дърводелецът и двамата чистачи, намерили трупа. Всички бяха погнусени от смрадта на вкочаненото тяло. Полицаят господин Осбърн, човек със сипаничаво лице, който вечно седеше в кабинета си и беше толкова пиян, че не можеше да се държи на краката си, даваше указания на дърводелеца да направи евтин ковчег, но като видя господаря ми, млъкна и безочливо завъртя очи. Изглеждаше много раздразнен.

— По дяволите, сър! — възкликна той, обръщайки се към доктор Нютон. — Каква работа имате тук? Случаят е за Артилерията. Не интересува Монетния двор, нито вас. Човекът вече е мъртъв и не може да бъде обесен.

Нютон се поклони официално, без да обръща внимание на оскърблението.

— Господин Осбърн, нали? Признавам, че съм озадачен. Мислех да предложа помощта си за разпознаването на тази нещастна душа и как го е сполетяла смъртта, защото мнозина от нас в Кралското дружество сме запознати до известна степен с науката анатомия. Но сега разбирам, че вероятно знаете всичко за клетника.

Останалите се ухилиха подигравателно на полицая, защото беше очевидно, че Осбърн не знае нищо и ще извърши разследването безучастно и по всяка вероятност в противоречие със закона.

— Мнозина се напиват и падат в рова — неуверено рече той. — В това няма голяма загадка, докторе.

— Така ли мислите? По мое наблюдение виното и бирата могат да накарат пияния да се спъне, затова завързването на краката му е излишно.

— Тогава и вие сте чули за това? — глуповато отбеляза Осбърн, махна шапката си и почеса късо подстриганата си глава. — Е, сър, трупът воня ужасно, тъй като е разложен. Човек едва стои до клетника, камо ли да го разследва.

— Да, сър — обади се единият страж. — Доста е остра миризмата за очите и носа. Решихме да го затворим в ковчег и да го сложим в мазето, за да не се разнася смрадта, докато полицаят разпита енорияшите.

— Отлична идея — рече Нютон. — Само че първо ми позволете да видя на какви въпроси ще може да отговори този човек. Ще ми разрешите ли, господин Осбърн?

Полицаят кимна.

— Дългът ми повелява да го сторя — недоволно измърмори той. — Ще ви изчакам.

— Благодаря, господин Осбърн — учтиво каза Нютон. — Ще ви помоля за малко от вашия тютюн за дъвчене, който няма да позволи на миризмата на трупа да влезе в ноздрите ни. И още, за няколко свещи, защото ще ни трябва светлина, и камфор, за да премахне смрадта от помещението.

Осбърн отрязва парче тютюн за моя господар и мен и щеше да прибере ножа си, но Нютон поиска и него. Полицаят го даде с готовност и отиде да вземе свещи и камфор. Нютон се обърна към двамата чистачи, предложи им по един новоизсечен шилинг и им зададе няколко въпроса за занаята им.

— Как изгребвате мръсотиите?

— Ами, с мрежа, докато гребем с лодката, сър. В предната ѝ страна има желязна рамка, която потъва на дъното и го изстъргва, а лодката я тика напред. Така в мрежата се събира всичко, изпречило се на пътя ѝ. Предпочитаме да търсим в реката, сър. Там има повече неща. Понякога си опитваме късмета в рова, както сме задължени според разрешителното ни за работа. По тежестта разбираме, че сме намерили труп, сър, но този е първият, който откриваме в рова.

— Къде по-точно го намерихте?

— В източната страна на Тауър, сър, под кулата Деверо.

— Това е в границите на Артилерията. — Нютон видя, че човекът се намръщи, и добави: — Имам предвид онази част от крепостта, която не е заета от Монетния двор.

— Да, сър.

— Надълбоко ли беше трупът?

— Да, сър. Доста надълбоко, но не на дъното. Закачихме го и известно време не помръдна. После обаче изскочи внезапно, сякаш е

имал тежест, защото както ще видите с очите си, сър, глезените са завързани с въже, от което се е откъснало нещо друго, по всяка вероятност някакъв тежък предмет.

— Претърсихте ли джобовете?

Работниците кимнаха.

— Намерихте ли нещо?

Двамата се спогледаха.

— Ще задържите каквото сте намерили или ще бъдете обезщетени. Давам ви думата си.

Единият пхна мръсната си ръка в джоба и извади два шилинга. Нютон ги разгледа внимателно и после му ги върна.

— Виждали ли сте много трупове, извадени от реката?

— Да, сър. Предимно под Лондонския мост. Както гласи поговорката, умните минават отгоре, а глупците отдолу. Послушайте съвета ни, господа. Винаги минавайте по моста, вместо под него.

Господин Осбърн се върна със свещи и камфор и ги занесе в мазето.

— Един последен въпрос — рече Нютон. — Можете ли да кажете колко време е било едно тяло във водата?

— Да, ваше благородие, независимо от температурата, която силно уронва достойнството на човека. Лятото е хладно и не променя особено бързината на разлагане. Но с течение на времето дори плъховете губят апетита си, защото тлъстините в човешкото тяло се втвърдяват, подпухват и залепват за костите, а кожата омеква и се разлага. Тялото заприличва на изгоряло в пожар, но е бяло, а не черно.

— Тогава, по вашата веща преценка, какво мислите за този труп?

— Шест месеца, сър. Ни повече, ни по-малко.

Нютон кимна и даде на всеки шилинга, който бе обещал, а на мен — тютюн за дъвчене.

— Дъвкали ли сте тютюн, господин Елис? — попита той.

— Не, сър — отвърнах аз. Можеше да добавя, че това може би е единственият лош навик, който не бях придобил, докато учех право. — Дори когато ме е болял зъб.

— Тогава запомнете, че трябва да плюете често. Малко известно е, че тютюнът съдържа мазна течност, наречена никотиана, смъртоносна отрова. Всички, които дъвчат тютюн, експериментират с

токсичния ѝ ефект. Но може да ви стане лошо, независимо дали дъвчете тютюн или не.

Нютон влезе в мазето. Последвах го и видях, че Осбърн пали свещите, за да освети помещението.

— Благодаря, господин Осбърн. Това ще бъде всичко засега.

Ако не беше смрадта, трупът на дъбовата маса съвсем не приличаше на човешки, а по-скоро на древногръцка или римска статуя, отчаяно нуждаеща се от реставриране. Лицето беше неузнаваемо, с изключение на изражението на болка, застинало в чертите. Беше ясно, че човекът е мъж, но иначе не можех да кажа нищо друго за него.

— Какво забелязахте за възела? — попита Нютон, гледайки въжето, с което бяха завързани краката на трупа.

— Не много — отвърнах аз. — Изглежда обикновен.

Нютон измърмори нещо, съблече редингота си и ми го даде, а после запретна ръкави. Видях, че има много белези на ръцете, но освен това е заинтригуван от трупа. Той сръза с ножа на господин Осбърн остатъците от дрехите на мъртвеца, като през цялото време ми обясняваше какво прави.

— Наблюдавайте очевидните закони и процеси в природата, господин Елис. Нищо не може да се промени, без първо да се разложи. Вижте как съществува взаимодействие между неща от различно естество. Първата ѝ работа е да смеси и да разбърка елементите в хаос на разложение, а после да ги пригоди за ново поколение или хранене. Всичко може да се създаде отново. Всяко тяло може да се превърне в друго, от какъвто и да е вид, и да премине всички междинни етапи на качествени промени. Това са основните принципи в алхимията.

По-добре да ми беше казал какво има предвид, защото няхах представа за какво говори.

— Алхимик ли сте, сър? — попитах аз и доближих свещта до трупа.

— Да — отвърна той и махна последната ивица плат от мъртвото тяло. — Белезите на ръцете ми, които забелязахте, когато навих ръкавите си, са от изгаряния. От двадесет години използвам пещ и тигел за химичните си експерименти.

Това ме изненада, защото законът срещу размножителите, както наричаха алхимиците, които се опитваха да добият злато и сребро, беше отменен през 1689, но допреди седем години размножаването

беше углавно престъпление, наказвано със смърт. Разтревожих се, че човек като доктор Исак Нютон признава с такава лекота свое предишно сериозно престъпление. Останах обаче още по-изумен, че вярва в подобно безспорно шарлатанство.

Той започна да разглежда зъбите на мъртвеца като човек, който смята да купува кон.

— Виждате ми се малко разстроен, Елис. Ако възнамерявате да повърнете, моля, направете го навън. Стаята вони достатъчно противно.

— Не, сър. Чувствам се добре — отвърнах аз, макар че главата ми леко се бе замаяла от тютюна, който дъвчех. — Но много алхимици не са ли в съюз с дявола?

Нютон изплю хращка тютюнев сок на пода, сякаш се надяваше, че мнението ми е там.

— Вярно е, че мнозина се опитват да изопачат благородната мъдрост на влъхвите. Но това не означава, че няма истински магьосници. — Той млъкна, извърна лице от трупа, пое дълбоко въздух и после отново се доближи до отворената уста на черепа, а накрая отстъпи назад. — Липсват му моларите на горната лява челюст.

— Какво е молар?

— Задният стриващ зъб, разбира се. От латинската дума *molaris*, която означава воденичен камък. Освен това забелязах, че липсват вторият и третият пръст на лявата му ръка.

— Много неща му липсват на клетника. Ушите, носът, очите...

— Наблюдателността ви е похвална, господин Елис, само че двата пръста са ампутирани на едно и също място, в горната част. Това е характерна особеност за този индивид. Както и *modus mortis*^[8]. Състоянието на гръдния кош е изключително необичайно. Ребрата са натрошени, сякаш е бил смазан от силен натиск. И забелязвате ли странното положение на краката? Долната част е притисната до горната, а бедрата нагоре към корема.

— Наистина е странно — признах аз. — Сякаш е бил свит на кълбо.

— Точно така — мрачно измърмори Нютон. Преди — Мислите ли, че е възможно... Не, само ще ви ядосам, докторе.

— Кажете — настоя той.

— Само хипотеза.

— Ще ми позволите ли аз да преценя дали е така? Може би някое наблюдение ви е озадачило. Във всеки случай бих искал да чуя какво имате да казвате.

— Питам се дали нещастникът не е поредната жертва на Могъщия великан. Чух един от стражите да изказва същото предположение.

Могъщия великан беше прословут и все още неразкрит убиец, от когото всички се страхуваха, тъй като беше убил неколцина, смазвайки ужасяващо телата им.

— Това трябва да бъде доказано — рече Нютон, — но от онова, което знам за предишните му жертви, Могъщия великан, в съществуването на когото се съмнявам, не изхвърля труповете и не завързва с въже краката им.

— Защо се съмнявате в съществуването му?

— Поради простата причина, че великаните са малко на брой и изпъкват в тълпата — отвърна Нютон и продължи да оглежда трупа. — Убиец като Могъщия великан би предпочел да остане анонимен. Запомнете думите ми, господин Елис, че когато онзи престъпник бъде заловен, ще се окаже не по-голям великан от вас и мен. Но в случая е безспорно, че този човек е убит по особено жесток начин. Това е очевидно, както е демонстрирана тук и истината за алхимията.

— Не разбирам — признах аз. — Как е демонстрирана истината на алхимията от един труп, господарю?

— Живото тяло е микрокосмос. След като изживява определения си период от време под въздействието на топлината и въздуха, то се завръща през водата, за да се разложи в земята, в безкрайния цикъл на живота и смъртта.

— Весела мисъл. Питам се кой ли е бил?

— О, в това няма съмнение — усмихна се Нютон. — Вашият предшественик Джордж Мейси.

Нютон ме накара да се закълна да не казвам на никого кой е убитият от страх, че информацията ще забави още сеченето на новите монети.

— Секачите на монети са много суеверни — заяви той. — Това само ще ги обърка и уплаши още повече, защото са най-доверчивите глупаци, които познавам. Ако се разчуе кой е клетникът, мигновено всички ще престанат да секат и Монетният двор ще спре да работи.

Съгласих се да мълча, но бях обезпокоен от лекотата, с което моят господар излъга господин Осбърн и стражите, когато отново бяхме пред избата.

— Дълга ви извинение, господин Осбърн. Уви, човекът е толкова разложен, че не може да се каже нищо за него. Мога само да ви уверя, че не го е убил Могъщия великан.

— Но как разбрахте, докторе?

— Обръщам внимание на съобщаваните подробности за убийствата му. Във всички случаи ръцете на жертвите са били счупени. Нараняванията на този човек са изключително върху торса. Ако Могъщия великан го беше държал в прегръдките си, както вече се говори, щях да очаквам и ръцете му да са счупени като ребрата. Може да го затворите в ковчег, ако желаете.

— Благодаря, докторе.

— Мисля, че се нуждаем от питие, Елис — каза Нютон и изплю тютюна на земята, — за да премахнем вкуса на проклетия тютюн и може би да успокоим стомасите си.

Едва когато тръгнахме обратно по Уотър Лейн към „Каменната кухня“, името на пивницата в Тауър, лъжата на Нютон започна да безпокои християнското ми съзнание.

— Сър, сигурен ли сте, че е Джордж Мейси? Аз едва определих, че е човешко същество, камо ли да разпозная горкия нещастник.

— Няма съмнение в това. Виждал съм го само един-два пъти, но не ми убягна от вниманието, че липсваха няколко зъба на горната челюст. Още по-важното е, че му липсваха горните части на втория и третия пръст на лявата ръка. Това разследване е изключително странно за Тауър като цяло и в частност за Монетния двор.

— Нима?

— Вероятно когато се запознаете по-добре с практиката на сеченето на монети, ще разберете, че работникът, който пуска нещампованите монети в пресата, трябва да има много чевръсти пръсти. Едва ли има някой от тях, който да не е загубил един или повече пръсти. Преди да стане чиновник, Мейси беше секач на монети. Тези наблюдения, вещото мнение на чистачите откога трупът е бил във водата и намирането на двата новоизсечени шилинга в жертвата, водят до изречения от мен извод. Макар че монетите са били отдавна във водата, обрязаните ръбове бяха непогрешими.

— Тогава, щом е Джордж Мейси...

— Може да бъдете сигурен.

— А вечният му покой при Исус? Не заслужава ли подобаващо християнско погребение? Ами семейството му? Вероятно ще искат да има надгробен камък, за да го помнят. Да не говорим, че изгарянето е грехота.

— Не виждам какво значение би имало за него? — усмихна се Нютон, искрено развеселен от изблика ми. — Мисля, че в Ламбет Марш има една блудница, при която той ходеше. Но не мисля, че тя ще плати погребението му. А що се отнася до вечния му покой при Исус, зависи дали Мейси е бил християнин, нали?

— Разбира се, че е бил. Нали и той е сложил ръка върху Библията и се е заклел като мен да пази тайната на сеченето на парите в Монетния двор?

— Може и да го е сторил. Това обаче не доказва нищо. По-голямата част от Библията е написана от хора, които не са знаели нищо за Исус Христос. Не, очевидната истина е, че Мейси е бил християнин колкото и пророкът Ной, чиято история се среща в голям брой езически предания. Казах ви, че съм го виждал един-два пъти, но разговарях с него и разбрах какви са религиозните му убеждения. Той беше привърженик на арианството. Вярваше, че Исус Христос няма божествен произход и не е от същата материя като Бога Отец. Ето защо Мейси едва ли би искал християнско погребение, с всичките му съпътстващи ритуали.

— Но арианството е ерес. Не е ли така?

— Мнозина биха отговорили утвърдително — измърмори Нютон, — но трябва да сте загрижен повече от въпросите защо и къде е бил убит Мейси, отколкото за съдбата на безсмъртната му душа. Според мен очевидно е бил убит в Тауър от хора на Артилерията, които са бързали да се отърват от трупа.

— Защо мислите така?

— Засега само ще ви помоля да си спомните възела на въжето, с което са завързани краката на клетия Мейси. Казахте, че е обикновен, но в действителност е много особен. Двата края са извити в противоположни посоки и образуват примки, през които може да мине кука със закачена верига или тежест. Възелът се нарича „котешка лапа“, използва се за прикрепяне на кука към въже и е доста

разпространен, макар че рядко съм го виждал извън Тауър. Имам и други основания да мисля, че е замесена Артилерията. Ще ги разследваме веднага щом пийнем нещо.

„Каменната кухня“ представляваше миниатюрен Вавилон на пороци и грехове. Съпругата на собственика беше развратница и съумяваше да убеди служителите на Монетния двор и стражите, които ходеха там, да направят нещо повече, отколкото само да изпиват заплатите си. Тя или приятелките ѝ често завеждаха някой мъж в тъмен, затънтен ъгъл за чукане на крак за три пенита и веднъж дори ми се стори, че видях мръсницата да упражнява занаята си зад църквата „Сейнт Питър“. Всъщност съм убеден в това, защото трябва да призная, че и аз ходих един-два пъти с нея и с други. Истината е, че в Тауър имаше много места, където блудницата от „Каменната кухня“ можеше да се продаде на някой мъж за няколко гроша. Това беше една от причините, поради които моят господар рядко се осмеляваше да влезе в пивницата. Той ненавиждаше и пианството, и сбиванията между секачите на монети и артилеристите. Аз, от друга страна, често посещавах заведението, когато Нютон беше на Джърмин Стрийт, защото „Каменната кухня“ беше най-уютното място в Лондонската крепост. Там имаше чудесна камина и огромен казан, който обикновено съдържаше превъзходна гозба, тъй като въпреки че беше развратница и вероятно болна — през лятото половите ѝ органи смърдяха като мръсно куче на шотландец, — стопанката беше отлична готвачка.

Влязохме в пивницата и Нютон неодобрително огледа посетителите. Погледът му предизвика шушукания, въздишки и подсвирквания. Господарят ми не умееше да общува с обикновените хора, затова изглеждаше надменен в техните очи.

Седнахме до огъня, защото навън беше студено, и стоплихме ръцете и краката си. Поръчахме си две халби ейл и огледахме секачите на монети, които бяха приключили смяната си, и освободените от задълженията си стражи. Кимнах на неколцина познати — инспектора на леярните, един гравьор, един секач и бръснаря. Поздравих дори господин Туисълтън. Косата му беше разрошена, а лицето бледо. Седеше свит между един от стражите и сержант Роан и изглеждаше зле. Туисълтън ми се усмихна и отново се вторачи в листа, който явно бе погълнал цялото му внимание.

Разбира се, усмихнах се и на стопанката. Тя ни донесе ейл и ме погали със сладострастен поглед, макар че прояви благоразумието да не ми говори твърде свойски в присъствието на моя господар и да ме постави в неудобно положение.

Нютон гледаше всичко това подозрително и седнал сред яките, мускулести пияници от Монетния двор и Артилерията, чието поведение беше скандално за здравия разум и чиито лица имаха престъпни изражения, мога да се закълна, че смяташе всеки за хладнокръвен съучастник на фалшификатори на монети.

Пиехме си ейла и не издавахме намеренията си, когато Джонатан Амброуз, златар, който работеше на договор с Монетния двор като леяр и полировач и бе загубил доверието на Нютон, защото братовчед му беше обесен като престъпник, се приближи до нас, изгледа ни презрително и заговори оскърбително на моя господар:

— Доктор Нютон — с пиянска невъздържаност започна той, — заявявам, че не сте обичан тук! Всъщност мисля, че сте най-мразеният човек в Тауър.

— Седнете, господин Амброуз! — извика сержант Роан. — И си мерете приказките.

Нютон не помръдна и привидно невъзмутим, подмина думите на Амброуз. Аз обаче предусетих неприятности, изправих се и застанах между златаря и моя господар.

— Истина е, кълна се в Божите курви — настоя Амброуз. Той беше едър мъж и говореше като каруцар. Устата му се изкривяваше на една страна, докато приказваше.

— Седнете — рекох му аз и леко го бутнах.

— Не — изръмжа той. Устните му се изкривиха от омраза. — Защо да го правя?

— Защото сте пиян, господин Амброуз — отвърнах аз и го бутнах още по-назад, защото заканително сочеше Нютон. — И се държите неуместно.

— Пазете се, докторе — продължи Амброуз, протягайки врат над рамото ми. — В Тауър умират хора.

— Мисля, че ни дотегнахте, Джонатан Амброуз — обади се собственикът.

В същия миг Амброуз замахна към главата ми. Лесно отбегнах удара, но реших да му го върна за дързостта и го фраснах с юмрук по

устата. Не бях много добър в юмручните схватки, но господин Амброуз падна върху масата пред господин Туисълтън и това ми спечели одобрителните възгласи на мъжете в „Каменната кухня“, сякаш бяхме на арената за борба между кучета и мечка в Саутуърк. Собственикът се залови с улеснената задача да изхвърли господин Амброуз от пивницата, а аз помогнах на господин Туисълтън да събере листовите си от пода, макар че на тях нямаше нищо, освен някаква бъркотия от букви, сякаш надраскани от дете.

— Може би е по-добре и ние да си вървим — рече Нютон и стана.

— Съжалявам, господа — каза собственикът. — Отсега нататък на господин Амброуз ще му бъде забранено да влиза тук.

— Мисля, че ако на всеки трезвен човек в Тауър търсите отговорност за глупостите, които е говорил, когато се напие, скоро ще останете без клиенти, господин Алът. Затова, нека да не говорим за забрани и да забравим случилото се. Ето ви пет шилинга да почерпите всички тук.

— Много сте щедър, сър.

Двамата с Нютон излязохме от „Каменната кухня“.

Не видяхме господин Амброуз и моят господар въздъхна с усмивка.

— Вие сте полезен човек, Елис. Виждам, че съм направил правилния избор. Същински Хектор!

— Нищо работа — отвърнах аз, следвайки го по Уотър Лейн. — Трябваше да му дам урок. Радвам се, че го направих. Той ви заплаши, сър.

— Не, не — възрази Нютон. — Господин Амброуз ме предупреди. Това е нещо съвсем различно.

Вместо да продължим към Монетния двор, ние тръгнахме покрай южната стена на Бялата кула, най-затънтеният и стар район на Лондонската крепост, към сградата Колдхарбър и музея, където се съхраняваше великолепна колекция от облечени в брони ездачи, изобразяващи английските крале, и галерия с различни инструменти за изтезания и екзекуции. Нютон искаше да разгледа зловещите механизми и уреди.

Не бях виждал дига^[9], но, разбира се, бях чувал разкази за приложението ѝ, и потреперих, докато я гледах. Не беше трудно да си

представя, че съм завързан в двата срещуположни края и ме разпъват като злочеста жертва на Светата инквизиция. Надписът на стената гласеше, че инструментите са взети от пленен кораб на Испанската армада и са били предназначени да принуждават англичаните да стават римокатолици.

— Господ да благослови сър Франсис Дрейк — измърморих аз. — Инак досега дибата щеше да направи всички ни поддръжници на папата.

— Не обичам католиците — рече Нютон, — но помнете ми думата, че Рим не може да научи англичаните на нищо по въпроса за жестокостта.

— Но дибата не се ли използва все още в Испания?

— Може и да е така — съгласи се той. — И това би обяснило защо в онази страна се твори толкова малко наука. Един Господ знае колко големи учени са прекратили изследванията си, когато Галилей, най-великият ум на столетието, е бил осъден като еретик. Но не сме дошли да видим дибата, а този по-леснопреносим уред за изтезания, с който, ако не греша, преди шест месеца е бил измъчван клетият Мейси.

Нютон посочи странен метален инструмент с човешки ръст, оформен като ключалка, с дупки с вериги за главата, ръцете и краката. Той се наведе и издуха тънкия слой прах от предмета и после направи същото с гредата на дибата, вдигайки облак от прахоляк.

— Забележете колко по-малко прахен е този уред за изтезания от дибата.

Нютон извади от джоба си лупата, която понякога използваше за четене, и разгледа черната метална повърхност на механизма.

— Но какво е това? — попитах аз. — Не мога да проумея за какво служи.

— Нарича се „Щерката на Скавинджър“. Известен е и като „вериги“ или „окови“ и е изобретен от бившия кралски наместник на Лондонската крепост Тауър. Действа по обратния начин на дибата. Дибата разтяга човека, а „Щерката на Скавинджър“ свива човека на кълбо и натрошава костите му с натиска си. Това мъчение е по-страшно и болезнено от дибата и в повечето случаи гърдният кош се пръсва и бързо настъпва смърт. Освен това е много по-лесно преносим

от дибата и може да бъде занесен при затворника, вместо той да ходи при него.

— И вие смятате, че клетият Мейси е умрял по този начин?

— Да. Нараняванията му са съвместими с факта, че уредът е бил употребен преди няколко месеца.

Ножът на господин Осбърн беше в Нютон, който го използва, за да изстърже нещо от оковите върху лист хартия, и ми го показва.

— Ако не греша, това е засъхнала кръв. Но по-късно ще я изследвам под микроскоп.

— Имате микроскоп?! Не съм гледал под микроскоп — признах аз.

— Тогава сте за завиждане. Първата гледка на природно явление под микроскоп е поразителна.

— Ако сте прав и това е кръв, тогава Джордж Мейси е знаел някаква информация, която други отчаяно са се опитвали да научат, защото иначе нямаше да го изтезават тъй жестоко.

— Служителите на Монетния двор винаги знаят някакви тайни. И се осмелявам да твърдя, че няма човек от тях, включително и Мейси, който не би ги издал за няколко гвиней. Не, повече се изкушавам да направя извода, че Мейси е бил измъчван, за да изтръгнат някаква информация от него, с която той не е разполагал, защото иначе нетърпимата болка, причинявана от този уред, със сигурност би го убедила да проговори много по-рано, преди да получи смъртоносни наранявания.

— Каква ужасна мисъл. Да бъдеш изтезаван за информация, която знаеш, е неприятно, но колко по-лошо е, когато няма какво да издадеш?

— Инстинктът за самосъхранение ви прави двойно по-голяма чест — отбеляза Нютон, сгъна листа със засъхналата кръв и се усмихна мрачно. — Това ме убеди, че не трябва да ви отправям друго предупреждение да не говорите по този въпрос. Убиецът на Джордж Мейси несъмнено ще ни пререже гърлата с лекота, с каквато другите кълцат краставици. Елате, да излезем оттук, за да не ни види някой и да се притесни от близостта ни до уреда за изтезания.

Щом напуснахме галерията, Нютон изрази желание да посети дома ми и да използва микроскопа, който щял да помогне на нашето разследване. Пред вратата на къщата на Пазителя заварихме господин

Кенеди, друг доносник на Монетния двор, и двама джентълмени, които не познавах.

Господин Кенеди беше страховит на вид човек, защото имаше изкуствен нос от сребро, за да прикрие зеещите дупки на ноздрите му. Твърдеше, че е загубил носа си при несчастен случай, но мнозина смятаха, че злополуката е станала в половите органи на блудница. Тази характерна особеност придаваше на господин Кенеди бандитски облик и му позволяваше да общува с някои от най-големите престъпници в Лондон. Той получи шилинг от единия джентълмен като отплата, че ги е довел при Нютон, и се оттегли, оставяйки ги да се представят сами. Заговори по-високият, който беше по-възрастен и не толкова издокаран от двамата.

— Сър — рече той и се поклони изискано, — за мен е чест да се запозная с вас. Името ми е Кристофър Лав. Вероятно сте чели труда ми за обучението по химия в университета в Лайден?

— Съжалявам, не съм имал удоволствието — грубо отвърна Нютон, защото не обичаше да го търсят нови ученици, докато е зает с делата на Монетния двор.

— Няма значение — каза доктор Лав. — Това е граф Гаетано от Италия, превъзходен алхимик и виден философ в родината си. Извършил е чудеса в тайното изкуство.

Графът беше облечен в натруфено облекло от коприна, носеше шапка с грамадно перо и беше пълна противоположност на придружителя си, който според мен беше на петдесетина години. Той се поклони с повече показност и по-голям замах от ирландски актьор и после заговори колебливо, със силен акцент:

— Сър, ще бъда изключително поласкан, ако ми бъдете гост на вечеря. Когато ви е удобно. Настоявам.

— Не съм безразличен към честта, която ми оказвате, графе — отвърна Нютон, — но приемам малко покани.

— Графът знае, че сте зает — обади се доктор Лав.

— Точно така.

— Независимо от това, той смята, че има нещо, което ще представлява научен интерес за вас.

— Едва ли.

Доктор Лав извади унция злато от подплатена с кадифе кутийка и я подаде на Нютон.

— Пред очите ми графът използва изобретена от него тинктура и превърна жалко парче олово в този слитък злато — обясни доктор Лав. Нютон развълнувано разгледа златото.

— Златарят, на когото го донесох, заяви, че това е най-чистото злато, което е виждал — продължи доктор Лав.

— Да, наистина — рече Нютон и претегли златото на дланта си, като през цялото време се държеше престорено великодушно.

— Ето защо, кой може по-добре от вас, доктор Нютон, Пазител на Кралския монетен двор и най-големият учен в Англия, да изпробва чистотата на това злато? И ако не сте убеден, че е истинско, може би ще искате да станете свидетел на процеса на трансмутация, демонстриран от графа?

— Да, точно така — отговори Нютон.

Часът на демонстрацията беше уговорен и ние най-сетне отпратихме двамата алхимици и можахме да влезем в къщата. Нютон ми даде парчето злато.

— Прилича на истинско и тежи като такова — отбелязах аз. — Мисля, че искам да видя трансмутацията. Ако подобно нещо е възможно.

— В момента имаме друга работа. — Нютон намери микроскопа си, сложи го на масата до прозореца и постави до него огледало и свещ, за да освети по-добре пробата. — Потърсете книгата на господин Льовенхук^[10] — рече той и разпръсна върху предметното стъкло изстърганата от уреда за изтезания кръв. — Или „Микрография“ на Хук^[11].

Не можах да намеря нито едната от книгите.

— Няма значение — каза Нютон, извади карфица от ревера си и убоде палеца си, откъдето бликна капка рубиненочервена кръв, а сетне го допря до друго предметно стъкло и ме покани да погледна.

Постепенно различих неясен, но увеличен образ. Нютон ме увери, че това е неговата кръв. Гледката беше едно от най-забележителните неща, които бях виждал. Кръвта от палеца на Нютон изглеждаше жива.

— Съставена е от хиляди частици! — възкликнах аз. — Но само част от тях са червени. И плават в някаква почти прозрачна течност. Сякаш гледам отблизо езерце в ясен летен ден.

Нютон кимна.

— Миниатюрните частици се наричат клетки. Смята се, че те са най-малкият елемент на живата материя.

— Не предполагах, че е възможно човекът да бъде сведен до нещо тъй малко. Като ги гледам отблизо, човешкият живот съвсем не ми се струва божествен. Сякаш не сме нещо повече от плавеи в селски вир.

Той се засмя.

— Мисля, че сме по-сложни. Но, моля ви, кажете ми какво е вашето мнение за пробата, която взехме от уреда за изтезания.

— Несъмнено е същата, сър. Само че не се движи. Сякаш животът в езерцето е спрял.

— Точно така.

— Тогава наистина е кръв. Какво ще правим?

— Нищо. Ще помисля на спокойствие и ще видя дали ще мога да го обясня. А дотогава, избийте въпроса от главата си, за да не се изплъзнат от устата ви нашите разкрития, които със сигурност доминират в съзнанието ви.

Две-три вечери по-късно, след като Нютон бе анализирал пробата злато и се бе убедил в първоначалната си преценка, че е истинско, аз го придружих до дома на доктор Лав в Сохо. Граф Гаетано прие новината за златото си със скромна усмивка и смирено повдигане на рамене, сякаш очакваше, че демонстрацията му е предрешен въпрос и Нютон вече го поздравява за трансмутацията. Доктор Лав поднесе великолепна вечеря, но преди да я опитаме, Нютон, вече отегчен от разговора с двамата философи, погледна часовника си и заяви, че изгаря от нетърпение да види превръщането на оловото в злато.

— Какво ще кажете, графе? — попита доктор Лав. — Готов ли сте?

— Напълно.

Придружихме доктор Лав и граф Гаетано до работилницата в задната част на къщата. Пещта вече беше загрята и в помещението беше адски горещо. Нютон отвори чантата, която бе донесъл, и извади тигел.

— За да избегнем измамите — обясни той, — донесох тигел, дървени въглища и живак, с който съм убеден, че златото не се смесва.

Сигурно ще се съгласите, че е важно да подхождаме към алхимичните въпроси с колкото е възможно повече научна възискателност.

Граф Гаетано се усмихна широко.

— Напълно — повтори той, взе нещата от Нютон и се залови с трансмутацията.

— Докато работите, графе — добави Нютон, — вероятно ще благоволите да спделите някои подробности за овладяването на тайното изкуство?

— Опасявам се, че засега това ще трябва да остане в тайна, сър.

— Естествено. Колко време ще продължи трансмутацията?

— Не повече от няколко минути — отвърна доктор Лав. — Процесът е забележителен.

— Така и трябва да бъде — отбеляза Нютон. — Всички учени, за които съм чел, твърдят, че се изискват няколко месеца, за да се види резултатът от трансмутацията.

— Необходими са няколко месеца, за да научите тайната на това изкуство — решително заяви графът, — но след като великата тайна стане известна, работата е абсолютно проста. А сега, сър, бихте ли застанали ей там?

— Признавам, че съм заинтригуван — рече Нютон, отдалечавайки се от металното нощно гърне с капак на столчето в ъгъла.

Графът сложи половин унция олово в тигела на Нютон и го загрея в пещта. След като металът се разтопи, той добави специалната си тинктура, и ние видяхме, че оловото се разтвори.

— Господа — каза Гаетано, — моля ви, отдръпнете се и закрийте очите си, защото ще последва силен блясък и светлината вероятно ще ви заслепи.

Отдръпнахме се от тигела. В продължение на няколко минути не се случи нищо, затова накрая се изкуших и погледнах през пръстите си. В същия миг блесна ослепителна светлина и се разнесе силна миризма на канела. Както предрече графът, бях заслепен за няколко минути от зеленото петно пред очите ми. Когато обаче възвърнах зрението си и разгледах тигела, за мое изумление видях, че съдържанието му се е превърнало в чисто злато.

— Нямаше да повярвам, ако не го бих видял с очите си — казах аз.

— Това е сигурно — рече Нютон.

Графът изсипа разтопеното злато в калъп, охлади го, сложи го във вода и го излъска, за да го разгледаме.

Нютон постави малкия слитък на везни, за да определи теглото, и се усмихна. След това ми го даде и докато се удивлявах на чудото, което бях видял, той разгледа тигела, откъдето беше излято златото.

— Вече нямам съмнения — решително заяви той. — Господине, вие сте мошеник! Реших предварително да разсея съмненията си за демонстрацията ви, като белязах ръба на тигела, който ви дадох. Маркировката изчезна и...

— Горещината на огъня го е заличила — възрази доктор Лав.

— Белегът беше незаличим, тънка резка, която изсякох в камъка на моя тигел днес следобед. Убеден съм, че тигелът с маркировката и оловото е бил подменен с тигела със златото. Усъмних се веднага щом графът ни посъветва да закрием очите си. Той изчака, докато любопитството ни надделя и надникнахме, за да видим какво се е случило. В същия миг графът хвърли фосфор в тигела, заслепи ни и извърши подмяната. Аз обаче надуших измамата, защото фосфорът има неприятен мирис, но остротата може да се притъпи, като се разтвори в масло от канела.

— Дълбоко грешите, сър — каза Гаетано и невинно размаха ръце.

— Нима? — Нютон хвана китката му и бързо огледа върховете на пръстите, които бяха болезнено обгорени. Графът виновно дръпна ръката си. — Покойният ми приятел Бойл^[12] веднъж ми демонстрира какво може да причини фосфорът. Спомням си, че ръцете му бяха обгорени като вашите. Но ще призная, че съм сгрешил, ако при обиска на лабораторията не бъдат открити доказателства за измама.

Граф Гаетано, все още олицетворение на невинността, мълчаливо подкани Нютон да огледа помещението. Господарят ми не се поколеба, бързо прекоси лабораторията и вдигна капака на нощното гърне на столчето в ъгъла. Вътре беше белязаният тигел с разтопеното олово.

— Как се досетихте, че е там? — изумено попитах аз.

— Преди да започне демонстрацията си, графът ме помоли да се отдалеча, защото се опасяваше, че може да го чуя как отваря гърнето.

Нещо повече, гърнето не е направено от глина, а от метал, и това ми се стори странно.

— Как ще постъпим с двамата шарлатани? — попитах аз.

— За съжаление, в случая няма извършено престъпление — отвърна Нютон. — Бих желал обаче да ви посъветвам да не повтаряте измамните си демонстрации в Лондон, защото ще бъда принуден да ви разоблича пред всички учени.

Гаетано се подсмихна и присви очи. Видях, че той е по-скоро мошеник, отколкото превзет благородник, за какъвто го помислих отначало.

— А вие, сър, ще сторите добре, ако не се изпречвате на пътя ми — тихо каза италианецът, — защото ако ме наречете лъжец пред други джентълмени с благороднически произход, няма да се поколебая да ви предизвикам на дуел.

Доктор Лав беше не по-малко заплашителен от приятеля си.

— В Италия графът е известен фехтувач и е убил трима души, защитавайки честта си.

— Хайде, Елис — рече Нютон. — Мисля, че трябва да си тръгваме. Видяхме, каквото ни трябваше.

Излязохме и аз се зарадвах, защото атмосферата в лабораторията беше станала двойно по-опасна.

— Шарлатани — измърмори Нютон. — Как им е хрумнало, че могат да ни измамят?

Отвърнах, че според мен графът не прилича на човек, който лесно може да се откаже от нещо.

— Трябва да бъдете по-предпазлив, докторе. Извадихме късмет, че се измъкнахме, без да се сбием.

— Светът е пълен с мошеници. Забравете го. Той вече няма да ни безпокои.

Нютон се смили над все още празния ми стомах и ме покани в дома си на Джърмин Стрийт, близо до Сохо. Споменавам този факт само защото в онази вечер се запознах с госпожица Бартън — нещо като истинска трансмутация, защото след като я видях, чувствата ми се превърнаха в злато и интересът ми към другите девойки избледня като олово.

— Племенницата ми госпожица Бартън дойде да живее при мен и ще се зарадва на компанията ви — обясни Нютон, докато вървахме

към Пикадили. — Тя е дъщеря на доведената ми сестра Хана, която е омъжена за свещеник от Нортхамптъншър, преподобният Робърт Бартън. За съжаление той почина преди три години и остави малко пари на трите си деца. Аз поех разноските по отглеждането им. Казах ѝ, че съм отегчителен, но тя иска да види Лондон. Нортхамптън, най-близкият град до дома ѝ, е скучен, в по-голямата си част унищожен от пожара през 1675 година, и обществото там не е подходящо за интелигентно и хубаво момиче като Катерина. Лорд Монтагю я познава и ми каза, че е голяма красавица. Ще оценя и вашето мнение, Елис, защото смятам, че знаете за жените повече, отколкото за всичко останало.

— Не сте ли я виждали, сър?

— Виждал съм я, разбира се. Трябва обаче да призная, че не разбирам много от тези тела и механичното им въздействие върху съзнанието и чувствата на друго човешко същество.

— Човек би помислил, че описвате не жена, а геометрична задача, сър — засмях се аз. — Мисля, че красотата не може да се възприема като математическо изражение.

— Това е само ваше мнение.

Младата жена, на която бях представен, беше осемнадесет-деветнадесетгодишна и не приличаше на чичо си. Това обаче не беше изненадващо, защото майка ѝ беше доведена сестра на Нютон. Госпожица Бартън безспорно беше хубава, но откровено казано, в първите няколко минути на запознанството ни реших, че не е чак толкова голяма красавица, както беше казал милорд Монтагю. След още няколко минути разбрах, че красотата не се изразява само в хубавото лице, защото трябваше да взема под внимание и очевидната ѝ интелигентност. Повечето дами, които познавах, бяха много постеснителни и сдържани от племенницата на Нютон. Отличният ѝ ум внасяше оживление в чертите ѝ и добавен към хубостта ѝ, удвояваше ефекта и на двете, затова красотата ѝ неизбежно ме порази. Всъщност госпожица Бартън беше толкова красива, че ми харесваше все повече. Постепенно осъзнах, че ѝ обръщам прекалено голямо внимание. Тя беше необикновено остроумна за възрастта си и изключително добре възпитана, тъй като девет-десет години е учила в местното училище в Бригсток.

— Чичо ми каза, че преди да започнете да работите при него, сте учили за адвокат, господин Елис — рече госпожица Бартън след вечерята.

— Да, такъв очаквах да стана, госпожице Бартън.

— Но сте се били на дуел, който ви е принудил да се откажете от ученето?

— Вярно е, макар че се срамувам да го призная пред вас, госпожице Бартън.

— Глупости — възрази тя. — Не познавам човек, който се е бил на дуел. Вие сте първият ми участник в дуел, господин Елис, но признавам, че познавам десетина адвокати. Нортхамптъншър гъмжи от тях. Това ли е шпагата, с която се дуелирахте?

Погледнах дръжката на шпагата си.

— Да.

— Бих искала да я видя. Ако ви помоля учтиво, ще ми я покажете ли?

Погледнах чичо й.

— Нямам възражения — каза той.

Извадих шпагата си, коленичих пред госпожица Бартън и й я поднесох на ръкава си.

— Внимавайте, госпожице, защото е много остра.

— Нямате вид на човек, който би носил тъпа шпага, господин Елис. — Тя хвана дръжката, вдигна шпагата и разреже един-два пъти въздуха. — Убихте ли го?

— Ако бях, сега нямаше да стоя пред вас. Пронизах го в гърдите.

Госпожица Бартън разгледа острието на шпагата на светлината на огъня.

— Само като си помисля, че е била изцапана с човешка кръв. Бих желала да се науча да се фехтувам.

— Ако чичо ви разреши, с удоволствие ще ви науча.

— Не — категорично възрази Нютон. — Изключено! Какво ще каже майка ви, дете?

Тя сви рамене, сякаш майка й нямаше значение, и после ми върна шпагата.

— Все едно, не съм дошла в Лондон, за да ме пронизват с шпаги.

— За нищо на света — рекох аз.

— Не, разбира се — съгласи се Нютон.

— Моля ви, кажете ми за какво се скарахте, господин Елис?

— С кого?

— С джентълмена, с когото се дуелирахте, естествено.

— За такава дреболия, че ще се изчервя, ако ви кажа, госпожице Бартън.

— Ако ви победа на дуел, ще ми кажете ли?

— Няма да имам избор. Но дори тогава ще го прошепна със страх, че ще си навлека презрението на чичо ви.

— Тогава ще се дуелираме. Ще ме предизвикате ли?

— С готовност, ако ще ви достави удоволствие. Да, предизвиквам ви. Това ви дава правото да изберете оръжието.

— Избирам дама.

— Внимавайте, господин Елис — посъветва ме Нютон. — Не й липсват умения.

Да играя на дама с госпожица Бартън, означаваше да разбера колко много прилича тя на чичо си, с когото често играехме в Тауър, защото предоставех ли му първия ход, щеше да ме победи, както и тя. Нямах нищо против госпожица Бартън да го стори, тъй като се радваше като дете на победата. След първата игра тя поиска наградата си.

— Хайде, плащайте. Обяснете защо се дуелирахте, господин Елис.

Бях доволен, че съм загубил. Това ми даде възможност да шепна в изящното й ухо, толкова близо до уханното й вратле, че едва се сдържах да не я целуна.

Тя се засмя на глас, когато чу думите ми, и после настоя отново да играем. Трябва да призная, че никога през живота си не съм бил пощастлив да загубя няколко поредни игри на дама.

Господарят ми възприе навика да ме кани на вечеря веднъж в седмицата. Каза, че съжалявал всеки като мен, който трябва да си готви сам. Според мен обаче видя, че на госпожица Бартън и на мен ни е приятно да бъдем заедно, докато през това време той може да чете или да решава задачи. На Коледа дори отидох с тях да взема участие. И до дванадесетия ден на празниците хубавата млада жена вече обсебваше първата ми мисъл сутрин и последната нощем, защото бях влюбен в нея. Не споменавах нищо по този въпрос, защото предполагах, че обичта ми към нея няма да се понрави на чичо й.

Положих неимоверни усилия да я избия от главата си и да не я обичам толкова, но тя ме предизвика няколко пъти, като ми даде тетрадката с любимите си стихове, които бе преписала собственоръчно, и започна да ми вика Том, защото съм приличал на някогашния ѝ котарак. След това ми подари кичур от косите си, който държах в кутийка до леглото си. Ето защо госпожица Бартън беше в мислите ми по хиляди пъти на ден.

И за пръв път от дълго време бях щастлив. Защото любовта е предимно оптимизъм.

Не познавах по-умен човек от Нютон, но и в същото време по-невеж по отношение на нежния пол. Може би ако знаеше повече за действителния свят и жените, той щеше да направлява държането ѝ така, че да не ме окуражава твър много. И нещата между госпожица Бартън и мен можеха да се развият по друг начин.

Понякога е трудно да разбереш къде свършва любовта и къде започва безумието и мисля, че мнозина влюбени си губят ума.

---

[1] Един гран е равен на 0,065 грама. — Б.пр. ↑

[2] Привърженици на Стюардите след 1688 г. — Б.ред. ↑

[3] Питие, приготвено от малц, хмел и мая, подобно на бира, но с бърза ферментация. — Б.пр. ↑

[4] Робърт Сандърсън (1587 — 1663) — английски учен и богослов. — Б.пр. ↑

[5] Джон Уолис (1616–1703) — английски математик и специалист по логика и граматика, един от основателите на Кралското дружество. — Б.пр. ↑

[6] Има се предвид приютът за душевноболни към болницата „Света Мария Витлеемска“ в Югоизточен Лондон. — Б.ред. ↑

[7] Място за екзекуции от 1300 до 1783 година, намиращо се на западния бряг на едноименен приток на Темза, близо до сегашната Мраморна арка в североизточния край на Хайд Парк в Лондон. — Б.пр. ↑

[8] Начинът на настъпване на смъртта (лат.). — Б.пр. ↑

[9] диба — приспособление за изтезаване чрез разпъване ↑

[10] Антони ван Льовенхук (1632–1723) — нидерландски натуралист, един от основоположниците на научната микроскопия. — Б.пр. ↑

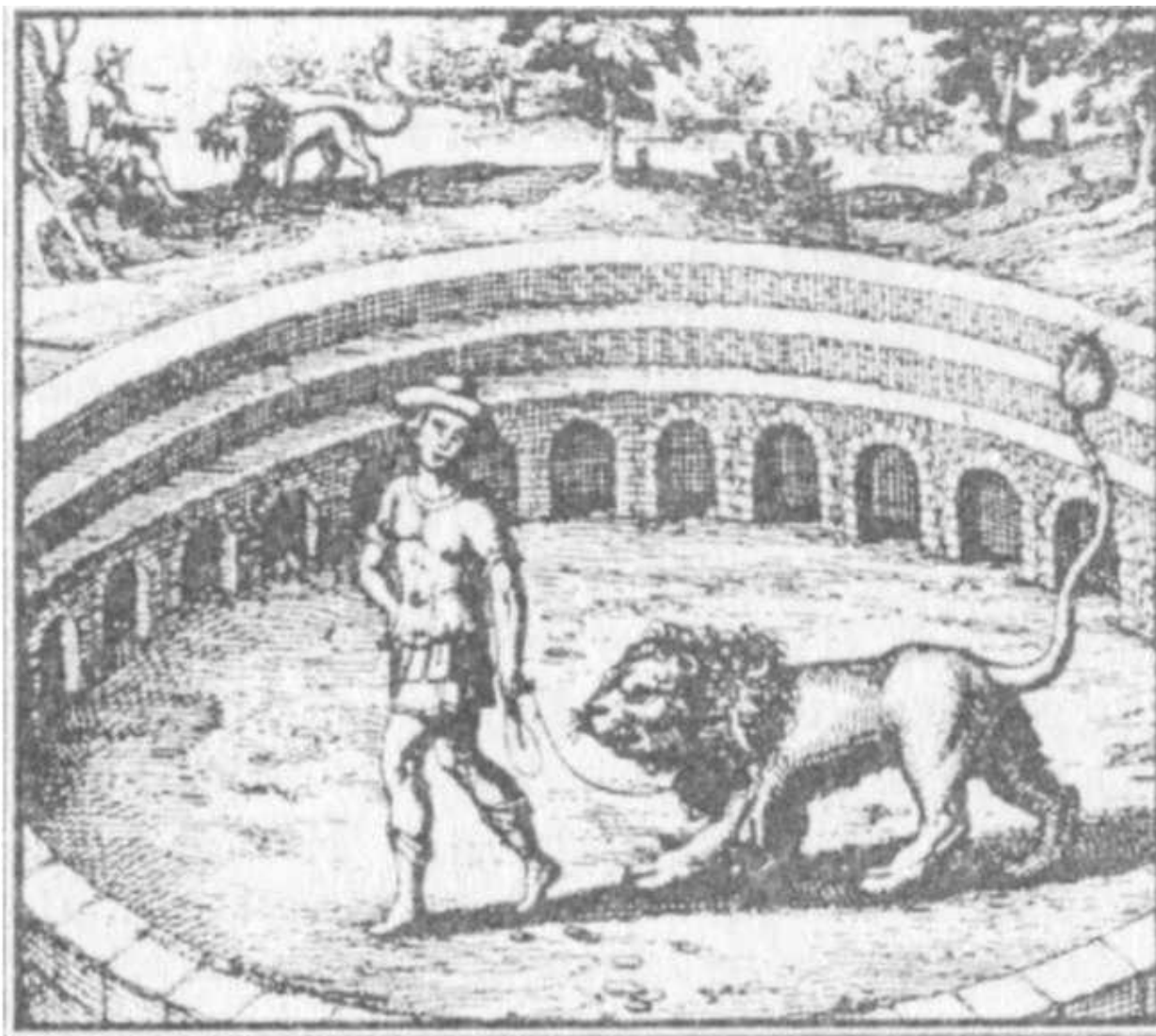
[11] Робърт Хук (1635–1703) — английски учен, естествоизпитател и архитект, усъвършенствал микроскопа, откривател на клетъчния строеж на растенията, водил полемика с Нютон по въпросите на оптиката. — Б.пр. ↑

[12] Робърт Бойл (1627–1691) — английски химик и физик, един от основателите на Кралското дружество. Формулира първото научно определение за химичен елемент, въвежда експерименталните методи в химията и полага началото на химичния анализ. — Б.пр. ↑

ВТОРА ГЛАВА

„Тогава Исус им рече: още малко време светлината е с вас: ходете, докле имате светлината, за да ви не обгърне мрак; а който ходи в мрака, не знае къде отива.“

Евангелие от Йоана,
12:35

Илюстрация — Михаел Майер „Viatorium“, 1618

Януари 1697 година беше изключително студен месец. Моят господар ме увери, че не помни такава мразовита зима от 1683 година, когато стоял вкъщи и пишел „Всемирна аритметика“, първото му произведение. Опитах се да го прочета, но не можах. Вероятно студът беше смразил интелектуалните ми способности, така както бе забавил сеченето на новите монети. Парите все още не достигаха, въпреки усилията на служителите на Монетния двор. И макар че всички говореха за мир с Франция, от това не излезе нищо. Междувременно бяха арестувани още якобити и страната изглеждаше нестабилна. Почина Джеймс Хор, Главният инспектор на Монетния двор. На неговото място бяха назначени Томас Молиньо и Чарлс Мейсън. Нютон

ми каза, че и двамата са корумпирани и те наистина скоро поведоха война един срещу друг и се оказаха некадърни.

Споменах как шпионинът на Нютон, Хъмфри Хол, ни събщи информацията, че някои фалшификатори са усъвършенствали нов процес за сечене на златни гвинеи, и това стана причина за участието ни в следващата част на моя разказ, който Нютон упорито започна да нарича „тъмна материя“. Думите на господин Хол силно обезпокоиха господаря ми, тъй като беше много по-сериозно нещо да фалшифицираш златни гвинеи, отколкото сребърни крони или шилинги, но не разполагахме с доказателства. Ала вечерта на събота 13 февруари този пропуск се запълни.

Бях си легнал рано и бях заспал, когато се събудих и видях господин Хол в спалнята си със свещ в ръката.

— Какво става, господин Хол? — попитах аз, разтревожен, че го съзирам там.

Той беше благонадежден, но неприветлив на вид, стар и мълчалив, и стоеше пред леглото ми като Харон, който чака да пренесе с ладията си душата ми през река Ахеронт^[1] в подземното царство. Цената на Харон беше един обол, но господин Хол искаше да говорим за една гвинея.

— Мисля, че намерихме, каквото търсим, господин Елис — каза той с монотонния си, дрезгав глас. — Главният надзирател в „Нюгейт“ е чул затворник на име Джон Бернингам да се хвали, че е платил „гарнитурата“ си с фалшива гвинея.

Надзирателите наричаха „гарнитура“ подкупите, които изкопчваха от затворниците, очакващи съдебен процес, за да се държат по-добре с тях. Откакто постъпих на работа при Нютон, аз бях задължен да науча криминалния жаргон, защото иначе не бих разбрал показанията, които записвах. Понякога двамата с Нютон осъзнавахме, че разговаряме като затворници.

— Мисля, че трябва веднага да отидем да разследваме това — добави господин Хол. — Опасявам се, че човекът ще бъде освободен или ще изпуснем гвинеята.

— Разбира се. Идвам с вас.

Облякох се набързо и заедно с господин Хол тръгнахме право към „Нюгейт“. Придвижването ни беше затруднено, защото пътищата бяха кишави от газенето на хората в наскоро падналия сняг.

От разстояние „Нюгейт“ изглеждаше добре. Беше реставриран след Големия пожар и имаше хубава фасада с четириъгълни колони. В основата на едната беше изваян котаракът на Дик Уитингтън^[2], затова наричаха затвора и „Уит“. „Нюгейт“ обаче не прощаваше лесно огледа отблизо. Проявилите глупостта да се забавят на портата, рискуваха да бъдат напикани или ударени с нощно гърне, хвърлено от някой прозорец на горните етажи. Приближавайки се към сградата, аз по навик се вторачих в прозорците, затова не гледах къде вървя, и стъпих в голяма купчина кучешки изпражнения. Това се стори много забавно на просяците по Нюгейт Стрийт. Никога не минавах покрай протегнатите им ръце, без да си помисля за портите на град Дите в „Ад“, където виещи силуети заплашват Вергилий и Данте. Настръхнах от смеха на окаяните мъже и жени, но от друга страна ги съжалявах, защото „Нюгейт“ беше най-нещастното и неприветливо място в Лондон.

Вътре шумът и врявата бяха още по-големи, тъй като имаше множество кучета, котки, птици и прасета, да не споменавам за хлебарките и плъховете. Миризмата на животните и изпражненията им се смесваха с вонята на ейл и алкохол, които варяха там, и с пушека от огньовете, студа и влагата и на човек му се замайваше главата от липсата на чист въздух.

В „Уит“ имаше четири нови отделения — на осъдените на смърт в подземие, вътрешният двор за вестникарите, на директора и на пазача, където продаваха ейл и тютюн. Там се запознах с господин Фел, главният надзирател, мошеник на вид, със сипаничаво лице и нос, който приличаше на прераснал картоф със зеленикавите косми, подаващи се от ноздрите.

— Господа, господа — пиянски се ухили господин Фел. — Няма ли да се ободрите с нещо? Може би бира?

Почерпихме се с бира, защото твърдият му алкохол не миришеше приятно, и пихме за нашето здраве с повече оптимизъм, отколкото всъщност изпитвах в това мрачно и мръсно място.

— За мен е огромно удоволствие да бъда вестителят на важна информация за джентълмен като вас, господин Елис. Вие сте приятел на доктор Нютон, който прави много, за да имаме работа — обърна се господин Фел към мен и се изсмя неприятно. — Няма да ви карам да чакате. Само трябва да ме извините, ако първото ми питане е свързано с

досадния въпрос за компенсация, тъй като никой не може да се противопостави на бедността, сър.

Съмнявах се, че е беден, защото знаех, че като главен надзирател господин Фел взима най-малко няколкостотин фунта годишно от подкупи, но му угодих заради доноса му.

— Ако информацията ви си заслужава, гарантирам, че моят господар ще ви възнагради щедро.

Фел бръкна в джобовете си, почеса се по задника, извади златна гвинея, излъска я в мръсния си редингот и я сложи на масата.

— Ами, ако гвинеята е фалшива? — попита той. — Какво ще стане тогава? Ще бъде ли заменена с истинска?

— Имате думата ми, сър — отвърнах аз и внимателно разгледах монетата. — Какво ви кара да мислите, че е фалшива? На мен ми се вижда истинска, макар че не съм толкова добре запознат със златните гвинеи, колкото би трябвало да бъда.

Дадох монетата на господин Хол, който я ухапа, без да оставя видими следи.

— Да, сър — каза той. — Изглежда истинска и на вид, и на вкус.

— Мислите, че е минала проверката? — попита господин Фел. — Тогава отговорете ми защо човекът ще казва, че гвинеята е фалшива, след като е истинска?

— Уместна забележка — рекох аз. — Моля ви, кажете ми нещо повече за човека, когото споменахте.

— Снощи е станало сбиване в „Петела“ на Треднийдъл Стрийт. Господин Бернингам си купил пържола от месарницата на Финч Лейн и я занесъл в „Петела“ да я сготвят, но когато започнал да я яде, не му харесала и се скарал със собственика. Нахвърлил се върху него и го пронизал в стомаха с шпагата си. След това го арестували и го доведоха тук. Плати петнадесет шилинга за четири седмици храна, подслон и алкохол, защото му казах, че ще мине толкова време, докато бъде изправен пред съда. Даде ми и още пет шилинга предплата, за да го посети съпругата му. Каза, че щяла да дойде в неделя следобед. По-късно обаче се напил и се похвалил на затворник на име Рос, на когото съм възложил задачата да се ослушва и да ми докладва, че гвинеята, която ми е дал, е фалшива. Ето защо реших да се обърна към доктор Нютон и вас, защото сте много усърдни в разкриването на подобни престъпления.

— Постъпили сте правилно, господин Фел — отбеляза господин Хол.

— Така е, сър — съгласих се аз. — И сме ви задължени за труда. С ваше разрешение бих искал да взема гвинеята, за да я покажа на доктор Нютон. Ще ви я върна и ако се окаже фалшива, ще ви бъде възстановена. И ако информацията ви доведе до ареста и осъждането на производителя ѝ, осмелявам се да твърдя, че ще получите и награда.

Господин Фел кимна.

— Може да я вземете, сър. Много се радвам, че можах да ви помогна.

— Ще желаете ли разписка, господин Фел?

— Не е необходимо — ухили се той. — Твърдо вярвам, че доктор Нютон и вие сте честни и почтени хора. Освен това тук има двама свидетели, че взимате назаем моята гвинея.

— Господин Бернингам каза ли по кое време в неделя ще го посети съпругата му?

— Да, сър. В пет часа. Помоли ме да не я изпускам от поглед, защото не е свикнала със затвора.

— Задължен съм ви, господин Фел.

Най-после се прибрах у дома и си легнах, но прекарах неспокойна нощ, защото бях твърде развълнуван, за да заспя дълбоко. Следващият ден беше Свети Валентин и имах идеално извинение да бъда в дома на моя господар рано сутринта. Според обичая жената избираше за любим и целуваше първия мъж, когото съзреше, затова се надявах да видя пръв госпожица Бартън и да стана неин избраник.

Станах от леглото в пет часа. Реших, че трябва да пристигна на Джърмин Стрийт преди осем, защото скоро след това госпожица Бартън по всяка вероятност щеше да придружи чичо си до църквата „Сейнт Джеймс“. Чувствах се мръсен и се измих със студена вода. Открих в главата и по тялото си десетина въшки, но не останах учуден, защото бях ходил в „Нюгейт“. Беше неделя и нямаше лодки, които да ме закарат до Уестминстър, нито файтони, въпреки че не бих се качил, защото таксата беше един шилинг и шест пенса, и бях принуден да вървя пеша от Тауър до Пикадили. Разстоянието беше голямо и ми отне почти два часа.

Стигнах до Джърмин Стрийт и потропах на вратата на Нютон, но икономката госпожа Роджърс не пожела да отвори, докато не кажа дали

съм мъж или жена.

— Аз съм, Кристофър Елис.

— Почакайте, сър — отвърна госпожа Роджърс.

След малко самата госпожица Бартън отвори вратата.

— Какво облекчение, че сте вие, скъпи Том — възкликна тя, употребявайки галеното ми име. — Чичо ми нехае по такива важни въпроси и е поканил на обяд старшия свещеник на църквата „Сейнт Джеймс“, а аз не мисля, че го искам за избраник в Деня на Свети Валентин. Дъхът му мирише на яхния, пък и не желая проповед, а целувка.

— Тогава е хубаво, че подраних — рекох аз и влязох в приемната.

Госпожица Бартън ми позволи да я целуна. Това се случи за пръв път. Целувката беше най-целомъдрената, която съм получавал от години, но ми достави по-голямо удоволствие от всички останали. Нютон се засмя на глас — нещо, което не бях виждал дотогава.

Госпожица Бартън изглеждаше не по-малко довольна. Госпожа Роджърс ми донесе хляб, парче затоплено осолено говеждо месо и халба горещ ейл. Освежен от закуската, аз запознах моя господар с другата причина за ранното си посещение.

— А аз помислих, че сте вървели чак дотук само заради мен — каза госпожица Бартън, преструвайки се на разочарована. — Кристофър Елис, смятам, че сте романтичен точно колкото и чичо ми.

Нютон изрази огромно задоволство от разказа ми за златната гвинея и след като разгледа монетата, заяви, че трябва колкото е възможно по-скоро да я анализираме в тигел.

— Но преди това ще ви бъда благодарен, ако придружите госпожица Бартън и госпожа Роджърс до църквата — добави той, — защото ще трябва да работя цяла сутрин в лабораторията, за да нагрее пещта.

— С удоволствие, сър, стига госпожица Бартън да не е твърде разочарована от мен.

Тя замълча.

— Или може би сте се надявала да бъдете насаме със свещеника на обяд — обърна се Нютон към нея. — Смятам да покана господин Елис да обядва с нас.

Госпожица Бартън затвори очи за няколко мига и когато отново ги отвори, ми се усмихна изключително мило и очарователно.

Придружих госпожица Бартън и госпожа Роджърс до „Сейнт Джеймс“ и това ми достави огромно удоволствие, макар че за пръв път от един месец отивах на църква в неделя и трябваше да изтърпя отегчителната проповед на свещеника за Иаков, който се бори с Божия ангел. Издържах я по-лесно само защото гледах красивата госпожица Бартън. Тя дори стисна ръката ми един-два пъти по време на молитвите.

След църквата се върнахме в дома на Нютон. Оставих госпожица Бартън и госпожа Роджърс в кухнята и отидох при моя господар в лабораторията, където имаше прозорец с изглед към малък заден двор. Лабораторията беше добре обзаведена с химически пособия като стъкленици с различни вещества, епруветки и мензури, няколко тигела и пещ, която беше нагорещена като най-долния кръг на ада. Нютон се потеше обилно.

Той чу стъпките ми, обърна се и ми махна да се приближа.

— Господин Елис, идвате точно навреме да видите как ще извърша моята евхаристия^[3] — доволно извика Нютон, за да заглуши бученето на огъня, и сложи гвинеята на господин Фел в загорения тигел.

„Евхаристия“ наричаха проверката още от едно време, с която Задругата на златарите проверяваше чистота на златото и среброто в новоизсечените монети.

— Според мен опитите да се превърне оловото в злато са също толкова абсурдни, колкото да очакваш хлябът и виното да се превърнат в тялото и кръвта на Исус. Трябва да се вдъхновяваме от онова, което те символизира. Природата е не само химия и физика, но и разум. Нужно е да приемем и изследователския дух, съдържащ се в *opus alchemicum*^[4] пред вас, така както други приемат *opus divinum*^[5] на материята. И двете представляват пътуване към познанието. Всички търсим истината, но малцина са надарени с вярата, която дава отговорите. Мнозина трябва да намерят отговорите сами. За някои отговорът в мрака е светлината на Светия дух, а за други откритието е във факта, че в мрака на природата е скрита друга светлина. Моят живот е отдаден именно на това интелектуално просветляване. А сега, да видим какво е станало с гвинеята.

Нютон започна да разглежда съдържанието на тигела, а аз се замислих върху думите му. Тогава не можах да разбера напълно

смисъла им, но по-късно осъзнах, че той е имал предвид нещо извън обсега на човешкото изкуство и трудолюбие.

— Вижте — каза Нютон и държейки тигела с щипци, ми показва разтопения метал.

— Фалшива ли е? Не мога да разбера. Дори сега ми се струва истинска.

— Вие виждате, но не наблюдавате. Вгледайте се по-внимателно. Тук има четири, вероятно дори пет метала. Още не знам кои са, но имам силни подозрения, че монетата е от мед. Това обаче ще ни навлече много неприятности, защото от девет месеца не съм виждал такова изкусно направено копие. Ако са пуснали в обръщение много... — Той мрачно поклати глава, сякаш перспективата беше твърде ужасяваща, за да я допусне.

— Но как са я направили, господарю? Мислите ли, че е със същия процес, за който Хъмфри Хол спомена?

— Да. Процесът е измислен във Франция през миналия век. Източникът ми не ме осведоми за всичките тайни, но се предполага, че ключът е живакът. А истината е, че никой друг не знае за живака повече от мен. Преди около три години едва не се отрових, вдишвайки живачни изпарения, макар че въздействието не е добре познато. Живакът изисква уважение. Не е нещо, което може да се използва безопасно, и ще помогне на разследването ни, защото боравенето с живак оставя множество външни белези.

— Какво трябва да направим?

— Какво ми препоръчвате да направя?

— На ваше място бих разпитал Джон Бернингам за фалшивата гвинея. Може би ще успеем да го накараме да направи самопризнания.

— Това ще отнеме известно време. Такива като него лъжат, докато усетят, че Джак Кеч^[6] диша във врата им. Няма да е зле да научим повече по този въпрос, преди да го разпитаме. Казахте, че е платил, за да го посети съпругата му?

— Да, сър. Предплата от унция сребро за привилегията.

— Тогава може би тя ще е ключът, който ще отвори вратата. — Нютон вдигна глава. — Но чувам, че е пристигнал старшият свещеник и трябва да изиграя ролята си на домакин.

Облякохме рединготите си и се качихме горе да обядваме. Свещеникът беше по-приятен в компания, отколкото когато изнасяше

проповеди, и занимава Нютон с различни теологични въпроси, докато ние с госпожица Бартън си отправяхме влюбени погледи. Един-два пъти тя дори допря крака си до пищяла ми, като през цялото време обсъждаше проповедта на свещеника. Това ме доведе до извода, че не е тъй непорочна, както си мислех.

След обяда Нютон стана от масата и заяви, че двамата с него трябва да свършим една работа, свързана с Монетния двор, и аз с нежелание се разделих с госпожица Бартън.

— В Монетния двор ли отиваме? — попитах аз, когато излязохме от дома му.

— Господин Фел, надзирателят в „Нюгейт“, не каза ли, че съпругата на господин Бернингам ще го посети в пет часа?

— Да. Признавам, че съвсем бях забравил за това.

Той се подсмихна.

— Очевидно съзнанието ви е заето с други, далеч по-несериозни въпроси. Сега обаче бих искал да се съсредоточите, господин Елис. Ще отидем в „Нюгейт“ и докато аз разпитвам Скоч Робин и Джон Хънтър, които може да не са единствените мошеници, служители на Монетния двор, откраднали матрица за златни гвинеи, вие ще чакате госпожа Бернингам и щом я видите, ще я проследите, защото съпругът ѝ несъмнено пази в тайна къде е килията му.

Отидохме в „Нюгейт“. Затворниците, застанали на един от прозорците на горните етажи, познаха господаря ми и тъй като го мразеха заради усърдието му, хвърлиха по него гърне с изпражнения. Той отскочи встрани с неприсъща за петдесет и четирите си години ловкост и аз видях, че е изключително атлетичен, когато обстоятелствата го налагат. Минавайки през портала, Нютон се пошегува, като отбеляза, че за щастие върху главата му е паднала ябълка, а не лайно, защото иначе нямало да може да измисли теорията си за всемирното привличане, тъй като в главата му щяло да има само лайна.

Бернингам беше в крилото на директора на затвора, което се състоеше от тринадесет килии, всяка голяма колкото параклис. Седнах на дървена пейка пред вратата и докато си убивах времето там, ми се предложиха две-три проститутки, упражняващи професията си в

затвора. Малко момче с няколко зъба поиска да ми продаде вестник отпреди няколко дни и да ми осигури „пране и квартира“, както обитателите на това ужасно място наричаха джина. Съжалих го и му дадох половин пени за усилията, тъй като бяха по-приемливи от тези на курвите, предлагащи ми чукане на крак за три пенса в някой тих ъгъл на „Уит“. Издържах на всичко това и най-сетне момчето, което възнаградих с още една монета, ми намигна, давайки ми знак, че красивата дама — макар тя да носеше маска — която водеха към килията на съпруга ѝ, е въпросната жена. Не се изискваха големи усилия да я проследя, защото върху сивия си костюм тя носеше дебело подплатена червена пелерина и изпъкваше като кардинал в квакерска църква.

Госпожа Бернингам стоя при съпруга си повече от час, а после отново скри лицето си зад маската и излезе през главната порта. Запромъквах се след нея като италианец в трагедия за отмъщение. Тя тръгна на юг, към Олд Бейли, и за моя изненада до мен закрачи господарят ми. Очевидно беше по-изкусен преследвач, отколкото можеше да се предположи за човек, станал толкова известен като учен.

— Това ли е госпожа Бернингам? — попита той.

— Същата — отвърнах аз. — Какво стана със Скоч Робин и Джон Хънтър? Разпитахте ли ги?

— Оставих им много храна за размисъл. Предупредих ги, че ще се погрижа и двамата да намажат въжето преди сряда, ако не ми кажат кой е откраднал матрицата. Утре ще отида отново за отговор. Мисля, че ако една нощ размишлява върху перспективата да бъде обесен, човек развързва езика си.

Госпожа Бернингам остана лесно забележима в червената си пелерина с качулка, макар че ставаше все по-тъмно и студено, затова се зарадвахме, че вървим близо след нея. Тя зави на изток към Лъдгейт Хил. Нямахме намерение да я изпускате от поглед, но щом свърнахме зад ъгъла, видяхме, че е заобиколена от трима хулигани с тояги в ръцете. Те ѝ говореха грубо и аз се уплаших, че възнамеряват да ѝ сторят нещо лошо. Извиках им да престанат. Най-едрият и брутален на вид тип тръгна към мен, заплашително размахвайки тоягата си.

— Виждам, че се нуждаете от малко усмиряване, господа — изръмжа той — за да ви се напомни да си гледате работата.

Извадих двата германски двуцевни пищова, които носех в себе си винаги когато ходех в „Уит“, заредих ги и стрелях над главата му, като мислех, че това ще го разкара. Но когато мъжът продължи да се приближава към мен, ми стана ясно, че и преди са стреляли по него. Бях принуден да стрелям отново, само че този път се прицелих добре. Той извика и изпусна тоягата. Бях сигурен, че куршумът ми го е улучил в рамото. Заредих другото си оръжие, стрелях два пъти по един от другите, който бе тръгнал след приятеля си, но не го улучих, защото се движеше бързо. Видях, че негодникът се готви да се нахвърли върху господаря ми с щик, извадих шпагата си и го намушках в бедрото. Той изквича като куче и избяга. Така тримата бяха принудени да се оттеглят. Хрумна ми да ги подгоня, но забелязах, че Нютон лежи на земята.

— Доктор Нютон! — разтревожено извиках аз и коленичих до него, като помислих, че в края на краищата е бил наръган с щика. — Добре ли сте?

— Да, благодарение на вас. Подхлъзнах се на калдъръма, когато проклетият разбойник се опита да ме промуши. Погрижете се за дамата. На мен ми няма нищо.

Маската на госпожа Бернингам беше паднала по време на суматохата и аз видях, че не е особено развълнувана и освен това е много красива. Когато обаче ме видя с извадена шпага, тя, изглежда, осъзна в каква опасност е била, и се олюля така, сякаш щеше да припадне. Бях принуден да я взема в обятията си, да я пренеса обратно нагоре по Олд Бейли Стрийт и да я сложа в малката карета, която ни чакаше на известно разстояние от „Уит“.

— Моля ви, мадам, кажете ни къде живеете, за да можем благополучно да ви закараме до дома ви — каза Нютон.

Госпожа Бернингам леко напудри лицето и носа си.

— Много съм ви задължена, господа, защото искрено мисля, че онези грубияни искаха да ми сторят нещо повече, отколкото само да ме ограбят. Живея на Милк Стрийт, близо до кметството Гилдхол.

Тя беше красива, червенокоса жена със зелени очи, хубави зъби и рокля, която съблазнително разкриваше горната част на бюста ѝ. Всичко това ме привлече неудържимо към нея. Ако не беше Нютон, мисля, че може би щеше да ми позволи да я целуна, защото ми се усмихна и няколко пъти доближи ръката ми до гърдите си.

Нютон каза на кочияша адреса ѝ. Пътуването ни отведе на изток по Нюгейт Стрийт. Пътят оттам беше по-кратък от онзи, по който госпожа Бернингам бе тръгнала пеша.

— Защо не минахте по този път, мадам — подозрително попита Нютон, — вместо да вървите по Олд Бейли Стрийт и Лъдгейт Хил? Набихте се в очите ни веднага щом напуснахте „Уит“.

— Видели сте ме да излизам от „Уит“? — Тя погледна навън.

В същия миг небето се изчисти от облаците и на лунната светлина ми се стори, че госпожа Бернингам се изчерви.

— Да, госпожо Бернингам — рече Нютон.

Тя чу името си и тъй като не ни се беше представила, пусна ръката ми и видимо настръхна.

— Кои сте вие?

— Засега това няма значение — отвърна Нютон. — Къде отивахте, след като излязохте от „Уит“?

— Щом знаете името ми, тогава сигурно знаете и защо бях в „Уит“ и защо исках да се помоля за съпруга си. Тръгнах по Олд Бейли, защото смятах да отида в църквата „Сейнт Мартин“.

— А молихте ли се за съпруга си, преди да го навестите?

— Разбира се. Откъде знаете? И там ли ме следихте?

— Не, мадам. Но съм убеден, че нападателите са ви проследили оттам. Беше ясно, че ви чакаха. Познавате ли ги?

— Не, сър.

— Но аз мисля, че единият ви каза нещо, нали?

— Не, сър, грешите. Или поне не си спомням.

— Мадам — хладно каза Нютон, — никога не изкривявам фактите. И най-много от всичко мразя препирните. Искрено съжалявам за неприятностите ви, но нека да говорим откровенно. Вашият съпруг е обвинен в тежки престъпления и може да плати с живота си.

— Но как е възможно? Имам информация от надежден източник, че кръчмарят, когото Джон наръга, скоро ще се възстанови. Преувеличавате сериозността на положението, сър.

— Какво? Ще упорствате ли, госпожо Бернингам? Ще продължавате ли да увъртате? Наръгването е дреболия и не ни интересува. Ние сме служители на Монетния двор на Негово величество и за нас е много по-важен въпросът за фалшивата гвинея, която вашият съпруг умишлено е дал като истинска, и затова със

сигурност ще увисне на въжето, ако не се намеся в негова защита. Ето защо ви умолявам за ваше и за негово добро да ни разкажете всичко, което знаете за фалшивата монета. И ако разказът ви ме удовлетвори, да убедите съпруга си и той да направи същото.

Госпожа Бернингам въздъхна тежко и вкопчи пръсти в пелерината си, сякаш беше католическа брoеница и можеше да ѝ даде духовно напътствие, за да вземе решение.

— Какво да сторя? — озадачено прошепна тя. — Какво?

— Доктор Нютон е влиятелен човек и ще направи всичко възможно за съпруга ви — обадох се аз и нежно хванах ръката ѝ. — Би било напразно да предполагате, че може да му се помогне по друг начин. Трябва да се освободите от товара на онова, което знаете по въпроса, мадам.

— Не е много, само че Джон е глупак.

— Несъмнено. Разкажете ни за нападателите — рече Нютон. — Какво ви казаха?

— Единият ме заплаши, че ако Джон ги издаде, ще ме пребият по-лошо, отколкото се готвели да го направят. Следващият път щели да ме убият.

— Само това ли?

— Да, сър.

— Знаехте ли за какво говори?

— Да, сър.

— Тогава очевидно ги познавате.

— Да, сър. Съпругът ми понякога беше в тяхната компания, но не ми е казвал имената им.

— Къде?

— В бирарията на Ледънхол Стрийт „Руното“. А от време на време ходеха в „Слънцето“.

— Знам и двете места — рекох аз.

— Но те са грубияни и той не им обръщаше много внимание. Има и други, които, изглежда, познаваше по-добре, господа от борсата, или поне мисля, че бяха такива.

— Кралската борса?

— Останах с такова убеждение, но сега не съм толкова сигурна. Джон трябваше да използва фалшиви гвинеи, за да плати на някакви търговци. Аз бях против, защото се страхувах, че ще го хванат. Но

когато ми показва гвинеите, видях, че всеки ще ги помисли за истински и това ме накара да се откажа от възраженията си, макар че се срамувам да го призная. Всъщност все още недоумявам как се е издал, тъй като съпругът ми смесваше фалшивите монети с истински.

— Съпругът ви не е ловък двуличник. Докато се черпел с джин, господин Бернингам се похвалил, че гвинеята, с която е платил подкупа си в затвора, била фалшива.

Госпожа Бернингам въздъхна и поклати глава.

— Той не носи на пиене.

— Как се казваха мъжете, които мислите, че са от борсата?

Тя се умълча, сякаш се опитваше да си спомни.

— Джон ми каза само че... — Госпожа Бернингам отново поклати глава. — Вероятно ще се сетя утре.

— Госпожо Бернингам — ядоса се Нютон, — вие говорите много, но не ни казвате нищо съществено.

— Вечерта беше изключително мъчителна — въздъхна тя.

— Вярно е — обадох се аз в нейна защита. — Дамата преживя много.

— С течение на времето ще научите, че някои хора са забележително изобретателни, господин Елис. Не се знае дали тази жена не е виновна колкото съпруга си.

Госпожа Бернингам изведнъж се натъжи и се разрида. Това само направи Нютон още по-нетърпелив. Той изцъка с език, погледна към тавана на каретата и изпъшка, сякаш го болеше стомахът, а после изкрещя на кочияша да побърза или ще се ядоса. През цялото това време аз държах ръката на госпожа Бернингам и се опитвах да я утеша. Накрая тя се успокои достатъчно, за да проумее какво има да ѝ каже Нютон.

— Човекът, когото търсим, мадам — внимателно започна той, — е фалшифицирал гвинеята, с която съпругът ви е проявил глупостта да плати. По всяка вероятност той е французин. Може би е човек с черни и разядени зъби като китаец и ако е разговарял с вас, дъхът му е бил противен. Освен това няма как да не сте забелязали ръцете му, които вероятно треперят като млечен пудинг. Може би сте си го обяснили с огромната му жажда за ейл или бира, но никога вино, защото онзи, когото търся, не пие за развлечение, а от необходимост, и жадува за влага като напукана през лятото земя.

За моя изненада госпожа Бернингам започна да кима още преди господарят ми да е свършил да говори.

— Доктор Нютон! — възкликна тя. — Вие познавате съпруга ми.

— Не, мадам — отвърнах аз.

— Тогава как го описахте тъй точно, защото е вярно, че напоследък той не е добре със здравето.

— Засега това не е важно — рече Нютон.

Каретата спря пред къщата на госпожа Бернингам на Милк Стрийт. Оставихме я там и Нютон я предупреди да ходи в „Уит“ само през деня, когато е светло и по-безопасно за нея.

— Откъде знаете как изглежда господин Бернингам? — попитах аз, когато тя се приближи до вратата на дома си. — Нито сте го виждали, нито сте го чували. Но госпожа Бернингам го позна веднага от вашето описание.

Нютон се подсмихна и видях, че е много доволен от себе си.

— „Той променя времена и години, сваля царе и поставя царе, дава мъдрост на мъдри и знание на разумни; той открива що е дълбоко и съкровено, знае що е в мрака, и светлината живее в него.“ Книгата на пророк Даниила, втора глава, стихове 21–22.

Признавам, че честолюбието ми беше малко накърнено от загадъчното му позоваване на Библията. Убеждението ми, че се забавлява, като ме обърква, се затвърди. Това ме накара да изпадна в униние. Господарят ми ме потупа по коляното, сякаш бях куче, но думите му бяха изпълнени с топлота и добронамереност към мен:

— Това няма да свърши работа, сър. Трябва да имам знания, ако искам да се образувам.

— Не се съмнявайте, драги мой млади приятелю, че вие, който спасихте живота ми, ще имате пълното ми доверие. Лесно съставих описанието. Фалшификаторът на гвинейта е познавал отдавна живака, който нанася на човека изброените поражения — почернели зъби, треперещи ръце и неутолима жажда. Можеше да спомена и нестабилност на ума. Тези ефекти не са широко известни. Открих ги сам в резултат на психическото разстройство, в което изпахнах през 1693 година, когато едва не изгубих ума си от многото експерименти. Всичко това ме накара да предположа, че дамата ни каза по-малко, отколкото знае.

— Защо мислите така?

— Тя ни каза, че съпругът ѝ само е платил с фалшивата монета като с истинска, а същината на въпроса е, че той ги прави. Бернингам почти сигурно е човекът, усъвършенствал новия процес за производство на фалшиво злато. Но тя може би все още се надява, че ще го спаси от бесилката, макар че според мен обесването и бракът са много сходни като съдба.

Нютон каза на кочияша да кара към Лондонската крепост и оттам обратно на Джърмин Стрийт.

— Искам да ви помоля за една услуга. Госпожица Бартън не трябва да знае нищо за тазвечершното ни приключение. Тя е чувствително дете, склонно на всякакви фантазии, и ще ми бъде много неудобно, ако всеки път когато излизам, ме задържа с въпроси за безопасността ми. Задълженията ми към Монетния двор са неща, за които ще бъда щастлив племенницата ми да не знае.

— Разчитайте на мен, сър. Ще бъда пример за дискретност, що се отнася до младата дама.

Той кимна.

— Но след като сега се осмелявам да се радвам на доверието ви, сър, бих желал да се възползвам и да ви напомня за един въпрос, относно който неведението продължава да е обида за мен — добавих аз. — Бих искал да ви попитам дали сте разбрали още нещо за смъртта на Джордж Мейси, за чието убийство също ме заклехте да мълча. Ще ви бъда благодарен, ако го споделите с мен, защото признавам, че смъртта на предшественика ми тревожи мислите ми.

— Правите добре, че ми напомняте. Опитах се да получа повече информация. Мейси беше изключително трудолюбив и образован човек, макар че, изглежда, се е опитал да обогати познанията си. Често се е съветвал с човек, който подозирам, че е бил един от доносниците му, златар на име Сейнт Леджър Скруп. Странно, но името ми се струва познато, макар че не мога да се досетя откъде. И след като досега господин Скруп трябваше да бъде извън страната, признавам, че не съм се занимавал с този въпрос и следователно, напомнянето ви е много уместно. Утре ще посетим господин Скруп на работното му място на Странд. Може би той ще хвърли светлина върху едно писмо, написано на чужд език. Според приятеля му господин Алингам, дърводелецът в Тауър, Мейси е положил много усилия да го разбере.

През стъклото на каретата видях, че познатите очертания на Лондонската крепост се появяват на лунната светлина като града на цар Приам, окъпан в блясъка на сребристия взор на Зевс. Каретата спря пред Средната кула, близо до Барбикан, където лъвовете неспокойно ръмжаха, и аз слязох. Нощта беше студена и въздухът миришеше лошо от изпражненията на дивите зверове долу. Нютон се наведе през прозореца, за да ми каже още нещо, преди да се разделим.

— Утре в девет часа ще се срещнем пред водонапорната кула при Йорк Билдингс и ще отидем при господин Скруп. А след това може да посетим Бернингам в „Уит“.

Той почука с бастуна си по тавана на каретата и колелата затракаха на запад по Теме Стрийт.

Обърнах се и се приближих до пазача пред кулата Байуърд, който се беше отдалечил от поста си. Спрях да поговоря с него, защото ми беше станало навик да се опитвам да подобря отношенията между Монетния двор и Артилерията. Говорихме как човек може да се стопли, когато е на пост, и в коя кула има най-много духове, тъй като винаги когато се разхождах из Тауър нощем, се опасявах, че ще видя призрак. Срамувах се, че не мога да превъзмогна страха си. В своя защита обаче бих казал, че там се бяха случили множество ужасяващи неща, и ако имаше място, обитавано от духове, това беше Лондонската крепост. Пазачът смяташе, че Кулата със скъпоценностите, също известна като Кулата Мартин, е свързана с много легенди за призраци. Скоро в разговора ни се включи сержант Роан, който отлично познаваше Тауър.

— За всяка част се разказват легенди за духове — изказа мнението си сержант Роан, едър, широкоплещест и як мъж, почти толкова широк, колкото и висок. — Но никоя не е тъй старателно отбягвана като Солната кула. За нея се говори, че е най-много обезпокоявана от призраци. Оръжейникът господин Туисълтън е видял там дух и е загубил ума си. Аз съм чувал и усещал неща, които не знам как да обясня, освен да кажа, че произходът им е зловещ и свръхестествен. В подземията са били изтезавани много йезуитски свещеници. На стената може да се видят надписите на латински, издълбани от един от тях.

— Какво е станало с него? — попитах аз.

— През 1595 година е бил отведен в Йорк — отвърна Роан, — където е бил изгорен на клада.

— Клетият — отбелязах аз.

Роан се засмя.

— Така ли мислите? Той е бил римокатолик фанатик. Несъмнено е щял да стори същото с протестантите.

— Може би — признах аз, — но това, че трябва да измъчваме и изтезваме другите, преди да са го сторили с нас, е неубедителен философски довод.

— Съмнявам се дали има много философи, които знаят на какви жестокости са способни повечето римокатолици — настоя сержантът. — С протестантите във Франция бяха извършени ужасяващи неща по време на гоненията във Франция през 1681 и 1685 година, когато войниците на крал Луи XIV бяха настанени в домовете на хугенотите и им беше позволено да се държат жестоко, колкото искат, за да ги накарат да станат католици. Повярвайте, младежо, онези брутални мисионери не се спряха пред нищо, за да принудят хората да ходят на литургии и да се закълнат, че няма да се откажат от католическата религия. Хвърляха в затвора старците, биеха с камшик и изнасилваха жените, осъждаха на обесване млади мъже и изгаряха живи на клада възрастни майки.

— Говорите така, сякаш сте били свидетел на тези жестокости, сержант — отбелязах аз.

— От двадесет години воювам срещу французите и знам на какво са способни.

След като няколко минути обсъждах въпроса с Роан, който беше изключително упорит в омразата си към йезуитите, аз пожелах на него и на господин Грейн лека нощ и се отдалечих от кулата Байуърд, осветявайки пътя си с взет назаем фенер. Светлината обаче не разсея засилените ми от разговора страхове, че може да видя призрак.

Докато бързо крачех към дома си, аз мислех за йезуитите, изтезавани вероятно със същия уред, „Щерката на Скавинджър“, използван върху Джордж Мейси. Не беше трудно да си представя, че духът на някой измъчван свещеник обитава Тауър. Но когато си легнах и се затоплих в леглото, реших, че призраците са фантазии и по-скоро трябва да се страхувам от живите, отнели живота на предшественика ми и останали ненаказани, за да убиват отново.

Сутринта се качих на лодка от Лондонския мост до стълбището на Йорк Билдинг. Калта на пристана беше замръзнала. Това беше

опасно за всички и аз се оплаках на лодкарите, защото стъпалата трябваше да бъдат поръсени със сол и разчистени от леда, за да могат пътниците да слизат от лодките, без да се страхуват, че може да си счупят някой крайник. Лодкарите се изсмяха и ядосан от предишната вечер, тъй като все още имах чувството, че съм бил обект на шегите на артилеристите, аз посегнах да извадя шпагата си. В същия миг видях, че моят господар стои до водонапорната кула, и се отказах от намерението си да пробода задниците им.

— Постъпихте правилно, като овладяхте гнева си — каза той, когато застанах до него. — В Лондон няма по-независими хора от тях. Те са лесно избухливи и често прибегват до насилие. Не може да имате доверие на пиян лодкар. Ако бяхте извадили шпагата си, по всяка вероятност щяхте да се озовете в реката. Седемгодишното чиракуване кара бедняка упорито да защитава правата си и да познава задълженията си, които за съжаление не включват почистване на пристана. Темза е приливна река и би се подиграла с всеки, който се опита да измете калта от стъпалата. Приливът беше едва час преди да дойдете.

Смирен от лекцията на Нютон, отвърнах, че нямах представа за познанията му за лондонските лодкари и приливите, които влияят на занаята им.

Той се подсмихна.

— Повечето хора знаят, че лондонските работници, в това число лодкарите, са паразити. За приливите обаче знам много. Аз съм първият, който ги обясни.

Отидохме с карета до Мейпоул на Странд. Нютон продължи да ми разказва как с математически демонстрирани твърдения е стигнал до извода за движението на планетите, кометите, луната и морето.

— Значи притегателната сила на луната предизвиква приливите? — попитах аз, обобщавайки дългите му обяснения за явлението, и той кимна. — И разбрахте всичко това, когато падна ябълката?

— Всъщност беше смокиня. Но не понасям вкуса на смокините, защото обичам ябълки. Не можех да понеса мисълта, че плодът, който мразя най-много, ми е подсказал идеята за движението на света. И това беше само зародишът на хипотезата ми. Спомням си как разсъждавах, че щом силата на земното притегляне стига до върха на дървото, колко

още нагоре може да се разпростре. И реших, че единствената граница на силата ѝ е размерът на телата.

Беше ясно, че Нютон вижда света по различен начин от останалите хора. Почувствах се много привилегирован, че съм спечелил доверието на такъв велик човек. Вероятно започвах да схващам отчасти превъзходния му начин на разсъждения, но това беше достатъчно, за да преценя, че не мога да проумея повечето от теориите му и този факт ни пречи да станем приятели. Разделяше ни такава широка река от знания и способности, че сигурно му приличах на маймуна. Той беше пример във всяко отношение, мерило за нещата, човек, който различаваше истинското злато от фалшивото, доброто от злото.

Въпросът защо името Сейнт Леджър Скруп беше познато на моя господар получи отговор почти веднага когато пристигнахме на работното му място, помещаващо се в къща на Бел, близо до Мейпоул. Отвори ни прислужник с шапчица на главата, по която разбрах, че е евреин, попита ни по каква работа сме дошли, покани ни и отиде да извести господаря си.

Скруп беше едър човек, най-малко шест пръста по-висок от мен. Брадата му беше късо подстригана по испанската мода, а дрехите му бяха хубави и скъпи. Той мигновено позна Нютон, но го изчака да обясни каква е целта на посещението ни, преди да го покаже.

— Не ме ли познавате, доктор Нютон? — учудено се усмихна златарят и като видя, че господарят ми присви очи, опитвайки се да си спомни, на лицето му се изписа разочарование.

— Признавам, че имате предимство в случая, господин Скруп — измърмори Нютон.

— Единственото, сър, защото все още не съм срещал човек, който може да ви надмине. — Скруп се поклони изискано. — Позволете да ви напомня, ако обичате. Аз бях ваш студент в колежа „Тринити“. Вие ме обучавахте, макар че нито го завърших, нито ме приеха в университета.

— Да, наистина — колебливо се усмихна Нютон. — Сега си спомням. Но тогава нямахте брада, нито богатство.

— За двадесет и пет години човек се променя.

— Двадесет и шест, доколкото си спомням, и ви пренебрегнах, тъй като не бяхте нищо необикновено в това отношение.

— Науката ще ви благодари за пренебрежението, сър. Не бях усърден ученик и впоследствие събитията доказаха, че имате повече успех с оптиката и вашия телескоп. Да не говорим за постиженията ви по химия. — Скруп се усмихна многозначително, сякаш страстта на господаря ми към алхимията не беше тайна.

— Много сте любезен, господин Скруп.

— Лесно е да бъдеш любезен с човек, когото цяла Англия уважава. — Господин Скруп се поклони още веднъж. Това ме накара да реша, че е много раболепен и по-подходящ за кралски шут, отколкото за златар. — Но съзнанието ми е запазило известно огорчение — добави той. Вежливите му обноски започваха да ми дотягат. — Не оставих следа в колежа, както се очакваше от студент, учил там. Ето защо, за да успокоя съвестта си, ще ви бъда благодарен, ако приемете нещо дребно като представител на колежа, сър.

— Сега ли? — попита Нютон и Скруп кимна.

— Ще бъда поласкан.

Златарят ни остави сами и отиде да вземе подаръка.

— Това е крайно неочаквано — отбеляза Нютон, разглеждайки с интерес бастуна на Скруп.

— Наистина ли той е един от тримата студенти, които сте обучавали? — попитах аз, спомняйки си какво ми беше казал, когато се запознахме.

— Да, макар че ми е неудобно да го призная.

— Мисля, че господин Скруп изпадна в толкова неудобно положение, че изкупи вината и на двама ви.

— В Кембридж бях много скупен — призна Нютон. — И изключително коравосърдечен. Но откакто дойдох в Лондон, станах подобър. Работата в Монетния двор разшири хоризонта ми. Но може би пак не е по-широк от този на господин Скруп. Мисля, че понякога той посещава места, където човек трябва да бъде двойно по-внимателен.

— Какво искате да кажете, сър?

— Той носи шпага като повечето джентълмени. Но въпреки това си е направил труда да я скрие в бастуна си. Виждате ли?

Нютон ми показва как в бастуна изобретателно е скрита шпага, дълга близо метър, така че дръжката да е една и съща. Изпробвах с палец остротата на ръба.

— И я поддържа остра.

— Не е необходимо да взима подобни предпазни мерки, ако не се страхува от някаква осезаема опасност.

— Не са ли всички златари изложени на опасност? Те имат да губят много повече от живота си. Питам се защо и вие не носите шпага.

— Може би имате право и трябва да нося шпага. Но не смятам, че ще са ми необходими две.

Господин Скруп се върна, носейки четири сребърни чаши с релефни орнаменти и тържествено и превзето ги поднесе на колежа „Тринити“ в лицето на моя господар, който въпреки поста си в Монетния двор, все още беше лукаски^[7] професор по математика в Кембриджкия университет.

— Прекрасни са — отбеляза Нютон, разглеждайки ги с нарастващо задоволство.

— Държа ги в избата от години и реших, че е време да бъдат оценени подобаващо. Чашите са древногръцки, взети от испански кораб със съкровища. Наред с работата ми на златар аз участвам и в различни проекти заедно с вашия господин Нийл.

— Господин Нийл, Главният майстор на Монетния двор? — попита Нютон.

— Същият. Преди няколко години извадихме потъналия „Nuestra Señora de la Concepcion“, където имаше много злато и сребро. Чашите са само малка част от моя дял.

Нютон продължи да ги разглежда с подчертан интерес.

— Предполага се, че разказват историята на Нектанебус, последният египетски фараон от местно потекло, който е бил и велик магьосник. Може да прочетете за него в историята на Калистен.

— Ще го сторя при първа възможност — обеща Нютон и тържествено се поклони. — Благодаря ви от името на колежа „Тринити“.

Скруп кимна и си позволи да се усмихне доволно, а сетне ни наля жълтеникаво вино от не по-малко изящна сребърна кана. Любезностите приключиха и най-после седнахме. Питието ме сгря, защото въпреки буйния огън, горящ в два месингови мангала, високи колкото ловджийски хрътки, бях замръзнал до мозъка на костите си от пътуването през реката.

— А сега, бихте ли ми казали какво ви води насам?

— Имам информация, че сте познавали господин Джордж Мейси.

— Да, разбира се. Той върна ли се?

— За съжаление, все още е в неизвестност — отвърна Нютон, ловко заобикаляйки истината с този уклончив отговор. — Но, ако може да попитам, как се запознахте?

— Потъналият кораб, в който господин Нийл и аз инвестирахме, беше докаран в Дептфорд, където двамата отидохме да гледаме разтоварването на съкровището и да вземем дяловете си. Преди това обаче господин Нийл в качеството си на Главен майстор взе дяла на краля. Господин Мейси го придружаваше и му помагаше в официалните му задължения. Това беше преди няколко години. Не след дълго беше организирана втора експедиция, която да търси остатъка от съкровището, тъй като първата не успя да извади цялото. Господин Нийл инвестира, но аз не го сторих. Реших да използвам сумата, за да започна златарски бизнес. Не притежавам умения да обработвам метали. Не съм Бенвенуто Челини^[8]. Предпочитам другите да работят за мен. Печалбата е значителна. И постигнах големи успехи.

— Очевидно — отбеляза Нютон.

— Втората експедиция не беше успешна и господин Нийл изгуби пари. Отчасти обвини мен. Но господин Мейси и аз останахме приятели.

Господин Скруп погледна неловко към мен, сякаш искаше да каже още нещо. Проницателните очи на Нютон веднага забелязаха това.

— Може да говорите свободно през господин Елис. Имам му пълно доверие. Като служител на Монетния двор, той е положил клетва да пази тайна. Имате думата ми.

Скруп кимна.

— Добре тогава. Казано с прости думи, от време на време предавах тайна информация на господин Мейси. Разбирате, че в моя занаят човек чува разни неща за фалшификатори на монети, обрезащи и други нечестни люде, които подриват сеченето на новите пари и благоденствието на кралството.

— Това е най-голямата ми грижа — заяви Нютон. — Тяхна светлост лордовете от Съвета, отговарящ за държавната хазна, дадох ясно да се разбере, че може да загубим войната срещу Франция, ако не сложим край на възмутителната практика на фалшифициране на пари. Ето защо полагам толкова големи усилия по този въпрос. Обикновените хора смятат, че го правя от карьеристични подбуди. Откровено казано

обаче, господин Скруп, правя го, защото не искам страната ни да бъде победена от Франция и управлявана от римокатолици.

Скруп кимна.

— С удоволствие ще върша за вас същото, което правех за господин Мейси, ако разбира се, желаете. Дори ще бъда поласкан, защото клетият Мейси и аз станахме много близки довереници.

— Благодарен съм ви, господине. Но моля, кажете ми, Мейси носил ли ви е писмо, написано вероятно на чужд език, и молил ли ви е да го преведете? Твърде възможно е да се е опитвал да разбере съдържанието му.

— Да, имаше такова писмо — призна Скруп. — Беше преди шест месеца. Тогава го видях за последен път. Писмото беше кратко. Не си спомням точно съдържанието му, но мисля, че е свързано с изчезването му.

Скруп се замисли и моят господар не го подкани да разкаже подробно написаното в писмото.

— Джордж ми каза, че не е адресирано до него и е написано на френски. Мисля, че пишеше нещо от рода на: „Елате веднага или ще се простя с живота си.“ Съдържанието го заинтригува много, защото го беше открил в Монетния двор. Той подозираше, че се готви голям заговор за провалянето на сеченето на новите монети. Не каза нищо повече. И аз не попитах.

— Не си ли помислихте да съобщите информацията на управата на Монетния двор? — попита Нютон.

— Дълго след като Джордж изчезна, се разнесе мълга, че Мейси е откраднал матрици за гвинеи — отвърна Скруп. — Затова нямах желание да привличам вниманието върху себе си, като кажа, че Джордж е бил мой приятел. Нито можех да разкажа много неща, без да разкрия, че съм му бил доносник. Взаимоотношения ми с Мейси се основаваха на дългогодишно доверие.

— Познавали сте господин Нийл. Защо не му казахте?

— Доктор Нютон, ако мога да говоря откровенно с вас, господин Нийл и аз вече не сме приятели. Истината е, че не му вярвам. Той се занимава твърде много с разни проекти и интриги за човек, който заема такъв висок обществен пост. Може да е загубил интереса си към потъналите кораби и колонии, но участва в други, не по-малко

рисковани планове, които може да го злепоставят. По моя информация, той е зает с организирането на лотария.

— И аз имам такава информация. — Нютон кимна уморено. — Но ви благодаря за откровеността.

— Да бъдеш откровен с човек като вас, е чест, сър. И ми позволява да се надявам, че ще се срещнем отново и стига да съм в състояние, с удоволствие ще ви направя услуга.

На тръгване Нютон каза нещо на прислужника на Скруп на език, който не разбрах, но ми се стори иврит. Двамата поговориха и след това си взехме довиждане с господин Скруп. Изпитах огромно облекчение, защото го мислех за много надут и превзет.

— Сейнт Леджър Скруп е интересна личност — отбеляза Нютон, когато седнахме в каретата. — Очевидно е богат и преуспяващ, но и доста потаен.

— Потаен? Не знам как стигнахте до този извод, сър. На мен ми се видя голям самохвалко.

— Когато си тръгнахме, велурените му обувки бяха изцапани с кал, но когато дойдохме, бяха чисти и изглеждаха почти нови. Тъй като пътят пред къщата му е застлан с калдъръм и няма кал, предполагам, че е бил в задния си двор, където е имало нещо, което не е искал да видим. Бил е достатъчно притеснен, за да съсипе чифт нови велурени обувки.

— Може да ги е изкалял, когато отиде да вземе чашите — рекох аз, възразявайки на умозаклучението му.

— Време е да започнете да обръщате повече внимание на очите и ушите си, Елис. Господин Скруп каза, че ще ги донесе от избата си. Дори в Тауър избите не са толкова кални.

— Не виждам какво доказва това.

— Абсолютно нищо, освен че въпреки щедростта и привидната си откровеност с нас, господин Скруп носи две шпаги и крие нещо.

— На иврит ли говорихте с прислужника?

— На ладино^[9]. Той е испански марано^[10]. Те са евреи, успели да влязат в Англия като протестанти, бягащи от преследване в Испания.

И след това, с очевидно задоволство, той ми разказа колко са добре евреите в Англия.

— Ей богу, сър! — ядосах се аз, защото тогава мислех, че евреите са убили Христос. — Говорите за тях така, сякаш ги харесвате.

— Богът, когото почитаме и комуто се кланяме, е еврейски. И евреите са създали нашата църква. Може да научим много, изучавайки юдейската религия. Ето защо ще ви кажа, че не само харесвам евреите, но и им се възхищавам и ги уважавам. Когато станяхте мой служител, Елис, вие ме помолихте винаги да поправам невежеството ви по някой въпрос и да ви показвам по нещо от света, така както аз го разбирам. Омразата на другите хора към евреите се основава на лъжа. По мое мнение в по-голямата си част съвременната християнска доктрина е лъжа и Светото писание е изопачено от противниците на Арий^[11] на Никейския събор през IV век. Тогава са прокарали фалшивата доктрина на Атанасий^[12], че Сина е тъждествен на Отца, макар че тази идея не е записана в Библията. Ако този погрешен възглед бъде отхвърлен, ще се види, че евреите не трябва да бъдат презирани.

— Но, сър — прошепнах аз от страх, че кочияшът може да ни чуе, — вие говорите против Светата троица и божествения произход на Исус Христос. Църквата смята това за ерес.

— За мен прекланянето пред Христос е ерес. Исус е бил само божественият посредник между Господ и човека и да го почитаме като Бог, е чисто идолопоклонничество. Исус е станал наследник на Господ не заради божествения си произход, а заради смъртта си, която му е заслужила правото да бъде почитан, така както уважаваме Мойсей, Соломон, Даниил и всички други еврейски пророци, но нищо повече.

Нютон имаше отлични познания по теология и аз знаех, че е обсъждал църковната доктрина с архиепископа на Кентърбъри. Бях шокиран обаче от онова, в което вярваше, или по-скоро не вярваше. Възгледите на Галилей, еретични в очите на Рим, бяха нищо в сравнение с тези на господаря ми, защото както римокатолицизмът, така и нютоновото арианство беше изрично изключено от Декларацията за веротърпимост от 1689 година, предлагаща свободно изповядване на всички религии. Дори евреите се радваха на повече религиозна свобода от арианите.

Изумлението ми беше смекчено от доверието на Нютон към мен. Стана ми ясно, че враговете му много биха се радвали, ако могат публично да го разобличат в ерес и да съсипят общественото му положение. Не можех да си представя, че на еретик като него може да бъде позволено да остане Лукаски професор в „Тринити“. Най-малко щеше да изгуби поста си в Монетния двор. Можеше да го сполети и по-

тежка участ. Едва преди две години в Шотландия бяха обесили осемнадесетгодишен младеж, защото бе отрекъл Светата троица, въпреки че се беше отказал от думите си и се бе разкаял. Разбира се, единбургските духовници, като повечето шотландци, бяха най-върлите противници на антитроичността. Дори в Англия наказанията за разколнически изявления можеха да бъдат жестоки. Въпреки че ересите не се наказваха от английското обичайно право, езиците на тези, които богохулстваха, можеше да бъдат жигосани с нажежено желязо, а човекът налаган с камшик и завързан на позорния стълб. Ето защо, да ми бъде доверена такава сериозна тайна, беше потвърждение на доверието, което Нютон имаше в мен. Това ми достави огромно удоволствие, но признавам, че не предвидих как влиянието на еретичните му възгледи ще започне да въздейства върху християнското ми съзнание.

От Странд отново отидохме в „Уит“, където Нютон ми обясни, че възнамерява да притисне Скоч Робин и Джон Хънтър за информация. Попитах го защо не разпита Джон Бернингам и той ми обясни, че се надява госпожа Бернингам да убеди съпруга си. Веднага щом пристигнахме в „Нюгейт“, Нютон заповяда да доведат един след друг Скоч Робин и Джон Хънтър от отделението за осъдените на смърт. Скоч Робин беше слаб, червенокос човек с намръщено лице и голям колкото яйце на калугерица липом на мършавия врат. На мен ми приличаше на типичен престъпник и се запитах как изобщо са му разрешили да работи в Монетния двор.

— Мислихте ли върху онова, което ви казах снощи? — попита Нютон.

— Да — отвърна Скоч Робин и равнодушно праметна веригите на раменете си, така че ръцете му увиснаха като на човек, безразличен към съдбата си. — Но попитах и мисля, че имам малко повече време, отколкото ми казахте. Изглежда, няма да ме обесят в сряда.

— Вярно е, че сряда не е редовен ден за бесене — съгласи се Нютон и леко се изчерви, — но няма да бъде зле да си спомните, че и вашето обесване едва ли може да се нарече редовно, с всичкото съпътстващо варварство, което законът изисква палачът да причини на тялото ви. Не приемайте лековато думите ми, Робин. Аз съм мирови

съдия в седем графства на Англия. Положил съм клетва да спазвам и прилагам закона и ще го правя с цената на всичко. И ви уверявам, че е напълно в моята власт да отида при съдията още днес следобед и да получа специална заповед за незабавната ви екзекуция.

— За бога — стресна се Робин, — нямате ли милост?

— Не и за такива като вас.

— Тогава Господ да ми е на помощ.

— Той няма да ви помогне.

— Вие ли го казвате?

— Господ не е отишъл при Савел^[13], който е бил цар и богопомазан. Защо ще идва при нещастник като вас? Хайде, господине — настоя Нютон. — Дотегна ми вашето увъртане. Не съм дошъл да обсъждам теологията с вас. Или ще говорите, или се пригответе да сложат въжето на врата ви.

Робин наведе глава и най-сетне произнесе име.

Нютон се държа като самия Дракон^[14] с Джон Хънтър, който каза, че ще съдейства на разследването, ако получи пълно опрощаване за предишните си грешки и сумата двадесет и пет гвинеи, за да започне нов живот в Америка.

— Какво! — подигравателно се изсмя Нютон. — Добре ли чувам? Все още се надявате да спечелите от престъпленията си? Как смеете! Нима очаквате да удовлетвори желанието ви? Чухте ли го, господин Елис? Изглежда, не му е достатъчно, че го спасих от бесилото. Законът не търгува с невежи плебеи като вас, господине. Ако изобщо смятате да спасите живота си, трябва да побързате с информацията си, защото нямам намерение да си губя времето. И когато най-после бъда удовлетворен, ще напиша петиция до лордовете от Върховния съд да ви освободят от тъмницата. Но ако възпрепятствате разследването ми, сър, вдругиден лично ще ви предам на палача. Имате думата ми.

Хънтър заудря челото си с оковите, докато въздухът и силите му го напуснаха, после се усмихна криво и каза, че не е искал да стори нищо лошо.

— Не ми харесва зловонния въздух в килията — добави той. — Простете ми, сър. Просто се опитвах да намеря стълбата на Иаков^[15] оттук. Всеки би направил същото. Но ще се кача по друга стълба, ако ви преча, сър. Сега разбирам това. И съм убеден, че въздухът там горе ще е още по-зловонен. Ето защо, ще ви стана доносник. Ще ви помогна да

заловите човека, когото търсите. Той все още е в Монетния двор и е готов да краде матрици за гвиней.

И после Хънтър каза името на гравьора Даниъл Мърсър, когото мислехме за честен човек. Скоч Робин също бе назовал това име.

Прочетох показанията, които бях записал, и накарах Хънтър да ги подпише, така както бе направил Скоч Робин. Надзирателят го върна в отделението на осъдените на смърт, защото Нютон смяташе в близко бъдеще да изкопчи още информация от двамата.

— Ще поискаме ли заповед за ареста на Даниъл Мърсър? — попитах аз, когато останахме сами.

— Не, за бога — отвърна Нютон и изпитателно се вторачи в мен с очи, вперени сякаш във вечността и безкрайността. — Ще го оставим на свобода, като се надяваме, че ще можем да наблюдаваме телесната му орбита, така да се каже. Ще накарам господин Кенеди да го следи и ще решим какво показват действията му. Така върху материята може да бъде хвърлена повече светлина, отколкото да го затворим на тъмно. Той може да ни заведе до организатора на съзаклатието, така както солта във винения камък изсмуква водата от въздуха.

Върнахме се в Тауър, където оставихме бележка за господин Кенеди, най-добрият шпионин на Нютон, и после се разходихме из Монетния двор, като вдигахме повече шум, отколкото на бойно поле. Скоро Нютон видя Главния майстор Нийл да се приближава към нас и отбеляза, че прилича на привърженик на торите, влязъл в клуб на вигите.

— Кълна се, че е той. Обесете ме, ако не е. Питам се какво го води тук, за бога?

— Кой? — попитах аз, защото за пръв път виждах господин Нийл, който само формално ръководеше Монетния двор, и чиято поява беше рядка като кокоши зъби.

— Господин Нийл, Главният майстор, макар че според мен сигурно ще бъде много нещастен, ако някога му се наложи да работи. Всъщност мисля, че ще бъде разочарован от откупуването на поста си, ако работата в Монетния двор пречи на удоволствията и проектите му. Защото, както споменах, господин Нийл оставя управлението на Монетния двор на инспекторите и главния чиновник.

Главният майстор ни видя и ни поздрави любезно. През цялото време Нютон гневно мърмореше за липсата на усърдие и трудолюбие у господин Нийл.

Главният майстор беше на около шестдесет години, възпълен, но облечен в разкошни дрехи, с перука и копринен редингот, обилно напудрен, с ръкавици със златни ресни, хубава боброва шапка и подплатена с кожа къса наметка. От разговора установих, че е сговорчив човек, какъвто бих избрал да ме придружи до някоя пивница, и много весел, освен че сипеше хули срещу лорд Лукас, кралския наместник в Тауър — мнение, което споделях с Нютон.

— Каква неочаквана среща — каза Нютон и се поклони. — Какво ви води насам, господин Нийл?

На известно разстояние от него вървеше среден на ръст мъж, който ми се видя познат. Беше на около четиридесет години, с крив нос, заострена брадичка, сиви очи и бенка близо до устата. Носеше скъпа перука и пръстен с диамант, но въпреки това изглеждаше необяснимо опърпан и неизвестно защо тъжен.

Главният майстор представи мрачния си придружител като господин Даниел Дефо, на когото бе отстъпил служебната си къща в Тауър.

— Но аз мислех, че вече е дадена под наем — възрази Нютон. — На господин Бари.

— Беше, беше — усмихна се господин Нийл. — Играх на карти с този джентълмен и след като загуби всичките си пари, той ме убеди да взема наетия имот в залог. После обаче загуби и него. Но веднага щом го спечелих, го загубих от този мой приятел. — Нийл се усмихна добродушно на господин Дефо, който мълчаливо кимна.

— Господин Дефо, това е известният доктор Нютон, велик учен. Ако останете в къщата, често ще го виждате из Монетния двор. Говори се, че е изключително усърден в задълженията си.

— Усърдието е майката на пестеливостта — отбеляза господин Дефо и се поклони на Нютон.

— Надявам се, че се чувствате удобно във вашата нова къща — каза Нютон.

— Винаги ли е толкова шумно?

Господарят ми се огледа изненадано.

— Признавам, че не чувам шума, освен ако някой не го спомене. Предполагам, че човек свиква с него.

Докато разговаряхме, от външната крепостна стена гръмна оръдие и господин Дефо подскочи.

Нютон се усмихна.

— Боя се обаче, че никой не може да свикне със звука на оръдието.

След малко Нийл и Дефо се сбогуваха с нас. Нютон въздъхна дълбоко и поклати глава:

— Мисля, че това е по-добра авантюра, отколкото духовническият живот — отбеляза той. — Но с такива хора наоколо, с джобове, пълни с фалшиви матрици, и възнаграждения от най-различни места, не съм толкова сигурен. Не смятате ли, че господин Дефо изглеждаше съмнителен?

Отвърнах, че в отделението за осъдени на смърт в „Нюгейт“ има повече честни на вид хора и господин Дефо несъмнено си прилича с измамниците в Тауър. И в същия миг си спомних, че съм го виждал.

— Мисля, че съм виждал господина, докато учех в школата за прависти „Грейс Ин“. Беше изправен пред Кралския съд за дългове и заплашен с предварителен арест като длъжник. Запомнил съм го заради странните обстоятелства по делото му, което беше свързано с изваждането на потънало съкровище с водолазен звънец.

— Водолазен звънец?

— Да, с кесон, за да може да диша човек под водата.

Интересът на Нютон се изостри.

— Бих искал да науча повече за нашия нов съсед — призна той. — Проверете какво още може да откриете за него. Не ми се нрави, че тук има разорени хора. Поне бих желал да знам дали е приятел или враг.

— Добре, господарю.

Продължихме да вървим и докато минавахме покрай къщата на един гравьор, видяхме Ричард Морис, друг гравьор, и Нютон се запrikaзва с него за разни неща. Едва не пропуснах да забележа колко изкусно го разпитва за здравето на Даниъл Мърсър, когото Скоч Робин и Джон Хънтър бяха обвинили.

— Мисля, че е добре — отвърна господин Морис. — Наскоро почина чичо му в Америка. Остави му пари, затова господин Мърсър не

изглежда много опечален.

— Парите разтушават — отбеляза Нютон, а когато останахме сами в нашия кабинет, добави: — Много удобно е да има чичо в Америка, който да му остави пари, защото нищо не привлича вниманието така, както изведнъж да започне да харчи големи суми.

— И аз мисля същото.

След това за моя радост обядвахме и разговаряхме за други неща, свързани с Монетния двор, както и на религиозни теми. Изгарях от любопитство да разбера защо господаря ми отрича божествения произход на Исус Христос. Наистина беше странно за дългогодишен професор в „Холи Тринити“^[16] в Кембридж да не вярва в доктрината, вдъхновила основаването на колежа. Но щом изказах на глас мислите си, Нютон се умълча, сякаш го бях обвинил в лицемерие, и аз изпитах облекчение, когато след малко господин Кенеди, разузнавачът му се появи в кабинета ни, както беше уговорено.

— Господин Кенеди, какво знаете за Даниъл Мърсър? — попита Нютон.

— Само това, че е гравьор, когото мисля за честен човек. Виждал съм го, но не съм говорил с него.

— Мислите го за честен човек?

— Откровено казано, въпросът ви ме накара да мисля противното, сър. Не съм видял, нито чул нещо, което да ме накара да се съмнявам в господин Мърсър. Ако беше така, уверявам ви, веднага щях да ви уведомя.

— Знам, че сте добър човек, Кенеди. — Нютон сложи лъскава нова гвинея на масата. — Бих желал да ми направите една услуга. Искам да следите Даниъл Мърсър.

— Щом е за доброто на Монетния двор, сър — рече Кенеди, поглеждайки гвинеята. Каза го така, сякаш дотогава не беше шпионирал за нас, при това за по-малко пари, отколкото му бяха предложили сега.

— Точно за това е. Скоч Робин и Джон Хънтър в „Нюгейт“ назоваха името му.

— Разбирам. — Кенеди подсмръкна шумно и после намести металния си нос, завързан с връв на главата му. — Естествено, те може да искат да спасят кожата си, обвинявайки невинен човек.

— Прави ви чест, че го казвате, Кенеди. Но Робин и Хънтър бяха разпитани поотделно и го посочиха, без да им подсказвам.

— Разбирам — повтори Кенеди и взе гвинеята.

— Мърсър е заподозрян в кражба на матрици за гвинеи. Бих искал да ми кажете дали според вас това е вярно или не. И къде да ги търсим. И къде може да бъдат намерени. — Нютон кимна към гвинеята в изцапаната ръка на Кенеди. — Ще има още една като тази, ако показанията ви могат да се използват в съда.

— Благодаря, сър. — Кенеди прибра монетата в джоба си. — Ще направя всичко възможно.

След това Нютон отиде в Държавната хазна, а аз се върнах в дома си и целия следобед и вечерта записвах показанията, които бях взел по няколко други неразкрити случая. Работих до полунощ, после вечерях и си легнах.

В три часа ме събуди Томас Хол, помощникът на господин Нийл, който се появи пред мен много развълнуван.

— Какво има, господин Хол?

— Господин Елис, случило се е нещо невъобразимо. Господин Кенеди беше намерен мъртъв при ужасяващи обстоятелства.

— Господин Кенеди? Мъртъв? Къде?

— В Лъвската кула.

— Нещастен случай ли е станал?

— Не мога да кажа, но може би трябва да доведете доктор Нютон.

Облякох се и придружих господин Хол до Лъвската кула, по-рано известна като Барбикан, която се извисяваше пред главния западен вход на Тауър. Нощта беше мразовита и треперех в пелерината си. Зъбите ми затракаха още по-силно, когато бях уведомен за потресаващата участ, сполетяла господин Кенеди, защото, изглежда, беше полуизяден от лъв в менажерията. Влязох в Лъвската кула, най-обичаната от посетителите на Лондонската крепост след Реставрацията^[17]. Звярът ревеше с всичка сила, тъй като току-що беше избутан в клетката си с копия и алебарди. Кулата беше уязвима за природните стихии, защото нямаше покрив. Клетките на животните бяха наредени в кръг около голям вътрешен двор, където видях неописуемо кърваво зрелище.

Земята беше обляна в кръв и обувките ми скоро станаха лепкави. В единия ъгъл лежаха остатъците от тялото на господин Кенеди. Въпреки че вратът му беше нахапан, а устата запушена, лицето му

лесно можеше да бъде разпознато, макар и само по липсата на изкуствения му нос, който беше на земята до него и блестеше на ярката лунна светлина. Тялото му беше жестоко обезобразено, с дълги и дълбоки белези от нокти на корема, откъдето ясно се виждаха червата. Липсваше едната ръка и част от крака. Не беше особено трудно да се забележи, че са откъснати. Наоколо стояха неколцина членове на Артилерията и държаха копия, а пазачът на животните залостваше клетката, в която беше върнат лъвът убиец.

Познах сержант Роан, единият от стражите, затова го помолих трупът да не бъде преместван, нито сцената на произшествието да бъде утъпквана, докато Нютон не я огледа.

— Въпросът е от компетенцията на Артилерията, а не на Монетния двор, господин Елис — изръмжа сержантът. — Лъвовете не попадат в правомощията ви, освен когато се появяват на сребърните крони.

— Правилно, сър, но убитият беше служител на Монетния двор и по всяка вероятност смъртта му има връзка с работата му там.

Сержант Роан кимна. Едрото му лице беше отчасти осветено от запалената факла, така че устата му оставаше в сянка.

— Е, може би. Лорд Лукас ще реши спора. Ако успеем да го събудим. Затова мисля, че колкото по-бързо доведете господаря си, толкова по-добре. Нека двамата обсъдят въпроса, а ние да стоим настрана, а?

Кимнах.

— Голяма бъркотия, нали? — продължи той. — Виждам съм хора, наръгани с щик, разкъсани от канонада и насечени на парчета с шпаги, но никога човек, нахапан от лъв. Това засилва уважението ми към първите християнски мъченици. Да умреш за Христос, изправен пред подобни зверове, е вдъхновяващо.

— Да, така е — съгласих се аз, макар че се запитах какво би казал господарят ми за първите християни, които римляните бяха превърнали в зрелище на арените си. И те ли грешаха в очите на Нютон?

Оставих сержант Роан да размишлява за смелостта на християните и хукнах към Тауър Стрийт, където мислех да наема кон от „Делфина“ или от „Кралската глава“, за да стигна бързо до Джърмин Стрийт, тъй като не се надявах да намеря файтон в този час. Но пред къщата срещу Митницата съзрях карета с един пътник и макар че

кочияшът не искаше да ме вземе, защото беше късно и бе решил да се прибере в дома си в Степни, който се намираше в противоположната посока, аз го склоних с обещание за щедро възнаграждение. След час се върнах в Тауър със същата карета заедно с Нютон и научих, че кралският наместник Лукас все още не е дошъл, тъй като вероятно е твърде пиан. Вестта достави огромно удоволствие на моя господар.

Нютон размени няколко думи със сержант Роан и обиколи менажерията като архитект, опознаващ всеки сантиметър от пространството, което ще застроява. Сетне помоли един от стражите да му донесе купа вода и хавлия, съблече редингота си, даде ми го и нави ръкавите си въпреки студа. След това застла чиста слама и коленичи до трупа да изследва състоянието му.

Нютон извади кърпата от устата на клетия Кенеди, пребърка кървавата пихтия и счупените зъби с върховете на пръстите си и извади гладко камъче. Уви го внимателно в носната си кърпа и ми го даде да го пазя.

— Защо някой би... — започнах аз, опитвайки се да задам въпрос, който се отказах да довърша, когато забелязах, че Нютон ме гледа неодобрително.

— Знаете съображенията ми, господин Елис, следователно, моля ви, въздържайте се от излишни въпроси, които не помагат на огледа ми.

Той обърна Кенеди по корем и разгледа въжето, завързано около оцелялата китка.

— Къде е другата ръка? — хладнокръвно попита Нютон, сякаш я бях взел аз.

— Мисля, че в търбуха на някой от лъвовете, сър.

Той кимна мълчаливо и претърси джобовете на жертвата, откъдето извади няколко предмета, които ми връчи. Най-сетне, изглежда, приключи и изми ръцете си в купата с вода. Изправи се, избърса се в хавлията и огледа менажерията.

— Кой е лъвът?

Посочих и Нютон проследи показалеца ми, сочещ към клетките, където под погледа на пазача на животните и неколцина стражи от Тауър, лъвът безшумно се гощаваше с крака на господин Кенеди. Нютон облече редингота си, приближи се до клетката, взе фенера от стената и освети сводестия таван зад решетките, където живееше лъвът.

— Ясно виждам крака, но не и ръката — отбеляза той.

Пазачът посочи към задната част на клетката.

— Там е, сър. Опасявам се, че нямахме късмет да вземем отхапаните крайници на злочестия джентълмен.

— Ленивецът казва: „Лъв на пътя! Лъв по стъгдите!“

— Моля, какво казахте, сър?

— Соломонови притчи, глава 26, стих 13.

— Да, сър. Лъвът се казва Рекс. Отказва да ги даде. Лъвовете ядат предимно конско месо, но на него му се е усладила човешката плът.

— Зрението ми вече не е тъй остро, както беше — рече Нютон. — Китката с въже ли е завързана?

— Да — отвърнах аз.

— Тогава е било убийство. Някой е довел господин Кенеди тук, завързал е ръцете му и сетне е пуснал лъва от клетката. Как се залоства вратата?

— С тези две резета, сър.

— Няма ли ключалка и ключ?

— Това са животни, сър, а не затворници.

В същия миг лъвът вдигна глава и свирепо изрева към нас, сякаш оспорваше забележката на пазача. Звярът беше страховит, голям мъжки екземпляр с грамадни зъби и буйна грива, изцапана с кръв.

— Забележете цвета на лъва — обърна се Нютон към мен. — Червеникав е, нали?

Тогава помислих, че това го е заинтересувало, защото червеното беше любимият му цвят. Едва по-късно той ми обясни как е изтълкувал значението на червеникавия лъв.

— Кой намери трупа? — попита Нютон.

— Аз, сър — отговори пазачът, чиято поза беше на човек, постоянно наведен за молитва, затова Нютон адресираше всичките си въпроси към лъщящото му теме. — Спя в Артилерията, сър, в казармата в Тауър. Оставих ключа там в осем часа, както обикновено. Излязох от крепостта и отидох в местна пивница, защото не харесвам много „Каменната кухня“, а после си легнах. Събудих се от рева на животните, когато трябваше да са заспали. Реших, че някое от тях е избягало, отидох да проверя какво става и видях окървавения труп.

— Заключена ли е нощем вратата на Лъвската кула, господин Уодсуърт?

— Да, сър, винаги. Ключът е окачен в стаята на пазачите в кулата Байуърд. Тази вечер обаче не беше там. Отидох да го взема, но го нямаше. Помислих, че някой друг ме е изпреварил, за да види каква е тази суматоха, но пристигнах пръв и видях ключа на вратата, която беше заключена.

— Кой беше дежурният пазач тази нощ?

— Мисля, че Томас Грейн, сър.

— Тогава ще трябва да говорим с него.

— Няма да направите нищо подобно, сър — разнесе се силен и властен глас, — без моето разрешение.

Беше пристигнал лорд Лукас, кралският наместник в Тауър, изключително противен, високомерен и заядлив човек. Хората в Лондонската крепост и околността го ненавиждаха, защото ревностно спазваше правата и привилегиите си.

— Както желаете, ваша светлост — каза Нютон и се поклони подигравателно учтиво, тъй като мразеше Лукас с такова озлобление, с каквото презираше всички глупаци, които се изпречваха на пътя му, особено по-висшестоящите от него, макар че според мен лордът беше твърде пиян, за да забележи оскърбителното му държание.

— Ей богу, сър! Какво си мислите, че правите, по дяволите? Всеки тъпак може да види какво се е случило тук. Не е нужно да си член на Кралското дружество, за да забележиш, че човекът е бил убит от лъва. — Лорд Лукас погледна Роан. — Нали, сержант?

— Точно така, милорд. Всеки, който има очи на главата си, може да види това.

— Стават нещастни случаи, когато хора и животни живеят в близост едни до други.

— Не мисля, че е било нещастен случай, лорд Лукас — възрази Нютон.

— Чумата да ви тръшне дано, доктор Нютон, че си врите носа.

— Мъртвецът беше служител на Монетния двор, милорд. Ето защо съм длъжен да се занимавам с това.

— По дяволите! Не ме интересува дори да е кралят на Франция! Аз представлявам закона в Тауър. Може да правите каквото си искате в Монетния двор, но сега сте в моята част на крепостта, и тук аз командвам.

Нютон се поклони.

— Елате, господин Елис. Да оставим Негова светлост да проучи въпроса по свой начин.

Вече вървахме към вратата, когато Нютон спря и се наведе, за да разгледа някакво черно петно, което забеляза на земята.

— Какво е това, докторе? — попитах аз.

— „Гарванът, вестител на печал — отвърна той и взе мъртвата, но все още с лъскави пера черна птица, — с кухата си човка отброява миговете людски до смъртта.“

— В Библията ли го пише, сър?

— Не, драги мой, от Кристофър Марлоу е.

— В Тауър има много гарвани.

Нямаше нищо странно в един мъртъв гарван. Популацията им в Лондонската крепост беше строго контролирана от времето на крал Чарлс II, когато кралският астроном Джон Фламстийд, когото Нютон също не обичаше, защото мислеше, че е проумял теорията за луната, но не може да я завърши, тъй като господин Фламстийд му е изпратил погрешни наблюдения, и заподозрял злонамереност, се бе оплакал на краля, че гарваните пречат на наблюденията му от Бялата кула.

— Вратът на птицата е извит — отбеляза Нютон и остави мъртвия гарван на земята.

Край кулата Байуърд той разпита пазача Томас Грейн в противоречие със заповедите на кралския наместник. Грейн нямаше инструкции да не разговаря с нас и свободно отговори на въпросите на доктора.

— Пазачът трябва да е окачил ключа в стаята на пазачите в осем часа.

— Откъде знаете, че е било осем? — попита Нютон.

— По звъна на камбаната за полицейския час, сър — отвърна Грейн и посочи с палец над рамото си към задната страна на кулата Байуърд. — В Камбанарията. Полицейският час започва в осем от времето на Уилям Завоевателя.

Нютон се намръщи.

— Кажете ми, господин Грейн, ключът за Львската кула прибира ли се при останалите, когато се заключва главната порта?

— Не, сър. Остава тук до сутринта, когато пазачът на животните господин Уодсуърт го взима.

— Възможно ли е някой да е влязъл тук и да е взел ключа за Лъвската кула, без да забележите?

— Не, сър. Не се отдалечавам от ключовете.

— Благодаря, господин Грейн. Много ми помогнахте.

Нютон и аз се върнахме в Монетния двор и той веднага заповяда на двамата стражи, които формално бяха под негово командване, да намерят Даниъл Мърсър и да го доведат в кабинета му. След като те излязоха, аз казах на моя господар, че предишната вечер видях господин Грейн да стои на моста над рова около крепостта, на половината разстояние между кулата Байуърд и Средната кула, на десетина метра от ключовете.

— Говорихме почти десет минути. През това време всеки може да е взел ключа. Следователно, щом е било възможно снощи, тогава трябва да е било възможно и тази вечер.

— Логиката ви е неустойима, господин Елис — тихо каза Нютон, взе котарака Мелхиор и замислено започна да го гали, така както някой друг би пушил лула.

След това разгледахме на светлината на свещите предметите, които бяхме намерили у господин Кенеди. Освен камъка, изваден от Нютон от устата на мъртвеца, имаше няколко крони, две зарчета, броеница, лотариен билет, тютюн и писмо, сякаш написано от луд, което обаче заинтригува господаря ми. Докато той го разглеждаше, аз хвърлих заровете и отбелязах на глас, че господин Кенеди е бил сериозен комарджия.

— Какво ви доведе до този извод? Лотарийният билет? Заровете? Или и двете?

Усмихнах се, защото бях на позната територия.

— Не, сър. Само заровете. Изрязани са в свършена квадратна форма и точките им са написани с мастило, вместо дупките да са запълнени с восък, за да не се допускат измами. Никой новак не би взел подобни предпазни мерки.

— Отлично — похвали ме Нютон. — Наблюдателността ви прави чест. От вас ще излезе добър учен.

Той хвърли писмото, което четеше, на масата пред мен.

— А сега, да видим дали вашата наблюдателност ще ми помогне да разбере нещо от това, господин Елис.

Jqbtqeqhhnuquczrpsvxwxkxklevqkkoiwvihgklgkb
yaothxzjbdxrnynsvmfzmxnweghpohpaaphnxe
dnxoschombafqjfqwnsfradgkgejfmulqmqxyidrgyi
dsuysmvrastkilhihrzltptnbxveukudvojuyixvvewaf
yrmxyfjxrlkmuluzfiidsbbvelwcqdhmvszoqnbntw
dpasqkhpbcrdhoywqralextjtoigppffhdtqwtstsaldj
bmtakqhumhbcldbhtqruwbzkaauochgqokomqvcw
yhmfkyszvsindssrrrswgcrykvjabuvshqhgqbnqn
bedmopfbzx

Погледнах озадачено бъркотията от букви и поклатих глава:

— Написаното няма смисъл. Произволно подреждане на букви, израз на някаква своенравност. Бих казал, че е извратена приумица на дете или неграмотен човек, но буквите са четливо изписани.

— Господин Кенеди може да чете и да пише добре. Защо ще носи в себе си подобно нещо?

— Не знам, сър.

— И сте убеден, че е извратена приумица?

— Категорично — убедено отвърнах аз.

Бях твърде уморен, за да проумея, че Нютон ми се подиграва, преди да ме направи за смях.

— Няма значение — търпеливо каза той. — Твърдо вярвам, че математиците се раждат, а не се създават. Това ми е ясно. В числата виждам неща, които повечето хора никога няма да съзрат, дори да доживеят сто години.

— Но това са букви, а не числа.

— Може обаче да се забележи, че има математическа последователност в честотата на появата им. Не са само приумица, Елис. По всяка вероятност това е шифър. А ако са правилно образувани и систематично подредени, всички числа са предмет на математиката и математиците правят видимо онова, което математиката е скрила.

— Шифър? — възкликнах аз.

— Защо сте толкова изненадан? Всичко в природата е шифър и науката е тайно писание, което трябва да бъде разгадано от хора, разбулващи мистерията на нещата. Това закодирано послание, както и уликите, които намерихме на мястото на убийството на господин

Кенеди, показват, че разследването ще бъде изключително интересно и необичайно.

— Аз съм най-глупавият човек на света, защото признавам, че не виждам улики.

— Може би думата е прекалено силна за предметите в Лъвската кула — търпеливо продължи Нютон. — Най-вече камъкът в устата на мъртвеца, червеникавият лъв и гарванът имат значение и единствено човек, вещ в играта на злато, може да го разбере.

— Искате да кажете, че става въпрос за алхимия?

— Вероятността е голяма.

— Тогава кажете ми какво означават тези неща?

— Това би продължило твърде дълго. — Нютон взе камъка от масата и го огледа от всички страни. — Тези неща са послание, както и шифърът в писмото, и трябва да ги разгадаем, ако искаме да решим този въпрос. Значението на алхимичните знаци може да е чисто алегорично, но съм сигурен, че шифърът е ключът за всичко. Имаме работа с фалшификатори на монети. Те се образовани и изобретателни хора с големи възможности.

— Но въпреки това са проявили небрежността да оставят това писмено послание у господин Кенеди, макар и закодирано, защото шифрите могат да бъдат разгадани, така ли?

Нютон се намръщи и за миг помислих, че съм казал нещо, което не му се е понарявало.

— Както винаги разсъжденията ви са обезпокоителни — тихо каза той и сви ушите на котарака назад. — Имате право. Фалшификаторите може и да са много небрежни. Но според мен по-скоро са убедени, че шифърът не може да издаде лесно тайната си. Посланието е кратко, защото инак може да започне да разкрива метода, вложен в него. Въпреки това, ще разсъждавам върху тази гатанка.

По стълбите се чува тежки стъпки. Нютон предположи, че стражът се връща и много ще се изненада, ако Даниъл Мърсър го придружава. След малко стражът влезе в кабинета и потвърди подозренията на господаря ми, че Даниъл Мърсър не може никъде да бъде открит в Лондонската крепост.

— Господин Елис, какъв да бъде следващият ни ход? — попита Нютон.

— Да го потърсим в жилището му, сър. Преписах адреса от архивите на служителите на Монетния двор, след като Скоч Робин и Джон Хънтър го посочиха като вероятен виновник. Мърсър живее от другата страна на реката, в Саутуърк.

Излязохме от Тауър в пет часа и тръгнахме по Лондонския мост, макар че времето беше лошо и все още много студено. Въпреки ранния час, мостът беше претъпкан с хора и животни, които отиваха на пазара в Смитфийлд, и трябваше да си проправяме път под сводовете на високите къщи с красиви орнаменти, придаващи на моста по-скоро вид на поредица от венециански дворци, отколкото на единствената оживена артерия в града през Темза.

Стигнахме до южния край на моста, на Съри Шор, минахме по тясното пешеходно мостче Беър Гардън, заобиколихме „Света Мария“ и близо пивницата „Брадвата“, между работилница на бояджия и щавач, тъй като в Саутуърк имаше всякакви кожари, намерихме къщата, където живееше Даниъл Мърсър.

Хазяйката, поразително хубава жена, ни покани да влезем и ни каза, че не е виждала господин Мърсър от два дни и е много обезпокоена от отсъствието му. Господарят ми също се престори на загрижен за Мърсър, обясни, че сме от Монетния двор на Негово величество, и помоли да видим стаята му, където може да намерим нещо, което да ни подсказе местонахождението му, и вероятно да се уверим, че не му се е случило нищо лошо. Госпожа Алън, веднага ни показа стаята на господин Мърсър. От очите ѝ бликнаха сълзи и аз предположих, че двамата с Мърсър са били много близки.

В средата на помещението имаше маса, покрита със зелено сукно, стол, хубава боброва шапка и неудобно на вид легло на колелца, същото като моето в „Грейс Ин“. Такъв е животът на ергена. На масата имаше яйце, шпага и няколко скъсани книги, сякаш читателят често се е ядосвал на писателя — нещо, което и аз понякога съм се изкушавал да направя с лошо написана книга.

— Пускали ли сте тук някой друг, откакто за последен път видяхте господин Мърсър? — попита Нютон.

— Странно е, че питате, сър — отвърна госпожа Алън. — Снощи се събудих и ми се стори, че чух шум тук, но когато отидох да видя

дали не е Мърсър, нямаше никого. Стаята изглеждаше така, както я виждате сега. Мърсър не би я оставил в това състояние, защото строго спазва навиците си и много обича книгите си. Всичко това е изключително тревожно и странно за мен, сър.

— Тази шпага на господин Мърсър ли е?

— Всички шпаги ми се струват еднакви, сър — отговори тя и скръсти ръце на гърдите си, сякаш се страхуваше да я докосне, като предпазливо се вторачи в нея. — Но мисля, че е на Мърсър. Шпагата е принадлежала на баща му.

— А зелената покривка на масата?

— За пръв път я виждам, сър. Един Господ знае какво прави там и онова гъшо яйце. Мърсър не понася вкуса на яйцата.

— Нощем заключвате ли вратата си?

— Винаги, сър. Саутуърк все още не е Челси.

— И господин Мърсър също има ключ?

— Да, сър. И няма навика да го дава на друг.

— Вратата ви беше ли заключена, когато станяхте тази сутрин?

— Да, сър. Трябва да съм сънувала, че тук има някого. Въпреки това съм убедена, че Мърсър не би скъсал книги. Те са главното му развлечение.

Нютон кимна.

— Питам се дали мога да ви помоля да ми донесете вода, госпожо Алън?

— Вода? В студено утро като това не ви трябва да пиете вода, сър. Тежка е и не е полезна за здравето. Може да образува камъни в бъбреците, ако не внимавате. Мога да предложа нещо по-приятно за джентълмени като вас. Желаете ли хубав ейл от Ламбет, сър?

Той прие, при това с огромно удоволствие. На мен обаче ми беше ясно, че поиска вода, за да накара жената да излезе от стаята на Мърсър, и да я претърси. Нютон започна да рови, като през цялото време коментираше как изглежда стаята. Това очевидно му се видя много интересно.

— Зелената маса, яйцето и шпагата несъмнено са друго послание — отбеляза той.

Взех шпагата и внимателно я разгледах. Нютон отвори малко чекмедже и се втренчи в кутията със свещи вътре, а аз размахвах във

въздуха шпагата така, както ме беше учил преподавателят ми по фехтовка господин Фиг.

— Шпагата е италианска, с чашковидна дръжка от слонова кост, дълбоко изрязана и гравирена с листа. В основата на острието има надпис „Солинген“, но името на ковача не се чете. Остра е. Бих казал, че е шпага на джентълмен — казах аз.

— Много добре. Ако госпожа Алън не ни беше казала, че шпагата е принадлежала на бащата на Мърсър, сега щяхме да знаем всичко за нея.

Нютон, който продължаваше замислено да разглежда свещите, видя разочарованието ми и се усмихна.

— Няма значение, драги мой млади приятелю. Вие ни показахте, че Мърсър е виждал по-добри дни, отколкото е очевидно от сегашните обстоятелства.

Зачаках го да направи някакво разкритие за свещите, но когато той не го стори, любопитството в мен надделя и ги погледнах.

— От пчелен восък са — отбелязах аз. — В Саутуърк бих очаквал лоени свещи. Мърсър не ми се вижда пестелив човек. Вероятно не е загубил вкуса си към хубавия живот.

— Ставате все по-добър — похвали ме Нютон.

— Но какво означават свещите? Какво е значението им?

— Значението им? — Нютон остави свещите в чекмеджето. — Използват се за осветление.

— Само това ли? — недоволно измърморих аз, виждайки, че той ми се подиграва.

— Само това ли? — повтори Нютон и се усмихна презрително. — Всички неща се появяват пред нас и се разбират чрез светлината. Ако страхът от мрака не беше измъчвал езичника, той нямаше да бъде заслепен от фалшиви богове като слънцето и луната и можеше да ни научи да почитаме нашия истински създател и благодетел, както са правили прадедите му преди Потопа. Дал съм много, за да разбера какво представлява светлината. Веднъж едва не пожертвах зрението на едното си око в експеримент да я проумея. Взех тъп кинжал, сложих го между очите си, натиснах и видях няколко бели, тъмни и цветни кръгове. Те бяха най-ясни, докато търках окото си с края на кинжала, но щом спирах, макар че все още притисках окото си, избледняваха и изчезваха. А започнех ли да движа кинжала или окото си, отново се

появяваха. Светлината е всичко, драги мой. „И Бог видя, че светлината беше добро; и Бог раздели светлината от тъмнината.“^[18] Както винаги трябва да правим и ние.

Госпожа Алън се върна и аз се зарадвах, защото не обичах много да ми изнасят лекции, дори хора като Нютон. Що за човек беше той, след като се бе изложил на риск да ослепее в стремежа си да разбере нещо? Изпихме халбите с ейл, които госпожа Алън ни донесе, и си тръгнахме. Тъй като бях разсъждавал върху случилото се по-рано през деня, попитах Нютон дали е възможно алхимичните символи да са предупреждение към онези, които заплашват синовете на тайното изкуство и техния окултен свят. Нютон ми даде изключително неясен отговор.

— Драги мой младежо, алхимиците търсят истината, а истината идва от Бога, както съм сигурен, че ще се съгласите. Следователно не мога да допусна, че извършителите на убийство са истински философи.

— Тогава може би са фалшиви философи? Струва ми се, че доктор Лав и граф Гаetano лесно могат да замислят подобно злодеяние. Онези, които са готови да изопачат идеалите на алхимията за собствените си цели, вероятно не биха се посвенили да извършат и убийство. Графът ви заплаши, нали?

— Празни заплахи. Пък и те заплашиха мен, а не клетия господин Кенеди.

— Но господин Кенеди не ги ли придружаваше, когато за пръв път ги видяхме пред моята къща? — настоях аз. — И според собствените им признания не идваха ли от Лъвската кула? Обстоятелствата говорят срещу тях, господарю. Вероятно Кенеди е имал с доктор Лав някаква лична работа, която им е дала повод за недоволство срещу него.

— Може би в думите ви има зрънце истина — съгласи се Нютон.

— Вероятно ако ги поканим да разкажат къде са били снощи, те може да разсеят подозренията.

— Мисля, че няма да са склонни да отговорят на въпросите ми.

Минахме по моста още веднъж и аз купих хляб и сирене, защото бях много гладен. Нютон не яде, тъй като беше поканен на обяд от колега, член на Кралското дружество. Това беше един от начините да се осведомява за научната дейност на дружеството, защото отказваше да ходи на сбирките, докато господин Хук е жив.

— По-добре елате с мен — рече Нютон. — Затова не яжте много. Приятелят ми предлага превъзходни ястия, но се опасявам, че ще трябва да му откажа, защото изпитвам известно неразположение. Вие ще ми помогнете да се реванширам за липсата си на учтивост.

— От моето присъствие ли се нуждаете или от апетита ми?

— И от двете.

Докато вървахме към „Нюгейт“, Нютон се оплакваше от множеството строежи. Той отбеляза, че след като новият град се съедини със стария, няма да остане природа. Лондон бързо се превръщал в огромна метрополия за огромно съжаление на жителите му, които са принудени да търпят мръсотията и беззаконието там. Стана ми ясно, че Нютон не обича Лондон. Беше ми казал, че Кембридж му е омръзнал, но често ми се струваше, че копнее за тишината и спокойствието на университетския град.

В „Уит“ ни чакаше лоша новина. Фалшификаторът на златни гвинеи Джон Бернингам имаше силни стомашни болки и, изглежда, щеше да умре. Броят на затворниците, очакващи съдебен процес или изпълнение на наказанието, беше толкова голям, че съвсем не беше трудно да се разболееш и после да умреш, защото там не стъпваше лекар. Заболяването на Бернингам беше остро, мъчително и съпроводено с конвулсии и Нютон се усъмни, че е бил отровен. Надзирателят каза, че Бернингам е започнал да повръща скоро след посещението на съпругата му предишната вечер.

— Странно съвпадение — отбеляза Нютон, разглеждайки съдържанието на нощното гърне на Бернингам, сякаш доказателството можеше да бъде намерено там. — Може би тя го е отровила. Но мисля, че има бърз начин да проверим това.

— Как? — попитах аз, поглеждайки гърнето.

— Много лесно. Ако госпожа Бернингам е напуснала жилището си на Милк Стрийт, тогава ще бъде сигурен, че е виновна като Месалина^[19], и горкият нещастник е бил отровен.

— Не мога да повярвам, че дама би извършила подобно нещо — възразих аз.

— Тогава скоро ще разберем кой от нас познава по-добре жените — рече Нютон и тръгна към изхода.

— Но не можем ли да направим нещо за клетия Бернингам? — попитах аз, бавейки се до изцапаното му легло.

Нютон измърмори нещо и се замисли, а после извади шилинг от джоба си и направи знак на едно момиче да се приближи.

— Как се казваш?

— Сали.

Той ѝ даде шилинга.

— Ще ти дам още един, ако се погрижиш за този човек точно както ти кажа. — За моя изненада Нютон се наведе над огнището, взе изстинал въглен и го натроши. — Искам да го накараш да изяде колкото е възможно повече въглени. Както се казва в Псалтира: „Ям пепел като хляб, пиетието си със сълзи смесвам.“^[20] Трябва да яде въглен, докато умре или докато конвулсиите му спрат. Ясно ли е?

Момичето кимна мълчаливо. Бернингам отново започна да повръща мъчително и аз помислих, че червата му ще излязат през устата.

— По всяка вероятност вече е твърде късно за него — невъзмутимо отбеляза Нютон. — Но съм чел, че въгленът абсорбира някои растителни отрови. Мисля, че отровата е растителна, защото в урината му няма кръв. Понякога това показва и наличие на нещо като живак и в такива случаи препоръчвам да му се дава белтък на яйце.

Той кимна, сякаш изведнъж си спомни полезна информация, която беше забравил. Това беше характерна за него черта. Винаги оставах с убеждението, че умът му е огромен като голям селски чифлик със стаи, съдържащи неща, известни само на него, но рядко посещавани, така че понякога се изненадваше от знанията си. Изказах мислите си на глас, докато вървахме по Чийпсайд към Милк Стрийт.

— Най-важното, което научих, е колко малко знам. Понякога ми се струва, че съм само момче, което играе на морския бряг и се забавлява, като от време на време намира камъче, по-пъстро, отколкото обикновено, или красива черупка, докато огромният океан на истината се простира пред мен неизследван.

— В случая има много неоткрити неща. Но от нашите действия останах с убеждението, че скоро ще открием нещо важно.

Лично аз бих останал доволен, ако не бяхме разкрили, че никаква особа като госпожа Бернингам, нито жена, отговаряща на нейното описание, не е живяла в къщата на Милк Стрийт, където каретата на Нютон я бе оставила само преди тридесет и шест часа.

— Като се замисля, тя изобщо не влезе — призна Нютон. — Трябва да се възхитим на дързостта на тази уличница.

Измамата на госпожа Бернингам ме разочарова, защото хранех надежди, че е невинна и не е отровила съпруга си. Но фактът, че тя никога не бе живяла там, затвърди подозренията относно вината ѝ.

— Кой би помислил, че аз съм по добър познавач на жените от вас? — присмя ми се Нютон.

— Но да отрови съпруга си, ми се струва прекалено — рекох аз и поклатих глава.

— Ето защо законът е толкова строг към това провинение. Това се смята за предателство и ако я заловят, госпожа Бернингам ще гори на кладата.

— Тогава се надявам да не я хванат, защото никой, най-малко една жена, заслужава да преживее подобна участ, дори да е убила съпруга си. Но защо? Защо би направила такова нещо?

— Защото е разбрала, че го разследваме. И се надява да предпази някого, вероятно себе си. А може би и други хора. — Нютон се замисли. — Мъжете, които вие заподозряхте, че искат да я нападнат близо до „Нюгейт“.

— Какво за тях?

— Сигурен ли сте, че искаха да ѝ сторят нещо лошо?

— Какво имате предвид?

— Когато ги видях, вие вече се биехте с тях.

Махнах шапката си и глуповато се почесах по главата.

— Може би оръжията и грубите им гласове са ме усъмнили, че искат да ѝ сторят зло. Всъщност не си спомням никой да я е докосвал.

— И аз така си помислих.

Върнахме се в Тауър, където веднага бяхме повикани в къщата на кралския наместник, която се намиреше в сянката на Камбанарията и гледаше към моравата. В заседателната зала, където според преданието Гай Фокс^[21] е бил разпънат на дибата, лорд Лукас ни посрещна заедно с капитан Морне от Артилерията и ни каза, че трябва да отправяме всички въпроси, свързани със смъртта на господин Кенеди, към капитана, който по закон беше получил заповед да състави комисия от осемнадесет души от Тауър, за да решат дали смъртта се дължи на нещастен случай или не.

— Убеден съм, че не е било нещастен случай, така както желязото ръждясва — отбеляза Нютон.

— Аз пък ще ви кажа, че комисията ще реши въпроса — рече лорд Лукас.

Очевидното раздражение на Нютон бързо прерасна в гняв, когато научи, че осемнадесетте мъже, избрани в комисията, са от Артилерията и няма нито един представител на Монетния двор.

— Какво? — ядосано възкликна той. — Нима възнамерявате да правите всичко така, както на вас ви е угодно, лорд Лукас?

— Случаят е в нашите правомощия, а не във вашите — отвърна капитанът.

— Сериозно ли мислите, че смъртта е настъпила вследствие на нещастен случай?

— Доказателствата за убийство са неубедителни — каза офицер Морне, чието лице беше мъртвешки бледо, почти бяло. Останах с убеждението, че не се е напудрил, а е болен. Очите му бяха огромни и неспокойно се стрелкаха насам-натам, а ръцете му изглеждаха твърде къси за човек с неговия ръст. Накратко, пропорциите и видът му бяха толкова странни и несъразмерни, че ако не беше униформата му, щях да го помисля за поет или музикант.

— Неубедителни, а? — изсмя се Нютон. — Предполагам, че сам е завързал ръцете си?

— Моля ви, поправете ме, ако греша, но след като едната ръка на господин Кенеди вече не е прикрепена за тялото, нищо не доказва, че ръцете му са били завързани.

— А защо устата му беше запушена? А камъкът? — настоя Нютон. — Обяснете ми присъствието им, ако обичате.

— Захапал е нещо, за да му помогне да издържи на болката, ако е знаел, че ще го оперира хирург. Виждал съм хора да смучат сачми от мускет, за да увеличат слюноотделянето си, когато няма питейна вода, за да изплакнат устата си, и дори човек сам да слага превръзка на очите си, преди да бъде разстрелян от наказателния взвод.

— Вратата на Львската кула беше заключена от външната страна — добави Нютон.

— Така твърди господин Уодсуърт — отвърна лорд Лукас.

— Моите уважения към вас, сър, но аз го познавам по-добре. Той е изключително разсеян и объркан човек, който може да забрави някъде

дори главата си, да не говорим за ключ. Не за пръв път проявява нехайство към задълженията си. Уверявам ви, че ще бъде порицан.

— Намеквате, че господин Кенеди може да се е самоубил гневно попита Нютон. — При това по такъв ужасяващ начин? Това е нелепо, милорд.

— Не е самоубийство, сър — каза лорд Лукас, — но за всеки посетител на болницата за душевноболни „Света Мария Витлеемска“ е ясно, че страдащите от опасна лудост често избождат очите и изкормят червата си. Възможно е дори да се предложат за храна на лъв.

— Господин Кенеди не беше по-луд от вас или мен — възрази Нютон, — освен ако вие не сте започнали да проявявате симптоми на самозаблуда, милорд. И вие също, капитане, ако упорствате с вашите твърдения.

Лорд Лукас се изсмя подигравателно, но капитан Морне, който беше ирландец, се стъписа от укора.

— Не съм казал нищо, което да ме постави на едно ниво с човек от тази категория — заяви той.

— А сега, господа, ако ме извините, имам работа — рече лорд Лукас.

Нютон обаче вече се беше поклонил и излизаше от заседателната зала. Капитан Морне и аз тръгнахме след него.

— Искрено съжалявам, че обидих джентълмена — извини се Морне и кимна към господаря ми, който вървеше пред нас. — Мисля, че той е много умен човек.

— Доктор Нютон знае неща, каквито мисля, че не е възможно някой да знае — отвърнах аз.

— Имам заповеди и трябва да изпълня дълга си. Не съм независим, за да разсъждавам самостоятелно, господин Елис. Убеден съм, че разбирате какво искам да кажа. — Той се завъртя на пета и тръгна към параклиса.

Настигнах Нютон и му преразказах краткия ни разговор.

— Лорд Лукас непрекъснато ми пречи във всичко — рече господарят ми. — Би се съюзил дори с французите, ако реши, че съм техни противник.

— Защо ви мрази толкова много?

— Той мрази всеки, отговарящ за делата на Монетния двор на Негово величество. Както вече ви казах, сеченето на нови монети

изгони гарнизона от Монетния двор, макар че не го направих аз. Но издадох на всички служители документ, който ги защитава от комисията за принудително вербуване на войници и от упражняването на волности върху тях. Това сигурно не се е понаравило на лорд Лукас. Скоро обаче ще го направим за смях, Елис. Бъдете сигурен. Ще намерим начин да го накараме да изглежда като пълен глупак.

Преди обяда отидох в Кралския съд, за да разпитам за господин Дефо, който бе взел къщата на Главния майстор в Тауър. Тъй като той щеше да живее сред нас в Монетния двор, господарят ми искаше да знае що за човек е господин Дефо. Научих, че приятелят на господин Нийл от време на време пише памфлети под името Даниел де Фо или Даниел де Фу, и е загубил огромната сума седемнадесет хиляди фунта, за което, преди да го видя в съда, е бил в затвора за длъжници „Флийт“. Преди да се разори, той е бил член на гилдията на търговците на месо, на съдебния състав на Корнхил и инвеститор в няколко неуспешни делови начинания. В момента беше член на управителния съвет на националната лотария, ръководена от Нийл, но притежаваше тухларница в Тилбъри и работеше като счетоводител в данъчната комисията и събираше данъци за стъкла и бутилки, макар и не за прозорци. Дефо все още имаше много пари, защото не обслужваше главния си дълг, и аз се запитах как му е позволено да излезе от затвора за длъжници и да работи за Нийл.

Разказах всичко това на Нютон, когато се срещнахме за обяд пред Йорк Билдинг близо до Странд, където живееше приятелят му от Кралското дружество господин Самуел Пийпс.

— Справили сте се добре — похвали ме Нютон. — Аз пък установих, че господин Дефо ме шпионира, защото съм убеден, че ме проследи дотук.

— Шпионин? — Огледах се инстинктивно, но не видях странния приятел на господин Нийл. — Сигурен ли сте, сър?

— Напълно. Забелязах го първо, когато слязох от каретата, за да оставя писмени показания на господин Тейлър в Темпъл. Той разговаряше с блудниците, които ходят там. После отидох в „Гърка“ и когато тръгнах за насам да се срещна с вас, го видях отново. Това не може да е случайно.

— Защо господин Нийл би искал да ви шпионира, господарю?

Нютон нетърпеливо поклати глава.

— Нийл е нищожество, но зад него стоят влиятелни хора, които може би искат да ме злепоставят. Лорд Годолфин и други тори, които мразят вигите като лорд Монтагю, вас и мен. Вероятно това би обяснило защо на господин Дефо е позволено да излезе от затвора за длъжници.

Нютон погледна нагоре към Йорк Билдинг — няколко модерни къщи, построени на място, някога собственост на архиепископа на Йорк.

— Няма да е зле, ако господин Дефо не ни види да влизаме тук — каза той, — защото приятелят ми господин Пийпс също има врагове сред торите.

Влязохме в Новата борса наблизко и няколко минути се разхождахме напосоки по пътеките и галериите, докато Нютон се увери, че сме се изплъзнали от преследвачите.

Домакинът ни в Йорк Билдинг живееше в удобство и разкош. Той беше общителен и весел шестдесетгодишен човек, бивш председател на Кралското дружество и секретар на Адмиралтейството до възкачването на престола на крал Уилям. Харесах го мигновено, защото ме накара да се почувствам добре дошъл, сякаш се познавахме отдавна. Господин Пийпс живееше добре, но беше хубаво, че ме поканиха да окажа заслужена чест на трапезата му, защото домакинът ни яде и пи малко като господаря ми. Нютон обясни, че е измъчван от неприятности с камък в бъбреците, и трябва да се откаже от храната и особено от пиенето.

— Кой се грижи за къщата ви в Тауър, господин Елис? — попита господин Пийпс. — Обзалагам се, че е някоя хубава девойка.

— Все още не мога да си позволя прислужница, сър, но се оправям. Къщата ми е чудесна. Благодарение на доктора.

— Да, знам я. В Тауър има малко неща, които не знам — рече домакинът ни и ни разказа много любопитна история за Лондонската крепост. — През декември 1662 година няколко дни търсих заровено съкровище в Тауър. Говореше се, че докато бил наместник на Оливър Кромвел там, сър Джон Баркстед сложил сумата седем хиляди фунта в кача с масло и го скрил някъде в крепостта. Не успях обаче да намеря нищо. Скоро след оттеглянето ми от Адмиралтейството през 1689

година враговете ми отново се появиха с цел да ме отстранят от всякаква държавна служба. Затвориха ме в Тауър в продължение на шест дълги седмици. Можех да излизам от килията си и това ми даде възможност да проуча архивите. Те се съхраняват в параклиса „Сейнт Джон“ в Бялата кула. За мое изумление открих, че Баркстед, който беше обесен през 1662 година, дълго е работил върху архивите на крепостта, и по-точно с документи, свързани с рицарите тамплиери, орден на монаси воители. Френският крал Филип IV ги обвинил в еретични ритуали, но се смята, че всъщност им е завиждал за огромното богатство и влияние и измислил обвиненията, за да ги ограби. Мнозина тамплиери били изгорени на кладата като еретици, но голям брой избягали. Предполага се, че през 1307 година от Ла Рошел отплавали осемнадесет галери, натоварени със съкровището на тамплиерите. Никой не знае какво е станало с корабите. Били положени енергични усилия да бъдат арестувани тамплиерите, дошли в Англия, и мнозина от тях били затворени в Тауър. Тамплиерите се страхували, че тайната на съкровището им може да бъде забравена навеки, и начертали карта, на която било обозначено местонахождението му. Картата така и не била открита, въпреки коментара на един евреин, който я бил видял и описал. Преди да стане служител на английската република по времето на Кромуел, Баркстед бил златар на Странд, в магазин, купен от евреи. Мисля, че тогава е разбрал за съществуването на коментара, и когато е научил за съкровището на тамплиерите, е направил всичко възможно да стане кралски наместник в Тауър с единствената цел да го намери. Баркстед не споделил тайната с никого, нито дори с любовницата си, която обаче заподозряла нещо от неговите усърдни и продължителни занимания с архивите на крепостта. Накрая бил принуден да ѝ каже, че в подземията на Камбанарията е заровена голяма сума пари. Въпреки това, никъде в записките му, които все още може да бъдат намерени в архивите на Тауър, не се споменава за Кулата с камбаната. Писал е само за Бялата кула, където са били държани тамплиерите. Там Баркстед е съсредоточил усилията си.

— Североизточната страна? — попита Нютон и се намръщи. — Сравнително доскоро кралският астроном господин Фламстийд, под покровителството на сър Джонас Мур, Инспектор на Артилерията, беше разположил обсерваторията си там.

— Мисля, че Фламстийд и Мур са търсили нещо друго, освен звезди — отбеляза господин Пийпс, изпитвайки задоволство от разговора така, както аз се наслаждавах на превъзходното му френско вино.

— Но на какво се основава издирването им? — попитах аз.

— Намерили ли са картата? Или коментара?

— Сър Джонас Мур беше близък приятел на библиотекаря — обясни господин Пийпс. — От 1669 година Мур е Инспектор на Артилерията в Тауър. Никой не познава крепостта по-добре от него. Познавах го до смъртта му през 1679 година, но не знаех тайната на богатството му, което се появи в късен период от живота му. Говореше се, че парите са дошли от официални и неофициални възнаграждения, които е получавал за работата си като инспектор в Танжер. Аз обаче никога не съм вярвал на това, защото парите му бяха много. Мисля, че когато през 1669 година Мур стана Инспектор на Артилерията, Уилям Прин, пазителят на архивите в Тауър, му е доверил тайната за съкровищата на тамплиерите малко преди да смъртта си същата година. Смятам също, че скоро след това Мур случайно е попаднал на малка част от съкровището и през последните десет години от живота си се е опитвал да намери остатъка, с помощта на Фламстийд.

— Но, сър, моля ви, бихте ли обяснили — обадох се аз. — Не е ли възможно съкровището на тамплиерите да е било закарано в Шотландия?

— Това е само слух. По всяка вероятност част от съкровището е било пренесено в Лондон в началото на петнадесети век. След битката при Тюксбъри през 1471 година Маргарита Анжуйска използвала съкровището, за да откупи живота си, а Ричард, херцогът на Глостър, го е отнесъл във фамилното си имение в Гринич Парк и го е скрил там.

— Гринич Парк! — възкликна Нютон. — Кълна се, че това е най-интересната история, която съм чувал, господин Пийпс. Намеквате, че Кралската обсерватория в Гринич е избрана заради близостта ѝ до заровено съкровище?

— Най-щедрият спомоществовател на новата обсерватория беше сър Джонас Мур — отвърна господин Пийпс. — Той купи мястото и заедно с Командира на Артилерията организира построяването на обсерваторията с пари, събрани от разпродажбата на военни резерви от

барут в Портсмут. Мур направи така, че Фламстийд да стане Кралски астроном и Артилерията да му плаща заплатата.

— Подозирате, че Фламстийд все още търси съкровището? — попитах аз.

— Сигурен съм — отвърна господин Пийпс, — така както и че няма да го открие. Мур е намерил съвсем малка част от съкровището, което всъщност е непокътнато. И това води до втората част на историята ми.

Нютон се засмя.

— Не, сър, кълна се, че не можете да ме развеселите повече, отколкото вече го сторихте. Фламстийд в ролята на сър Пърсивал, който търси Свещения Граал.

— Този път казвате повече, отколкото знаете — усмихна се господин Пийпс. — През 1682 година посетих херцога на Йорк в Шотландия, където се запознах с херцога на Атол. Големият му син лорд Мъри заяви, че е привърженик на крал Уилям и се е сражавал срещу виконт Дънди в битката при Киликранки през 1689 година. Дънди бил убит, а Мъри намерил кръста на Ордена на тамплиерите на Сион на врата му. Мъри поръчал да му изработят точно копие на кръста, което наскоро ми даде да съхранявам. Поканих ви, за да ви го покажа.

Господин Пийпс извади от джоба на редингота си кръст с диагонално кръстосани черти с размера на човешка длан и го даде на Нютон да го разгледа. Стори ми се, че кръстът е направен от сребро и изписан със знаци, което силно заинтригува господаря ми.

— Защо мислите, че кръстът е на Ордена на тамплиерите?

— Известно е, че Дънди е носил техния кръст. Надявах се да изтълкувате надписите, докторе, тъй като се смята, че кръстът представлява ключът към загадката за намирането на съкровището.

— Знаците са интересни — съгласи се Нютон. — Но се питам за какво са мъничките дупки. Казвате, че това е точно копие на оригинала?

— Абсолютно точно — потвърди доктор Пийпс.

Нютон вдигна кръста към прозореца и измърмори нещо.

— Много интересно. Прилича на кръст, а всъщност е нещо съвсем различно.

— Но щом не е кръст, тогава какво е? — попита господин Пийпс.

— Съзвездие — обясни Нютон. — Разположението на дупчиците, особено на трите в средата, показва Орион, ловецът и господарят на зимното небе. Няма съмнение.

Той върна кръста на господин Пийпс.

— С изключение на това, не мога да ви кажа повече. Но може би разположението на дупчиците, свързано с числата и символите на кръста, показва местонахождението на картата.

Господи Пийпс кимна изумено.

— Казахте ми повече, отколкото се надявах да чуя, сър — рече той.

— Радвам се, че можах да ви направя тази малка услуга — каза Нютон и леко му се поклони.

— Разкритието засили решимостта ми да разбера как кръстът може да се използва, за да се открие съкровището на тамплиерите — заяви нашият домакин.

— Тогава ви желая успех в усилията — рече Нютон.

Скоро след това се сбогувахме с господин Пийпс и се върнахме в Тауър.

— Да бъда проклет, ако това не беше най-любопитната история, която съм чувал — отбелязах аз.

— Лондонската крепост Тауър крие много тайни — съгласи се Нютон.

— Не би ли си струвало да убиеш за подобна тайна? Съкровище в Тауър — добавих аз, след като Нютон не отговори. — Да, наистина. Мощен стимул да извършиш убийство.

— Знаете философията ми, Елис. Трябва да направим наблюдения, преди да си съставим хипотеза. А дотогава ще ви бъда благодарен, ако запазите за себе си безплодните си разсъждения.

Пристигнахме в Тауър и Нютон заяви намерението си да вземе нещо от къщата ми. Придружих го дотам, за да отключи вратата, защото ми бе станало навик да я заключвам след убийството на господин Кенеди. Нютон извади отражателния си телескоп от дървения сандък, където държеше и микроскопа си, и го сложи на масата. Телескопът беше много по-малък, отколкото предполагах. Беше дълъг не повече от двайсетина сантиметра и монтиран на малък глобус, така че приличаше на миниатюрно оръдие, каквото би разрушило стените на детски замък играчка.

— Възнамерявам да видя гледката от североизточната страна на Бялата кула? — заяви той и изнесе телескопа.

Влязохме в Бялата кула и се качихме по стълбите до третия етаж, където запалих фенер, и после нагоре, по тесните каменни стъпала, до североизточната страна. Нютон остави телескопа на маса до прозореца, нагласи подставката и сетне надникна през малка дупка в горната част, сякаш гледаше самия телескоп в лъскавото огледало в основата му. Докато той наблюдаваше — нямах представа какво, аз се разходих бавно и лениво из кулата, сякаш бях затворник там.

Признавам, не мислех нито за кървавото убийство, нито за съкровището на тамплиерите, а за госпожица Бартън. Не я бях виждал от няколко дни и кулата ми напомни, че съм самотен, далеч от нея и няма да бъда щастлив, докато не я видя отново. Имах чувството, че умирам, когато не съм с госпожица Бартън, но всъщност смъртта непрекъснато присъстваше в мислите ми, докато бях в Тауър, защото там нямаше пътека, стена или кула, която да не е свързана с история за жестоко убийство или кървава екзекуция, затова се опитах да си представя госпожица Бартън така, както изтезаван йезуитски свещеник призовава във въображението си образа на Света Дева Мария, за да облекчи болките си.

— Какво се надявате да видите? — най-сетне попитах аз.

— Орион — отвърна Нютон.

— Съзвездие то има ли нещо общо със съкровището?

— Свързано е с нещо друго, което господин Пийпс каза.

— И какво е то?

Той не отговори и аз слязох на втория етаж, където се намираше параклисът на евангелиста Сейнт Джон. Надявах се да отклоня мислите си от госпожица Бартън, като разглеждам лавиците с държавните архиви, подражавайки на господин Пийпс и господин Баркстед, които бяха търсили там улики за скритото съкровище.

Беше късно и не видях сегашния пазител на архивите, затова тръгнах между лавиците, наредени зад обикновените каменни колони от двете страни на пътеките. Имаше книги и документи, които реших да прочета задълбочено, когато намеря достатъчно време. В дъното имаше голяма маса, където беше сложена отворена книга. Прегледах я и с изненада видях, че книгата е от библиотеката на сър Уолтър Роли. Книгата имаше красива подвързия, но някои илюстрации бяха толкова

неприлични, че се запитах как е възможно да е четена в параклиса. На едната картина беше изобразена жена, от чиито голи гърди бозаеше крастава жаба, а на друга голо момиче стоеше зад рицар в броня и го подканваше да се бори с огън. На трета беше нарисуван гол мъж, който се съвокупляваше с жена. Бях по-скоро отвратен, отколкото заинтригуван, защото в илюстрациите имаше нещо толкова сатанинско и покварено, че се зачудих как е възможно да я притежава човек като сър Уолтър Роли. Скоро след това се върнах в североизточната страна на кулата и реших да изразя възмущението си пред Нютон колко е неприлично да се оставя подобна книга така, че всеки да може да я види.

Той престана да гледа през телескопа и ме придружи до втория етаж, където разгледа книгата.

— Михаел Майер от Германия е бил един от най-великите философи алхимици — отбеляза Нютон, докато прелистваше дебелите, пергаментови страници. — И тази книга, „Atalanta Fleeing“, е едно от най-великите произведения на тайното изкуство. Илюстрациите, срещу които негодувате, господин Елис, са алегорични, и макар че са трудни за разбиране, нямат неприлично предназначение, затова бъдете спокоен. Казвате, че е била отворена, така ли?

Кимнах.

— На коя страница?

Прелистих книгата, докато стигнах до рисунката на лъв.

— В светлината на случилото се с господин Кенеди, фактът, че е била отворена на Зеления лъв, може би е подозрителен.

— Има надпис — добавих аз и му го показах.

Нютон бавно кимна.

— Сър Уолтър Роли е бил затворник тук в продължение на тринадесет години, от 1603 до 1616, когато е бил освободен, за да може да изкупи греховете си, като открие златна мина в Гвиана. Но той не успял да го стори и след като се върнал в Англия, отново бил затворен в Тауър до екзекуцията му през 1618, същата година, от която е и тази книга.

— Клетият! — възкликнах аз.

— Сър Уолтър Роли заслужава състраданието ви, защото е бил велик учен и философ. Говори се, че тъй като имали десни убеждения, той и Хари Пърси, Графа магьосник^[22], за да отбягват, доколкото е

възможно хипотетични обяснения, извършвали алхимични, медицински и научни експерименти в Тауър. Този факт обяснява присъствието на книгата, но не и защо е четена. Ще попитам пазителя на архивите, който е чел книгата, когато го видя. Това може да ни помогне да разберем кой е убил клетия Кенеди.

---

[1] По-известна като Стикс. — Б.ред. ↑

[2] Ричард Уитингтън (1358–1423) — английски търговец, кмет на Лондон, свързан с множество легенди. — Б.пр. ↑

[3] Богослужение, при което се извършва тайнството на Светото причастие, като се чете благодарствена молитва за освещаване на Светите дарове (тялото и кръвта на Христос във вид на хляб и вино). — Б.пр. ↑

[4] Алхимични дела (лат.). — Б.пр. ↑

[5] Божествени дела (лат.). — Б.пр. ↑

[6] Известен английски палач, починал през 1686 г. Името му се е превърнало в синоним на палач. — Б.пр. ↑

[7] Катедра по математика, основана със средства на Хенри Лукас. — Б.пр. ↑

[8] Бенвенуто Челини (1500–1571) — италиански скулптор, ювелир и биограф. — Б.пр. ↑

[9] Испански диалект на сефарадските евреи, използвали юдейската азбука. — Б.ред. ↑

[10] Испански и португалски евреи, насилствено приели християнството през Късното средновековие, тайно изповядващи юдаизма. — Б.ред. ↑

[11] Арий — християнски духовник от Александрия, починал през 336 г., основоположник на арианството. — Б.ред. ↑

[12] Атанасий (296–373) — християнски епископ на Александрия, противник на арианството. — Б.ред. ↑

[13] Деяния на светите Апостоли, 9:1–30, 22:3. — Б.ред. ↑

[14] Дракон (VII в.пр.Хр.) — архонт на Атина, съставил сборник от закони, отличаващи се с жестокостта си, защото почти във всеки текст се предвиждало смъртно наказание. — Б.пр. ↑

[15] Иаков — еврейски патриарх. В съня си видял стълба, чийто връх стигал до небето. По нея се качвали и слизали ангели и в същото

време Бог предсказал на Иаков, че потомството му ще бъде многочислено като праха на земята. Битие, 25:24 — 34. — Б.пр. ↑

[16] Светата троица (англ.). — Б.пр. ↑

[17] Възстановяването на монархията в Англия през 1660 г. по време на управлението на Чарлс II. — Б.пр. ↑

[18] Битие, 1:4. — Б.пр. ↑

[19] Валерия Месалина (починала през 48 г. сл. Хр.) — известна римска отровителка и трета съпруга на император Клавдий I. — Б.пр. ↑

[20] Псалтир, 101:10. — Б.ред. ↑

[21] Гай Фокс (1570–1606) — английски конспиратор, екзекутиран за участието си в „Барутния заговор“. — Б.пр. ↑

[22] Джералд Фицджералд — единадесети граф на Килдеър, католик, за когото се предполага, че се е занимавал с черна магия. — Б.пр. ↑

ТРЕТА ГЛАВА

„И в благовестието, което чухме от Него и ви възвестяваме, е това, че Бог е светлина и в Него няма никаква тъмнина.“

Първо съборно
послание на Йоана, 1:5

Илюстрация — Михаел Майер, „Atalanta fugiens“, 1618

След като излязохме от Бялата кула, където А Нютон наблюдава Орион през телескопа си, двамата се върнахме в кабинета и

започнахме да обсъждаме убийството на господин Кенеди и изчезването на Даниъл Мърсър и госпожа Бернингам, за чийто арест Нютон написа заповед.

— Не мисля, че ще ги намерим — каза той и ми даде документите. — Госпожа Бернингам вероятно вече е на борда на някой кораб, а Даниъл Мърсър е мъртъв.

— Мъртъв? Защо мислите така?

— Заради посланието, оставено в квартирата му, и алхимичните улики, които видяхме на масата. И защото никоя от вещите му не беше взета. Новата боброва шапка на стола сигурно струва пет фунта. Човек не забравя подобна шапка, когато доброволно отива някъде. Нито би оставил хубава, топла пелерина в такова студено време.

Както обикновено, логиката в доводите на Нютон беше неопровержима.

Готвех се да му кажа, че бих искал да отида да си легна, защото е късно, когато на вратата се потропа и в кабинета влезе възрастният Жан Ротие.

Той произхождаше от стара фамилия на фландърски гравьори, които бяха работили в Монетния двор от реставрацията на английската монархия и възвръщането на крал Чарлс на престола. Положението му беше странно. Ротие беше римокатолик. Братята му Жозеф и Филип бяха отишли да работят в Монетните дворове на Париж и Брюксел и бяха заменени от двамата му синове, Джеймс и Норбърт, които наскоро бяха избягали във Франция. Джеймс беше обвинен, че се е включил в заговор за убийството на крал Уилям. Старецът беше останал сам в Монетния двор. Артилерията го подозираше, че е предател заради вероизповеданието му и предателите в семейството му. Нютон обаче го харесваше, имаше му доверие и се отнасяше с него с уважението, дължимо на човек, отдал много години от живота си на държавната работа. Ротие беше бавен и спокоен, но в момента беше много развълнуван.

— Доктор Нютон! — възкликна той. — Господин Елис! Случи се нещо ужасно. Убийство, сър. Потресаващо, страшно убийство. В Монетния двор, сър. Не бях виждал такова чудо. Труп, докторе. — Жан Ротие се отпусна тежко на стола и махна вехтата перука от главата си. — Мъртъв е. И неописуемо обезобразен, но съм сигурен, че е Даниъл

Мърсър. Съкрушителна гледка. Кой би извършил подобно нечовешко злодеяние?

— Успокойте се, господин Ротие — каза Нютон. — Поемете дълбоко въздух, за да влезе в кръвта ви.

Старецът кимна и изпълни препоръката, а после отново сложи перуката на главата си, събра мислите си и обясни, че в Монетния двор, на стълбището Сали Порт е намерен трупът на Даниъл Мърсър.

Нютон невъзмутимо взе шапката и пелерината си и запали свещта във фенера.

— На кого друг казахте за това, господин Ротие?

— На никого, сър. Дойдох право тук от вечерната си разходка из Тауър. Напоследък не спя добре и установих, че нощният въздух ме успокоява донякъде.

— Пазете убийството в тайна, господин Ротие. Не казвайте на никого какво сте видели. Поне засега. Опасявам се, че новината ще възпрепятства сеченето на новите монети. А ние ще се опитаме да я пазим в тайна от Артилерията, колкото е възможно по-дълго, за да не им хрумне да се намесят. Хайде, Елис, размърдайте се. Имаме работа.

Излязохме от кабинета и тръгнахме на север, по посока на къщата ми. Прегърбихме рамене срещу студения вятър, който бръснеше лицата ни като бръснач. Стълбището Сали Порт се намираше между градината ми и бараката, където Нютон държеше част от лабораторните си пособия, и водеше от Монетния двор до стените на вътрешния двор и Тухлената кула, където живееше Командирът на Артилерията.

Старият Ротие не беше преувеличил. На трепкащата светлина на фенерите моят господар и аз видяхме гледка, от каквата само Луцифер би изпитал удоволствие. Трупът на Даниъл Мърсър лежеше на стълбите, сякаш в тъмното беше стъпил накриво и бе паднал. Но само изглеждаше така, защото главата му беше отрязана и бе оставена до шията. Очите бяха избодени и неизвестно защо, сложени върху пауново перо, поставено до флейта. На стената с тебешир бяха написани буквите:

„updrtbugpiahbvhhjj fnhzjt“

Лицето на Нютон блестеше на светлината на фенера, сякаш беше направено от злато, а очите му искряха като диаманти. Видях, че вместо да е отвратен от ужасяващата гледка, той по-скоро бе развълнуван. Веднага щом огледа тялото на Мърсър, Нютон измърмори думата „живак“. Имах чувството, че значението на пауновото перо и флейтата вече му е известно.

— Отидете в къщата си — каза той — и донесете паче перо за писане и хартия. И още един фенер.

Изпълних желанието му, като треперех, тъй като убийството беше извършено близо до дома ми и ме накара да изпитвам страх. Върнах се и Нютон ме помоли внимателно да препиша буквите, надраскани на стената до стълбището. Направих го, сякаш бяха важни писмени показания, а не безсмислена бъркотия от букви. Междувременно Нютон изкачи стъпалата и се разходи из Тухлената кула и Кулата със скъпоценностите. Приключих с писането и отидох при него. Видях го, че оглежда земята на светлината на двата фенера, и го попитах какво търси.

— Голям кръвоизлив. Невъзможно е да обезглавиш човек, без да изтече много кръв. Но на стъпалата няма нищо. Нито дори капки — отвърна той и се изправи. — И тук няма кръв. Трябва да слезем по стълбите до Минт Стрийт и да потърсим там.

На улицата също нямаше кръв. Нютон разгледа внимателно следите от колела върху земята.

— Преди половин час каруца е оставила тежък товар и е заминала — отбеляза той. — Минала е точно оттук.

Погледнах дирите от колела, но не забелязах нищо от онова, което господарят ми очевидно ясно бе видял.

— Защо мислите така?

— Преди половин час валеше проливен дъжд, който би заличил следите. Обърнете внимание, че вътрешната им страна е много по-дълбока от външната, следователно, може да направим извода, че в средата на каруцата е имало значителна тежест. Ясно е, че Даниъл Мърсър не е бил убит тук, а някъде другаде. По всяка вероятност е бил докаран тук с каруца и после оставен на стълбите заедно с предметите, които виждаме. — Нютон доближи двата фенера до обезглавения труп и внимателно го разгледа.

Погледът ми непрекъснато се стрелкаше към очите на клетия Мърсър и пауновото перо, върху което бяха поставени като за ритуално жертвоприношение.

— Напомня ми за мита за Аргус — плахо отбелязах аз, защото се боях от презрителния смях на Нютон.

Той обаче вдигна глава и ми се усмихна.

— Моля ви, продължете.

— Аргус, който е бил убит от Хермес, подбуден от Зевс обясних аз. — Имал е много очи и е пазел Йо, която е била обект на сластолюбието на Зевс, но е била превърната в крава от Хера. — Видях, че Нютон кима насърчително, и продължих с класическото тълкуването на сцената на убийството. — Хермес засвирил на флейтата си, така че Аргус да заспи, а после го убил и отвлякъл Йо. Това може да обясни присъствието на флейтата, господарю.

— Добре. А перото?

— Нямам обяснение за него.

— Перото е алхимичен знак и не може да бъде изтълкувано лесно от непосветен човек. Познанията в тайното изкуство са като уменията в музиката. Смъртта на гиганта Аргус е тъмната материя или мракът, тъй като *argos* на гръцки означава блестящ или бял. Хера посяла стоте му очи на опашката на пауна. Това обяснява пауновото перо, което също е символ на злото око и се смята, че носи лош късмет.

— И наистина е било така за клетия господин Мърсър — рекох аз, макар че не разбрах напълно алхимичното обяснение на Нютон.

Всъщност бях развълнуван от едно съвпадение, което прозрях. Избодените очи на Мърсър ми напомниха за нападението на господин Туисълтън, който се опита да извади моите очи, скоро след като се бях нанесъл в къщата на Пазителя. Реших, че сега моментът е подходящ да кажа на Нютон за атаката. Той ядосано въздъхна.

— Защо не ми го казахте досега? А убийството на господин Кенеди не ви ли даде основание да се тревожите, че извършителят може да е душевноболен?

— Не. Откровено казано, оттогава господин Туисълдън изглежда по-уравновесен, иначе щях да спомена за случката по-рано.

— Има ли още нещо, което сте пропуснали да ми кажете? Може би за човек с окървавена брадва в ръката? Или да сте видели паун с оскубана опашка?

— Сега, като се замислих, има нещо. Отново за господин Туисълтън.

— Това е нещастieto на проникателния ум — изпъшка Нютон. — Да бъде притъпен от остроумието на други.

— Моля за извинение, сър, но си спомних, че когато ударих господин Амброуз в „Каменната кухня“, той падна върху господин Туисълтън и събори лист хартия на пода. Господин Туисълтън четеше някаква бъркотия от букви, също като на стената тук. И като в писмото, което намерихме у господин Кенеди.

— Много добре, че си спомняте това, господин Елис, затова искрено ви прощавам предишния пропуск. Но по-късно отново ще разсъждаваме по този въпрос. — Нютон погали пауновото перо и се умълча. — Виждал съм тълкуване на тази история. В книга от фламандец на име Барент Кoenберс ван Хелпен. Заглавието беше „L'Escalier des Sages“ или „Стълбата на мъдреците“. Хубаво философско произведение.

— Затова ли трупът беше сложен на стълбите? Предполага се, че това е стълбата на мъдреците?

— Може би. Но подозирам, че близостта до къщата на Пазителя, където сега живее вие, драги мой, също има връзка с тази тъмна материя. Защо иначе Мърсър ще бъде убит на друго място и после докаран тук, освен да ни подсказва нещо? — Нютон разсеяно взе сламка от жилетката на мъртвеца и сетне друга, от бричовите му. — Всичко това е истинска загадка.

— В опасност ли сме?

— Там, където има загадки, винаги има и опасност. Дори Господ крие загадките си от умните и разсъдливите на този свят и не всеки може да разбере промисъла Му и да разкрие истината. Елате, господин Елис.

Отдалечихме се от стълбището и повикахме страж от казармата да се погрижи за тялото на Мърсър, а после отидохме в конюшната на Монетния двор. Нютон внимателно огледа балите сено, сякаш беше древноегипетски строител и се питаше дали е възможно да се издялат блокове без него. Накрая, изглежда, намери онова, което търсеше — малко изцапана с кръв слама, но каза, че не е достатъчна, за да се посочи конюшната като мястото, където е извършено убийството.

— Но по всяка вероятност ще потвърди предположението ни как е бил пренесен трупът.

За всеки случай той разгледа сламата и в конюшните на Главния инспектор, но не откри следи от кръв, и отидохме в ковачницата, където хората от Артилерията държаха част от конете си.

Ковачът господин Силвестър беше голям измамник. Имаше черни свински очички, тънки зловни устни и глас и маниери на наперен самохвалко, граничещи с войнственост. Приличаше на тлъсто прасе, станало раздразнително, защото е охранено на кораб. Вървейки след Нютон из конюшната, Силвестър, който все още не знаеше за убийството, го попита какво търси там.

— А на вас как ви се струва, господин Силвестър? — отвърна Нютон. — Проверявам качеството на сламата ви, разбира се.

— Сламата ми е в отлично състояние, докторе. Не е влажна, нито плесенясала.

— Откъде я взимате?

— От хамбара на Артилерията в ливадите Кок енд Пай. Карат ни я всяка сутрин. Не бих позволил на конете ми да ядат нещо лошо. И бих искал да се запозная с всеки, който твърди друго.

— Видях, каквото трябваше. Благодаря, господин Силвестър. Много ми помогнахте.

— Нахакан, арогантен тип — отбеляза Нютон, когато се върнахме в конюшната на Монетния двор, където бе намерил изпръсканата с кръв слама. — Винаги е готов да оплусе някого.

В Монетния двор имаше дванадесет коня. Шест обикаляха в кръг и въртяха пресите, а четири привеждаха в движение новата щамповъчна машина.

Златните и сребърните листове минаваха между хоризонтално поставени железни цилиндри, докато станеха достатъчно тънки, за да може да се изрежат. Работата беше трудна за конете, но за тях се грижеха добре двама коняри. Нютон подробно разпита за сламата единия, господин Адам.

— По кое време носят слама от ливадите Кок енд Пай?

Господин Адам, който уважаваше Нютон, махна шапката си веднага щом го заговориха. На темето му имаше толкова много белези от шарка, че приличаше на дъска за игра на дама.

— Оттам снабдяват Артилерията, сър, а не Монетния двор. Сеното за нас идва предимно от ливадите Мур. Всичко ни е отделно от Артилерията. Човек би помислил, че те са Франция, а ние Англия, и това не е много далеч от истината, защото мнозина от тях са хугеноти.

— Разбирам. Кога носят сламата и храната за животните?

— По всяко време, сър. Конете са най-важните същества в Тауър, тъй като ако не са добре нахранени и напоени, Монетният двор би спрял да работи.

— Да, да — нетърпеливо каза Нютон. — Тогава, моля ви, кажете ми, господин Адам, кога докараха последната каруца със сено? И кой я докара?

— В шест часа, сър. Чух камбаната на параклиса. Но не мога да ви кажа кой я докара, защото го видях за пръв път. Това не е нещо необикновено. Тук денонощно идват и заминават всякакви хора.

Излязохме от конюшните, без да сме си изяснили много неща, и като видях свещ на прозореца на къщата на Главния майстор, Нютон реши да попита господин Дефо дали е видял или чул нещо. Когато обаче похлопа, вратата отвори самият господин Нийл. Ясно видяхме четиримата мъже, които седяха около масата. Всички пушеха лули и стаята вонеше като холандска баржа. Там бяха господата Дефо и Хук, научният опонент на доктор Нютон, и граф Гаетано и доктор Лав, двамата мошеници, които искаха да измамят господаря ми с фалшивата трасмутация на олово в злато.

Покрай нас изтърчаха неколцина стражи на път за стълбището Сали Порт, но усилията им бяха след дъжд качулка. Господин Нийл ни видя и излезе на улицата.

— Какво означава тази суматоха, докторе? — попита той. — Пожар ли е избухнал?

— Не, сър. Отново е извършено убийство. Господин Мърсър, един от гравьорите, беше намерен убит на стълбището Сали Порт.

— Известен ли е виновникът?

— Още не. Потропах на тази врата с надеждата, че господин Дефо може да е видял или чул нещо.

Господин Дефо се приближи до вратата и поклати глава.

— Не сме чули нищо.

Господарят ми погледна господин Дефо и после другите мъже, които седяха сковано около масата и излъчваха аура на злокобно

интригантство, както от кучето се разнася миризма на месо.

— Само като си помисля, че докато сме играли карти, на няколко метра от вратата е станало убийство — рече господин Нийл. — Това е прекалено!

— Да, наистина — съгласи се Нютон. — Но вече започнах разследване.

Нийл поклати глава.

— Това няма да улесни сеченето на новите монети. Работата в Монетния двор със сигурност ще бъде разстроена.

— Паричната реформа е първата ми грижа. Ето защо поех нещата в свои ръце. Убеден съм, че скоро ще заловя злосторника.

— Е, тогава оставям въпроса на вас, докторе. Пък и стомахът ми е много чувствителен и няма да издържа при вида на нов труп. Лека нощ, Пазителю.

— Лека нощ, Главен майсторе.

Господин Нийл затвори вратата. Нютон ме погледна и многозначително повдигна вежди.

— Шайка мошеници, няма съмнение.

— Но защо не предупредихте господин Нийл за доктор Лав и граф Гаетано? — попитах аз.

— Моментът не е подходящ. Сега трябва да съберем информация и само от нея ще разберем какво се е случило. От вонящата мъгла на тютюнев дим в стаята ми стана ясно, че вратата на Главния майстор отдавна не е отваряна. Следователно никой от тях не е оставил на стълбите трупа на Мърсър.

Докато се отдалечавахме от вратата на господин Нийл, Нютон погледна нагоре към външната крепостна стена над къщата на Кралския чиновник, към къщата на Главния майстор и към моята къща отсреща, а после се вторачи в стража от Артилерията, който патрулираше покрай стената.

— Ако някой е стоял на онази стена в шест часа, може да е видял каруцата със сеното да спира пред стълбището Сали Порт — каза той. — По това време бяхме в Бялата кула, защото си спомням, че погледнах часовника си, преди да започна наблюденията си.

— Защо не попитате стража?

— Защото той не е бил на пост — отвърна Нютон с увереност, която ме изненада.

— Но той сигурно знае името на човека, когото е сменил. Дали да не го попитаме още сега, преди лорд Лукас да е уведомен?

— Имате право. Лорд Лукас само ще се опита да попречи на разследването ни и работата в Монетния двор. Той е като муха в кравешко изпражнение, която се мисли за кралица.

Отидохме до външната крепостна стена. Студеният вятър отнесе шапката ми и се наложи да я гоня, за да не прелети над зида и да падне в рова около крепостта.

— Внимавайте — каза стражът, изненадан, че ни вижда там. — Не е редно нощем да разглеждате забележителностите, господа. По-добре дръжте шапката в ръката си, сър, освен ако не искате да я подарите на луната.

— Как се казвате? — попита Нютон.

— Марк, сър — бавно отговори мъжът, стрелкайки очи насам-натат, сякаш не беше сигурен в този факт. — Марк Гилбърт.

Отблизо той изглеждаше твърде дребен за войник и раменете му бяха някак закръглени, макар че изражението и държането му бяха бдителни.

— Господин Гилбърт, тази вечер в Монетния двор беше намерен трупът на убит по особено жесток начин човек.

Гилбърт погледна над стената и после се изплю на територията на Монетния двор.

— Задължително е да разпитам всички, които може да са видели нещо от случилото се тук тази вечер.

— Не забелязах нищо необичайно, откакто застъпих на пост, сър.

— И кога беше това?

Преди да отговори, Гилбърт отново се изплю. Останах с убеждението, че го прави, за да стане по-разговорлив, защото се стеснява.

— В пет часа, сър.

— Но въпреки това, оттогава не сте патрулирали покрай тази стена? Сержант Роан и капитан Морне не бяха ли тук преди малко?

Гилбърт се намръщи, като чу, че Нютон знае това.

— Сержант Роан ме отмени за половин час, сър, но не видях офицер.

— Защо ви е отменил сержант Роан? Не е обичайно сержант да отменя обикновен войник.

— Вярно е, сър. Не мога да кажа защо го направи, но му бях много благодарен, защото е доста студено. Помислих, че това е причината. Пък и Роан е добър човек за французин.

— Сержант Роан е хугенот?

— Да, сър.

— Щом казвате. — Нютон тръгна покрай стената, оставяйки ме с Гилбърт.

— Кой е бил убит? — попита войникът.

— Даниъл Мърсър — отвърнах аз.

— Не. Дани Мърсър? Той не беше лош човек за служител в Монетния двор. Казвате, че е бил убит?

— Така изглежда — рекох аз, защото не виждах причина да го тревожа, а всъщност наблюдавах моя господар по-внимателно, отколкото слушах Марк Гилбърт.

Нютон вървеше на изток и бе стигнал до Месинговия хълм, а после се върна, като спря да вземе нещо от стената под краката му.

— Елате — каза той, минавайки покрай мен на път към стъпалата. — Бързо! Трябва да бързаме. Благодаря, господин Гилбърт.

Отидохме при кулата Байуърд, която беше входът за Тауър, където Нютон разпита вратаря. Човекът потвърди, че освен ако някой не носи шпага или пистолет, влизащите в крепостта не се обискират, а каретите и каруците се претърсват, когато излизат, в случай че като капитан Блъд се опитат да откраднат кралските скъпоценности. От обясненията му стана ясно, че в Монетния двор не е трудно да се пренесе обезглавен труп в каруца със сено.

Оттам тръгнахме по Уотър Лейн, влязохме във вътрешния двор и се отправихме към големия склад, където както вратарят ни уведоми, можеше да намерим сержант Роан. Докато минавахме покрай кралския параклис „Сейнт Питър“, видяхме двама мъже да вървят към нас в мрака. Едва когато се приближиха, познахме сержант Роан и капитан Морне.

— Доктор Нютон? — попита Морне. — Какво означава този слух? Говори се, че е открит още един труп.

— Да, капитане. На Даниъл Мърсър. В Монетния двор.

— Мърсър? Мисля, че не го познавам. Някой от вашите хора ли беше, докторе?

— Да, капитане. Един от гравьорите.

— Много неприятно.

— За мен също, защото трябва да разследвам случая по собствена преценка.

— Ще трябва да уведомите лорд Лукас.

— Да, но само когато реша, че знам достатъчно, за да не загубя ценното му време. Той има да решава големи дела.

— Да, точно така — колебливо се съгласи капитан Морне.

— Вероятно вие и сержантът ще ми помогнете да ускоря разследването си по един дребен въпрос, тъй като може да сте видели нещо, когато сте се срещнали на Месинговия хълм по-рано тази вечер. Тялото на Мърсър е било оставено на стълбището Сали Порт по онова време.

— Грешите, докторе. Не сме били на Месинговия хълм.

Нютон се усмихна хладно.

— Светът обича да го мамат. — Той махна шапката си, въздъхна шумно и се вторачи в осеяното със звезди небе. — Но аз не вярвам на външния вид на нещата, капитан Морне. Няма да се подведа, когато имам доказателства, на които разчитам. Още веднъж ще повторя, че вие и сержант Роан сте се срещнали на Месинговия хълм и ще ви помоля да ми кажете дали сте видели нещо необичайно на Минт Стрийт.

— Трябва да тръгвам — високомерно заяви капитанът. — Нямам време да разговарям с вас, доктор Нютон. Получихте отговора ми, сър.

— Преди да тръгнете, бихте ли желали да си вземете катарамата на колана?

Морне протегна ръка към катарамата на колана си, не я намери и ахна, като я видя на дланта на Нютон.

— Как е попаднала у вас, сър? — попита капитанът и я взе от ръката му.

— Намерих я на външната крепостна стена. Близко до Месинговия хълм. Мисля, че е паднала от колана ви, когато сержант Роан ви е повалил на земята и после отново ви е изправил на крака.

— Не е възможно някой да ни е видял — промълви Морне.

— Кажете ми, капитане, в армията обичайна практика ли е сержантите безнаказано да удрят офицерите?

— Мисля, че грешите, сър — обади се сержант Роан. — Не съм удрял офицер.

— Нито сте го заплашвали, предполагам.

— Това е личен въпрос между двама джентълмени — каза Морне.

— Не, сър, между офицер и сержант. Кажете ми, капитане, все още ли носите писмото, което сержантът ви даде?

— Писмо?

— А вие, сержант, у вас ли е гвинеята на капитана?

— Що за човек сте вие? — разтревожено попита Роан, сякаш мислеше, че Нютон е разбрал за всичко това чрез магия.

— Аз съм човек, който вижда много и разбира още повече. Помислете върху думите ми следващия път, когато с капитан Морне обсъждате тайните си. За какво се скарахте? За най-голямата тайна от всички?

— Нямам представа за какво говорите, сър — отвърна сержант Роан.

— Невъзможно е да сте ме разбрали погрешно. Бях пределно ясен. Дори за французин.

— Няма да ви давам обяснение за действията си, сър.

— Сега единствено дързостта може да ви помогне.

— Хайде, сър — обърна се Роан към Морне. — Да тръгваме, преди господинът да е проявил глупостта да ме нарече лъжец в очите.

Двамата военни тръгнаха към Кървавата кула, оставяйки ме изненадан почти колкото тях.

Нютон доволно се вторачи в тях и потри ръце.

— Мисля, че заложих капана, така да се каже.

— Беше ли разумно да ги предизвиквате, докторе? В Тауър вече бяха извършени две убийства.

— Три — поправи ме той. — Да не забравяме господин Мейси.

— Нали ме посъветвахте да мълча от страх, че това ще възпрепятства сеченето на новите монети? Или ще стане нещо лошо?

— Опасявам се, че вече е късно. Злото е сторено. И от половин час си мисля, че целта на убийството му е била да спъне Голямата парична реформа.

— Когато вестта се разчуе, служителите на Монетния двор може би ще се страхуват да идват в Тауър.

— Да. Ще говоря с господин Хол и ще го посъветвам да увеличи надниците им, за да успокоим страховете им. — Нютон отново погледна към отдалечаващите се Роан и Морне. — Но мисля, че онези двамата трябва да бъдат предизвикани, защото, изглежда, заговорничат. Същински Брут и Касий. Вероятно ще разкрият планове си, тъй като Тауър очевидно крие някаква голяма тайна.

— Но откъде знаете тези неща, сър? За препирнята им? Катарамата. Писмото Предполагам, че са ви заподозрели в магьосничество.

— Магията се дължи само на две полирани пластини. Едната изпъкнала, другата вдлъбната, точно пасващи една към друга.

— Телескопът! — възкликнах аз. — Разбира се. Видели сте ги от североизточната страна на Бялата кула.

— Точно така — призна Нютон. — Караха се ожесточено, затова се изненадах, когато отново ги видях помирени. Ако нещо ми е ясно в тази тъмна материя, това е, че Роан знае някаква тайна, с която държи капитан Морне в плен, инак сержантът щеше да бъде арестуван и наказан, защото е ударил офицер. Трябва отново да ги разпитам, но този път поотделно.

— В един момент бях готов да се закълна, че сержантът ще ви удари. Помислих, че ще трябва да разговарям с него с шпагата си.

— Радвам се, че сте с мен, особено в студено и мрачно място като Тауър. Човек има чувството, че слиза в ада. Трябва да разберем повече за сержант Роан и капитан Морне. Това ще бъде първата ви грижа.

Върнахме се на Минт Стрийт. Работниците от нощната смяна се бяха събрали на улицата пред кабинета на Пазителя и шумно изразяваха мнението си, че Монетният двор не е безопасно място и макар Англия да воюва срещу Франция, може да прекратят сеченето на новите монети.

— Всички ще бъдем убити, ако останем тук — каза един. — Лорд Лукас непрекъснато ни предизвиква, а сега и тези ужасяващи убийства. Тук вече не е подходящо място за работа на богобоязливи хора.

— Трябва да пресечем протестите в зародиша им — измърмори Нютон, — инак ще загубим войната поради липса на пари, с които да плащаме на кралската войска.

Той търпеливо изслуша възраженията на недоволните работници и накрая вдигна ръце, за да ги накара да млъкнат.

— Чуйте ме! — извика Нютон. — Трябва да се страхувате повече от французите, отколкото от убиеца в Тауър, защото скоро ще бъде заловен. Имате думата ми!

— Как? — попита един.

— Аз ще го хвана — настоя Нютон. — Правилно е да бъдете подходящо обезщетени за вашата упоритост и всеотдайност при сеченето на новите монети, като се имат предвид отвратителните престъпления. Ще говоря с Техни светлости и ще поискам да получите отплата за важния ви труд. Всеки, който остане на работа, ще получи шест гвинеи допълнително, когато реформата свърши, дори ако се наложи да ги платя от джоба си.

— Това включва ли дневната смяна? — попита друг.

— Включително и дневната смяна — отвърна Нютон.

Работниците се спогледаха, кимнаха и после лека-полека се върнаха при машините. Нютон въздъхна облекчено.

— И през цялото това време Главният майстор на Монетния двор играе карти — отбелязах аз. — Мисля, че кралят няма представа какъв верен служител има във ваше лице, докторе.

— Да се надяваме, че Техни светлости ще се съгласят с вас — усмихна се той. — Инак джобът ми ще се изпразни. Във вас ли е копието на написаното на стената на стълбището Сали Порт?

Дадох му листа и Нютон го пхна в маншета на ръкава си.

— Тази вечер ще се опитам да разгадая гатанката, защото не обичам да ме врънкат и дразнят за неща, които в основата си са математически. Мисля, че във всеки шифър честотата на гласните и съгласните зависи от математически правила, като първите се срещат по-често от вторите.

Нютон очевидно изпитваше удоволствие от поставената му задача, така както пророк Даниил вероятно се е радвал, разкривайки на Валтасар Божията воля, когато пръстите на човешка ръка са писали по мазилката на стената на царския дворец^[1]. Аз обаче бях уморен и въпреки близостта на обезглавения труп до къщата ми и шумотевицата от Монетния двор, с нетърпение очаквах да си легна.

Събудих се с лека треска, макар че едва ли можеше да се опише като събуждане, защото почти не бях спал. Опитах се да я издържа

стоически и както обикновено отидох на работа. Нютон ми каза, че ще ходим в приюта за душевноболни на болницата „Света Мария Витлеемска“.

— Да видим нашия приятел господин Туисълтън. Сутринта разпитах за него и научих, че снощи е бил заведен там по заповед на лорд Лукас. След като беше открит трупът на Мърсър. Не е ли странно?

— Надявате се да го разпитате?

— Защо не?

— Той е невменяем, сър.

— Природата рядко надарява с траен и постоянен здрав разум дори най-облагодетелстваните си чедра. И ако лудостта му е такава, че го кара да говори каквото му хрумне, може би ще успеем да подредим мислите му.

Отидохме с карета до Мурфийлдс и кралската болница „Света Мария Витлеемска“, величествена сграда, проектирана от същия Робърт Хук, когото Нютон смяташе за своя най-голям научен враг. Ето защо не се учудих, когато моят господар се изказа презрително за формата и разположението на болницата.

— Само невменяем може да направи лудница, която прилича на дворец. Единствено Хук може да сътвори подобно безумие.

Но наподобяващата ад вътрешност на болницата нямаше нищо общо с дворец.

От двете страни на входа имаше статуи на Меланхолия и Лудост, сякаш някаква ужасна Горгона се бе вторачила в очите на двете безчувствени каменни фигури. Според мен обаче участието им беше по-добро от писъците, отекващия смях, потресаващата картина на човешкото нещастие и отблъскващото малоумие вътре, които биха дали покой само на Велзевул. Въпреки това, някои нормални хора ходеха там, за да се подиграват и забавляват с окаяните обитатели на „Света Мария Витлеемска“. Мнозина луди бяха оковани във вериги и затворени в килии като животните в Лъвската кула. Нямах представа какви грижи се полагат за душевноболните и ми се стори, че атмосферата е тягостна като на Тайбърн, защото имаше жестокост и грубости, пианство и отчаяние, да не споменавам многобройните блудници, които упражняваха занаята си с посетителите на болницата. Накратко, картината представляваше копие на света като цяло —

объркан и пълен с ужаси и удоволствия — и караше човек да се съмнява в съществуването на Бог.

Господин Туисълтън дрънкаше с веригите си и молеше за милост зад желязна преграда. На голите му рамене имаше непогрешими белези от камшика на надзирателя. Остатъкът от разума му беше възбуден от шума на новото му обкръжение. Въпреки това той ме позна веднага и целуна ръката ми, сякаш помисли, че сме дошли да го заведем в относителната безопасност на Тауър.

— Как са очите ви, господин Елис?

— Оправиха се, господин Туисълтън. Благодаря.

— Съжалявам, че се опитах да ги извадя. Но не обичам да ме гледат. Усещам хорските очи върху себе си, така както някои чувстват топлината на слънцето. Нападناх ви, защото ви помислих за другия господин, доктор Нютон.

— Ето ме, господин Туисълтън — любезно каза моят господар и стисна ръката на клетника. — Кажете ми, моля ви, защо искахте да ми извадите очите?

— Моите очи са слаби, но вашите, докторе, са най-горещите, които съм усещал. Сякаш Господ гледа в душата ми. Съжалявам, че мислех така, сър. Сега обаче забелязвам, че не са тъй непрощаващи, както смятах.

— Прощка ли искате? Ако е така, давам ви я от сърце.

— Не може да ми бъде простено, сър. Извърших нещо ужасно. Но съм справедливо наказан, защото както виждате, си изгубих ума. Дори краката ми не се подчиняват на ума, защото едва се крепя на тях.

— Какво ужасно нещо сте извършили? — попитах аз.

Господин Туисълтън поклати глава.

— Не мога да си спомня, сър, защото си внуших да го забравя. Но беше ужасно. Не преставам да чувам писъците.

— Господин Туисълтън — рече Нютон, — вие ли убихте господин Мърсър?

— Дани Мърсър е мъртъв? Не, сър. Не съм аз.

— Или може би господин Кенеди? Вие ли го заключихте в Лъвската кула?

— Не съм аз, сър. Аз съм добър протестант. Не желая никому злото. Дори на римокатолиците. Нито дори на френския крал Луи, който би ме убил, ако можеше.

— Защо ще ви убива?

— За да ме направи добър католик, разбира се.

— Знаете ли някаква тайна?

— Да, сър. Но съм се заклел да не я казвам на никого. Ала на вас ще я кажа, сър. Ако мога да си спомня какво не трябваше да разкривам. — Горкият нещастник се усмихна. — Мисля, че може би е нещо свързано с оръжия, защото бях оръжейник.

— Има ли нещо общо с алхимията?

— Алхимия? — Господин Туисълтън изглеждаше озадачен. — Не, сър. Единственият метал, който съм изваждал от огъня, бяха сачмите за мускета. Правех си ги сам. И съм виждал малко чисто злато през живота си.

Нютон разгърна копието на кодираното послание, което бяхме видели на стената на стълбището Сали Порт до трупа на Даниъл Мърсър.

— Това означава ли нещо за вас? — попита той.

— О, да — отвърна клетият душевноболен. — Много. Благодаря. Мисля, че имам съобщение за вас.

Господин Туисълтън прерови джобовите на бричовите си, извади многократно сгъвано и оръфано писмо и го даде на Нютон. Господарят ми го погледна и сетне ми го показа. Листът съдържаше подобна бъркотия от букви като предишните послания. Може би дори беше същото писмо, което Господин Туисълтън четеше, когато го видях в „Каменната кухня“.

— Но какво е значението? — попита Нютон.

— Значението? — повтори господин Туисълтън. — Кръв, разбира се. Кръвта е в основата на всичко. Разберете ли това, ще разберете какво се е случило. Това е тайната. Трябва да го знаете, сър.

— Ще се пролива още кръв?

— Още? Но те едва започнаха, сър. — Господин Туисълтън се засмя. — Ще има много убийства. Много кръв. Зависи от това дали ще има мир или война. Не мога да ви кажа повече, сър, защото не знам. Никой не знае кога и какво ще стане. Може би скоро. Може би не. Може би никога. Кой може да каже? Но вие ще помогнете, сър. Ще ни помогнете да започнем. Вероятно все още не го знаете, но ще го разберете.

— Господин Туисълтън, знаете ли какво е значението на израза „pace belloque“?

— Не, сър. Друга тайна?

Поклатих уморено глава и дръпнах ръката си от вкопчените пръсти на лудия.

— Истинско безумие.

— Да, безумие — съгласи се господин Туисълтън. — Ще подлудим всички в Лондон. И после кой ще ни лекува?

Той видя, че се готвим да се сбогуваме и се развълнува. Държането му стана още по-яростно и невъздържано и след по-малко от минута започна да бръщолеву несвързано и на устата му изби пяна. Това, изглежда, беше заразително, защото изведнъж другите луди наоколо започнаха да крещат неистово и да вилнеят. Скоро настъпи такова безредие, което би възмутило дори Ада и Сатаната би се оплакал от проклетия шум. Няколко надзиратели се нахвърлиха с камшици върху невменяемите. Гледката беше сърцераздирателна и господарят ми и аз забързахме към изхода на „Света Мария Витлеемска“, изгаряйки от нетърпение да се измъкнем от задушния въздух, изпълнен с мирис на разложение.

Нютон поклати глава и облекчено въздъхна, докато минахме под меланхоличните погледи на статуите на портата.

— Най-много от всичко се страхувам да не си загубя ума — каза той. — През първата си година в Кембридж изпаднах във временно душевно разстройство. Имах главоболие и не спях няколко седмици. Мисленето ми беше объркано и замъглено.

Симптомите ми ставаха все по-познати, защото състоянието ми, изглежда, се влошаваше, но не споменах за това на моя господар, а само попитах дали наистина е възможно човек да изгуби ума си, като види призрак, както сержант Роан ми беше казал.

— Тук не става дума за призраци — отвърна Нютон. — Господин Туисълтън е болен от сифилис. Не видяхте ли гнойните рани на краката му? Или може би сте забелязали атрофиралите му очи, треперещите устни и език и частичната парализа? Това са симптоми на напреднал стадий на сифилис.

— Бих искал да си измия ръцете — немощно промълвих аз.

— Нямаме време. Трябва да отидем да поговорим с едни шапкари.

— Шапкари? — Въздъхнах уморено. — Освен ако не възнамерявате да си купите нова шапка, макар че според мен не се интересувате от шапки, защо, за бога, искате да посетите шапкари?

— Какво? „Ти ли даде хубави крила на пауна и на камилската птица пера и пух?“ — отвърна той и като видя, че се намръщих, добави. — Йов, глава тридесет и девета, стих 13.

Седнахме в каретата и с доволен вид Нютон ме потупа по крака и ми показа писмото, което господин Туисълтън му бе дал. За уморените ми очи на листа беше написана позната, но разбъркана смесица от букви.

„tqbtqeqhhnuquczrpsvxwxkxflkvqtogkxzzlalc-
sulixpdmctzxlzlbizgtpajpndfpadykforlfbpfoxl-
duywxmilldsdlrnieoerxqxnuiffibpaaafyagfokse-
icrlxuxtjplttlclgwrnrniiqliizgvyqsswncebkryety-
bohlckuasyfkthyizmhzbkvzhydumtksrnpjlyxdlo-
qmhnfyczesrvepnbrvhyleedufiiivdehfgdr-
wdeeuhammonheybbiktaopigbojcxdgciiioiivmnkib-
hvonxnlzsiefwkrrvsvfddzhmmnsheasgdtptyhri-
wqupnefiogzrirpmjpnqcdlnxqtpfydgmpluynics-
bmkhwvsqtexgzidypjtnzgizfkkmbkaoprtd-
sxyhlmwifxxsaklrdcsnnyioiifliirtqtnnwzbxyjg-
wdkcwxylkiajmcykakxkhziqimunavbolltadvfw-
pfmgwcmzuszpdaqtiemptpcyvkeygeyffhskntdu-
vnfykrshmorrvuokgnbuutclafcpnwwekrkcezaxb-
plusezgtlqwbypuufzqxdziifskszrktncnuldjvfdpg-
nohprzdoosyskxshdkdgwktgqwtavdhrusmocxi-
ipiyrlmwopohkd“

Бъркотията нямаше очевиден смисъл, но Нютон заяви, че е открил схема — същата като в предишните послания.

— Но господин Туисълтън е невменяем — възразих аз.

— Несъмнено — съгласи се той.

— Тогава не разбирам защо приемаме толкова на сериозно писмото.

— Поради простата причина, че не го е писал господин Туисълтън.

— Но откъде знаете?

— От няколко години се забавлявам, като се опитвам да разгадая характера, наклонностите и способностите на човека, съдейки по почерка му — обясни Нютон. — По този начин може да се определи дори здравословното му състояние, например дали страда от някакво заболяване на очите или от парализа. Имайки предвид решителната, силна ръка, написала писмата, и очевидно влошеното здраве на господин Туисълтън, може да се направи изводът, че авторът на това послание не е невменяем. Има и една любопитна подробност. Авторът е учил латински.

— Как разбрахте, за бога?

— Буквите „а“ и „е“ се срещат заедно три пъти в закодирания текст и на тези места авторът на писмото спазва общоприетото изискване да ги слее в „ае“. Това показва дифтонг, сложна гласна или съединяване на гласни, и говори за латинско произношение. Така например трябва да произнасяме „С“ в думата „Caesar“ като „К“. Ето защо авторът на посланието безспорно е образован човек, а това изключва господин Туисълтън, чието образование е основно.

— Защо мислите така? Може да е учил латински.

— Не си ли спомняте, че в отговор на бръцолевенето му за война и мир, го попитах какво означават латинските думи „*расе belloque*“!

— Да, разбира се. „В мир и във война.“ Зачудих се защо му зададохте този въпрос.

— Той не знаеше значението им. Следователно, не е учил латински. — Нютон въздъхна. — Днес схващате много бавно, Елис. Добре ли се чувствате? Не приличате на себе си.

— Измъчва ме главоболие, сър. Но ще се оправя — добавих аз, макар че не се чувствах добре.

Пристигнахме в Пал Мал. Превзетият шапкар хугенот Самюел Тюе ни изгледа, сякаш бяхме птици на Минерва^[2], когато влязохме в магазина му. Несъмнено беше свикнал с по-екзотични пуяци като пищно издокараното конте, което разглеждаше шапка със същото

внимание, каквото Нютон или аз бихме посветили на фалшива монета. Господин Тюе изслуша въпросите на Нютон за перата, вдигна капака на малка емайлирана кутийка за енфие, смръкна и после отвърна, че Джеймс Чейс, търговец в Ковънт Гардън, го снабдява с щраусови и паунови пера, тъй като е най-големият и най-добрият доставчик в Лондон.

След известно време отидохме на работното място на господин Чейс, огромен птичарник, пълен с всевъзможни патици, гарвани, лебеди, гъски, кокошки и няколко пауна. Нютон извади дългото перо с дъгоцветно око, обагрено в синьо и жълто, което беше донесъл от Тауър, и обясни, че е дошъл по държавна работа.

— Казаха ми, че вие сте най-големият доставчик на екзотични пера в Лондон.

— Вярно е, сър. За перата аз съм онова, което Вирджиния е за тютюна, и Нюкасъл за въглищата. Снабдявам всички — майсторите на карети, на писалки, на мебели, на легла и шапкарите.

— Това е перо от син индийски паун, нали?

Господин Чейс, висок и слаб човек, който самият приличаше на птица, разгледа перото и сетне потвърди предположението на Нютон.

— Да, сър.

— Можете ли да ми кажете нещо повече за него?

— Не е било поставяно на шапка, защото не е подкастрирано. Пауните са редки птици и някои богаташи ги харесват, но имат лош нрав и трябва да бъдат държани далеч от другите домашни птици. С изключение на факта, че перото е от някой от моите пауни, не мога да ви кажа почти нищо за него, господа.

— От един от вашите пауни? — повтори Нютон. — Откъде знаете?

— По знака, разбира се. — Господин Чейс обърна перото и ни показа роговия край, на който имаше синьо петно. — Всичките ми пера са белязани по този начин. Знак за качество, независимо дали перото е лебедово за писане или щраусово за дамски шапки.

— А знаете ли на кого сте го доставили?

— Почти всичките ми паунови пера отиват при господин Тюе или мадам Шере. И двамата са французи шапкари. Хугеноти. Добри са за бизнеса с перата. От време на време продават по някое на дамите, които искат сами да си направят шапки. Господи Тюе казва, че много

жени си шият рокли, но малко имат желание да си направят шапка. Онзи ден продадох няколко паунови пера на нов клиент. Не си спомням името му, но мога да кажа, че не приличаше на шапка.

— Спомняте ли си нещо друго за него?

Господин Чейс се замисли.

— Приличаше на французин.

— Хугенот?

— Не мога да кажа. Мисля, че името му беше френско, макар да не го помня. Откровено казано, сър, французите са единствените чужденци, които познавам. Може да е бил испанец. Не че говореше като чужденец. Напротив, говореше като англичанин. При това образован. Но някои хугеноти говорят много добре английски. Например господин Тюе. Човек би го помислил за англичанин.

— Англичанин донякъде — отбеляза Нютон.

Сбогувахме се с господин Чейс. Нютон ме погледна в очите и заяви, че имам нужда от кафе, затова отидохме в „Гърка“, популярно кафене сред членовете на Кралското дружество. Скоро след като пристигнахме там и получихме кафето си, което ме ободри за известно време, в заведението влезе тридесетгодишен мъж и седна до нас. Помислих го за учен и не бях твърде далеч от истината, защото той беше член на Кралското дружество и частен учител на децата на херцога на Бедфорд. Акцентът му беше френски, макар че всъщност човекът беше хугенот от Швейцария.

Нютон ми го представи като Никола Фасио дьо Дюйе^[3]. Бързо стана очевидно, че двамата си били близки приятели, но господарят ми показва хладина и сдържаност към него. Това ме накара да се усъмня, че са се скарали и сега се държат на разстояние един от друг. Фасио ме гледаше подозрително, дори бих казал ревниво, ако предположението ми не би предизвикало въпроси срещу доброто име на господаря ми. Не можеше да не се забележи, че господин Дюйе е нежен и изтънчен, почти женствен.

Установих, че нямам желание да пия кафе, а и гъстият пушек в „Гърка“ не облекчаваше главоболието ми, затова споменът ми за разговора между Нютон и господин Фасио едва ли може да се нарече много подробен. От самото начало обаче беше ясно, че господин Фасио иска да си възвърне част от доверието на Нютон.

— Радвам се, че ви открих тук, докторе — каза той. — Инак щеше да се наложи да ви пиша, за да ви съобщя, че вчера един човек ме намери в дома на херцога и ме разпитва за вас. Мисля, че името му беше господин Фо.

— Срегнах се с него — отвърна Нютон. — Господин Нийл ни запозна в Монетния двор.

— Господин Нийл, Главният майстор?

— Същият.

— Колко странно. Господин Робар ми каза, че господин Нийл е поискал Хук да представи някакъв италиански химик, граф Гаетано, на членовете на Кралското дружество. Говори се, че графът усъвършенствал метод за превръщането на оловото в злато. Господин Нийл вече потвърди чистотата на полученото от графа злато, което чака само одобрението на Хук за представяне, за да бъде пуснато в обращение.

— Графът е измамник и може да извършва трансмутации колкото вие можете да съживявате мъртвите, Фасио.

Господин Дюйе се нацупи и придоби такъв женствен вид, че сякаш щеше да ни перне с ветрилото си, ако държеше такова в малката си бяла ръка. Това много би ме развеселило, но изведнъж изпитах неустоима потребност от чист въздух, досущ като човек с примка на шията.

Нютон забеляза състоянието ми.

— Вие сте болен, господин Елис. Елате. Ще ви помогна да стигнете до вратата и да излезете на чист въздух. Фасио? Разпитайте приятелите си в Европа за граф Гаетано и ще спечелите благодарността ми.

Той ми помогна да се изправя, защото едва се държах на краката си.

Застанах пред „Гърка“, олюлявайки се като изгнило дърво. Нютон ми предложи ръката си и повика карета.

— Не изменяйте на доброто ми мнение за вас, Елис — отбеляза той, — като погрешно подозирате нещо непристойно в отношенията ми с господин Фасио, защото знам какво мислят за него другите. Той има добро сърце и отличен ум и някога го обичах като баща родния си син.

Усмигнах се и го уверих, че нищо не може да промени високото ми мнение за него, а после трябва да съм припаднал.

Нютон ме заведе в дома си на Джърмин Стрийт и ме сложи в легло с хубави бели холандски чаршафи, за да могат госпожа Роджърс и госпожица Бартън да се грижат за мен. Започна да ме тресе от високата температура. Чувствах се немощен, потях се и ме боляха краката и главата. Имах усещането, че съм болен от чума. Всички симптоми бяха налице с изключение на подуванията на лимфните жлези под мишниците и слабините, характерни за онова ужасно заразно заболяване. Когато треската премина и видях кой се грижи за мен, помисли, че съм умрял и съм в Рая. До прозореца седеше госпожица Бартън и четеше на слънчевата светлина. Косите ѝ бяха като от злато, а очите ѝ сини като метличини. Щом забеляза, че съм се събудил, тя се усмихна, остави книгата и хвана ръката ми.

— Как се чувствате, скъпи Том?

— Мисля, че по-добре.

— Бяхте болен от малария. И ви тресе почти три седмици.

— Толкова дълго? — с дрезгав глас попитах аз.

— Ако не бяха цяровете на чичо ми, щяхте да умрете — обясни госпожица Бартън. — Той ви лекува. Скоро след като нашият кочияш господин Уостън ви докара на Джърмин Стрийт, чичо ми отиде в аптека в Сохо и взе кора от хининово дърво и изсушен ливадник и ги счука на прах, защото беше чел, че помагат срещу малария. И се оказа вярно, тъй като оздравяхте.

Тя избърса челото ми с влажна кърпа и ми даде да изпия малко бира. Опитах да седна в леглото, но установих, че не мога.

— Не трябва да се движите, защото нямате сили, Том. Ще разчитате на мен и на госпожа Роджърс, сякаш сме двете ви ръце.

— Не мога да го допусна, госпожице Бартън — възразих аз. — Не е прилично вие да се грижите за мен.

— Не се притеснявайте, Том — засмя се тя. — Аз имам братя. Няма от какво да се срамувате.

След известно време състоянието ми се подобри и ми казаха какво се е случило с мен. Беше Благовещение. Нютон не искаше и да чува да се връщам на работа, докато не се възстановя напълно. Нито

искаше да отговаря на въпросите ми за разследването, по което работехме. Той донесе в стаята ми черна дъска, сложи я на триножник и с помощта на тебешир се опита да ми обясни метода си на флуksiите^[4], както ги наричаше. Намеренията му, разбира се, бяха добри, но аз не можех да проумея нищо. Лекциите по математика само засилиха решимостта ми бързо да оздравея, въпреки факта, че госпожица Бартън се грижеше за мен и имах основателна причина да лежа в леглото и да се смятам за благословен, че съм болен. Тя ме покръсти с обичта си и ме възкреси с нежните си грижи. Имах ли треска, госпожица Бартън бършеше челото ми. Понякога лежах буден и я гледах по цял следобед. В други дни не си спомнях нищо. Нямах думи да опиша любовта си към нея. Възможно ли е изобщо да се опише любовта? Не съм Шекспир. Нито поет като Марвъл или Джон Дон. Когато нямах сили, ме хранеше тя. И непрекъснато ми четеше — Милтън, Драйдън, Марвъл, Монтен^[5] и Афра Бен, чиито творби много обичаше. Любимата ѝ беше „Огоонко“, макар че според мен краят беше твърде тъжен. В книгата се разказваше историята на един роб и няма да преувелича, че когато станах достатъчно силен, за да се върна в Монетния двор, аз бях неин роб.

На осми април четвъртък отидох на работа. Спомням си го, защото как бих могъл да забравя, че милорд Монтагю бе станал граф Халифакс и бе заменил милорд Годолфин като пръв лорд-ковчежник. А след няколко дни имах възможност да попитам Нютон какво е станало с разследването ни за убийствата на Даниъл Мърсър и господин Кенеди, защото не бяхме разговаряли по тези въпроси, докато бях болен.

— Що се отнася до шифъра — отвърна той, — признавам, че нямах успех. Ще бъдат необходими още послания, за да разбере номеричната структура в основата му. Господин Бернингам почина. Въпреки грижите на повлеканата в затвора, той се предаде на отровата, която му е била дадена. По всяка вероятност момичето не е изпълнило указанията ми. Несъмнено е решила, че е лудост да му дава въглен. Но това може би щеше да го излекува. Заръчах на господин Хъмфри Хол да следи отблизо граф Гаетано и доктор Лав. Докладва ми съвсем малко, освен че Хук продължава да се застъпва за тях. Ще бъде нещастен, ако открием доказателство, че те са убили Кенеди и Мърсър, преди да имат възможност да убият Хук или поне доброто му име.

Двама наши агенти следят сержант Роан и капитан Морне. Изглежда, капитанът също е хугенот като сержанта, както и неколцина други от Тауър — в Монетния двор и в Артилерията. Жан Фуке, заместник-главният майстор на Монетния двор, също е хугенот, но не знаех, че има толкова много други.

— Говори се, че хугенотите в Лондон са колкото римокатолиците — отбелязах аз. — Чух, че били петдесет хиляди.

— Средището на тяхната общност е църквата с приюта за бездомни на Треднийдъл Стрийт. Някои ходят в параклиса на Августинските монаси в Сити, а други във френската конформистка църква в Савой в Уестминстър. Но всички хугеноти от Тауър, независимо дали са от Монетния двор или от Артилерията, посещават Треднийдъл Стрийт. Отидох на богослужение във френската църква „Ла Патент“ в Спайтълфийлдс, където открих много неща, достойни за възхищение, тъй като мнозина хугеноти отричат Триединството, а тези възгледи са ми познати. Но са изключително потайни. Поискаха да заявя убеждението си, че Христос е човешко същество, макар и незаченато в грях, преди да ми разрешат да остана на литургията им, защото много се страхуват от шпиони. И мисля, че с основание. Често съм чувал, че сред тях се крият католици. Моите агенти казаха същото, но твърдението им се основава само на невежеството и въображението им, тъй като нашите шпиони мислят, че всички французи са лоши.

— И аз смятам така. Мнозина хугеноти се сражаваха за крал Уилям в битката при Бойн, включително самият генерал Рувини. Признавам обаче, че не разбирам защо са преследвани и защо толкова много от тях са тук.

— Но трябва да сте чували за масовото клане в нощта на Свети Вартоломей.

— Да, чувал съм, но не мога да опиша какво се е случило.

Нютон поклати глава.

— Мислех, че обстоятелствата на масовото клане са известни на протестантите навсякъде. Що за история учат младите в днешно време? — въздъхна той. — Позволете ми да ви осветля. В нощта на двадесет и четвърти август 1572 година голям брой протестанти отишли в Париж, за да видят сватбата на хугенота Анри Наварски, бъдещия френски крал и дядото на сегашния френски крал Луи, с Маргарита от управляващата френска католическа фамилия Валоа.

Коварните Валоа видели възможност да изкоренят протестантството във Франция и се възползвали. Десет хиляди били убити в Париж и много повече в провинциите. Смята се, че римокатолиците избили седемдесет хиляди хугеноти протестанти. След това много хугеноти потърсили убежище в Англия.

— Но това е било през 1572 година. Те вече би трябвало да са се интегрирали в английското общество.

— Анри бил пощаден и впоследствие станал крал на Франция и според Нантския едикт установил религиозната търпимост към протестантите в страната. Това продължи допреди десетина години, когато внукът му отмени едикта, и сега хугенотите отново бягат в Англия. Разбирате ли?

— Да. Но твърдението ви, че в Тауър има неколцина хугеноти, ме изненадва. Човек би помислил, че безопасността на Монетния двор изисква на служба в гарнизона да бъдат назначавани само англичани.

— Неколцина? Имах предвид много. — Нютон взе лист хартия, на който имаше два списъка с имена. — В Монетния двор — господин Фуке, господин Колини, господин Валие и господин Бейл. В Артилерията — капитан Морне, капитан Лакост, капитан Мартин, сержант Роан, ефрейторите Кузен и Ласко и стражите Пюжед, Дюри, Нимо и Лестрад. Може би има и други, за които все още не знаем. Потърсилите убежище в Англия от 1685 година насам и след отмяната на Нантския едикт се забелязват по-лесно от онези, чиито семейства са дошли тук след поражението при Ла Рошел през 1629 година. Капитан Морне е роден в Англия. Както и господин Бейл. Те са по-скоро англичани, отколкото французи и следователно по-слаби брънки в хугенотската верига.

— Мислите ли, че заговорничат да направят нещо? Възможно ли е те да са убили Даниъл Мърсър и господин Кенеди?

— Не мога да правя догадки. Трябва да разберем това. Много неща свързват френското протестантство и хугенотите с окултния свят на алхимията. Но не смятам, че в хугенотите има нещо, което да ги кара да бранят алхимията повече от мен.

— Може и да е така — съгласих се аз. — А тамплиерите, за които говори вашият приятел от Кралското дружество господин Пийп, когато обядвахме с него? Те не са ли французи? Не е ли възможно хугенотите да са наследници на тамплиерите и тяхната тайна? Няма ли

да си заслужава да убиват заради съкровището? Струва ми се, че около нас има много тайни.

— Достатъчно — изпъшка Нютон. — Измъчвате ме с непрестанните си размишления.

— Какво бихте искали да направя?

— Трябва да наблюдаваме хугенотите. И да се надяваме, че ще се разкрият. Особено капитан Морне. Мисля, че колкото повече знаем за него, толкова по-подготвени ще бъдем да го разпитаме отново. Той не е силен характер като сержант Роан, който, изглежда, някога е бил роб в галерите от флотата на крал Луи. Убеден съм, че няма да го пречупим лесно. А през това време трябва да се научите да бъдете търпелив, драги мой. Няма да спечелим нищо, ако действаме прибързано. Отношенията между Монетния двор и Артилерията са деликатни. И този гордиев възел трябва да бъде разсечен, ако след това искаме да използваме въжето.

През следващите три седмици работих с мрежата от агентите на Нютон, за да следя хугенотите в Тауър. Морне често посещаваше дома на лорд Ашли на Странд. Ашли беше от вигите и член на Парламента, представляващ Пул в Дорсет. Сержант Роан често присъстваше в съда в Уестминстър Хол. Слушаше съдебните дела, но истинската цел на посещенията му, изглежда, беше да се среща с висок на ръст духовник, от когото като че ли получаваше заповеди и който носеше широкопола шапка с черна копринена лента и дълъг розов шарф. Мъжът имаше криви крака и дебел като на бик врат и се изплъзваше толкова бързо, че изгубихме следите му някъде в Саутуърк и не можахме да разберем кой е.

Докато сведях сержант Роан покрай магазините от двете страни на Уестминстър Хол, се случи нещо странно, което ме сблъска лице в лице с него и ми даде възможност да оценя по-високо характера му.

Откъснах за миг очи от сержанта, за да огледам една от множеството жени от занаята, които обикновено се въртяха там, и се ядосах, когато открих, че съм го изпуснал. Разсъждавайки, че вероятно не съм роден за шпионин, защото блудниците лесно ме разсейват, аз тръгнах към голямата врата на Уестминстър Хол, когато видях друга красива проститутка и се сблъсках със сержанта. Той разбра каква е

причината за моята липса на внимание и искрено се развесели. Потупа ме по рамото, показвайки непринуденост и дружелюбност, които ме изненадаха, и ме покани в близката пивница. Приех, тъй като се надявах, че може да науча нещо, и действително стана така, но не каквото предполагах.

— Вашият господин Нютон е умен човек — каза той, като донесе две чаши хубав портвайн. — Не знам защо ме подозира, че съм размирник, но нещата между капитана и мен съвсем не стоят така, както мисли. Ние сме стари приятели и забравяме ранга, когато се караме. От време на време приятелите се спречкват. Когато си служил заедно с някого, сражавал си се с него рамо до рамо и няколко пъти си му спасявал кожата, имаш известни привилегии, предимства, така да се каже. Някои биха го нарекли задълженост.

— Спасили сте живота на капитан Морне?

— По-скоро го запазих. Плениха ни в битката при Фльори, Фландрия, докато се сражавахме за крал Уилям III Орански. Тогава претърпяхме първото си поражение в Нидерландия. Беше през 1690 година. Френският генерал Люксембург беше жесток човек и всички пленници бяха осъдени да служат като каторжници в галерите на крал Луи до края на живота си. Три дни по-късно капитанът и аз пристигнахме в Дюнкерк, където ни изпратиха на галерата „L'Heureuse“. Знаете ли какво означава тази дума?

Поклатих глава.

— Късмет — обясни сержантът. — И мога да ви кажа, че във френските галери късметът е рядко срещано нещо. Галерата имаше петдесет скамейки за гребци, по двадесет и пет от двете страни. На всяка бяха оковани по шест роба, общо триста души. Не можете да си представите труда им, ако не сте били там. Гребал съм двадесет и четири часа без почивка, принуждаван от камшиците на надзирателите. Ако припаднеш, те налагат, докато отново започнеш да гребеш или умреш и те хвърлят на акулите. Най-бруталните биячи бяха турците. — Роан се усмихна, припомняйки си жестокостите, които описваше. — Християнин не може да бие така. Турците ни налагаха с въже, потопено в катран и солена вода. Слагаха заедно най-силните и най-слабите, затова гребяхме един до друг с капитана. Капитанът на галерата ни наричаше кучета и животът ни наистина беше кучешки. Той беше йезуит и мразеше всички променили

религията си. Веднъж заповяда на турците да отрежат ръката на един човек, с която да бият друг. Неизвестно защо капитанът на галерата особено ненавиждаше моя капитан и го наказва с изключително жесток побой. Ако не бях аз, щеше да умре. Дадох му половината от моя хляб и сложих оцет и сол на раните му, за да спра гангренията на плътта, и той оцеля. Понесохме много жестокости и трудности — лятната жегата, зимният мраз, побоите, гладът и канонадите от другите кораби. Веднъж ни улучиха с продълговатата тенекиена кутия, пълна с части от верига и стар метал, която се пъха в дулото на топ. Една трета от мъжете в галерата бяха разкъсани на парчета. Ранените бяха изхвърлени през борда на акулите. Капитанът и аз изкарахме две години на онзи проклет католически кораб. Веднъж ме попитахте защо мразя католиците толкова много. Ами, ето защо. Посети ни игуменката на католически орден и предложи на нас, хугенотите, свобода, ако се откажем от вярата си. Мнозина го сториха, но разбраха, че тя е излъгала и не е в нейната власт да ни освободи. Капитанът я беше накарал да го направи. Предполагам, че това е била представата му за шегата. Две години в галерите се равняват на цял живот, приятелю мой. Мислехме, че страданията ни никога няма да свършат. Но един ден се поведе битка. Адмирал Ръсел, Бог да го благослови, победи французите при Барфлъор, превзе кораба и ни освободи.

Сержант Роан кимна и изпи портвайна си. Историята му обясняваше много неща в отношенията между него и капитан Морне. Останах поразен от разказа му и не обърнах голямо внимание на любопитството, което той прояви към Нютон и навиците му, затова отговорих на въпросите му, без да се замислям за опасността, грозяща моя господар.

По-късно това ми причини голяма лична горест.

Въпреки очевидната интелигентност на Нютон, не се бяхме приближили до установяването на самоличността на извършителите на жестоките убийства, повече, отколкото преди да се разболея. За щастие, вестта за тях не се разчу извън стените на Лондонската крепост. По настояване на Лордовете от Върховния съд, доктор Нютон и лорд Лукас получиха заповед да пазят в тайна злодеянията от страх, че обществеността може да съзри заплаха в Голямата парична реформа

и да я провали, както стана с Поземления данък. Армията все още беше във Фландрия, крал Уилям — непопулярен в Англия, синът му, херцогът на Глостър, болнав и слабохарактерен, а принцеса Ана, втората поред наследница на престола, бездетна, въпреки че бе раждала седемнадесет пъти, затова съществуваха силни опасения от национален бунт в страната. И се смяташе, че нищо не може да разпали недоволството така, както нарастващата девалвация и недостигът на парични средства. Крайният срок за приемането на старите монети срещу пълната им стойност, двадесет и четвърти юни, бързо приближаваше, но в обращение имаше толкова малко пари, че Тяхна светлост лордовете от Върховния съд тайно бяха заповядали всяка лоша новина, свързана с Монетния двор, да бъде потуляна.

Имаше обаче изострено любопитство, по-скоро безпокойство, към резултатите от разследването на доктор Нютон. Тъй като в Уайтхол познаваха лесно избухливия му и докачлив характер, на брат ми, който както вече споменах, беше заместник-секретар на Уилям Лаундс, Постоянния секретар на първия лорд-ковчежник, бе възложена задачата да ме разпита за напредъка в разследването. Поне така ми каза той в началото на разговора ни. Едва към края на срещата ни научих каква е истинската му цел.

Срещнахме се в кабинета на Чарлс в Уайтхол, докато Нютон беше пред Техни светлости, за да препоръча помилване за Томас Уайт, чиято екзекуция за фалшифициране на монети беше отлагана тринадесет пъти по предложение на Нютон в замяна на информация.

Брат ми и аз не се радвахме на сърдечни взаимоотношения, макар да му бях благодарен, че ми е намерил работа. Но да бъда проклет, ако заради това раболепнича пред него и му дадох ясно да го разбере почти веднага щом ме назначиха в Монетния двор. Ето защо Чарлс ме смяташе за възможна пречка за повишението си в Съвета, отговарящ за държавната хазна и ми говореше като на прислужник. Като се замисля обаче, той говореше по същия начин с повечето хора. Чарлс беше станал доста дебел, надут и важен и много приличаше на нашия баща.

— Как си със здравето? — грубо попита той. — Доктор Нютон ми каза, че си бил болен и са се грижели за теб.

— Вече оздравях.

— Щях да дойда да те видя, но ме задържаха по работа.

— Добре съм, както виждаш.

— Хубаво. Тогава, моля те, кажи ми какво става в Тауър? Едно убийство ли е било извършено или две? Милорд Лукас твърди, че е само едно и няма нищо общо с Артилерията.

— Убийствата са три — отвърнах аз, изпитвайки удоволствие от смайването, което изкриви лицето на брат ми.

— Три? Мили боже! — промълви Чарлс. — Ще разберем ли скоро кой е извършил тези престъпления? Или трябва да чакаме доктор Нютон да благоволи да хвърли светлина по този въпрос? Вероятно иска да запази тези неща за себе си, така както дълго мълча за теорията си за устройството на света. Или може би умът му вече не е какъвто беше. В Кембридж се говори, че е поел длъжността само защото е изпаднал в умопомрачение.

— Необходим ли е ум, за да работиш в Кралската хазна? — предизвикателно попитах аз. — Не съм убеден. С ума на Нютон всичко е наред. И не ми е приятен намекът ти, че той нарочно мълчи по този въпрос.

— Това ли да кажа на Постоянния секретар?

— Не ме е грижа какво ще кажеш на Постоянния секретар.

— И това ли да му кажа?

— Теб ще преценяват по отговорите, а не мен.

— Но ти си ми длъжник заради работата.

— Непрекъснато ми го напомняш.

— Ако не бях аз, пред теб нямаше бъдеще.

— За мен ли го направи или заради себе си?

Чарлс въздъхна и погледна, през прозореца. Стъклата бяха облени от дъжда.

— Защо ли трябва да се грижа за брат си — измърмори той.

— Все още не си ми дал възможност да отговоря на въпросите ти. Ще ти кажа онова, което искаш да знаеш. Но не трябва да говориш лоши неща за човека, когото изключително много уважавам. Така както аз говоря само хубави неща за господин Лаундс или милорд Монтагю.

— Халифакс — поправи ме Чарлс, припомняйки ми новата титла на Монтагю. — Милорд Монтагю сега е Халифакс.

— Не си придавай толкова голяма важност. Нито ми се обиждай, братко. Предложи ми вино и любезност и ще видиш как ще стана

сладък като мед.

Чарлс донесе вино. Пийнах и сетне поговорихме.

— Има толкова много предположения, че не мога да реша кое да изкажа първо. Ако говорим в хронологичен ред, може би извършителите на убийствата са фалшификатори на монети, защото единият убит, Даниъл Мърсър, беше посочен от затворници в „Нюгейт“. Съществува банда убийци, които разполагат с хитър метод за фалшифициране на златни гвинеи, като използват сплав от мед и цинк и стрито на прах злато. Може би Мърсър е бил убит, за да му затворят устата и да не говори за участието си. Агентът Кенеди, когото изпратихме да следи Мърсър, също беше убит. В убийствата има и тайни окултни аспекти, които карат Нютон да мисли, че в извършването им е замесена и алхимия. Историята е необикновено странна, кървава и навяваща страх. Когато съм в Тауър, постоянно имам усещането, че ще ми се случи нещо лошо.

— Това не е необичайно — отбеляза брат ми, — поне за Тауър.

Кимнах търпеливо и реших да се измъкна от кабинета му, преди да сме се скарали.

— Има и разговори за рицари тамплиери и скрито съкровище, което би дало почти на всеки мотив да извърши убийство. Мнозина търсят съкровището. Баркстед, Пийп...

— Самуел Пийп?

Кимнах.

— Проклети тори! — промърмори Чарлс.

— Фламстийд и един Господ знае кой още.

— Разбирам.

— Освен това в Тауър има френски хугеноти.

— Не само в Тауър. Цялата страна гъмжи от французи.

— Те са много потайни и предизвикват подозрения у Нютон.

— Има ли французин, който да не предизвиква подозрения? — попита брат ми. — Сами са си виновни. Мислят, че ги мразим, защото сме исторически противници. Но истината е, че ги мразим заради проклетата им наглост и важния вид, който си придават. За мен няма значение дали са римокатолици, протестанти, евреи или йезуити. Пожелавам на всички французи без изключение да горят в Ада. Е, кой е главният заподозрян?

— Нютон е учен. Не би съставил хипотеза, без да има убедителни доказателства. Безсмислено е да го принуждаваш да го прави. Много е усърден в разследването и макар че говори малко, внимателно преценява нещата.

— Радвам се да го чуя. Три убийства в най-добре охраняваната крепост в Британия. Скандално!

— Ако някой може да разкрие загадките, това е Нютон — заявих аз. — Когато съм до него, сякаш усещам как умът му вибрира. Но не се осмелявам да го разпитвам, защото лесно избухва и понякога се дразни от мнението ми.

— Тогава двамата с него имаме нещо общо, нали?

— Щом стигне до някакъв извод, имам чувството, че ще ми каже, защото ми има пълно доверие, но не и преди това. *Omnis in tempore*. Всичко с времето си, братко.

Чарлс взе паче перо и го задържа над листа хартия, колебаейки се какво да напише.

— Няма що, хубав доклад за господин Лаундс — каза той и после захвърли перото. — Не мога да измисля какво да напиша. Все едно да опиша проклетите „Математически принципи на натурфилософията“ на Нютон. Прегледах ги, но не разбрах абсолютно нищо. Изумително е как подобни умни писания може да те накарат да се почувстваш пълен глупак. Ти чел ли си ги?

— Опитах се.

— Не проумявам как е възможно една книга да предизвика такова вълнение, когато не мога да открия човек, който да я е прочел.

— В Европа има десетина души, които могат да кажат, че са я разбрали. Но те далеч превъзхождат простолюдието. И всички са единомудни, че това е най-важната книга, написана някога.

Чарлс, изглежда, се обиди, защото не проявяваше интерес към такива неща.

— Разбира се, че е много умен — измърмори той. — Мисля, че всички знаем това. Пише го в досието му в Държавната хазна. Но е странна птица. Всеотдайността му към задълженията му е известна и буди възхищение. Но мисля, че Нютон не се интересува от хвалби. Исква само да му казват, че има право, макар да го знае отлично. Този факт обаче го прави много неудобен кандидат за държавен служител. Твърде е независим.

— Вярно, че е странна птица — съгласих се аз. — Но лети толкова високо, че изчезва от погледа на обикновените хора, същински орел, който се извисява до самите граници на нашия свят и може би отвъд, към луната, звездите и слънцето. Не познавам такива като него.

— Говориш така, сякаш е безсмъртен.

— Името и славата му ще пребъдат.

— Толкова ли е трайна славата му? Щом е тъй сигурен в идните поколения, тогава защо са му нужни хора като мен, които да го предупреждават, че светът гъмжи от негови врагове? Някои искат Пазителят да не е толкова усърден в изпълнението на задълженията си. Торите биха желали да го видят отстранен от длъжност и търсят доказателства за злоупотреба със служебно положение.

— Тогава защо са го назначили? Нютон помоли задълженията му на следовател да бъдат прехвърлени на министъра на правосъдието, нали?

— Някои хора смятат, че човек, прекарал двадесет и пет години скрит в „Тринити“, ще знае малко за света и ще бъде податлив на влияние пазител. Затова са се споразумели да го назначат. Не ме разбирай погрешно, братко. Аз съм на негова страна. Но има други, които ще открият нещо гнило, макар да е неомърсен, ако разбираш какво искам да кажа.

— Нютон е най-непоковареният човек, когото познавам — заявих аз.

— Не става дума за поквареност, а за отклонение от ортодоксалното. Надявам се, че проумяваш смисъл на думите ми.

Не казах нищо и Чарлс кимна, сякаш беше уличил в нещо Нютон.

— Да. Знаех, че това ще те накара да замълчиш, братко. Твоят господар е заподозрян в несъгласие с възгледите на официалната църква, меко казано. Някои хора не са склонни да се изразяват тъй меко. Говорят се разни приказки. Споменава се думата „ерес“. Нютон ще бъде уволнен, ако това се докаже.

— Необосновани клюки.

— Да, клюки. Но кога на този свят клюките са били пренебрегвани? Слушай внимателно, братко. Това беше главната цел да те покана тук. Трябва внимателно да предупредиш господаря си да бъде предпазлив и подготвен за момента, когато враговете му ще

предприемат действия срещу него. Не след дълго със сигурност ще го направят.

Разказах всичко това на Нютон, когато се срещнахме в нашия кабинет в Монетния двор.

— От известно време имам такива подозрения — призна той. — Но съм много задължен на брат ви. Да бъдеш предупреден навреме, означава да си по-малко уязвим. Все още обаче нищо конкретно не е открито, а само се говорят празни приказки.

— Какво смятате да правите?

— Нищо! — възкликна Нютон. — Освен да си върша работата. Вие също. Трябва да избием от главите си опасенията. Съгласен ли сте?

— Щом така желаете.

— Да, най-искрено. — Той взе от пода котарака Мелхиор и започна да го гали по козината. Реших да го оставя сам с мислите му, но той продължи да говори. — Трябва да се вгледаме внимателно в капитан Морне и да разберем дали може да се пречупи или не.

— Вие имате предимство пред мен, докторе. Признавам, че не знам какво искате да кажете с тази дума.

— Какво? — възкликна Нютон. — Възможно ли е да не сте осведомен за моя *experimentum crucis*^[6]!

Потвърдих невежеството си и отидохме в моята къща. Нютон изрови стар сандък, извади призма, която беше направил сам, и ми показа, че обикновената дневна светлина е сложна смесица от цветове, и как, държейки втора призма, цветовете може да бъдат отклонени от първоначалната им посока на разпространение като потоци вода. Това отклонение Нютон нарече рефракция, а свойството на светлинните лъчи — пречупване. Всички цветове на призмата били неизменни и не можело да бъдат променени от наслагването върху тях на други цветове.

— Ето така може да се даде много полезен нагледен урок за онези от нас, чиято работа е да откриват изкусно или престъпно скрита материя. Нищо не е каквото изглежда и чистотата понякога е илюзия.

Той ми позволи до насита да държа втората призма и да отклонявам цветовете в различни посоки.

— Може би капитан Морне също се е отклонил от обичайния си път — предположих аз, когато проумях думите му. — Но какво да

използваме за призма?

— Нещо голямо — замислено рече Нютон. — Силно и чисто. Да, мисля, че имам инструмента, който ни трябва. Вие, драги мой. Вие ще бъдете нашата призма.

— Аз? Но как?

— Капитан Морне забелязвал ли е, че го следите?

— Не. Не изглежда особено наблюдателен.

— Тогава трябва да му помогнете. Позволете му да види, че е следен, и после наблюдавайте как ще се пречупи. Ще подмине ли къщата на лорд Ашли, без да влезе? Ще ви се противопостави ли? На кого ще каже, че го следят? И какво ще се случи след това? Задачата може да се окаже отегчителна и опасна, но няма да остана удовлетворен, докато не я изпълним докрай.

— Не се страхувам — заявих аз. — Ще нося и двата си пищова и шпагата.

— Така ви искам — насърчи ме Нютон и ме потупа по рамото. — Ако ви попита защо го следите, отречете. Но внимавайте да не се сбиете с него. Ако го убие, няма да научим нищо.

— Ами, ако той ме убие?

— Гледайте това да не се случи заради госпожица Бартън, Елис. Тя ще обвини мен и непрестанно ще ми го натяква. Затова, ако изпитвате състрадание към мен, пазете се, Елис.

— Добре, сър.

Информацията ми достави огромно удоволствие и до края на деня се забавлявах с изящни фантазии, в които госпожица Бартън натъжено притискаше раненото ми тяло до голите си гърди, така както Клеопатра е оплаквала Марк Антоний. Откакто оздравях от маларията, аз я виждах само веднъж в седмицата, на вечеря в дома на Нютон. Това съвсем не ми беше достатъчно, защото много я обичах, но нямаше друг благоприличен начин да се срещаме. Ето защо си я представях в множество причудливи, но безобидни сцени.

Но не всичките ми фантазии за госпожица Бартън бяха тъй невинни.

Същата вечер, когато Морне приключи дежурството си и излезе от Тауър, аз го проследих и веднага направих очевидно присъствието си. Това обаче нямаше значение, защото той бързо се качи на наеман файтон и се отправи на запад по Флийт Стрийт. И аз наех файтон и

поех след него. В една от множеството улички в източната част на Флийт Дъч, между мостовете Флийт и Холбърн, неговата карета спря. Минута по-късно моята карета също спря. Дадох на кочияша един шилинг и потърсих с поглед Морне, но не го видях, и попитах кочияша, който го бе оставил. Той изсумтя шумно и после сви рамене.

— Мога да ви кажа, че не е дошъл тук да се жени — намусено отвърна човекът. — Вижте какво, аз само ги карам. Щом слязат от файтона ми, те стават невидими.

— Аз ще ви кажа, ако ми дадете едно пени — обади се момчето, което носеше запалена свещ пред каретата, за да осветява пътя в тъмните улици.

Дадох му монета.

— Той отиде при блудниците — рече хлапето. — В тази уличка има хубава кифличка на име госпожа Марш, която държи женски манастир, където обетът не е тъй строг, ако разбирате какво искам да кажа. Попитайте някои от другите посетители, ако желаете да намерите мястото, сър.

Уличката се намираше в квартал с лоша слава, макар че го познавах много добре от времето, когато учех право. Там се женеха множество двойки, за да не платят таксата от една гвинея за привилегията да се венчаят в църква. Освен това Флийт Стрийт беше популярна с проститутките си, особено нощем, когато бизнесът с женитбите намалееше. Докато вървах по уличката, няколко развратници безсрамно разгърнаха дрехите си, показвайки ми интимните си части, и ме поканиха да опитам вмирисаната им плът. Не се бях съгласявал да го правя прав за едно пени, дори когато нямах пари, защото уличницата го върши, за да те обере, докато си зает с клатенето, така да се каже. Но се запrikaзвах с мръсниците, докато едната от тях ме насочи по калдъръма, където до шумна пивница имаше къща, чиито големи прозорци осветяваха цялата уличка. На стената между тях бяха нарисувани неприлични гротески.

Поколебах се дали да вляза, но накрая реших, че вътре е по-безопасно, и похлопах на вратата. След една-две минути една жена ме попита през решетката по каква работа идвам. Това беше популярна предпазна мярка в Лондон. Не беше минало много време от бунта на Заговезни, когато лондонските чираци събориха един вертеп с въжета и жестоко пребиха проститутките, които изтърчаха отвътре като

плъхове. Аз обаче знаех паролата по-добре, отколкото можех да разтълкувам присъдата в някой съдебен процес.

— Чух, че приемате малцина — хрисимо рекох аз, защото някои блудници имаха изключително високо мнение за себе си и за властта, която притежаваха между краката си, — но аз съм джентълмен и мога да ви платя разходите предварително, ако желаете. — Извадих кесията си и раздрънках монетите вътре.

— Пет шилинга — каза развратницата, — за да правите каквото искате.

Дадох ѝ парите и зачаках. След една-две минути вратата се отвори и бях приет в малък коридор от самата госпожа Марш, която макар и представителна, говореше странно като много от жените с нейната професия. Тя ми помогна да съблека пелерината си, която нарече тога, махна шапката ми и сетне посочи шпагата ми.

— По-добре я оставете. И железата — добави госпожа Марш, имайки предвид двата ми пистолета. — Да чукате ли сте дошли, или да се биете?

Уверих я, че намеренията ми са само любовни и я попитах дали приятелят ми капитан Морне вече е дошъл.

— Ако имате предвид офицера от Артилерията, да. Само че ние го наричаме мосю Вогван^[7].

— Защо? Толкова ли е напредничав в модата?

— Не, заради някои негови скрупули.

— Признавам, не знаех, че има такива.

— Тогава не знаете много за вашия приятел — отвърна госпожа Марш.

— Мисля, че в Англия това е начинът да останеш приятел С някого.

— Вярно е — съгласи се тя.

Последвах я и влязох в приемната, където седяха или лежаха разголени момичета. Госпожа Марш ми предложи стол и ми донесе чаша ейл. Огледах помещението и след като не видях капитана, попитах къде може да е.

— Сигурна съм, че е горе — отвърна тя. — Виждате ли нещо, което ви харесва, драги?

В приемната влезе прислужник с голям сребърен поднос. Той го сложи на масата и една девойка се съблече, легна на него и започна да

заема неприлични пози за мое развлечение. Животът крие странни изненади, които, за наше учудване, ни поднася. Ако съществува дявол, той знае как да се подиграе с най-съкровениите ни мисли и чувства. Беше безспорен факт, че момичето, което ми показваше дупката на задника си и вътрешността на вагината си, си приличаше като близначка с госпожица Бартън, и аз бях отвратен и същевременно заинтригуван от голотата ѝ. Тя беше същата мила девойка, която обичах, и въпреки това не беше. Можех ли отново да погледна госпожица Бартън и да не си спомня безсрамната курва, която сладострастно докосваше гърдите си и галеше интимните си части? Но нещата тепърва щяха да стават още по-отблъскващи, госпожа Марш видя интереса ми към момичето и мислейки, че като ми позволи волността да правя с нея, каквото искам, ще ме изгони от къщата си по-бързо, хвана младата проститутка за ръката, вдигна я от сребърния поднос, заведе ни горе и ни остави сами в една от спалните.

Девойката ми каза, че името ѝ е Дебора. Тя беше красива и отмятайки завивките на леглото, ме покани да легна при нея. Аз обаче нямах смелостта да правя любов с мръсницата от страх, че може да е болна, но Дебора ми продаде овче черво, с което да предпазя мъжките си части, и аз я обладах. Но през цялото време, докато я бях възседнал и гледах лицето ѝ, на което беше изписана наслада, си представях, че това е госпожица Бартън и аз се наслаждавам на нейната плът. Затова, когато най-после свърших, кулминацията ми се стори една от най-удовлетворяващите, които бях изпитвал. Разтреперих се от главата до петите като бясно куче и после се отпуснах на гърдите ѝ, досущ като човек, прострелян в сърцето.

Моментната ми прищявка да я чукам изведнъж ме развесели.

— Искате ли още веднъж, скъпи? — попита Дебора.

— Не. Още не.

И сетне ме обзе тъга. Разбира се, нормално е човек да се чувства така. Моята тъга обаче беше безмерна, защото имах чувството, че съм помрачил светлата свършена представа, която имах за госпожица Бартън. Разкъсвах се от угризения. Някакъв мъж извика от болка и помислих, че звукът излезе от моето гърло. Смехът на Дебора ме убеди, че стенанието се е чуло от друго място. Мъжът извика отново, този път подтикнат от друг, по-пронизителен стон.

— Защо вика този човек? — попитах аз.

— А, това е мосю Вогван — отвърна Дебора, опитвайки се отново да възбуди пениса ми.

— Съвсем забравих за него — признах аз.

— Бият го с камшик.

— Камшик? Мили боже, що за удоволствието е това?

— Не знам. И аз съм го налагала няколко пъти. Но не ми е приятно и не искам да го правя. Трудна работа. Мосю Вогван е страшно издръжлив на болка и трябва да го биеш силно, за да го удовлетвориш. Наричат го английска перверзия, но той го е научил, докато е бил роб на френски кораб. Белезите на гърба му доказват историята.

Морне отново извика в отговор на удар с камшик.

— И капитанът иска да го бият, за да си припомня преживяванията си? Направо чудовищно!

— Мисля, че нещата са още по-объркани. Той ми каза, че иска да го бият, за да не забравя омразата си към французите и особено към римокатолиците.

Останах напълно озадачен от информацията, но поне престанах да мисля по какъв низък начин бях оскърбил госпожица Бартън. Бих казал повече за отвратителните неща, които хората правят в стремежа си към удоволствия, но се опасявах, че Дебора ще ме нарече лицемер, затова замълчах. Тя се притесни от газовете в интимните си части и освобождаването им ме принуди да стана от леглото.

Започнах да уринирам в нощното й гърне — друга предпазна мярка срещу венерически болести, когато чух, че вратата на Морне се отвори. Надолу по стълбите се разнесоха тежки стъпки на ботуши. Облякох се набързо, за да го проследя.

— Защо бързате толкова? — попита Дебора.

— Той не знае, че съм тук. А аз не знам къде отива.

— Аз мога да ви кажа. Отива на отсрещния бряг на реката, в къщата на холандеца в Ламбет Маршиз.

— И какво ще прави там?

— Едва ли циганките там ще му предсказват бъдещето. Мястото е греховно. Има ли пари, човек може да получи неща, каквито не може да намери никъде другаде по света. Веднъж мосю Вогван искаше да ме заведе там. Предложи ми една гвинея да отида с друга жена. Нямах нищо против. По-безопасно е, отколкото да съм с мъж. Само трябваше да ближа катеричката на другото момиче и да стена от страст. Но бях

чувала разни истории за онова място. Наричат го „При холандеца“. Никой не вижда повече някои от клетите проститутки, които ходят да работят в къщата.

Срещу един шилинг получих информация за дома с лоша слава, излязох на Флийт Стрийт, наех карета, слязох по Белите стълби на Чанъл Роу и се качих на лодка, за да премина реката.

Луната се показва на черното небе като крив жълт нокът. По средата на Темза над нас се спусна мъгла, същинска плаваща чума. Прозорците на надвисналите по Лондонския мост къщи светеха като огърлица от жълтеникави диаманти.

Бях се провалил в следенето на набелязаната жертва и не знаех как да призная пред Нютон къде ме е завело преследването на капитан Морне. Нямах представа и как ще обясня разходката си. Нютон не знаеше почти нищо за разгулното поведение и се интересуваше от далеч по-възвишени неща. За него човешкото тяло и потребностите му едва ли имаха значение, освен като възможен материал за научни експерименти. Всеки път, когато го погледнех в очите, имах усещането, че ме пронизва като с кинжал. Какво знаеше той за човешките слабости?

Лодката продължаваше да се клати и бавно да напредва в тъмната вода. Някъде над главите ни като невидим крещящ демон кръжеше гларус. Лека-полека се приближихме до другия бряг на реката. Мъглата се разсея и над нас се извисиха корпуси на кораби с формата на черепи. Слязох на стълбите Кингс Армс. В далечината излая куче и после всичко утихна.

Ламбет беше голямо безредно село на брега Съри на Темза. Повечето сгради бяха скупчени около двореца и енорийската църква. Зад тях се виждаха черните мачти на кораби. На изток селото беше отделено от Саутуърк с множество ковашки работилници и тресавища, където се намираха разкривени къщи и самотни пивници. Извадих шпагата си, защото от южната страна на реката беше много по-тъмно и наоколо се въртяха неколцина мъже с вид на престъпници. Тръгнах на изток, по Нароу Уол, както ме беше насочила Дебора, и стигнах до дъскорезниците. Оттам се отправих на юг, по вонящо кално поле, към малка редица къщи. И там, до знака на звездата, показващ място на разврат, намерих къщата, която търсех. Надникнах през изцапания прозорец, видях оранжевия пламък на свещ и похлопах.

Вратата отвори жена с приятна външност, макар че изглеждаше някак изнурена и жълтеникава в лицето, а и клепачите ѝ бяха почти неподвижни и не потрепваха. Поздравих я, платих огромната сума от десет шилинга, която тя поиска, и влязох. В изпълнения с пушек от лула въздух се разнасяше тежко, сладникаво ухане.

Жената взе пелерината ми и я окачи на кукичка. Познах шапката и наметалото на капитана. В края на краищата, той се оказа в къщата.

— Ще изпушите ли първо една лула или направо ще гледате представлението? — попита тя с шептящ акцент, който ме накара да мисля, че е холандка.

Не обичах да пуша, защото започвах да кашлям, и отвърнах, че ще гледам представлението. Жената малко се изненада, но ме поведе през дрипава зелена завеса и после надолу по стълбите. Озовах се в малка стая с нисък таван, мазни огледала на стените, осветена само от няколко свещи. В сенките като театрална публика седяха петима отегчени и унили на вид мъже и чакаха някакво представление. Нямах представа какво ще бъде и предположих, че отново някое момиче ще заема неприлични пози. От капитан Морне нямаше и следа. Вероятно беше отишъл да пуши лула. Не направих опит да скрия лицето си и седнах на видно място, така че Морне лесно да ме забележи, когато влезе.

Едва дишах в онази отвратителна стая, защото атмосферата беше изпълнена не само с дим, но и с лоши предчувствия, сякаш щеше да се случи нещо ужасно. Странно, но се чувствах спокоен.

След дълго чакане две жени доведоха монахиня. Те се държаха лошо с нея, плюеха я и я удряха, докато накрая я съблякоха гола и я накараха да легне по корем на пода. След това завързаха ръцете и краката ѝ с въже за стълбчета в четирите ъгъла на помещението. През цялото време клетата монахиня със замъглен поглед понасяше мъченията, без да се съпротивлява, сякаш не се интересуваше какво правят с нея. Аз също не бях заинтригуван. Не знаех дали е истинска монахиня, макар че косата ѝ беше подстригана късо в знак на отказ от светския живот, но беше хубава и на не повече от двадесет години, и при вида на голото ѝ тяло интимните ми части се възбудиха.

По стълбите слезе капитанът. Изглеждаше недобре, може би беше пиян и седна, без да забележи, че съм там.

Единият от мъжете стана от стола си и започна да налага с камшик монахинята, като през цялото време я ругаеше, че е проклета католическа курва. Нарече я и с други, много по-обидни думи и аз се уплаших за живота ѝ. Изправих се и открито изразих възмущенията си пред присъстващите. Казах им, че са чудовища, щом имат такова отношение към жените и ги помолих да престанат. Капитанът най-сетне ме позна и ме погледна с такъв гняв в жълтеникавите си очи, че кръвта ми се смрази. Неочаквано някой допря до лицето ми хладното дуло на пистолет и го зареди.

— Каква ти е тя? — попита мъжът зад мен с акцент, който ме убеди, че също е холандец.

— Никаква — отвърнах аз. — Не ме е грижа за монахините, но момичето е човешко същество и тъй като е много млада, едва ли заслужава такова насилие.

— Наричате го насилие? — изсмя се той. — Та ние все още не сме започнали.

В същия миг Морне скочи и бързо побягна нагоре по стълбите. Голото момиче на пода ме погледна с особено безразличие, сякаш моята намеса изобщо не я интересуваше, и аз се запитах дали не изпитва удоволствие от болката като капитана.

— Тя не заслужава подобна жестокост.

— Не заслужава ли? — попита гласът. — Какви ги говорите? Всъщност какво правите тук?

Посочих към стълбите.

— Дойдох с капитан Морне. Той ме доведе тук. Само че не знаех какво ще видя, защото той не ме предупреди.

— Вярно е — потвърди холандката, която ме беше пуснала да вляза. — Той пристигна малко след капитана.

Мъжът с пистолета излезе пред мен, така че да го видя. Беше изключително противен грубиян. Челото му беше ниско като на престъпник, а циреите по лицето му — същински ракообразни, прикрепени о дъното на кораб. Зачервените му очи бяха свирепи, но ръката му трепереше на пистолета, с който замахна към стълбите.

— Приятелят ви си тръгна — тихо каза мъжът. — Може би и вие трябва да го последвате.

Отправих се към стълбите, поглеждайки момичето на пода. По гърба и по задника ѝ имаше кървави ивици.

— Тя не се интересува какво ще стане с нея — изсмя се мъжът. — Това е цената, която плаща, за да задоволи желанията си. На ваше място не бих се тревожил за нея.

Девојката мълчеше и безропотно понасяше боя с камшик, който беше подновен веднага щом се качих по стълбите.

Не знаех дали да вярвам на онзи човек, но си тръгнах, макар че се поколебах дали да не се върна с пистолета си в ръка и да се погрижа на момичето да не се случи нищо лошо. Можеше да застрелям мъжа с циреите, но другите бяха въоръжени и не се съмнявах, че щяха да ме убият. Бях завладян от мисълта, че девојката е зверски изтезавана и може би дори ще бъде убита за тяхно удоволствие, тъй като на лицата им беше изписана кръвожадност и очевидно се отнасяха към римокатолиците с такава злоба, че едва ли биха се посвенили да извършат такова отвратително престъпление.

Изпитах облекчение, когато излязох от къщата на злодеите. Главата ми беше леко замаяна, защото сладникавият пушек беше гъст като речна мъгла. Вдъхнах дълбоко студения въздух и тъй като капитан Морне отдавна беше заминал, тръгнах обратно по пътя, по който бях дошъл. Не бях извървял и десетина крачки, когато той излезе от вратата на долнопробна пивница и треперейки от гняв, се отправи към мен.

— Защо ме следите, господин Елис? — попита Морне, извади шпагата си и се насочи към мен с такова очевидно намерение, че няха друг избор, освен и аз да извадя шпагата си и да се приготвя да отвърна на атаката.

Бях обещал на Нютон да не се бия, но не виждах как можех да го избегна. Махнах шапката си, за да виждам по-добре. Лесно можех да парирам ударите му, защото беше пределно ясно, че капитан Морне е пиян. Може би този факт обясняваше защо му отне толкова много време да ме познае.

— Вдигнете шпагата си или ще бъда принуден да ви раня, сър — рекох аз.

Той ме атакува ожесточено и започнахме да се фехтуваме сериозно. Все още не бях обезпокоен от ударите и му позволих да се доближи до мен, така че усетих дъха му, който миришеше на пушек.

— Защо ме следите, господин Елис? — повтори Морне.

Не бях забелязал, че в другата си ръка държи кинжал, и едва имах време да отстъпя назад, когато той замахна, но го пронизах в лявото рамо с върха на шпагата си. Кинжалът изтрака на земята и капитанът стана още по-уязвим. Лесно можех да го убия и исках да го сторя, защото мразех хора, които вадят ножове в дуел с шпаги, но се отказах от намерението си и отстъпих няколко крачки назад. Морне се обърна и избяга в мрака на Ламбет Маршиз.

Взех кинжала му от земята, разгледах интересната му форма и сетне го пуснах в ботуша си. Не знаех дали да се чувствам доволен от себе си. И двамата бяхме живи и определено имаше причина да се радвам. Дали обаче Нютон щеше да научи нещо от начина, по който капитанът беше „пречупен“, ако можеше да се опише така неговото срамно и невъздържано поведение? По всяка вероятност Морне щеше да предупреди лорд Лукас. Кралският наместник в Тауър щеше да използва новината и да разправя наляво и надясно за спречкването ни и отново да се оплаче във Върховния съд от държането на служителите на Монетния двор. Тази мисъл обаче не ме разстрои, защото изведнъж се почувствах много уморен и отпаднал. Въпреки всичко, бях извадил голям късмет, че не ме убиха. Като се имаше предвид безнравственото ми поведение, това щеше да бъде напълно заслужено, защото бях осквернил госпожица Бартън в сърцето си. Реших никога повече да не правя така.

Сутринта Нютон разгледа с интерес кинжала на Морне и го излъска, докато му разказвах съкратена версия за снощните си приключения. Пропуснах факта, че се дуелирахме с шпаги. Обяснението ми как се бях преборил със сладострастието си изтръгна следния съвет от аскетичните му устни, защото се съмнявах, че е целувал нещо друго, освен челото на племенницата си или книга, която много е харесал.

— Сладострастието се разпалва, когато е потискано принудително — сериозно отбеляза той. — Най-добрият начин да си целомъдрен, е не да се бориш с нечистите помисли, а да ги отхвърляш и да занимаваш съзнанието си с други неща. Аз правя така. Онзи, който постоянно мисли за целомъдрие, мисли и за жени, и всяка битка с тези фантазии ще остави отпечатък в съзнанието му и ще направи

така, че разсъжденията да се завръщат по-често. Но, моля ви, продължете с вашата история. Целият съм в слух.

— Това е горе-долу всичко — отвърнах аз. — Той избяга, докато бяхме пред къщата в Ламбет Маршиз, като изпусна кинжала.

— Не разказахте за дуела с шпаги — възрази Нютон. — Любопитен съм да чуя най-вече за схватката. Капитанът сериозно ли е ранен?

— Той ме нападна — смотолевих аз. — И бях длъжен да се отбранявам. Пронизах го леко в рамото. Смея да твърдя, че скоро ще се оправи. Но откъде знаете, господарю? Лорд Лукас ли ви е уведомил? Разчуло ли се е из Тауър? Оплака ли ви се вече Негова светлост?

— Сигурен съм, че капитан Морне няма да съобщи на лорд Лукас. Какво се е случило? Капитан от Артилерията е бил ранен от обикновен чиновник на Монетния двор? Доброто му име няма да понесе позора.

— Тогава как разбрахте, че сме се били? — не по-малко нетърпеливо попитах аз.

— Много лесно. Изчистили сте шпагата си. Чашката на дръжката ѝ блести като потир за причастие, докато вчера беше потъмняла като калаен съд. Спомням си, че за последен път почистихте шпагата си, след като я извадихте, за да защитите госпожа Бернингам. Обзалагам се, че когато сте ранили капитана с шпагата си, той е извадил кинжала и се е опитал да ви прониже в гърдите.

— Последното се случи точно както казвате — признах аз. — Не знам защо ми хрумна да го скрия от вас. Вие, изглежда, знаете всичко, без да е необходимо да ви го казвам. Страхотен номер.

— Не е номер, а наблюдение. Satis est^[8].

— Бих искал да съм наблюдателен като вас.

— Това не е нищо особено, както често съм ви казвал. Но ще стане постепенно, с времето. Ако живеете толкова дълго. Мисля, че снощи ви е провървяло. От разказа и от написаното на кинжала е ясно, че капитан Морне и по всяка вероятност неколцина други са религиозни фанатици.

— Не виждам надписи на кинжала.

— Трябваше да излъскате него, вместо шпагата си — рече Нютон и ми върна кинжала, чието острие сега блестеше като огън в камина.

— „Помнете религията — прочетох аз. — Не забравяйте убийството на Едмънд Бери Годфри.“

— Това е камата на Годфри — обясни Нютон. — Много такива кинжали са били изковани след убийството на сър Едмънд Бери Годфри през 1678 година. — Той се вторачи изпитателно в лицето ми, търсейки знак, че името ми е познато. — Не може да не сте чували за него.

— Да, но тогава бях дете. Той беше съдията, убит от римокатолици по време на Паписткия заговор за убийството на крал Чарлс II, нали?

— Ненавиждам католицизма във всичките му аспекти. Тази религия е пълна с чудовищни езически суеверия, фалшиви чудеса и гнусни лъжи. Но няма по-безсрамна лъжа, извършена срещу безопасността на кралството, от Паписткия заговор. Тайтърс Оутс и Израел Тонг признаха, че йезуитски свещеници заговорничат да убият краля на конните надбягвания в Нюмаркет. Не се съмнявам, че йезуитите са заговорничели да направят всичко, за да възстановят католическата вяра в нашата страна. Но убийството на краля не е влизало в плановете им. Въпреки това обаче много католици бяха обесени, преди да стане ясно, че Оутс е подъл клетвопрестъпник. Той трябваше да бъде обесен, но законът не предвижда смъртно наказание за лъжесвидетелство. Оутс беше бит с камшик, прикован на позорния стълб и изпратен в затвора до края на живота си.

— Оутс ли е убил сър Едмънд Бери Годфри?

— Убийството му остана загадка. Някои мислят, че е бил убит от престъпник, когото като съдия е осъдил на затвор и му имал зъб. И ние сме потърпевши от подобни неща. Дори съм чувал, че Годфри е бил от „Зелените ленти“, които са искали да направят страната отново република, и е бил убит, когато ги е заплашил, че ще ги издаде. Но аз предпочитам друго, по-просто обяснение. Мисля, че Годфри се е самоубил, като се е удушил. Той е бил много меланхоличен човек и се е страхувал да не го разкрият и да го накажат като предател. Когато намерили трупа му, двамата му братя се уплашили от същото, както и да не се простят с парите му. Годфри беше богат човек, а държавата конфискува имуществото на самоубийците. Ето защо те посекли и обезобразили тялото му и обвинили римокатолиците. Едно е сигурно — никой няма да разбере истината. Мнозина обаче продължават да

вярват, че Годфри е бил убит от католици. Мнението на капитан Морне е пределно ясно. Кинжал и поведението му в публичния дом показват, че омразата му към католиците не познава граници.

— Какво ще правим?

Нютон сбърчи чело и почеса с показалец дългия си нос. Изглеждаше изключително умен и проницателен в тази поза.

— Ще му върнем кинжала — тихо отвърна той. — И така ще го предизвикаме още повече. Това е елементарен въпрос на движение, подобно на много други неща. Някой ден ще ви го докажа. Ще взема молив и ще ви го напиша на лист хартия, за да разберете как е устроен светът. Всяко тяло остава в покой или продължава равномерно си праволинейно движение, ако не е принудено да промени състоянието си под въздействието на външни сили. Този принцип е верен както за планетите и кометите, така и за капитан Морне. Трябва обаче да бъдем подготвени. И бдителни. Защото на всяко действие има равно по сила противодействие.

— Но това не е ли великата ви теория, сър?

— Браво, Елис. Само че не е теория, а систематизирани факти като законите в Англия. Нещо повече, разполагам с математическо доказателство, което прави неизменяеми тези закони.

— Бих разбрал какво означават за света, ако можех.

— Тогава разберете само това — каза Нютон и пусна кинжала на пода. Острието се заби в дъските. — Падането на камата е същото като притеглянето на луната. Силата, която привлича кинжала, привлича и луната. Тя направлява и планетите, и всичко в небето. Защото небето е тук, на Земята. Това се нарича всемирно привличане или гравитация, драги мой.

Небето е тук, на Земята? Вероятно Земята е самото небе.

Отначало само обърнах гръб на Исус. И това се дължеше на Нютон, защото в Новия завет има малко неща, за които той не намираще изключения. Стария завет приемаше само отчасти. Притчите Соломонови бяха много важни за него. Както и книгата на Даниил. И на Иезекиил. Фактът обаче, че избираше книгите, които го устройваха, и отхвърляше другите, ми се струваше доста странен.

Дълго време мислех, че предпочитаните от него части от Светото писание са разклатили дървото на моя живот и са накарали ябълката на вероизповеданието ми да падне на земята, където е започнала да гние и да се разлага. Но това беше само част от историята. Заради Нютон задаването на въпроси се превърна в моя втора природа. Разбрах, че нашият дълг е да се запитаме дали нещата в религията са истина и ако е така, дали са хубави или лоши. Ако искаме да намерим Господ, трябва да прогоним невежеството от себе си, от света и от вселената.

Беше странно, но сребърните чаши, които господин Скуп даде на Нютон, за да ги пази за колежа в Кембридж, ме накараха да се усъмня в Петокнижието. Чашите разказваха историята на Нектанебус, последният местен фараон на Египет, който бил магьосник и направил копия на своите и вражеските войници и пуснал вторите в съд с вода, за да погоди такъв номер на враговете си, че да се удавят в река Нил. И това ме накара да се замисля, че разказът за Мойсей, който извел народа на Израел от Египет, и армията на фараона, която се удавила в Червено море, е заимстван от египтяните. Прозрението ме разтърси, защото ако Петокнижието не беше истина, тогава всичко последващо в Библията беше мит или легенда. Така постепенно започнах да мисля, че ако част от Библията може да бъде поставена под съмнение и е недостоверна, тогава защо това да не се отнася и до цялото писание.

Вероятно все още вярвах в Бог. Но науката на моя господар стана причина да отрека божествения му произход. Математиката на Нютон принизи космоса до поредица алгебрични изчисления, а проклетите му призми разкъсаха Божиата дъга. Възможно ли беше Господ да остане на небето, което толкова старателно се наблюдаваше с телескоп и се описваше като прогресия от флуksии? Досущ сатанински геометър, Нютон проби мехура на Божието съществуване и после раздели божественото му царство с компас. Виждайки всички подобни загадки разбити, моите мисли се стовариха на земята от безплътното небе като горящ херувим и претърпяха пълен разгром. Какво падение! Каква промяна? Сякаш се бях мислил за ангел, но острите ножици на науката бяха отрязали крилата ми и установих, че съм гарван на моравата в Тауър, и горчиво оплаквам жестоката си съдба. Владения на скръбта и печалните сенки, които никога няма да бъдат обладани от мир и покой, и където няма надежда.

Капитан Морне беше в офицерските помещения в Артилерията и имаше превръзка на рамото. Господин Маркс го бръснеше. Там бяха и търговецът господин Уистън, подполковник Феъруел, капитан Потър и капитан Мартин. Въпреки снощните оргии, Морне беше в добро настроение, защото чухме гласа му, докато стояхме пред вратата. Щом влязохме обаче, той престана да разказва геройската история как е получил раната, изчерви се като домати и се вторачи в нас, сякаш бяхме призраци.

— *Olim, hero, hodie, eras nescio cujus*^[9] — с жестока усмивка отбеляза Нютон.

Господарят ми вероятно искаше да каже на капитана, че лъже как е бил ранен. Но все пак твърдението не беше пряко, защото това би провокирало твърде много капитана, дори да предизвика на дуел Нютон. Господарят ми не беше страхливец, но рядко бе държал шпага, да не говорим за пистолет, и нямаше намерение да бъде предизвикван. Аз обаче не страдах от подобни задръжки, макар че Нютон ме беше предупредил да говоря само когато ми даде знак.

— Какво искате да кажете? — попита Морне, като замънка неуверено, сякаш правеше самопризнания за държавна измяна.

— Нищо, капитане — отвърна Нютон. — Природата ме е проклела с обноси, които понякога приличат на наглост. Това е недостатък на интелекта, защото мисля, че природата е най-доволна от простотата и не се трогва от разточителни, излишни думи или мисли.

— На какво дължа удоволствието от вашето посещение, докторе? — Той взе кърпа от господин Маркс и внимателно избърса лицето си.

— Дойдохме да ви върнем кинжала — отговори Нютон.

Морне хвърли бегъл поглед на кинжала в ръката му, а после на мен и излъга най-безсрамно:

— Не притежавам такъв кинжал — заяви той. — Кой казва, че е мой?

— Може би не го познахте, защото го излъсках. Инак никой не би сбъркал подобно оръжие, защото има благороден надпис. Пише „Помнете религията. Не забравяйте сър Едмънд Бери Годфри.“

— Амин — обади се капитан Мартин.

— Да, наистина, амин — съгласи се Морне. — Но въпреки всичко, кинжалът не е мой.

Нютон не престана да се усмихва.

— Щом казвате, капитане, тогава трябва да е истина, тъй като сте джентълмен. Не трябва обаче да отхвърляме доказателството на острото зрение на един човек заради безсъдържателните измислици на друг. — Нютон посочи мен. — Този скромнен чиновник ви е видял да изпускате кинжала снощи, пред къща в Ламбет Маршиз.

— Не съм ходил в Ламбет Маршиз снощи.

Нютон видя, че се готвя да оспоря безочливата лъжа на Морне, хвана ръката ми и поклати глава толкова леко, че само аз забелязах.

— Единият от двама ви трябва да греши, господа.

— Грешката не е моя — заяви капитанът.

Нютон пусна ръката ми и аз реших, че най-сетне ми позволява да говоря.

— Не и моя — казах аз.

— Тогава единият от вас е лъжец и се преструва — рече Нютон.

— Донесете Библията — поисках аз, без да се замислям, че Светото писание вече няма стойност за мен. — Нека да се закълна. Кинжалът е негов.

— Внимавайте, сър — сериозно ме предупреди Нютон. — Ако кажете на капитан Морне, че е лъжец в очите и пред всичките тези офицери, тъй като е джентълмен, той ще настоява за удовлетворението да докаже неговата дума срещу вашата с оръжие.

— Твърдя го. Категорично. Капитан Морне е лъжец. Видях го да изпуска кинжала, който описахте.

Морне стана от стола. Устата му се отвори и затвори като човка на корморан.

— Ако не бях затруднен от раната си, нямаше да се поколебая да ви предизвикам на дуел, господин Елис.

— Може би господин Елис ще се откаже от привилегията си да избере оръжието — услужливо каза Нютон. — Мисля, че капитанът си служи с дясната ръка. В такъв случай той може да ви предизвика побезопасно, така да се каже, ако го уверите, че ще изберете пистолети.

— Тогава го уверявам — рекох аз. — Ако иска удовлетворение от мен, той има думата ми, че ще избира да се дуелираме с пистолети.

Последва дълго мълчание. Очите на всички бяха приковани в капитан Морне, който преглътна шумно няколко пъти, пребледня и накрая измънка предизвикателство с по-малко заплашителност от беззъб дядка.

— Приемаме предизвикателството ви — каза Нютон. — Аз ще бъда секундант на господин Елис и ще чакаме указанията ви.

Той се поклони официално. Аз направих същото и после се сбогувахме със слисаните офицери.

Докато се връщахме в кабинета ни в Монетния двор, имах усещането, че съм замразена змиорка, и се подготвих за разправия с Нютон, защото се ядосах, че ме манипулира. Веднага щом останахме насаме, аз го упрекнах за неуместното му държане към мен.

— Мисля, че на човек трябва да му бъде позволено сам да започва кавги и да отправя предизвикателства — отбелязах аз.

— Той ви предизвика — поправи ме Нютон.

— Само защото вие го притиснахте в ъгъла.

— Ако бях оставил въпроса на вас, драги мой, нещата нямаше да стигнат толкова гладко до решителния момент.

— Гладко? Не е изминала и година, откакто дуел едва не ми отне свободата. Или сте забравили как станах ваш служител, докторе? Ами, ако го убия? Какво ще стане? Или ако той ме убие? Ако владее по-добре пистолета, отколкото шпагата? По дяволите, сър, мислех, че възнамерявате да го принудите да направи самопризнания?

— Няма да има дуел. Капитан Морне се страхува. Това е очевидно.

— Очевидното за вас е мъгла за мен — огорчено казах аз. — Във всичко съм ваше творение.

— Не творение — поправи ме Нютон. — Аз не създавам нищо, а само се опитвам да разширя границите на познанието. Както древните люде са вярвали в бога Пан и вълшебната му свирка, така и вие от време на време трябва да правите същото и да ми позволявате да свиря с вас. Моите пръсти може и да се движат по вас, но музиката е ваша, драги мой.

— Тогава не харесвам мелодията. По-лесно е да направляваш острие на шпага, отколкото куршум на пистолет. Ако стрелям по него, вероятно ще го убия. А вие, сър? Моят секундант. Помислихте ли за вашето положение? Законът забранява дуелите. Сър Уилям Ковънтри

беше затворен в Тауър само защото предизвика на дуел Бъкингамския херцог. Да не говорим за вашата безопасност. Секундантите често се намесват и пострадват, въпреки че главните действащи лица не го желаят. Може да ви убият, сър. И тогава какво ще стане с госпожица Бартън?

— Пак ще повторя, че няма да се стигне дотам. За мен е ясно, че капитан Морне е подтикван от волята на други хора в Тауър. Вероятно старият му приятел от френските галери сержант Роан. Предизвикването на дуел не беше продиктувано от тях и мисля, че сега ще се покажат на бял свят, защото ще искат да изгладят разногласията с нас. Дуелът само ще привлече внимание към тях, а те искат да останат в сянка. Тайните не обичат скандали. Ако дуелът се състои, това би означавало двубой между Монетния двор и Артилерията.

Не знаех какво да очаквам. Съмнявах се дали доктор Нютон познава себе си. Въпреки научните му методи, ходът на действията, които бяхме предприели, ми се струваше ненаучен. По-късно същия ден той засили важността на въпроса и го нарече експеримент. Не вярвах, че това ще доведе до разкриването на истината, и според мен повече приличаше на сръгване на мечка с нагорещено желязо. Едно беше сигурно — никой от нас не очакваше онова, което се случи. Нютон се засрами, и с право, тъй като смятам, че никой не трябва да прави експерименти, без да има представа за възможните последици. Ако това беше наука, аз не исках да участвам в нея, защото къде беше здравият разум? Все едно имаш работа с девойка, която ти позволява да я опипаш, но не ѝ минава през ума, че може да се опиташ да отидеш по-далеч. Когато някой иска да открие нещо, прозорливостта винаги е по-добър водач от случайността, инак в резултат на търсенето може да намериш неща, каквито не си дирил.

Като например смъртта.

Същата вечер трупът на капитан Морне беше намерен обесен в Монетния двор. Казвам „Монетния двор“ умишлено, защото обстоятелствата около смъртта му отново предизвикаха ожесточен спор между моя господар и лорд Лукас. Морне беше обесен, след като явно бе завързал въже около зъберите на върха на кулата Широковърхата стрела, така че когато се беше хвърлил от бойницата,

краката му почти докосваха земята в градината на Главния инспектор на Монетния двор. Намерила го беше съпругата на един от инспекторите, госпожа Молиньо.

Господин Молиньо веднага извика Нютон и после се прибра вкъщи да утеши горката си жена, която беше много разстроена от откритието си. Господарят ми огледа тялото като художник, на когото бе предложено да нарисува сцената с Юда Искаротски. Лорд Лукас и неколцина други членове на Артилерията пристигнаха на върха на кулата, заявиха, че смъртта на капитана е въпрос за Артилерията и поискаха да го издърпат до вътрешната крепостна стена за въжето, увито около врата му. Нютон се ядоса, извади ножа за хранене с дръжка от слонова кост, който понякога носеше, и срязва въжето. Трупът падна в ревена на инспектора. Макар че се използваше в медицината, билката нямаше свойството да съживи клетия капитан.

Лукас видя, че го измамиха с правомощията му и на благородното му лице се изписа такава физиономия, сякаш щеше да получи апоплектичен удар. Той се разkreщя и заплаши Нютон с всевъзможни варианти на отмъщение, които щеше да му причини, когато види лордовете от Върховния съд. Нютон не му обърна внимание, сякаш не го чу. Той огледа внимателно въжето около врата на Морне.

— Жалко — въздъхна Нютон. — Горкият човек.

Не харесвах капитана, защото се беше опитал да ме наръга с кинжала си, но и аз го съжалих, защото законът забраняваше самоубийците да бъдат погребвани според общоприетата традиция, и прошепнах нещо на Нютон по този въпрос.

— Присъствал съм на много екзекуции, докато съм изпълнявал служебните си задължения, и знам какви са белезите върху врата на обесените — отвърна Нютон. — Вратът рядко се прекършва и смъртта най-често настъпва от задушаване. Достъпът на въздух до белите дробове е прекъснат, но по-важното е, че мозъкът се лишава от приток на кръв, ако може да се вярва на книгата на Уилям Харви^[10]. Когато човекът е убит, преди да бъде обесен, въжето няма време да се затегне, както става при обикновено обесване. Забелязал съм как геометрията винаги оставя следи по врата и може да се види дали човекът е обесен бавно с въжето или почти не е висял на него. Степента на затягане на въжето при обесване винаги е по-голяма, отколкото при удушаване и е

малко вероятно да обхване шията хоризонтално. Следите обикновено се забелязват около ларинкса отпред и се издигат нагоре до точката на увисване при възела с характерния му отворен ъгъл зад или под ухото, от другата страна, или на тила. Това означава, че при повечето случаи на обесване отпечатъкът от примката естествено е най-дълбок срещу точката на увисване. Забележете, че на врата на капитан Морне има леки отпечатыци от въжето на две места.

Погледнах врата на Морне, опитвайки се да не обръщам внимание на подпухналия език, който се подаваше от устата като трета устна, и на ужасяващо изцъклените очи, досущ сълзящ шанкър, и действително видях не една, а две следи от въже.

— Какво означава това? — колебливо попитах аз. — Въжето се е изплъзнало, когато се е хвърлил от кулата?

— Не. Бил е удушен, преди да го хвърлят от кулата. И тъй като човек рядко може да се удуши сам, трябва да направим извода, че е бил убит.

— Убит?

— Да — настоя Нютон. — Първата следа на удушаването се вижда дори на задната страна на врата, където кожата е дебела и тъканите са твърди, и може да е била нанесена само с насилие и, следователно, при отчаяна съпротива. Нещо повече, белегът е хоризонтален, сякаш някой е нападнал капитана в гръб. Сравнете го с втория отпечатък, който е отвесен и не показва почти никакво увреждане от съпротива. Това предполага, че е направен, когато човекът е бил мъртъв.

Разсъжденията му ме накараха да мисля, че Нютон знае как може да бъде обесен човек като същински палач, защото доводите му бяха неопровержими, и не можех да възразя. И както винаги, бях изумен от огромните му познания почти за всичко. Но може би нямаше нищо чудно в това, че човек, способен да обясни земното притегляне, е толкова добре осведомен. Той дори се оживи, докато говореше за обесването, и оттогава често съм мислил, че изпитва нездрав интерес към бесилото. Аз лично смятам, че обесването е много неприятна гледка и му го казах.

— Всички лекари, с които съм разговарял, ми казаха, че обесеният не чувства болка, защото притокът на кръв към мозъка прекъсва, и това мигновено изключва сетивата.

— Още не съм виждал ритнат от стълбата човек, който да понесе преживяването с усмивка на лицето.

— Какво? — възкликна Нютон, заряза огледа на врата на Морне и започна да разглежда ръцете му, сякаш като древен хиромант можеше да определи източника на съдбата на клетия човек. — Мислите, че трябва да оставяме на свобода престъпниците, които заслужават да бъдат обесени?

— Смятам, че има голяма разлика между умопобърканите, които показват интимните си части, и углавното престъпление.

— От вас би станал добър адвокат — присмя ми се Нютон, а после вдигна едната ръка на мъртвия капитан и ми каза да обърна внимание на пръстите. — Погледнете ноктите му. Изпочупени и окървавени са, сякаш се е борил с въжето. Самоубиецът би посрещнал смъртта много по-невъзмутимо. Може би убиецът на капитана има белези от престъплението си, драскотини по ръцете и лицето.

Нютон разтвори челюстите на мъртвеца, отмести настрана езика и претърси устата, но не намери нищо и започна да преравя джобовите му.

— Съжалявам, че не предвидих това обстоятелство — призна той. — Грешката е моя. Не предполагах, че ще убият свой съюзник. Единствената ми утеха ще бъде да докажа, че това е убийство, а не самоубийство. И тогава ще го спася от позорно погребение. Но ако не греша, снощи той се опита да ви убие. Защо го съжалявате?

— Съжалявам всеки, когото сполети подобна участ.

— Какво има тук? — Нютон извади писмо и го разгърна. — Написаното е на същия шифър като предишните послания — каза той, доволен от новото си откритие.

Нютон ми показва писмото, което изглеждаше така:

„vahtvjrqcyubxqtmtyqtowbbmhwdjpmgulmplyak-
lyualrekkmjbatapfiehyztrnweenlolkymnolco-
evkbbdmhffijamioceqsaayuwddogscaostanxm-
cadppbokwqdsknvkhlpj rzrgwaxcif dt j gxtboh-
b-j xkpeuqwf mchvwmvqhycrwmkrrw-
gaprxjjovzhhyvqpbzlnklplzaysagxsgckbvtxbhf-
ptmhlldqchyyczgwraebbbntvzmsrzbmsxnqtbax-

qciрkbacmtizrrmiqyiқdsjuojbsh“

— Отлично — добави той и прибра посланието в джоба си. — Материалите ни се увеличават. Отбелязахме напредък поне в това отношение.

— Дано да е така, защото бяха убити трима души.

— Четирима — поправи ме Нютон. — Стана ви навик да забравяте Джордж Мейси.

— Не съм го забравил и как бих могъл? Убийството му едва ли би могло да се заличи от паметта ми. Но вие ме посъветвахте да си го избия от главата. Въпреки особеностите си обаче, понякога си мисля, че смъртта му едва ли може да се свърже с останалите.

Нютон измърмори нещо и замислен за смъртта на клетия капитан, бавно тръгна към кабинета ни в Монетния двор, но не по Уотър Лейн, която беше много по-пряка, а по Минт Стрийт. Макар да не ми каза, знаех, че иска да избегне още една среща с лорд Лукас. Последвах го на известно разстояние, проявявайки уважение към мислите му.

Влязохме в кабинета и аз напълних две чаши с ябълково вино, което Нютон много обичаше. Той седна на любимото си кресло до камината, махна перуката си — знак, че иска мозъкът му да се чувства по-удобно в главата, хвана чорапа в двете си ръце и го усука като гарота^[11], сякаш се мъчеше да изцеди нещо полезно от съзнанието си.

Известно време мислех, че се упреква или е насочил вниманието си към ябълковото вино. Нютон не разглеждаше писмото, което беше намерил у капитана, но аз знаех, че един поглед ще бъде достатъчен, за да изкаже мнението си за написаното. След повече от час, докато галеше котарака на коленете си, той произнесе една-единствена дума.

— Забележително.

— Кое, сър?

— Убийството на капитан Морне, разбира се.

— Моите уважения, докторе, но аз смятам, че съвсем не е забележително в сравнение с другите, които бяха извършени преди това.

— Какво казахте за Джордж Мейси?

— Нищо, сър. Мълчах през последния един час.

— Какво споменахте в градината на инспектора?

— Трудно е да се повярва, че убийството на Мейси има връзка с трите последвали убийства, сър.

— Защо мислите така?

— Поради липсата на отличителни особености, сър.

— Съзирате ли такива особености в убийството на капитан Морне?

— Да, сър, кодираното писмо. Първо намерихме шифъра в Кенеди, а после в Мърсър.

— Друго освен това?

— Не мога да се сетя — след кратък размисъл признах аз.

— Ето кое е забележителното в последното убийство. Странната липса на особености. Няма мъртви гарвани, нито камъни в устата на жертвата. Няма паунови пера, нито флейта. Нищо, освен самият труп и кодираното писмо. Сякаш убиецът в Тауър е онемял.

— Да, наистина, сър. Но може би сега убиецът няма какво да ни каже. Ако не беше поредното послание, човек би помислил, че капитан Морне е бил убит от друг, а не от убиеца на Мърсър, Кенеди и Джордж Мейси.

Нютон отново се умълча и аз реших, че е най-добре да не говоря. В такива моменти прогонвах мисълта за извършените в Тауър убийства и насочвах вниманието си към любовта ми към госпожица Бартън. Бленувах, че отново съм с нея и с нетърпение очаквах да я видя, тъй като бях поканен на вечеря. Нютон сякаш прочете мислите ми, защото каза, че е време да тръгваме към Джърмин Стрийт. Сърцето ми пропусна един удар и ушите ми пламнаха, затова се зарадвах, че съм с перуката си и той не може да види цвета им и да се присмее на смущението ми.

Двамата мълчахме в каретата по пътя към Джърмин Стрийт. Това ме накара да мисля, че въпреки признатата му враждебност към монашеските ордени, Нютон би станал великолепен монах, като неговия герой Джордано Бруно. Бруно беше екзекутиран като еретик през 1600 година заради теориите си за безкрайността на вселената, множеството светове и като последовател на учението на Коперник. Нютон се възхищаваше на Бруно, който беше заподозрян в арианство и между двамата имаше много общи неща, макар че според мен едва ли биха се харесали. Геният не може да понася събрата си.

Освен това беше и лицемер. Знаех как се е преструвал, че е привърженик на Триединството в Кембридж, за да остане Лукаски професор по математика. Предстоеше ми да разбера колко неискрен може да бъде по отношение на религиозната си правоверност и пред племенницата си.

Тя се зарадва много, като ме видя, поруменя и трепетно смотолеви поздрав. Почувствах се изключително добре, сякаш вече бях изпил чашата горещо вино, което госпожица Бартън бързо приготви за нас. Беше сложила на главата си модно дантелено боне и кехлибарена огърлица на шията и бе облякла сребриста дантелена италианска рокля с деколте, разкриващо бродирания ѝ корсет. Беше много красива.

След вечерята госпожица Бартън пя, акомпанирайки си на клавесин. Звучите бяха божествени. Имаше хубав глас, не особено силен, но чист. Нютон обаче не се интересуваше от музика, какъвто и да беше произходът ѝ. Той стана, махна перуката от главата си, сложи си елегантна аленочервена шапка, избродирана от госпожица Бартън, и леко се поклони.

— Решил съм да разгадая шифъра — обясни Нютон. — Затова ще ви пожелаая лека нощ, господин Елис.

— Тогава и аз трябва да си тръгна.

— Отивате ли си? — попита госпожица Бартън.

— Моля ви, останете, господин Елис — настоя Нютон, — и правете компания на госпожица Бартън.

— Добре, сър.

Той отиде в библиотеката, а госпожица Бартън ми се усмихна мило. Няколко минути мълчахме, наслаждавайки се на уединението, тъй като за пръв път оставахме сами. Госпожа Роджърс се беше оттеглила отдавна. Лека-полека госпожица Бартън започна да говори — за войната в Нидерландия, за новата книга на господин Драйдън, превод на произведенията на Вергилий, и за пиесата на господин Съдърн, озаглавена „Последната молитва на девицата“. Беше я гледала и много ѝ бе харесала. Стори ми се, че е нервна и търси успокоение в разговора.

— Не съм гледал тази пиеса — признах аз. Можеше да добавя, че чичо ѝ ми намира твърде много работа, за да ходя на театър. — Но гледах предишната, „Извинението на съпругите“.

— Не съм я гледала, но съм я чела. Кажете ми, господин Елис, съгласен ли сте, че рогоносците сами са си виновни?

— Не съм женен и ми е трудно да говоря за тези неща. Но мисля, че жената може да бъде предизвикана да сложи рога на мъжа си заради неговите недостатъци.

— И моето мнение е същото. Смятам обаче, че не трябва да се слагат рога на мъжа само защото е женен. Това би било скандално за която и да е жена.

— Да, така е.

Разговаряхме в същия дух още малко. Трудно ми беше да прогоня яркия спомен за проститутката в къщата на госпожа Марш. Девойката се казваше Дебора и с госпожица Бартън си приличаха като две капки вода. Този факт от време на време ме караше да онемее, защото имах усещането, че всеки момент госпожица Бартън ще съблече роклята и копринения си бродиран корсет, ще се качи на масата и ще започне да заема неприлични пози за мое развлечение.

Приказките ѝ бяха твърде зрели и интелигентни за момиче на нейните години и някак противоречаха на младежката ѝ красота и очевидна непринуденост. Тя дори ме попита за убийствата в Тауър, за които Нютон ѝ беше разказал. Бързо ми стана ясно, че тя не е скромна и непорочна, за каквато той ми я бе представил. Говореше бързо и оживено и не след дълго останах с убеждението, че интелектът ѝ почти се равнява на неговия. Също като чичо си, и госпожица Бартън изгаряше от желание да експериментира с живота. И може би дори повече, както скоро щях да установя. Но докато градината на съзнанието ѝ беше оформена със същата симетрия и логика като на чичо ѝ, много от посятото там тепърва щеше да расте и да узрява.

— Господин Елис, бих искала да седнете до мен.

Придърпах стола си до нея.

— Може да хванете ръката ми, ако искате — добави тя и аз го сторих.

— Госпожице Бартън, вие сте най-прекрасното създание, което очите ми са виждали — рекох аз, окуражен от близостта ни, и целунах ръката ѝ.

— Скъпи Том, защо не ме целунете подобаващо?

— С удоволствие — отвърнах аз, наведох се към нея и целомъдрено я целунах по бузата.

— Целувате ме като чичо ми — укори ме тя. — Бихте ли ме целунали по устните?

— Ако позволите — отговорих аз и нежно целунах устните ѝ с форма на розова пъпка, а след това ѝ казах колко много я обичам.

Госпожица Бартън не отвърна на обяснението ми в любов, сякаш знаеше, че я обичам, и го прие като нещо, което заслужава. Тя се изказа за целувката с такъв юридически избор на думи, каквито би използвал адвокат в английски съд.

— Беше изключително поучителна и показателна. Кратка, но стимулираща. Може да го направите отново, ако желаете. Само че този път, моля ви, по-дълго.

Целунах я отново и тя въздъхна от удоволствие, облиза устните си, сякаш се наслаждаваше на вкуса, който бях оставил там, и се усмихна лъчезарно. Отвърнах на усмивката ѝ, защото имах чувството, че съм в Рая. В Англия не беше необичайно младите жени да поемат водачеството в сексуалните игри, често с мълчаливото съгласие и одобрение на родителите си. Един-два пъти се бях натискал с момиче в присъствието на майка ѝ и сестрите ѝ. Но не очаквах, че ангелско създание като госпожица Бартън ще бъде тъй дръзко и прямо.

— Може да докоснете гърдите ми, ако искате — предложи тя. — Нека да седна на коленете ви, за да ви бъде по-удобно.

Госпожица Бартън стана, развърза панделките на корсета си, разголи гърдите си, които бяха по-големи, отколкото предполагах, и седна на коленете ми. Не се нуждаех от втора покана, затова нежно стиснах гърдите ѝ и започнах да мачкам зърната. Това, изглежда, ѝ достави огромно удоволствие. След малко тя стана и опасявайки се, че съм отишъл твърде далеч, аз попитах какво я безпокои.

— Това — сладострастно се усмихна госпожица Бартън и посочи непогрешимото доказателство, че преживяването беше доставило удоволствие и на мен. Тя коленичи, докосна пениса ми през бричовите и ме попита дали може да го види. — Виждала съм братята си, но когато бяха деца, и не съм виждала интимните части на мъж, готов за любов, така да се каже. Знам малко, от една книга, „Позите на Аретино“, която по-скоро повдига въпроси, отколкото дава отговори. Много бих искала да погледам Приап^[12].

— Ами, ако доктор Нютон влезе?

Госпожица Бартън поклати глава и нежно стисна пениса ми.

— Тази вечер няма да го видим повече, защото е започнал да разсъждава върху шифъра. Често размишлява над подобни въпроси по цяла нощ. Ако господин Бернули и господин Лайбниц му изпратят математическа задача, чичо ми се занимава с нея до зазоряване. В такива моменти го моля да си легне и му предлагам ябълково вино, но той не ми обръща внимание, сякаш не съм там.

— Госпожа Роджърс може да ни обезпокои — възразих аз.

— Тя си легна. Учили сте право, нали, господин Елис?

— Да.

— Тогава знаете какво е *quid pro quo*^[13].

— Знам, госпожице Бартън.

— А ще кажете за *quim*^[14] *pro quo*?

Ухилих се и поклатих глава, изненадан, че тя знае такава дума. Но учудването ми се превърна в изумление и после в екстаз, когато госпожица Бартън вдигна полите си и ме накара да погледя стомаха, бедрата и интимните ѝ части. Долепих устни до тях и ги облизах от край до край. Това изтръгна от гърлото ѝ силни стенания и помислих, че ще събуди къщата. Но всеки път когато се опитвах да отместя главата си, тя ме хващаше за косата и задържаше устата ми там, докато изпита оргазъм.

Разкопчах бричовите си, за да ѝ покажа пениса си и изтърпях стоически, докато госпожица Бартън го разглеждаше така, сякаш бях скулптура. Тя изрази учудването си, че е възможно такова нещо като човешкото любене.

— Само като си помисля, че толкова голяма част от мъжа може да влезе в женската вагина — едва поемайки си дъх, каза госпожица Бартън и стисна члена ми в шепата си.

— Изумително е и как жената ражда деца — отбелязах аз.

— И в същото време колко е уязвим. Колко нежна и лесноранима изглежда главата му. И в същото време колко е страшен. Все едно има свой живот.

— Казвате повече, отколкото знаете, госпожице Бартън.

— Семето излиза от малкия процеп, нали?

— Да, и ще го направи, ако не внимавате.

— Но аз искам да видя спермата — настоя тя. — Искам да разбера всичко.

— Спермата изхвърча неконтролируемо и не мога да кажа къде ще попадне. Върху роклята ви... — немошно добавих аз.

— Вероятно ако го поема в устата си — рече госпожица Бартън и преди да ѝ забраня, налага целия ми член.

След това вече не бях в състояние да се съпротивлявам на анатомичния и преглед и се изпразних в устата ѝ. За мой ужас, тя глътна семенната течност.

— Катерина — казах аз, дръпнах пениса си от хладните ѝ ръце и закопчах бричовите си. — Не е безопасно, че глътнахте онова нещо.

— Уверявам ви, че е напълно безопасно, скъпи Том. Няма опасност да се сдобия с дете. Женската утроба може и да е част от корема, но не е свързана със стомаха. — Тя се засмя и после избърса устните си с кърпа.

Пийнах глътка ябълково вино, опитвайки да се успокоя.

— Беше много поучително — отбеляза госпожица Бартън. — И изключително приятно. Много съм ви благодарна. Сега, след като видях и вкусих пенис в цялото му великолепие, много неща ми се изясниха.

— Радвам се, Катерина — рекох аз и я целунах по челото. — Но за мен единственото ясно нещо е, че ви обожавам.

Дълго седяхме пред камината. Държахме се за ръцете и почти не разговаряхме. От време на време я целувах и тя отвърщаше на целувките ми. И като мислех, че сме интимни във всяко отношение, аз направих ужасна грешка.

Грешка, която вероятно ми струва щастието в живота.

Подновихме разговора, струва ми се доста делово, защото госпожица Бартън насочи темата към пиесите на господин Отуей и точно към „Съдбата на моряка“ и продължението ѝ, „Атеиста“, което тъй като и двамата бяхме привърженици на вигите, не ни беше харесало много. Ако бях задържал нещата дотам, може би всичко щеше да бъде наред между нас и дори можеше да се оженим след време. Но аз изказах някаква забележка в смисъл, че не знам как е възможно човек да остане християнин, след като се запознае внимателно и отблизо с мнението на чичо ѝ. Госпожица Бартън остана с убеждението, че съм му нанесъл огромно оскърбление, мигновено дръпна ръката си и пребледня.

— Какво искате да кажете? — студено попита тя.

— Онова, което ви е добре известно, госпожице Бартън. Доктор Нютон мисли, че християнската традиция е подправена и лъжлива, фалшифицирана от зли хора, които преследвайки целите си, умишлено са изопачили наследството на Исус Христос.

— Престанете! — извика тя, скочи и нетърпеливо тропна с крак. — Престанете. Престанете.

Изправих се бавно и я погледнах в очите. Осъзнах истината, но вече е късно. Въпреки еретичните възгледи на чичо й, за които разбрах, че тя не знае нищо, умните думи, любознателният ум и очевидното й желание към мен, госпожица Бартън беше запазила простодушната християнска вяра на съпруга на селски свещеник.

— Как можете да кажете такова лошо нещо за моя чичо? — Очите й неочаквано се напълниха със сълзи.

Не утежих оскърблението, потвърждавайки, че съм казал истината, защото тя само щеше да се обиди още повече. Предпочетох да й обясня, че е възможно неортодоксалните възгледи, които бях приписал на доктор Нютон, да са само и изцяло мои.

— Възможно ли е да вярвате в такива отвратителни и греховни неща, каквито ви чух да произнасяте тази вечер?

Какво е лъжата? Нищо. Само думи. Можех ли да проявя лицемерие и да спася връзката между нас? Може би. Любовта иска да я мамят като съпруг рогоносец. Можеше спокойно да отговоря, че съм истински християнин или че отново ме тресе и госпожица Бартън може би щеше да ми повярва. Можеше дори да се престоря, че получавам сърдечен удар и да се строполя на пода. Но аз избегнах всичките й въпроси и съм убеден, че това беше отговорът, който тя искаше.

— Ако съм ви обидил, госпожице Бартън, най-искрено съжалявам и смирено ви моля да ми простите.

— Обидихте себе си, господин Елис — надменно заяви тя. — Не само в моите очи, но и в очите на Онзи, който ви е създал, и пред когото един ден ще застанете да ви съди и да ви потърси отговорност за богохулството. — Госпожица Бартън поклати глава, въздъхна и добави. — Обичах ви, господин Елис. Бих направила всичко за вас. Станахте свидетел на това тази вечер. Непрекъснато мислех за вас през изминалите няколко месеца. Можех да ви обичам много. Вероятно след време щяхме да се оженим. Как инак щях да позволя

интимностите между нас? Но не мога да обичам човек, който не обича Исус Христос.

Думите ѝ бяха болезнени и трудно поносими. Стана ми ясно, че тя възнамерява да сложи край на връзката ни. Единствената ми надежда за помирение беше Нютон, който не проявяваше разбиране към обичта повече от Оливър Кромвел. Въпреки всичко обаче опитах да оправдая правотата си като осъден, но все още без произнесена присъда, когато питат дали има последни думи.

— Религията е пълна с мошеници, които се преструват на набожни. Уверявам ви, че атеизмът ми е искрен и трудно постигнат. Бих желал да не беше така и да вярвах на приказките и легендите, наместо че във всемирното устройството няма разум. Но не мога. До запознанството си с чичо ви смятах, че да отхвърлиш Бог, означава да отречеш загадките на света. Сега обаче разбирам, че е възможно загадките на света да бъдат обяснени от човек като него. Не мога да мисля друго, освен че църквата е безсъдържателна и Библията е необоснована като Корана.

Госпожица Бартън енергично поклати глава.

— Тогава откъде идва еднообразието във външността на всички птици, зверове и хора, ако не от замисъла и изобретателността на божествен създател? Защо очите на всички същества са еднакви? Сляпата случайност знае ли, че има светлина и как светлината се пречупва? Тя ли е създала очите на всички същества по този прелюбопитен начин, за да се възползва от това?

— Случайността в еднообразието в сътворението е само привидна — възразих аз. — Така както по-рано са изглеждали земното притегляне и дъгата. Сега е обяснено, че не са по-случайни от призмите и телескопа. Един ден всички въпроси ще получат отговор, но не от Бог. Ръката на чичо ви сочи пътя напред.

— Не говорете така. Той не вярва в това. За него атеизмът е безсмислен и ненавистен на човечеството. Чичо ми знае, че там горе има Висше същество, сътворило всички неща. Всичко е в Неговата власт, и от Него трябва да се страхуваме. Страхувайте се от Бога, господин Елис, така както някога ме обичахте.

Беше мой ред да поклатя глава.

— Човешкото благородство не е родено от страх, а от разум. Ако трябва да се страхувам от Бог, тогава той е ниско и вероломно

същество. И ако чичо ви не разбира това, то е само защото не иска да го проумее, тъй като всичко останало му е пределно ясно. Но да не говорим високопарни думи, госпожице Бартън. Виждам, че сте много ядосана от обидата, която ви нанесох, и няма да ви кажа нищо повече, за да не ви разсърдя допълнително.

Поклоних се сковано, добавих, че вечно ще я обичам, сбогувах се и тръгнах към Тауър. Миризмата на интимните части на госпожица Бартън бе останала по пръстите ми и потвърждаваше, че я бях притежавал, само за да бъда отхвърлен по-късно. Приличах на човек, на когото са показали портите на Рая, но са му забранили да влезе. Изгубих желание да живея като Юда, ако изобщо е съществувал такъв човек. Можеше дори да се обеса като капитан Морне, ако не беше страхът ми, че след това няма да бъда нищо.

Не е за чудене, че първите християни са отивали на мъченичество с химни на уста, когато мястото им в Рая е изглеждало осигурено. Но в какво друго можеше да търсят упование атеистите, освен в забвението? Без госпожица Бартън за мен нямаше Рай дори на земята.

В два часа стигнах до Тауър Хил. Едва ли бих се чувствал по-зле, ако ми кажеха, че сутринта ще се срещна с палача и брадвата му. Един от хищниците в Лъвската кула изстена жаловито. Звукът напомняше на собствения ми безнадежден дух, затова си представих как крача напред-назад в клетката на отказа си да повярвам в случилото се. Минах през портите на кулата Байуърд и немощно поздравих пазача господин Грейн. Самосъжалявах се като всеки, посещавал това окаяно, нещастно място. И когато най-после влязох в дома си, веднага си легнах, но не можах да заспя до сутринта.

Станах в шест, без да съм си починал, и обиколих назъбените бойници, за да проясня съзнанието си на силния вятър, който духаше по Темза от Дептфорд. Оживлението рано сутринта в Лондон ярко контрастираше на неестественото ми спокойствие. Шлеповете разтоварваха дърва и въглища на пристана на Тауър. Тримачтови кораби вдигаха платна, за да потеглят към Чатам и по-нататък. В западната страна, в обхвата на осемнадесетте оръдия, насочени към града, момичета с широкополи сламени шапки слагаха големи кошници, пълни с плодове, хляб и зеленчуци върху разрушените стени на старата крепостна стена, за да ги продават на минаващите оттам

хора. Знамето на Свети Георги зад мен се развяваше и плющеше силно на безмилостния бриз като платно на кораб. В седем часа оръдието на Месинговия хълм изстреля салюта си към новия ден. Редици войници сковано маршируваха в кръг във вътрешния двор, досущ играчки на панаир. И през цялото време имах чувството, че светът ме отминава като пращинка в слънчев лъч. В осем, с изпълнено с безпокойство сърце, отидох в кабинета на Монетния двор и се залових да пиша свидетелските показания за другите случаи, с които също трябваше да се занимаваме. Доктор Нютон пристигна и мигновено започна да разказва за работата си над шифъра. Изглежда, не си беше лягал. През цялото време се тревожех, че няма да бъда уведомен какви са шансовете ми с госпожица Бартън и дали утрото я е заварило все още обидена.

— Открих решение — заяви Нютон, имайки предвид шифъра. — Донякъде обаче.

---

[1] Книга на пророк Даниила, 5:5. — Б.ред. ↑

[2] Минерва (лат.) е отъждествявана с древногръцката Атина — богинята на мъдростта, чийто символ е совата. — Б.ред. ↑

[3] Математик, подстрекател на споровете между Нютон и Лайбниц. — Б.пр. ↑

[4] Математически метод, който съвпада почти изцяло с откритите по същото време от Лайбниц методи за диференциране и интегриране в анализа на безкрайно малките числа. — Б.ред. ↑

[5] Мишел дьо Монтен (1533–1592) — френски философ и писател. Отстоява научния метод на познание. Настроен скептично към средновековната схоластика и църковните авторитети. — Б.пр. ↑

[6] Важен експеримент (лат.). — Б.пр. ↑

[7] От *vogue* (мода) и *avant* (напред) (фр.). — Б.пр. ↑

[8] Достатъчно (лат.). — Б.ред. ↑

[9] Някога, вчера, днес, утре, не знам кога (лат.). — Б.ред. ↑

[10] Уилям Харви (1578 — 1657) — английски анатом и хирург, основоположник на съвременната физиология и ембриология. Прави първото научно описание на кръвообращението. — Б.пр. ↑

[11] Способ за удушаване с мятане на въже. — Б.ред. ↑

[12] Бог от древногръцката и римската митология, олицетворяващ мъжката полова потентност и физическата любов;

фалос. — Б.пр. ↑

[13] Услуга за услуга (лат.). — Б.пр. ↑

[14] Вагина (англ. вулг. жаргон). — Б.пр. ↑

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

„И почувствах и страх, и радост, защото видях нова светлина, по-голяма от дневната светлина.“

Откровение на
Петър

Илюстрация — Барент Коендерс ван Хелпен, „Escalier des Sages“, 1689

Бях твърде разстроен от случилото се между мен и госпожица Бартън, за да проявя интерес към разгадаването на шифъра, но се престорих на заинтригуван. Нютон говореше оживено, затова единственото, което разбрах, беше, че госпожица Бартън не е казала на

чичо си за препирнята ни. И тъй като тя не я беше споменала, аз бързо реших да направя същото, макар да ми бе причинила неизмерима тъга.

— Хипотезата ми за шифъра е съпроводена с множество трудности — обясни Нютон, седна до отрупаната с книжа маса и сложи на коленете си котарака Мелхиор. — Така както незрящият няма представа от цветовете, и аз недоумявам механизма на шифъра. Признавам, че ключът все още ми убягва. Но мисля, че разбирам как шифърът е свързан с извършените убийства. Струва ми се абсурдно, че не съм го проумял по-рано, и се питам какво ли е причинила на ума ми работата ми в Монетния двор. Смятам, че никой, който притежава способността да разсъждава по философски въпроси, не трябва да прави подобна грешка. Тъй като вие, драги мой, държите на простотата във всичко, ще ви го обясня, колкото е възможно по-накратко. В трима от убитите имаше кодирани послания. Работих върху тях с такова усърдие, с каквото бихте ме помислили за Херакъл. Въпреки усилията ми обаче, тъй като всичките ми оръжия са от божествен произход, останах само с математически противоречия. А противоречието говори за неправилност в написаното. С други думи, в логиката на шифъра има грешки и подозирам, че понякога е бил използван от невеж човек, който не знае как се работи с него. Вие, мой млади приятелю, ме накарахте да мисля така. Вие споменахте, че убийствата може да се извършени от различни хора. И аз смятах така до снощи. Убийството на Джордж Мейси беше ясно, защото нямаше други отличителни особености, освен бруталността, с която беше извършено. Нямаше шифър, нито следи от окултно значение. След това нещата започнаха да стават интересни. Убийствата на господин Кенеди и господин Мърсър показаха алхимични знаци и шифри. Дълго време мислех, че и в трупа на Мейси може да е имало подобни особености, които въздействието на климатичните условия и гниенето са ни попречили да забележим. С убийството на капитан Морне обаче картината отново се промени. Този път намерихме шифър, но нищо в него не показва, че е свързан с алхимията. Странното е, че между второто и третото убийство има очевидни общи неща, но второто и четвъртото демонстрират математическа съгласуваност. Третото убийство, на Даниъл Мърсър, ни предостави най-краткото послание — написаното с тебешир на стената на стълбището Сали Порт. Шифърът беше използван без видима логика и това ме накара да предположа, че

извършителят на третото убийство не може да е авторът на четвъртото. И шифърът, написан на стената до трупа на господин Мърсър, е грешен. Или използван неграмотно, както вече казах.

— А шифърът, който ни даде господин Туисълтън? И той ли е използван неграмотно?

— Не, не. Този шифър показва същата логика като другите писма. Само посланието с тебешир на стълбището е грешно. Ето защо го изключих. — Нютон уморено поклати глава. — И така изгубих много време. Ако не го бях сторил, досега можеше да съм разкрил случая.

Той удари с юмрук по масата и Мелхиор уплашено скочи от коленете му.

— Де да имах още един образец на шифъра! — рече Нютон и отново удари по масата, като ме стресна и изтръгна от мълчанието. — Сигурен съм, че мога да го разгада.

Направи му чест, защото не ме обвини, че съм преписал грешно шифъра на стената до трупа на Мърсър. Бях му благодарен, но малко се изненадах от намека му.

— Нима искате да бъде извършено пето убийство? — недоверчиво попитах аз и поклатих глава. — Не са ли достатъчно четири? Или възнамерявате да провокирате още едно?

Той не отговори. Отбягваше да ме погледне в очите, като погрешно мислеше, че в тях ще прочете неодобрение.

— Приемате престъпленията твърде лековато, докторе — упрекнах го аз, — сякаш са математически упражнения, каквито ви изпращат господин Бернули и господин Лайбниц.

— Брахистохронът? — Нютон се намръщи.

Така се казваше задачата за кривата, по която тялото под действието само на силата на тежестта преминава от една точка в друга, изпратена му от Лайбниц и Бернули.

— Уверявам ви, Елис, че това не беше упражнение, както го нарекохте. Никой в Европа освен мен не можа да я реши.

— Говоря за убийствата, докторе. Струва ми се, че се отнасяте към тях като към интелектуално развлечение за разсейване.

— Нужен е значителен интелект, за да ме забавляват — настоя той, като леко се изчерви.

— Но въпреки това отклонявате вниманието си.

— Защо мислите така?

— Има ли по-занимателно нещо за един математик от шифъра? Какво може да е по-интригуващо за познавач на философията от алхимичните знаци, придружаващи убийствата на господин Кенеди и господин Мърсър?

— Вярно е — призна Нютон. — Ако имах повече данни, щях да реша проблема за една нощ, както сторих с брахистохрона.

— Вероятно това е въпросът. Може би не трябва да разгадавате шифъра. Или написаното не означава нищо, или Господ не желае да го разтълкувате. — Използвах Божието име не само за да проверя дали все още звучи убедително от устата ми, но и да предизвикам Нютон. Ставах все по-раздразнителен в резултат на комбинацията между разбито сърце и безсъние.

Нютон неочаквано скочи, сякаш изпита въздействието на клизма.

— Господ не желае да го разгада — развълнувано промълви той. — Или някой друг, който си играе на Господ, и е авторът на този план. — Нютон махна перуката си и започна да обикаля из кабинета, като мърмореше под носа си. — Гърнето ще заври, господин Елис.

— Кое гърне, сър?

Той почука с показалец слепоочието си.

— Това гърне, разбира се. Какъв съм глупак. Твърде съм самонадеян. Така ми се пада. Трябваше да обърна повече внимание на Бръснача на Окам.

— Не трябва да предполагаме, че съществуват повече неща, отколкото е абсолютно необходимо. Най-доброто обяснение за някое събитие е най-простото, с най-малко догадки или хипотези — изтълкувах думите му аз.

— Точно така. Това е принципът на Уилям Окам, нашият гениален сънародник бунтар, който яростно е писал срещу папата и метафизиката. Той е бил велик свободомислещ човек, Елис. Спомогнал е за разграничаването на областите на знанието и на вярата и е положил основите на съвременния научен метод. Ще разрежем нашия случай точно на две половини с неговата остра като бръснач максима. Дайте ми ябълково вино. Главата ми изведнъж изпита потребност от ябълки.

Налях му ябълково вино и той го изпи жадно, сякаш наистина искаше да стимулира мозъка си, а след това отново седна, взе паче

перо и хартия и написа онова, което нарече скелета на случая. Накрая посипа главата си с още метафорична пепел и заяви, че се разкайва за предишната си липса на прозрение. Аз обаче продължавах да недоумявам.

— Днес за втори път се улавям в грешка — съобщи той. — И се радвам, че вие сте единственият свидетел на това, а не проклетият германец или онова ужасно джудже Хук. Те биха изпитали огромно удоволствие, ако ме видят тъй лесно подведен.

— Подведен? Защо?

— Вие го казахте. Отклониха вниманието ми. Върнете мислите си няколко месеца назад, Елис. Какъв случай разследвахме, когато беше убит господин Кенеди?

— Фалшивите гвинеи от мед и цинк и стрито на прах злато, направени по новия метод. Извършителите останаха неразкрити.

— Точно така. Разсеях се. Някой е искал да отклони вниманието ми в погрешна посока. Мисля, че ме е познавал добре. Алхимичните улики бяха предназначени за мен. А сега смятам, че другите послания, шифрите, са били за друг.

— Тогава защо първи намерихме шифъра, когато господин Кенеди беше убит? И алхимичните улики?

— Защото убиецът на Кенеди не е разбрал шифъра — обясни Нютон. — Има много противоречия между първото кодирано послание и второто, но основните елементи са еднакви.

— Намеквате, че убиецът на капитан Морне не е премахнал другите трима?

— Той не е убил Кенеди и Мърсър, защото само тези две убийства имат особени окултни нюанси, предназначени да ме заинтригуват. Убиецът на капитан Морне просто го е искал мъртъв.

— Но защо?

— Ще трябва да разгадаем шифъра, за да разберем това.

— Смятате, че убиецът на Кенеди и Мърсър е искал да отклони вниманието ви от златните гвинеи?

— Кенеди е бил убит, защото имаше задачата да следи Мърсър. А Мърсър е бил убит, защото беше следен. Те са можели да издадат имената на съучастниците си, фалшификатори на монети.

— Колко объркващо.

— Напротив. Моята хипотеза съвпада с това явление и признавам, че започнах да виждам светлина в тунела. Да, така е, защото много от нещата, видяни от нас, лесно произтичат от онова, което инак изглежда необяснимо.

— Щом не мислите, че убиецът на капитан Морне е отговорен за смъртта на Кенеди и Мърсър, тогава кой според вас е убил Джордж Мейси?

— Би ми се понарявало да е същият, но няма доказателства. Следователно не мога да съставя хипотеза. Истината е, че пренебрегнах онова, което знам за Джордж Мейси.

Нютон стана от креслото и се приближи до лавицата с архивите на Монетния двор, където имаше и няколко истории по нумизматика, счетоводни книги, юридически доклади, доклади от Камарата на общините и малката библиотека на Джордж Мейси — буквар по латински и учебници по математика, френски и стенография.

— Сега не е възможно да научим много за него — отбелязах аз.

— Освен че книгите му показват похвално желание за самоусъвършенстване. Най-добре е човек да се образова сам. Образованието, което получаваш в личния си кабинет, е с най-превъзходно качество. Дори аз сам изучих математиката. Но се питам защо господин Мейси е искал да учи френски. Моят френски съвсем не е съвършен, защото не обичам французите.

— Откакто воюваме с тях, не мога да ви обвиня за това, докторе.

Без да обръща внимание на Мелхиор, който увиваше опашката си около краката му като шал на проститутка, Нютон взе френската граматика на господин Мейси, издуха от корицата праха — винаги в изобилие в кабинета на Монетния двор поради постоянните вибрации на пресите и оръдието — и прелисти страниците. За моя изненада, тъй като знаех, че вече я е преглеждал, той намери вътре лист.

— Квитанция от книжарница — каза Нютон. — Самуел Лаундсв „Савой“.

„Савой“ беше голяма градска постройка в южната част на Странд. Дворът се простираше до реката. По-голямата част беше превърната в болница за болели и ранени моряци и войници и районът гъмжеше от мъже, наскоро завърнали се от войната във

Фландрия. Някои бяха ужасяващо осакатени от картеч или избухнал заряд. Имаше и неколцина нещастници, останали без крайници или част от лицето.

Остатъкът от къщата беше дадена под наем на френска църква, „Кингс Принтинг Прес“, два затвора, няколко частни жилища и магазини. Там се помещаваше и книжарницата на Самуел Лаундс.

Той беше слаб човек с хлапашко лице и сервилни обноски. Веднага щом Нютон и аз влязохме вътре, господин Лаундс махна престилката си, сложи си перука и редингот и кършейки ръце, раболепно зачака доктора да заговори.

— Трябва ми книжар, а не таен съветник — измърмори Нютон.

— Доктор Нютон — възкликна господин Лаундс. — Каква огромна чест е, че посещавате магазина ми. Търсите ли нещо определено, сър?

— Търся информация за един ваш клиент от миналата година, господин Джордж Мейси, който работеше като мен в Монетния двор на Негово величество в Тауър.

— Да, спомням си господин Мейси. Като се замисля, наистина не съм го виждал почти от година. Как е той?

— Почина — безцеремонно отвърна Нютон.

— Съжалявам.

— Около смъртта на господин Мейси има някои обстоятелства, които говорят за жестоко убийство — обясни Нютон. — И тъй като това засяга работата на Монетния двор, смятаме за задължително да разговаряме с всички, които могат да хвърлят светлина върху навиците му. Наскоро разбрахме, че той е бил ваш клиент, господин Лаундс. Ето защо, ще ви бъда благодарен, ако ми помогнете и ми кажете дали сте виждали други хора с него, имена, които господин Мейси може да е споменал пред вас, или дори книги, които си е купил.

Книжарят много се смути от новината за убийството на Мейси, но бързо се консултира със счетоводната си книга, съдържаща записки на сметките на клиентите му.

— Той беше приятен човек — каза господин Лаундс, прелиствайки дебелите страници. — Не беше образован като вас, докторе, но съвестен и ръководен от християнско чувство за дълг.

— Да, похвално — измънка Нютон.

Книжарят намери страницата, която търсеше.

— Ето, сър. Купил е няколко книги от дидактично естество, както виждате. И една, която много ме изненада, защото беше съвсем различна от другите. И скъпа. Много скъпа за средствата, с които той разполагаше.

Нютон проследи показалеца му върху счетоводната книга, видя записаните думи и сетне прочете на глас заглавието и автора.

— „Полиграфия“ на Тритемий. Знам, че латинският ви е добър, господин Елис. Но как сте с гръцкия?

— Полиграфия? Мисля, че означава „много писане“ — отвърнах аз. Гръцкият ми изобщо не беше добър.

— Точно така — съгласи се господин Лаундс, — макар че книгата е написана на латински.

— Но Мейси не знаеше латински — възрази Нютон. — Елементарният характер на латинския буквар, който е купил от господин Лаундс, доказва това. — Той млъкна и потупа с кокалестия си пръст по страницата на счетоводната книга. — Господин Мейси обясни ли защо иска книгата?

— Спомням си, че възнамеряваше да я подари на някого, но не мога да кажа на кого.

— Можете ли да ми намерите екземпляр на книгата, господин Лаундс?

— Едва след няколко седмици. Трябваше да изпратя поръчка до Германия за екземпляра на господин Мейси. Може да потърсите около „Сейнт Пол“. Латинското кафене наблизо често провежда търгове на редки и скъпи книги като тази, която търсите.

Нютон изсумтя невъодушевено от тази трудна и бавна перспектива.

— Мисля обаче, че знам къде може да видите екземпляр, защото съм поръчвал книгата.

Господин Лаундс прелисти страниците на счетоводната си книга, докато намери, каквото търсеше.

— Ето, докторе. Другият клиент е бил доктор Уолис. Поръчах същата книга. За него.

— Доктор Джон Уолис? — повтори Нютон. — Савилиянският^[1] професор по геометрия в Оксфордския университет?

— Да, сър. Мисля, че го казах и на господин Мейси. Той беше много заинтригуван от новината.

— Аз също — призна Нютон.

Рано сутринта се качихме на дилижанса за Оксфорд. Пътуването беше мъчително. На пътя имаше опасни локви, останали от скорошния проливен дъжд. Дилижансът се повреди, но наваксахме за изгубеното време и пристигнахме до целта си тринадесет часа след като напуснахме Лондон.

Нютон имаше много приятели в Оксфорд. Най-големият от тях беше Дейвид Грегъри, млад шотландец, втори Савилиянский професор, завеждащ катедрата по астрономия. След съвсем кратко предизвестие той ни заведе на вечеря в колежа „Мертън“, хубаво място, където бях учил и аз. Почувствах се особено, че отново бях там.

Мисля, че Грегъри беше тридесет и осем годишен, когато се запознах с него. Той беше типичен шотландец, дребен и блед и обичаше да пие и да пуши лула. Стаите му воняха на тютюн като повечето опушени лондонски кафенета. Тялото му сякаш не можеше да поддържа живота с друго дихание, освен с пушенето на сорта „Вирджиния“ със сладникав аромат. Младият Грегъри дължеше на влиянието на Нютон сегашното си високо положение в Оксфорд. По време на вечерята двамата започнаха да разговарят за доктор Уолис.

— Не познавате ли доктор Уолис? — попита Грегъри. — Той беше в Кембридж.

— Срецали сме се и често си кореспондирахме. Доктор Уолис много настояваше да публикувам нещо в неговата „Орега Mathematical“. Несъмнено в момента чете писмото, което му написах вчера, и смята пристигането ми в Оксфорд за знак, че съм променил решението си.

— Защо искате да го видите?

— Работата в Монетния двор ме води в Оксфорд. Надявах се, че Уолис ще ми помогне в разследването. Не мога да кажа повече, защото въпросът е деликатен и таен.

— Разбира се — отвърна Грегъри, изпускайки кълба дим като холандски моряк. — Мисля обаче, че тайнствеността не е чужда и на доктор Уолис. Чувал съм, че върши поверителна работа за милорд Съндърланд. Предполагам, че е нещо, свързано с войната, но се питам как осемдесетгодишен старец може да помогне за поражението на

французите. Може би им дава математически задачи и ги принуждава да се предадат от отегчение.

— Все още ли обича математиката? — възкликна Нютон.

— Да, сър. Той е изключително способен учен, защото съм го виждал да извлича корени на седма степен без паче перо и хартия.

— И аз съм виждал кон да тропва с копитото си по земята седем пъти, но не мисля, че беше математик.

— Уолис не може да се сравни с вас. Вие развихте математиката изумително.

— Само се докоснах до повърхността на необятния океан от знания. Удивителни тайни ще останат неразкрити. Предизвикателството на нашето време е да демонстрираме устройството на света. И стига да продължаваме да разграничаваме истинския разум в природата от Божите дела, не виждам защо да не вярваме, че Бог не изпълва с живот природата, така че светът неизбежно да произлиза от нея.

Нютон ме погледна в очите и когато отново заговори, останах с убеждението, че в края на краищата госпожица Бартън го е уведомила за разговора ни.

След закуската на другия ден получихме покана от Уолис да го посетим в единадесет и в уречения час отидохме в колежа „Ексетър“ да се срещнем с него. Не харесвах „Ексетър“ колкото „Мертън“, „Магдалина“ и „Крайстчърч“, тъй като сградата беше загрозена от големи противни комини, да не говорим за строителните работи върху фасадата, затова се запитах как Уолис може да преподава там. Скоро обаче получих обяснение. Влязохме в стаята на професора и го видяхме. Бързо стана ясно, че доктор Уолис недочува, но това не беше чудно, като се имаше предвид възрастта му. Той беше среден на ръст, с малка глава и леко несигурна походка и се подпираше на бастун и на четиринадесетгодишно момче, което ни представи като внука си Уилям.

— Един ден ще можеш да кажеш, че познаваш великия Исак Нютон, Уилям — каза любящият дядо. — Възгледите му за математиката се приемат с огромно одобрение.

Нютон се поклони.

— Доктор Уолис, не бях в състояние да намеря нищо общо в квадратурите, докато не разбрах вашия труд върху безкрайно малките

величини.

Уолис прие комплимента, като кимна, и после каза на момчето да тича да си играе, покани ни да седнем и заяви, че посещението на Нютон е голяма чест за стар учен като него.

— Моля, кажете ми, сър, това означава ли, че сте променили решението си да не публикувате вашата „Оптика“ в книгата ми? Затова ли сте дошли?

— Не, сър — категорично заяви Нютон. — Не съм променил решението си. Дошъл съм по работа на Монетния двор на Негово величество.

— Все още не е късно. Господин Фламстийд продължава да ми изпраща описания на наблюденията си, които ще бъдат включени в моята книга. Няма ли да размислите, доктор Нютон?

— Не, сър. Опасявам се, че ще стана обект на спорове и противоречия от страна на проклетите невежи.

— Но може някой друг да заимства части от възгледите ви и да ги публикува като свои. Тогава те ще бъдат негови, а не ваши, макар че вероятно никога няма да постигне и една десета от знанията, които сте усвоили. Изминаха тридесет години, откакто овладяхте представите за флуksiите...

— Мисля, че ми написахте писмо по този въпрос — прекъсна го Нютон.

Уолис шумно изсумтя.

— Смятам, че скромността е добродетел — каза той. — Искан само да подчертая, че прекалената свенливост е недостатък. Как ще разберат за откритията ви идните поколения, ако не ги публикувате, сър?

— Ще ги публикувам, когато реша.

Уолис безуспешно се опита да прикрие раздразнението си.

— Казахте, че сте дошли по работа на Монетния двор? — попита той, сменяйки темата на разговора. — Господин Хук ми каза, че сте Главен майстор на Монетния двор.

— Засега съм само Пазител. Главният майстор е господин Нийл.

— Човекът с лотарията?

Нютон се подсмихна и кимна.

— Предизвикателна ли е работата?

— Изкарвам си прехраната, това е всичко.

— Питам се защо не си изкарвате прехраната в някоя църква. Аз работя за „Сейнт Гейбриъл“ в Лондон.

— Не изпитвам влечение към църквата, а да изследвам нещата.

— Тогава съм на разположение на Монетния двор, макар че ако говорим за пари, мога да ви кажа, че в Оксфорд ги няма. — Уолис посочи обстановката около себе си. — И не мога да фалшифицирам нищо, освен тази показност на светско удобство. Единственият сребърен предмет тук е плочката на колежа и всички трезвомислещи хора в университета се страхуват от упадък. Голямата парична реформа се извършва лошо, сър.

— Не е по моя вина — възрази Нютон. — Но аз съм дошъл заради една книга, сър, а не заради недостига на пълноценни монети в Оксфорд.

— Имам много книги, докторе. Понякога ми се иска да имам по-малко книги и повече пари.

— Търся „Полиграфия“ от Тритемий. Бих искал да я видя.

— Изминали сте дълъг път, за да прочетете една древна книга. — Старецът стана от креслото си и взе красиво подвързана книга от библиотеката си. — Това е „Полиграфия“. Публикувана е през 1517 година. Имам оригинала, който пазя от петдесет години.

— Не сте ли поръчвали друг екземпляр от господин Лаундс в „Савой“?

— Кой ви каза това, сър?

— Господин Лаундс.

— Разкритието не ми харесва — намръщи се Уолис. — Книжарят трябва да пази тайната, която му е поверена, като лекаря. В какво би се превърнал един свят, където всеки знае какво чете другият? Книгите биха се превърнали в нещо като еликсири на шарлатани и всеки мошеник във вестниците ще хвали превъзходството на една над друга.

— Съжалявам за безпокойството, сър, но както вече споменах, работата е държавна.

— Държавна работа, а? — Уолис обърна книгата в ръцете си и с обич погали корицата. — Тогава ще ви кажа, докторе. Купих втори екземпляр на „Полиграфия“ за моя внук Уилям. Уча го на занаята с надеждата, че той ще тръгне по стъпките ми, защото от рано показва наклонност.

„За какво? — запитах се аз. — За писане?“ Нито Нютон, нито аз все още нямахме представа за какво се разказва в книгата на Тритемий.

— „Полиграфия“ е полезен буквар по темата, сър — продължи Уолис и даде книгата на Нютон, — макар че творбата едва ли ще задържи за дълго вниманието на човек като вас. „De Furtivis Literarum Notis“ на Порта е по-подходяща за вашия интелект. Може би и „Меркурий“ от Джон Уилкинс или „Бързият и таен пратеник“. Вероятно ще предпочетете да прочетете и „Cryptomenytices Patefacta“ от Джон Фалконър.

— Cryptomeneses — измърмори Нютон, докато Уолис взимаше други две книги от лавиците. — Разбира се. Тайни внушения. Едва сега го разбрах. — Той видя озадачеността ми и разпалено добави: — Криптография, господин Елис. Тайнопис.

— Какво казахте? — попита Уолис.

— Казах, че бих желал да я прочета.

Уолис кимна.

— Уилкинс ни учи само как да съставяме шифър, а не как да го разгадаваме. Единствено Фалконър е практичен, защото предлага методи за разтълкуване на шифрите. Но въпреки всичко, мисля, че човек, който иска да реши криптограма, е най-добре да се довери на собственото си усърдие и наблюдателност. Съгласен ли сте, докторе?

— Да, сър, винаги съм смятал, че това е най-добрият ми метод.

— Само че трудно служи на човек на моите години. Понякога ми отнема цяла година да разгада някой шифър. Милорд Нотингам не разбира колко дълго може да продължи подобно нещо. Вечно ме притиска за бързи решения. Но не трябва да се отказвам, поне докато Уилям е готов да поеме работата. Макар че в нея има твърде малко възнаграждение.

— Проклятието на всички учени е да бъдат пренебрегвани — отбеляза Нютон.

Уолис се умълча за миг, сякаш разсъждаваше върху думите му.

— Странно — каза той. — Спомних си, че друг от Монетния двор дойде при мен преди около година. Моля за извинение, доктор Нютон. Съвсем бях забравил. Но как му беше името?

— Джордж Мейси.

— Да, същият. Той донесе кратък шифър, какъвто не бях виждал, и очакваше да извърша чудеса с него. Естествено, всички очакват това.

Казах му да ми донесе още писма и тогава ще опитам да преодоля трудността му. Той ми остави писмото, но не ми провървя, защото не бях попадал на тъй труден шифър и няхах достатъчно материали, за да осигуря успеха си. Едва сега се сетих за шифъра, но господин Мейси повече не ме посети.

Когато Уолис спомена думата „писмо“, аз сякаш видях как сърцето на Нютон пропусна един удар. Той се наведе напред, захапа кокалчето на показалеца си и сетне поиска да види писмото, което Мейси беше оставил.

— Започвам да разбирам за какво става дума — каза Уолис и взе писмото от купчината книга на пода. Той, изглежда, знаеше къде се намира всичко, макар че не виждах доказателство за ред. Уолис даде писмото на господаря ми и му предложи и съвет. — Ако се опитате да разгадаете шифъра, пратете ми вест дали сте успели. Но запомнете, че не трябва да напъгвате ума си прекалено много, защото мисловната работа с тези главоблъсканици е изтощителна и после съзнанието не е способно на нищо. Освен това не забравяйте и какво пише синьор Порта. Тълкувателят може проникателно да отгатне обикновени думи, свързани с въпроса, и така да си спести стотици часове труд.

— Благодаря, доктор Уолис. Много ми помогнахте.

— Тогава отново помислете за решението си за вашата „Оптика“, сър.

Нютон кимна.

— Ще си помисля, докторе — каза той, но така и не го стори.

Сбогувахме се с доктор Уолис. Нютон имаше нов образец на шифъра и няколко полезни книги и едва сдържаше вълнението си, макар да се ядоса на себе си, че не се е сетил да донесе другите кодирани послания.

— Няма да мога да работя по въпроса, докато пътуваме с проклетия дилижанс — недоволно измърмори той.

— Може ли да видя писмото?

— Разбира се — отвърна Нютон и ми го показа.

Дълго го гледах, но нищо не ми се изясни.

„tqbtqeqhhflzkriiigzeqsawnxrxdgxjpoxznpeeijtgmqlnliugdxcvncfgdmysnroywpdonjbjmpardemg-

m q d n l n k f p z t z j m k g j h t n x q w x e a r o w s u a l q u w o j —
f u i d g r h j s y z z v c c t e u q z g g f z q c e t y d c j g e s s i c i s e m v t t a -
j m w g c i i r g o p m d c i i y d t g a f y i i d n r d i v i i x g v h q t v -
g e o u d k w v a h h v x k j u s u k p w n v w c v e d t q n l j v h i n m -
s z p z b l k i a b z v r b q t e p o v x l s r z e e n o n g s p p y o i i j y h w e x -
p n a k q l o t v s m c i i r z y b c s t q q x f s x d i h h b d l x i b t j y m f v -
t u b s p v b x g f t e s u u “

Поклатих глава. Разбърканите букви ме обезсърчиха. Не проумявах как е възможно някой да изпитва удоволствие, като измъчва мозъка си, опитвайки се да разгадае смисъла им.

— Може би ще прочетете някоя от книгите, които ви даде доктор Уолис — предположих аз.

Това донякъде го успокои, защото много обичаше да чете, докато пътува.

Бяхме се движили два-три часа по пътя за Лондон, когато Нютон остави книгата и небрежно отбеляза, че господин Сейнт Леджър Скруп е лъжец.

— Имате предвид джентълмена, който подари на вашия колеж изящните сребърни чаши? — попитах аз.

— Никога не съм го харесвал. Не му вярвам. Той е непредсказуем.

— Защо казахте, че е лъжец?

— Понякога сте упорито невъзприемчив — въздъхна Нютон. — Не си ли спомняте думите му, че Мейси му е донесъл да преведе писмо, написано на френски? Ясно е като бял ден, че писмото трябва да е било шифър като онзи, който е показал на доктор Уолис. Вероятно дори е било същото писмо. Не е имало никакво писмо на френски.

— Защо Скруп би излъгал за подобно нещо?

— Да, наистина, защо? Точно това ще разберем, господин Елис.

— Но как?

Нютон се замисли.

— Нямам представа как може да го направим. Мейси не е знаел латински, но въпреки това според господин Лаундс си е купил книга на латински за тайнопис като подарък за някого. Не може да е бил доктор Уолис, защото вече е притежавал две еднакви книги. И книжарницата

на господин Лаундс е съвсем близо до работното място на господин Скруп. Ето защо, мисля, че трябва отново да посетим Скруп. И докато аз разговарям с него, вие ще намерите удобна възможност да се измъкнете и да разгледате библиотеката му.

— Да търся книгата на Тритемий?

— Точно така.

— Някаква стара книга едва ли ще е доказателство за престъпление.

— Не — съгласи се той. — Това ще дойде по-късно. Първо трябва да докажем нещата, така че да останем доволни.

Дилижансът пристигна в Лондон, преди да се е свечерило. Слязохме и установихме, че сме vyšлясали. Господарят ми се ядоса само за малко, защото беше в отлично настроение от изгледите да разгадае шифъра. Той ме придружи до Тауър, за да вземе кодираното послание и да започне работа колкото е възможно по-скоро. Уверихме се, че в крепостта и в Монетния двор всичко е наред и отидохме в кабинета. В наше отсъствие стените бяха пребоядисани и прозорците бяха измити. Този факт ми помогна да си обясня как господин Дефо е улеснил влизането си, защото го заварихме вътре. На лицето му беше изписано виновно изражение, че е нахлул без покана.

— На гости ли сте ни дошли, господин Дефо? — попита Нютон.

Господин Дефо остави книжата на Монетния двор, които разглеждаше, и пристъпвайки от крак на крак, смотолеви неубедително обяснение.

— Да — каза той и се изчерви като девица. — Чаках ви да се върнете. Нося ви информация.

— Информация? За какво? — Нютон взе документите, които господин Дефо четеше, и прегледа съдържанието им, докато натрапникът се опитваше да си развърже езика.

— За едни секачи на фалшиви монети — заяви господин Дефо. — Не знам имената им, но действат в пивница на Флийт Стрийт.

— Имате предвид „Козела“?

— Да, „Козела“.

Нютон трепна, сякаш почувства болка от думите му.

— Разочаровате ме. „Козелът“ се намира на Чаринг Крос, между странноприемница „Чекър“ в югозападния край на Сейнт Мартинс

Лейн и Кралските конюшни малко по-нататък на запад. Ако бяхте казали „При Джордж“...

— Точно това исках да кажа.

— Пак щяхте да сгрешите, защото „При Джордж“ е в Холбърн, на север от Сноу Хил. Жалко за вас. На Флийт Стрийт има толкова много пивници, че можеше да изберете да кажете „Глобус“, „Херкулесовите стълбове“, „Рогът“, „Митрата“ или „При Пенел“. Ние ги знаем всичките, нали, господин Елис?

— Да, докторе.

— Може би сте имали предвид „Сивата хрътка“? В южната страна, близо до Солзбъри Корт? Казват, че тази пивница винаги е пълна с фалшификатори на монети?

— Трябва да е била „Сивата хрътка“.

— Докато не изгоря по време на Големия пожар. Споменахте, че имате информация за нас?

— Може би съм направил грешка.

— Определено. Господин Дефо, задържам ви като мой затворник. Господин Елис? Извадете шпагата си и принудете този измамник да се подчини, а аз ще доведа стражата.

Изпълних заповедта и насочих острието на шпагата си срещу господин Дефо.

— На какво основание ме задържате?

— Шпионаж — отвърна Нютон.

— Глупости.

Нютон размаха книгата, които Дефо четеше, когато влязохме.

— Това са поверителни документи и се отнасят до сигурността на монетите в кралството. Не знам как иначе да нарека поведението ви, сър.

— Сериозни ли са намеренията му? — обърна се към мен Дефо, когато Нютон излезе от кабинета.

— Толкова рядко се държи другояче, че се питам дали знае поне един виц — отвърнах аз. — Но скоро ще разберете дали това е шега или не.

Нютон удържа на думата си, върна се придружен от двама стражи и бързо написа заповед за арест в качеството си на мирови съдия.

— Господин Нийл няма да допусне това — заяви Дефо — и незабавно ще ме измъкне.

Нютон даде заповедта на единия страж и му нареди да заведе арестанта не в затвора на Тауър, както всички очаквахме, а в „Нюгейт“.

— „Нюгейт“?! — възкликна Дефо, като научи каква ще е участта му.

— Мисля, че познавате затвора много добре — каза Нютон. — Ще видим какво ще направят приятелите ви за вас, когато сте там.

Стражите изведоха Даниел Дефо, който шумно протестираше.

— А сега, да запалим огън и да вечеряме — рече Нютон, когато останахме сами.

След вечерята той ми заповяда да си легна и аз се зарадвах, макар да се чувствах малко виновен, че го оставям да работи. Сутринта станах рано, за да попълня някои документи и видях, че Нютон не се е прибирал в дома си. Беше намръщен и ми стана ясно, че не е постигнал напредък в разгадаването на шифъра. Настроението му не се подобри, когато пристигна лорд Лукас, който на висок глас се оплака от моето поведение към покойния капитан Морне. Той описа случилото се между нас по начин, противоречащ на фактите, и аз останах с убеждението, че ми има зъб или ме смята за виновен за самоубийството на капитана, защото съм го предизвикал. Но не ме беше грижа, още повече, че Нютон ме защити. Той пое нещата в свои ръце и заяви, че Морне е бил убит.

— Убит? — Лорд Лукас застана неподвижно, сякаш се страхуваше да не накриви вратовръзката си или да не размести перуката си, и се обърна на едната, а после на другата страна, все едно не повярва на ушите си. — Убит ли казахте?

— Да, милорд.

— Глупости, докторе. Човекът се е обесил.

— Не, милорд, бил е убит — повтори господарят ми.

— Противоречите ли ми, сър?

— Било е извършено така, че да прилича на самоубийство от онези, които се надявам скоро да арестувам.

— Знам каква е играта ви, сър — подигравателно се усмихна лорд Лукас. — Искате да накарате хората да вярват точно обратното на онова, което очите и ушите им казват, че е истина. Като проклетата ви

теория за земното притегляне. Не разбирам и нея, сър. И да ви кажа откровено, не ѝ вярвам.

— Тогава се питам защо не отлитате от земята към небето. Не се сещам какво друго би могло да ви задържи тук, милорд.

— Нямам нито време, нито търпение за проклетата ви софистика, присъща на Кралското дружество.

— Очевидно.

— Мислете каквото искате, Нютон. Ако капитан Морне бъде погребан в Тауър, а както изглежда, ще се наложи, защото семейството му не желае да бъде опозорено, ще бъде положен с лицето надолу, по посока север изток. — Лорд Лукас отвори кутията си за енфие и изцапа възвишения си благороден нос с щедра щипка прах. Това обаче с нищо не намали явната му неприязън към нашата компания.

— Тогава заради капитана ще се погрижа да докажа, че грешите, милорд.

— Историята все още не е приключила — заяви Лукас, кихна шумно, избълва поредица ругатни, отвори с ритник вратата и излезе от кабинета ни.

Нютон се прозя и се протегна като котарак.

— Мисля да подишам чист въздух. Когато съм в присъствието на негова светлост, имам чувството, че съм горяща свещ в стъкленницата на господин Робърт Бойл, която скоро угасва поради липса на въздух. Пък и цяла нощ не съм ставал от креслото. Искате ли да се разходим по Странд и да се отбием при господин Скруп?

— Смятам, че това ще ви се отрази добре, сър, защото твърде много стоите в затворени помещения — отвърнах аз.

Нютон престана да чеше Мелхиор под брадичката, погледна през прозореца и кимна.

— Да, имате право. Прекалено много стоя на затворено. Трябва да прекарвам повече време на светло. Все още не съм разбрал какво представлява слънцето, но понякога мисля, че лъчите му поддържат живота на всички същества с невидима светлина. Не се съмнявам, че един ден тайната светлина ще бъде разкрита, така както аз открих спектъра на цветовете. И когато това стане, ще започнем да разбираме всичко, може би дори истинската същност на Бог.

Той стана и си сложи редингот и шапката.

— Но за момента нека да се надяваме, че ще разберем мислите на господин Скруп.

Тръгнахме по Странд и докато вървахме, Нютон подробно ми обясни плана си.

— Господин Скруп е златар и по закон е длъжен да води регистър за запасите си от ценни метали. Монетният двор трябва да знае колко злато и сребро се намира в страната и има правомощията да проверява документите му. Ще го уведомя, че лично се занимавам с въпроса, за да бъде сведено до минимум неудобството за занаята му. Ще обясня, че проверката често продължава цял ден, но аз смятам да приключа за един час. Предполагам, че той ще бъде повече от готов да ни съдейства. И докато е зает да ми угажда, вие ще намерите удобна възможност да се измъкнете, вероятно за да използвате столчето с нощното гърне и да разгледате библиотеката му, търсейки Тритемий.

— Истина ли е всичко това?

— За Монетния двор ли? За съжаление, не. Но би трябвало да бъде. В повечето случаи си измисляме пълномощията. Разбира се, като мирови съдия, лесно мога да получа изрична заповед да проверя документите му, но няма да изглежда редно, защото трябва да се престорим, че действаме в интерес на Скруп, и да се представим като негови приятели.

Разходката ни заведе на Теме Стрийт и по зловонния Флийт Бридж с множеството му продавачки на риба, където си купих стриди да закуся, и после по Флийт Стрийт и Странд. Опитах се да повдигна въпроса с госпожица Бартън, но когато споменах името ѝ, Нютон побърза да смени темата и аз останах с убеждението, че съм обидил повече нея, отколкото него. Така предположих. По-късно разбрах защо той не желаше да говори с мен за племенницата си.

След час пристигнахме на работното място на господин Скруп, близо до Мейпоул, на кръстовището на Друри Лейн. Скруп много се притесни, като ни видя. На Нютон това му хареса, защото вече беше убеден, че човек, който не е завършил неговия университет, определено е негодник, и се чувстваше оправдан, защото е пренебрегвал господин Скруп, докато му е бил преподавател.

Скруп изслуша приемливото обяснение на Нютон за повторното ни посещение и ни покани да влезем в кабинета му, като през цялото време недоволно мърмореше, че напоследък занаятчиите трябва да

спазват прекалено много правила и му се иска хората, които правят законите, да бъдат натикани в „Света Мария Витлеемска“.

— Всичко е правила и данъци. Правителството иска пари за стъклата на прозорците, погребенията и венчавките. Не стига, че приближава крайният срок за приемането на старите монети в пълната им стойност, но и са произведени твърде малко нови.

— Направени са достатъчно — възрази Нютон. — Този месец се очаква да бъдат изсечени още сребърни монети на стойност триста и тридесет хиляди фунта. Проблемът е, че хората се запасяват с новите монети в очакване цената им да се повиши.

— Това обяснение ми е познато — оплака се господин Скруп. — Мисля, че разбирам какво е да си евреин, защото златарите в града най-често са подозирани в запасяване с монети. Но аз ви питам, докторе, как може човек да върши работата си, без да държи известно количество злато и сребро, за да изпълни поръчката на клиента? Трябва да имаш запаси от ценни метали или занаятът ти ще бъде обречен на неуспех.

— Нека да видим с какви запаси разполагате и после ще ви оставим на мира, защото тази задача не се нрави и на мен, както и на вас. Когато напуснах Кембридж, за да стана Пазител на Монетния двор, не предполагах, че ще бъда полицай.

— Това е изключително неприятно и досадно.

— Дойдох лично, сър, тъй като искам да ви спестя изпитанието да бъдете разпитван и разследван от нечестен служител. В края на краищата обаче няма да е лошо, ако прекарате един-два дни с някой от инспекторите. Осмелявам се да твърдя, че ще предпочетете тяхната внимателна проверка пред сляпото око на стар приятел и колега от „Тринити“. — Нютон махна с ръка, сякаш се пригответи да си тръгне.

— Моля ви, сър, чакайте — угоднически каза Скруп. — Имате право. Не проявих благодарност към услугата, която ми правите. Простете ми, сър. Много съм зает с нещо и от час нямам прислужник. Сега обаче мисля, че работата може да почака. За мен ще бъде чест да проверите книгата ми, доктор Нютон.

Скруп покани Нютон в още по-малък кабинет. Пространството беше тясно и не можех да ги последвам, затова трябваше да изостана. Веднага щом чух, че Скруп започна да обяснява как води документите си, аз се извиних и отидох да огледам къщата.

Сейнт Леджър Скруп очевидно беше много богат. Стените бяха украсени с изящни гоблени и картини. Мебелите отразяваха вкуса на човек, често пътувал в чужбина. В библиотеката имаше красиво изработени лавици и огромна, прашна преса за подвързване, но нямаш време да се възхищаваш. Бързо застанах пред лавиците и започнах да чета заглавията на книгите. Установих, че са подредени по азбучен ред, и веднага намерих „Полиграфия“ на Тритемий. Взех книгата и я отворих с надеждата, че господин Мейси може да я е надписал, но нямаше нищо, и се приготвих да я оставя на лавицата, когато ми хрумна да разгледам и другите. Имаше много книги на алхимични теми, затова излязох от стаята с убеждението, че подозренията на Нютон са правилни и Скруп наистина е замесен в ужасяващите убийства в Лондонската крепост.

И тогава направих непредвидено откритие. Напускайки библиотеката, аз завих в погрешна посока и се озовах на прага на вътрешния двор, ограден от три страни с едноетажни дървени работилници с високи комини, които не се виждаха от улицата.

Прекоших открития вътрешен двор и влязох в едната работилница. Обзавеждането приличаше на леярна в Тауър. Имаше пещ и ковашки инструменти. В това нямаше нищо странно, защото в края на краищата господин Скруп беше златар. Заинтригува ме какво кове господин Скруп, защото навсякъде бяха натрупани чинии от калай и олово, кани, халби с дръжки и капаци и калъпи, в които наскоро беше излято нещо, защото някои все още бяха топли. Други вече бяха сложени в сандъци с печата на Военната флота.

Стори ми се странно, че Скруп доставя прибори за маса на Военната флота. Спомних си обаче, че мнозина ковачи лоялно произвеждат всякакви неща за английската армия във Фландрия и войниците несъмнено се нуждаят както от оръдия и гюлета, така и от чинии и чаши.

Тръгнах да излизам от работилницата, когато погледът ми беше привлечен от празни чували на Монетния двор, оставени на калдъръма. Когато бяха пълни, чувалите се продаваха в Монетния двор и разпространението им сред хората бе оставено на произвола на съдбата, защото не бяха предвидени разходи за разпределението на парите, и както знаеше всеки англичанин, това беше голям недостатък на Голямата парична реформа. Непосредствената близост на тези

разнородни предмети — празните чували за пари и съдовете от пютър^[2] — ме накара да заподозра, че там има нещо гнило. Огледах по-отблизо една чиния, изстъргах повърхността с върха на шпагата си и установих, че калаят всъщност е само патина. Приборите също не бяха от пютър, а от чисто сребро, направено от разтопените монети, които Монетният двор полагаше толкова много усилия да произвежда. Деянието на Скуп не само подриваше сеченето на новите монети в ущърб на кралството — да не говорим за кампанията на крал Уилям във Фландрия, защото ако нямаше пари, на войниците му нямаше да може да бъде платено, но и му носеше печалба. Скуп претопяваше монетите и нелегално ги пренасяше през Ла манша във Франция, където среброто се продаваше по-скъпо, отколкото в Англия. Нещо повече, номиналната стойност на новите монети беше по-малка от стойността на среброто, което съдържаха. Математиката в плана му беше очевидна — той купуваше сребро от един фунт за шестдесет шилинга и го продаваше във Франция за седемдесет и пет.

Печалбата беше двадесет и пет процента. Сумата не беше голяма, но ако главната цел на замисъла не беше печалбата, а предимството на френския крал, тогава актът на предателство в създаването на икономически пречки, лесно можеше да го възнагради.

Върнах се в кабинета. Нютон все още внимателно разпитваше Скуп. Краткото ми отсъствие, изглежда, бе останало незабелязано. След известно време ми се предостави възможност да кимна на господаря ми в знак, че съм изпълнил задачата. Нютон заяви, че е доволен от документите на Скуп, благодари му още веднъж за подаръка за колежа и се сбогува с него.

Отидохме в „Гърка“, където на чаша кафе Нютон ме попита какво съм открил. Разказах му какво съм видял и той остана много доволен.

— Браво, Елис — похвали ме Нютон. — Надминахте себе си. Но не забелязахте ли следи от фалшифициране на монети? Преса? Ножици за рязане на гвинеи?

— Не, но видях огромна преса за подвързване на книги.

— Преса за подвързване на книги, а? Можете ли да я опишете?

— Беше монтирана на колелца, за да може да бъде премествана лесно, без да се повдига. Мисля, че не беше използвана много. Не

видях листове наоколо, нито наскоро подвързани книги. И пресата беше покрита с прах.

Нютон се замисли върху думите ми и сетне ме попита дали и книгите в библиотеката на Скруп са били прашни.

— Не, сър — отвърнах аз.

— А какъв цвят беше прахът?

— Странен. Тъмнозелен.

Той кимна убедено.

— Тогава мисля, че сте разкрили случая. Поне половината.

— Аз?

— Разбира се. Видели сте не прах, а инфузорна пръст, най-попиващото ситно вещество, идеално за процеса на добиване на сплав от мед и цинк и стрито на прах злато за произвеждането на фалшиви гвинеи. Това означава, че няма съмнение каква е истинската същност на пресата за подвързване на книги.

— Разбирам. Скруп не би държал преса за сечене на монети, защото законът задължава всички да ги предадат на Монетния двор.

— Точно така. Чувал съм, че измамниците използват преса за ябълково вино, за да правят дребни монети, но пресата за подвързване на книги може да произвежда и гвинеи.

Нютон беше прекалено развълнуван, за да пие кафето си. Очите му блестяха, докато обясняваше мислите си.

— Сега ми се изясниха много повече неща — заяви той. — Скруп е изключително изобретателен фалшификатор и контрабандист и е държал клетия Джордж Мейси близо до себе си, за да знае кого разследва Монетния двор. Мейси е смятал Скруп за добър приятел и образован човек и му се е доверявал. Мейси трябва да му е донесъл кодираното писмо и книгата на Тритемий с надеждата, че Скруп може да му помогне да разбере шифъра. Скруп обаче не е могъл да го разгадае. Това не е имало значение, защото сигурно е съзнавал, че шифърът, предизвикал интереса на Мейси, няма връзка със закононарушенията му. След това Мейси е изчезнал и Скруп е продължил да мисли, че е в безопасност. Поне докато аз не се появих отново в живота му и не се приближих до разобличаването на господин и госпожа Бернингам и Даниъл Мърсър, които, смея да твърдя, са били съучастници на Скруп в престъплението. От „Тринити“ Скруп е знаел, че съм усърден и взискателен, и е искал да се

отърве от онези, които може да свидетелстват срещу него. На госпожа Бернингам несъмнено е било заповядано да отнеме живота на съпруга си или да загуби нейния. Може би тя също е мъртва. Убита от Скруп. Като Мърсър, господин Кенеди и всички останали, които са се изпречили на пътя му. И съдейки по начина на смъртта им — подставените окултни улики и кодираното послание, което не е разгадал, той е смятал да отклони вниманието ми от правилния ход на действие. До този момент.

— Скруп е убил Мърсър и Кенеди — повторих аз, за да изясня случилото се в съзнанието си, — за да прикрие следите си и да отклони вниманието ви. Но той ли е убил и Мейси? А капитан Морне?

— Не, защото не е било в негов интерес да го прави. Скруп се е радвал на пълното доверие на Мейси, който понякога му е доносничил.

— Тогава са разкрити само убийствата на Кенеди и Мърсър. А кой е убил Мейси и капитан Морне?

— Мисля, че е необходимо първо да разгадая шифъра, за да го разбера. Но преди това трябва да решим какво да правим с господин Скруп.

— Да вземем заповед за ареста му — предложих аз. — Военната флота ще потвърди експортните лицензи за съдовете и приборите от пютер. Ще го арестуваме за притежание на незаконни количества злато и сребро, предназначени за износ в полза на вражеска сила. Освен всичко, той може да е френски шпионин. Ако е така, може би е възнамерявал да възпрепятства сеченето на новите монети.

— Може би имате право — каза Нютон с глас, който изразяваше безпокойство относно Сейнт Леджър Скруп. Обикновено изгаряше от нетърпение да арестува някого веднага щом откриеше достатъчно доказателства, за да издайства заповед за задържането му. Сега обаче, странно защо, не изпитваше желание да го стори. Той видя озадаченото ми изражение и обясни: — Смятам, че донякъде аз съм отговорен за опозоряването на Скруп. Обръцах му твърде малко внимание, докато беше в Кембридж. Аз го провалих, Елис, и не намирам оправдание за това.

— Не, сър, не сте го провалили. От онова, което сте ми разказвали, мисля, че Скруп сам се е провалил. Вероятно някой недостатък в характера му го е накарал да избере кривия, а не правия път.

Казах и други неща, за да успокоя чувството за вина на господаря ми, но напразно. Нютон неочаквано извади и унило подписа заповед за ареста на Скруп. Имаше правото да го направи, защото беше мирови съдия.

— Ако имахме време, щях да отида в съда в Олд Бейли, тъй като лъжите между мен и Скруп ме убеждават, че щеше да бъде по-добре заповедта да е издадена от съдията там. Но нямаме време дори да доведем неколцина сержанти и съдебни пристави да ни помагат, защото птичето може да излети всеки момент. Налага се да отидем и да го арестуваме сами.

Отвърнах утвърдително и след четвърт час тръгнахме към работното място на Скруп, за да го арестуваме.

Робле, испанският евреин, прислужникът на Скруп, който се беше върнал, видя заповедта и ни пусна да влезем. Посрещна ни странна гледка — мебелите бяха струпани пред камината, сякаш някой бе искал да ги запали. Нямахме време да им обърнем голямо внимание, защото Скруп се появи на вратата. В ръката си държеше пистолет, насочен към нас.

— Сейнт Леджър Скруп — каза Нютон, без да обръща внимание на оръжието, — имам заповед за вашия арест.

— Сериозно? — усмихна се Скруп.

Нютон много добре съзнаваше какво е положението ни, затова се опита да изиграе Скруп, като му обеща, че все още може да направи много за него, сякаш държеше най-хубавите карти.

— Къщата е обсадена от въоръжени мъже. Няма къде да избягате. Но аз имам правото да се застъпя да пощадят живота ви пред Върховния съд — обясни той. — Имам основания да предполагам, че няма да бъдете обесен, а изселен. С подobaващо чувство на разкаяние, усърдие и с Божията милост, човек може да започне нов живот в Америка. Ето защо ви моля да се предадете, господин Скруп.

Робле отчаяно се взираше през прозореца.

— Няма да отида с гальота на Тайбърн, сър — заяви Скруп, — за да бъда изложен на показ като болен и окуцян от шпат кон, намазан с катран и овалян в пера. Не се страхувам от смъртта, а само от начина, по който ще умра. Куршумът на мускета ме привлича повече, отколкото да се дам на окървавените ви ръце.

— Не съм извършил убийство — каза Нютон. — Законът е на моя страна, сър.

— Законът е убивал и по-невинни от мен, докторе. Не се оплаквам от закона, но възразявам срещу вашата религия.

— Моята религия? Римокатолик ли сте, сър?

— До края на живота си. — Скруп обезпокоено погледна Робле. — Е, какво виждате?

— Нищо. Там няма никого — отвърна прислужникът.

— Какво? — извика Скруп. — Мислите, че можете да ме измамите, докторе? Обещахте повече, отколкото можете да дадете. Е, винаги е било така. Въпреки тържествената ви клетва в „Тринити“, всички знаеха, че не сте извършили нито една богоугодна постъпка. Винаги сте се интересували повече от алхимията, отколкото от делата на колежа. Не бяхте добър преподавател и задълженията ви винаги са вървели след личните ви дела. Ала ще съжалявам да ви убия, защото мисля, че сте велик човек. Вие обаче не ми оставяте избор. Много удобно е, че сте дошли сами. Господин Робле и аз се готвехме да запалим къщата, за да прикрием бягството си. Но вие, докторе, едва ли щяхте да останете доволен без наличието на два овъглени трупа. Сега обаче решихте всичките ни проблеми. Ще ви убием и ще предоставим двата трупа, които несъмнено ще бъдат помислени за нашите.

— Положението ви е безнадеждно — заяви Нютон. — Къщата е обградена от моите хора. В желанието си да ви арестуваме дойдохме малко по-рано от тях. Къде ще отидете?

Скруп колебливо погледна Робле.

— Сигурен ли сте, че няма никого?

— Да — настоя прислужникът. — Вижте сам, сър.

— И да изпусна от погледа си тези двама господа? Не. Запалете огъня.

Робле кимна, приближи се до камината, извади серен кибрит и запали няколко сухи трески.

В същия миг помислих, че Нютон получава удар. Той изстена, падна на колене и се хвана за гърдите.

— Какво ви заболя, докторе? — попита Скруп. — От мисълта за смъртта? Обещавам, че ще бъда бърз. По-добре куршум в сърцето, отколкото онова, което ми предлага вашето правосъдие. Можете ли да се изправите, сър?

— Стара болка — промълви Нютон и с мъка стана. — Мисля, че е ревматичен пристъп. Трябва да седна.

— Както виждате, всичките ни столове са натрупани за пожара.

— Тогава бастун. Ей-там има един. — Нютон посочи бастуна, подпрян на стената. — Пък и щом ще ме застреляте, бих искал да посрещна смъртта прав.

— Говорите достойно, докторе — рече Скруп, отстъпи назад, взе бастуна и го подаде на Нютон с дръжката напред.

— Благодаря, сър. Много сте любезен.

Но веднага щом хвана дръжката, Нютон извади шпагата и прониза Скруп в гърдите. Едва тогава си спомних, че в бастуна е скрито острие. Нютон бодна Скруп съвсем леко, но златарят изкрещя пронизително, сякаш го бяха убили. Изненадата го накара да натисне спусъка на пистолета си, но куршумът се заби в тавана, без да улучи никого.

Робле извади шпагата си. Аз направих същото, защото нямаше време да извадя и да заредя пистолета си. Двамата започнахме да се дуелираме. Скруп хвърли празния си пистолет към главата на господаря ми, повали го на земята и избяга в задната част на къщата. Мебелите вече горяха и Робле и аз бяхме принудени да се фехтуваме сред пламъците, които представляваха по-голяма опасност за противника ми, отколкото за мен, защото бяха зад гърба му. Нютон все още лежеше на пода. Атакувах Робле и го промуших. Той изпусна шпагата си и извика от болка. Изкарах го навън и после хванах Нютон за яката на редингота и го измъкнах на улицата, тъй като къщата гореше.

Прибрах шпагата си и извадих пистолетите, очаквайки, че Скруп ще се опита да избяга. Но скоро от къщата излезе жената, която беше отровила съпруга си и се бе измъкнала от нас. Сграбчих госпожа Бернингам и я държах, докато някой повика съдебен пристав.

Пристигна пожарна кола. В къщата все още имаше въоръжен човек и пожарникарите не се осмеляваха да влязат. Огънят стана неконтролируем и започна да заплашва съседните сгради. Едва след като ги уверих, че собственикът на къщата е престъпник и няма да търси отговорност за щетите, нанесени от тях, пожарникарите донесоха въжета и куки, за да съборят горящата постройка. Нютон се бе свързал от удара по главата.

Известно време не бях сигурен дали Сейнт Леджър Скруп е загинал в пожара или е избягал. Нютон обаче не изпитваше съмнения. Докато оглеждахме задната част на къщата, той забеляза кръв на калдъръма, и за него въпросът бе приключен.

След като беше прегледан от лекар, Робле бе закаран в лазарета на „Нюгейт“ заедно с госпожа Бернингам. Той мислеше, че умира от раната, която му бях нанесъл, и призна участието си в убийствата на господин Кенеди и господин Мърсър. Както Нютон предполагаше, престъпленията бяха извършени по предизвикателен за интелекта му начин.

— В „Уит“ е известно какъв натиск се упражнява върху затворниците, за да доносничат. Господин Скруп много се страхуваше от вас, доктор Нютон, особено след като тръгнахте по следите на Даниъл Мърсър и Джон Бернингам, защото можеше да разкажат за нашата операция всичко, което бихте искали да знаете. Накратко, ние фалшифицирахме златни гвинеи и изнасяхме сребърни кюлчета, за да подпомогнем каузата на френския крал Луи и римокатолицизма. Устата на Мърсър и Бернингам трябваше да бъдат затворени. Това означаваше, че се налага да умре и ваш шпионин, защото той следеше Мърсър. Ударих го по главата, завързах ръцете му и после го дадох на лъвовете. Това беше идея на господин Скруп. Той искаше да отклони вниманието ви с нещо интригуващо за въображението ви, сър. Каза, че се интересувате от алхимия и ще направи така, че сякаш убийството е извършено от философи, както и да използваме шифър, който знае, за да ви обърка още повече.

— Как влязохте и излязохте от Тауър толкова лесно? — попита Нютон.

— Не беше трудно. Първия път влязохме в крепостта като нощни извозвани на човешки изпражнения. Стражът се държеше на разстояние от нас, защото никой не иска да се приближава до лайносъбирачи. И докато господин Скруп отвличаше вниманието му с въпроси, аз откраднах ключа за Лъвската кула. Знаехме къде е, защото пиех с пазача и той ми каза. Вашият шпионин вече беше завързан и търпеливо чакаше в каретата на господин Скруп на Тауър Хил. Втория път докарахме каруца със сено. Убих Мърсър в нашата работилница и после го сложих в каретата, а господин Скруп отиде в квартирата му, за да остави други фалшиви улики за вас. Сетне отидохме в Тауър,

оставихме трупа, подредихме сцената така, както я намерихте, разтоварихме сеното и си тръгнахме.

— А книгата в библиотеката на Тауър? Господин Скруп ли я остави там да я видя?

— Да, сър.

— Бих желал да знам повече за госпожа Бернингам — обърнах се аз към Робле.

— Тя и Скруп бяха любовници, сър. Госпожа Бернингам беше безмилостна. Отрови съпруга си по внушение на Скруп, без да й мигне окото. — Робле млъкна и се закашля. — Признах всичко, сър. Не съжалявам, защото ми олекна на душата.

Аз пък съжалявах, че клетият нещастник не умря тогава, защото три месеца по-късно беше закаран с гальота на Тайбърн, където срещна смъртта си. Главата му беше забита на кол на място, откъдето се виждаше в целия град.

Смъртта на Робле беше жестока, но не можеше да се сравни с участта, която очакваше госпожа Бернингам на другия ден.

Тя беше изкарана от „Нюгейт“ и след чашка бренди, дадена ѝ от глашатая на „Светия гроб“ бе поведена сред огромната тълпа, събрала се в средата на улицата. Там я накараха да стъпи на високо столче, сложиха примка на шията ѝ и я завързаха за железен обръч на върха на кладата. След това ритнаха столчето и докато госпожа Бернингам все още беше жива, изсипаха две каруци съчки и ги запалиха. След като огънят изгори тялото ѝ, тълпата се забавлява, като риташе пепелта ѝ. Нютон и аз присъствахме на екзекуцията ѝ. Мисля, че има нещо нечовешко в това да изгориш жена, която поради по-немощното си тяло е по-склонна да греши и следователно заслужава повече снизходителност. Жената си е жена, колкото и да е проявила коварство.

---

[1] Катедрата е основана от лорд Хенри Савил (1549–1622). — Б.пр. ↑

[2] Сплав от калай и олово. — Б.пр. ↑

ПЕТА ГЛАВА

Исус им отговори: „Който има уши, нека слуша! Ако има светлина в човека от светлина, тя осветява целия свят: ако той не осветява, в него е тъмнината.“^[1]

Евангелие от Тома,

24

Илюстрация — Михаел Майер, „Atalanta fugiens“, 1618

Нютон беше разкрил загадката на само две от убийствата, извършени в Тауър от Сейнт Леджър Скруп и неговият съучастник и прислужник Робле. Разкриването на загадката на другите две убийства и голямата тайна, която криеха, все още стоеше пред нас. Тук трябва да обясня какво се случи, след като къщата на Скруп изгоря и как Нютон беше изправен пред най-големия риск за живота си и опетняване на доброто му име, откакто се беше родил, защото лондонският университет на име „Живот“ предоставя на студентите си много разнообразно образование, отколкото може да се намери в учебните заведения в Кембридж.

В деня след екзекуцията на госпожа Бернингам аз отидох в кабинета и видях, че Нютон седи на креслото си до камината и гледа намръщено. Не се учудих, че не отвърна на поздрава ми, защото вече бях свикнал с периодите му на мълчание, които понякога бяха много тягостни. Странното беше, че пренебрегваше настоящето ухажване на Мелхиор. Мрачното му настроение напомняше за Атлас, поел небосвода на широките си рамене. Попитах го няколко пъти и дори сложих ръка на рамото му, защото рядко го докосвах, тъй като се стесняваше от физически допир, и тогава видях, че стиска в юмрука си смачкана хартия.

Отначало помислих, че листът има нещо общо с шифъра, който все още се опитваше да разгадае, макар доктор Уолис да го бе предупредил да не напруга прекалено много ума си. Едва когато се вгледах по-отблизо в него, съзрях печат, и разбрах, че това не е шифърът, а някакво официално писмо. Попитах Нютон за съдържанието, но отново не получих отговор, нито дори движение на необикновено проникателните му очи, което да ме накара да стоя на разстояние. Тогава си позволих волността да взема писмото от стиснатите му пръсти и да го прочета.

Написаното беше изключително неприятно и изведнъж ми стана ясно защо Нютон прилича на човек, получил инсулт или апоплектичен удар. Писмото беше от Върховния съд и го канеше да се яви пред техни светлости на другата сутрин за неофициално и недокументирано поверително заседание, за да отговори устно на писмени показания, че не е подходящ и благопристоен да заема държавна длъжност, тъй като отрича Триединството и е социнианец^[2] или унитариянец и

следователно, еретик — нещо изключително оскърбително за английския крал и църква.

Въпросът беше изключително сериозен. Не мислех, че Върховния съд ще осъди на смърт Нютон, но лесно можеше да го изпрати на позорния стълб, което би било почти същото. Населението на Лондон не обичаше Нютон заради усърдното му преследване на фалшификаторите на монети и мнозина приковани на позорния стълб, замервани с парчета от тухли и камъни от тълпата, не издържаха на наказанието. Всъщност подсъдимите се страхуваха от позорния стълб повече, отколкото от глоби и затвор.

Първата ми мисъл беше веднага да доведе лекар, който бързо да подобри състоянието на Нютон, за да може да се яви пред Върховния съд и да се защити. Постепенно обаче осъзнах, че повикването на лекар ще породи слухове и клюки за душевното състояние на Нютон. Ако беше получил удар, лекарят не можеше да му помогне, да не говорим за Върховния съд. Но ако, както се надявах, неразположението му беше само временно, тогава нямаше да ми благодари, че съм довел лекар. Нютон мразеше лекарите и предпочиташе да се лекува сам в редките случаи, когато беше болен. Освен това знаех, че и преди е страдал от временно душевно разстройство, от което се е съвзел, и бях окуражен да смятам, че ходът ми на действие е правилен. Донесох възглавници и одеяла от къщата на Пазителя, настаних го колкото е възможно по-удобно и отидох да питам дали кочияшът му е забелязал нещо в състоянието на Нютон.

Намерих господин Уостън зад Лъвската кула.

— Господин Уостън, как се чувстваше доктор Нютон, когато го докарахте тук сутринта?

— Както обикновено, господин Елис.

— Докторът получи пристъп на някаква болест, вероятно припадък или удар. Не знам как да го опиша, освен че не е на себе си. Може би ще бъде най-добре да доведете госпожица Бартън, но внимавайте да не я разтревожите прекомерно. Това ще ѝ спести безпокойството, докато пътува насам. Уведомете я само че чичо ѝ е казал да отиде в Тауър, а тя ще разбере всичко, когато го види.

— Да доведе ли и лекар, господин Елис?

— Още не. Бих искал първо да го види госпожица Бартън.

Час по-късно тя пристигна в Лондонската крепост, поздрави ме хладно и учтиво и като видя в какво състояние е чичо ѝ, попита защо незабавно не съм извикал лекар.

— Госпожице Бартън, ако ми позволите да обясня, повикването на лекар би породило клюки за душевното състояние на доктор Нютон. Ако е получил удар, лекарят няма да може да му помогне, да не говорим за Върховния съд, но ако неразположението му е само временно, тогава ще ни благодари, че не сме довели лекар, който да го види в това положение.

Тя кимна.

— Така е. Но защо споменахте Върховния съд? Някаква работа ли има чичо ми там?

Показах ѝ писмото, което бях намерил в ръката на Нютон. Съдържанието му предизвика истерична реакция, насочена срещу мен.

— Гнусен, презрян негодник! — огорчено възкликна тя. — Виждам атеистичната ви намеса, господин Елис. Несъмнено вие сте опетнили доброто име на чичо ми пред Върховния съд, като сте казали публично онова, което споделихте насаме с мен.

— Уверявам ви, че нищо не може да бъде по-далеч от истината. Каквото и да мислите за мен, аз дължа много на доктора и за нищо на света не бих опетнил доброто му име. Но дори думите ви да са верни, в момента това не му помага.

— Какво предлагате? — високомерно попита госпожица Бартън.

— Чичо ви спомена, че веднъж е имал някакво душевно разстройство.

— Да, така е. Много се ядоса, когато господин Хюйгенс^[3] разпространи слух, че чичо ми си губи разсъдъка заради науката. Той е горд и държи на правото си на личен живот.

— Да, Нютон е най-потайният човек, когото познавам, що се отнася до личния живот — съгласих се аз и после многозначително добавих: — Той не позволява на никого привилегията да го опознае.

— Аз познавам чичо си, господине.

— Добре. Тогава вероятно помните какво се случи с него предишния път. Направено ли беше нещо за подобряването на състоянието му?

Тя поклати глава.

— Не? Тогава по мое мнение ще трябва да оставим заболяването да следва своя ход и великият му ум да се излекува сам. А докато това стане, мисля, че трябва да го държим на топло и удобно място.

Госпожица Братън лека-полека осъзна разумността на предложението ми и се задоволи да оправи одеялата и възглавниците, с които вече бях обградил чичо й.

Тя беше посещавала Тауър и преди, за да разгледа Монетния двор, оръжейните складове и Кралската менажерия, но за пръв път беше тук в мое присъствие. Без да разговаряме, защото не знаехме дали Нютон чува, двамата седяхме неподвижно като статуи, наблюдавахме го и чакахме да видим промяна в състоянието му. Атмосферата беше изключително тягостна и напрегната. Нютон беше като умрял, но въпреки това може би виждаше и чуваше всичко, само че не беше в състояние да се движи и да говори. Сърцата ни бяха изпълнени с горчиво-сладки спомени.

— Какво може да му се случи — попита госпожица Бартън, — ако лордовете от Върховния съд решат, че е еретик?

— Опасявам се, че ще загуби поста си. Може дори да го обвинят в богохулство, да го приковат на позорния стълб и после да го хвърлят в затвора.

— Няма да оцелее, ако го приковат на позорния стълб — промълви тя.

— Няма. И аз съм на същото мнение. Ако трябва да отговаря успешно на обвиненията, той трябва да е с разсъдъка си.

— Трябва да се молим за изцелението му — подчерта тя.

— Убеден съм, че вашите молитви ще помогнат, госпожице Бартън — неуверено казах аз.

Тя стана и коленичи на пода.

— Няма ли да се помолите заедно с мен? За неговото здраве?

— Добре — отвърнах аз, макар че нямах желание да се моля.

Коленичих до нея, склчих пръсти и затворих очи. Повече от четвърт час тя шепна като силно набожен човек. Аз мълчах и се надявах, че госпожица Бартън ще чуе в молитвите си отзвук на желанията на сърцето ми.

Към средата на предобеда двамата започнахме да се отпусκαе малко и престанахме да обръщаме внимание на Нютон. По обяд той сякаш изобщо не беше там и когато стомахът на госпожица Бартън

изкъркори шумно, аз се усмигнах и предложих да донеса нещо за ядене от „Каменната кухня“. Тя се съгласи с готовност и аз видях колко е гладна и жадна. Отидох в пивницата и бързо се върнах с храна. За жалост се върнах твърде бързо, защото заварих госпожица Бартън да прави нещо на гърнето. Засрамах се и я съжалих, тъй като тя се изчерви, да не говоря, че се ядосах на себе си. След благоприличен период от време отново влязох в кабинета, но разговорът ни беше скован и неестествен поради създалото се неудобно положение.

Най-сетне госпожица Бартън призна, че може би съм постъпил правилно с чичо й.

— Мисля, че направихте добре, като не доведохте тук лекар, господин Елис.

— Много се радвам да го чуя, госпожице Бартън, защото тази мисъл ме измъчваше цяла сутрин.

— Обвиних ви несправедливо.

— Моля ви, не говорете повече за това. Вече го забравих.

Свечери се. Продължавахме да наблюдаваме Нютон, сякаш бяхме на религиозно бдение. Стъкмих огън, който затопли стаята, и предложих да донеса на госпожица Бартън шал, но тя отказа. Мракът прогони и последните отблясъци дневна светлина. Запалих няколко свещи и сложих едната близо до лицето на Нютон, за да забележим всяка осезаема промяна в изражението му. Докато държах свещта до окото му, аз видях, че тъмната материя в центъра на ириса му забележимо потрепва. Започнах да подозирам, че съзнанието му не е тъй помрачено, за да бъде принизен до нивото на жив труп. Окуражих госпожица Бартън да повтори експеримента, за да се увери, че чичо й е добре.

Сънят постепенно ни завладя и на зазоряване Мелхиор скочи на коленете ми и ме събуди. Меката му козина ме накара да забравя защо съм спал в кабинета през нощта, но когато след миг погледнах към креслото на Нютон край камината, видях, че той не е там. Сkochих и разтревожено повиках госпожица Бартън.

— Всичко е наред — каза Нютон, който беше застанал до прозореца. — Успокойте се. Гледам как слънцето изгрява. Препоръчвам го и на двама ви. Изключително поучително и показателно зрелище.

Госпожица Бартън ми се усмихна доволно и за момент ми се стори, че всичко скъпо за мен е възстановено. Нютон обаче се държеше сдържано с нас. Тя целуна него и после мен по бузата. Държеше се така, сякаш беше пила от водите на онази река в Хадес^[4], която предизвиква забрава. Дватамата стояхме пред Нютон и се чудехме на изцелението му, смеехме се и се радвахме, че отново сме заедно.

— Но какво ви беше станало? — възкликна госпожица Бартън.
— Ужасно ни изплашихте. Бяхме сигурни, че сте се простили с разсъдъка си.

— Извинявайте, че ви разтревожих — промълви той. — Понякога мисленето ме поглъща изцяло и ми въздейства така, сякаш съм получил удар от всемогъщата Божия ръка. Причината е загадка дори за мен. Нямам друго обяснение, освен че яснотата на мисълта обикновено се причинява от странно отделяне от физическото ми тяло. Изпитвал съм го и преди.

Вгледах се в лицето му и видях, че е бледо и изнурено, сякаш на сърцето му тежеше голям камък.

— Убеден ли сте, че се чувствате добре? — попита госпожица Бартън. — Дали да не извикаме лекар?

— Вярно е, сър — потвърдих аз. — Изглеждате блед.

— Може би трябва да хапнете нещо — предложи тя. — И да пийнете кафе.

— Нищо ми няма — настоя Нютон. — Направихте добре, че послушахте господин Елис.

— Чули сте разговора ни? — учудих се аз.

— Да, видях и чух всичко, което стана в тази стая.

— Всичко? — поруменявайки, попита госпожица Бартън, и аз разбрах, че има предвид случката с нощното гърне.

— Всичко — потвърди Нютон и признанието му прогони остатъците от усмивката й.

— Сър, може би не сте толкова добре, колкото смятате — настоях аз, сменяйки темата от състрадание към нея. — Госпожица Бартън говори за лекар вчера, а не по-рано днес. Изминаха почти двадесет и четири часа, откакто ви заварих да седите на креслото.

— Толкова дълго? — промълви той и затвори очи.

— Да, сър.

— Мислех за шифъра — разсеяно каза Нютон.

— Тази сутрин трябва да се явите във Върховния съд.

Той поклати глава.

— Засега не говорете по този въпрос.

— Тогава какво искате да направя, сър?

— Няма какво да се направи.

— Съгласен съм с госпожица Бартън. Трябва да закусим. Аз например съм необичайно гладен.

Никога не бях ял повече, отколкото в онова утро. Нютон пийна малко кафе и изяде само парче сух хляб, сякаш нямаше апетит. Несъмнено мислеше за предстоящата среща с лордовете от Върховния съд.

— По мое мнение девойката е влюбена — неочаквано и учудващо заяви той, след като изпратихме госпожица Бартън до Джърмин Стрийт.

— Какво ви кара да мислите така, сър? — хладнокръвно попитах аз, макар че се изчервих.

— Аз живея с нея, Елис. Мислите ли, че собствената ми племенница е невидима за мен? Може и да не чета сонети по цяла нощ, но познавам особените признаци на любовта. Нещо повече, знам кой е щастливецът.

Нютон ми се усмихна многозначително. Ухилих се като идиот и си помислих, че може би все още има надежда за мен.

Господин Уостън ни закара в Уайтхол, при лордовете от Върховния съд. Нютон изглеждаше много притеснен от предстоящото изпитание. Не го бях виждал толкова развълнуван дори когато стоеше пред дулото на пистолета на Скруп.

— Това е само неофициално заседание — каза той, сякаш се опитваше да си вдъхне смелост. — Пише го изрично в писмото. Надявам се, че въпросът ще бъде решен бързо. Ако бъдете тъй любезен, Елис, бих искал да записвате думите ми в случай че ми потрябва официално копие на процедурата.

И така ми разрешиха да вляза в залата, където се бяха събрали лордовете от Върховния съд, които управляваха страната. Израженията на лицата им не вдъхваха оптимизъм. Те гледаха Нютон така, сякаш не

желаеха да бъдат там, презираха го и нямаха намерение да позволят прословутата му интелигентност да ги направи на глупаци.

Бързо разбрах същинския характер на обвиненията срещу него и че господарят ми вероятно е подценил сериозността на положението си, ако може да се каже подобно нещо за Исак Нютон, защото скоро техни светлости споменаха накратко за силната си неприязън към всякакви религиозни разколници и крайни конформисти. След това вратарят доведе граф Гаетано, мошеникът, който се беше опитал да измами Нютон, че е превърнал оловото в злато.

Италианецът беше нервен и крайно неубедителен, докато правеше изявлението си пред лордовете от Върховния съд. Но дори аз не очаквах, че ще излъже тъй нагло и безочливо. На моменти бях толкова стъписан от показанията му, че забравях да записвам думите му.

Той обвини Нютон, че нечестно е изтръгнал подкуп, за да потвърди, че златото, което графът му е показал, е истинско. Освен това Нютон го заплашил, че ще отиде в Кралското дружество и ще го разобличи като измамник, ако не му даде петдесет гвинеи. Гаетано го предупредил, че е положил клетва, а господарят ми се изсмял и отвърнал, че не го е грижа в какво се е заклел пред Библията, тъй като не вярва на написаното там.

Лордовете от Върховния съд напомниха на Нютон, че според закона от 1676 година английското обичайно право е пазител на Светото писание и донякъде на християнската доктрина. Заявиха, че обвиненията са сериозни, макар да не е подсъдим. Единствената им цел била да се уверят, че Монетният двор е поверен на подходящ и почтен човек. Милорд Харли водеше разпита срещу Нютон, а милорд Халифакс беше негов защитник.

Нютон стана, за да отговори на обвиненията на италианеца. Говореше безпристрастно, сякаш обсъждаше научен въпрос с членовете на Кралското дружество. Аз обаче видях колко е потресен от обвиненията, които хитро и ловко смесваха обстоятелствата на трансмутацията на графа с неясното естество на религията на Нютон.

— Бих желал позволение от ваши светлости да ви представя писмо, което ми беше изпратено от холандския посланик в Лондон — започна той.

Лордовете от Върховния съд кимнаха и Нютон ми даде писмото да го занеса на масата им. Изправих се, взех писмото, занесох го на масата, поклоних се официално, оставих го пред тях и после се върнах на стола си до Нютон.

— Съдържанието му ще потвърди, че граф Гаетано е откраднал петнадесет хиляди марки от братовчеда на посланика във Виена.

— Това е проклета лъжа! — заяви италианецът.

— Граф Гаетано — каза милорд Халифакс и даде писмото на останалите лордове да го прочетат. — Вие имахте думата. Трябва да дадете на доктор Нютон възможност да отхвърли обвиненията, без да го прекъсвате.

— Благодаря, милорд. Посланикът ме уведоми, че е готов лично да даде показания, че графът е пътувал из Европа и е получавал пари под предлог, че демонстрира изкуството на трансмутацията. В Лондон се представя като граф Гаетано, но в Италия и Испания е граф Де Руджиеро, а в Австрия и Германия се нарича фелдмаршал херцог Баварски — заяви Нютон, изчака ефекта от разкритието си и продължи: — Истината обаче е, че той не е благородник. Казва се Доменико Мануел, син на неаполитански златар и ученик на Ласкарис, друг голям шарлатанин и измамник.

— Глупости! — презрително се изсмя графът. — Холандският посланик е долен лъжец като вас, доктор Нютон, или затъпял от пиене като останалите си съотечественици.

Забележката не се понрави на лордовете от Върховния съд и лорд Халифакс изрази очевидното им раздразнение.

— Граф Гаетано, или както там се казвате, може би ще ви бъде интересно да отбележим, че освен далечен родственик на холандския посланик, нашият скъп крал Уилям също е холандец.

Италианецът се обърка.

— Не исках да кажа, че Негово величество е пияница, нито че всички холандци са такива, а само че посланикът греши...

— Замълчете, сър — прекъсна го лорд Халифакс.

След това Нютон лесно опроверга твърденията на граф Гаетано и накрая лордовете се разпоредиха италианецът да бъде изкаран от съда и заведен под стража в „Нюгейт“, за да чака по-нататъшно разследване.

— Боя се, че все още не сме във от опасност — прошепна Нютон, докато пазачите извеждаха Гаетано от Уайтхол.

— Доведете следващия свидетел — каза милорд Харли, — господин Даниел Дефо.

— Как е излязъл от „Нюгейт“? — промълвих аз.

Стомахът ми се сви от страх при мисълта какво може да каже Дефо срещу господаря ми, но не промених изражението на лицето си и му се усмигнах самонадеяно, за да осъзнае, че е невъзможно да опетни доброто име на велик човек като Исак Нютон.

Нямаше съмнение, че арестът на италианеца осезаемо е въздействал на Дефо, който изглеждаше обезпокоен от участието му. Той обаче скоро възвърна хладнокръвието си и се оказа много по-неотстъпчив свидетел.

Обвиненията му срещу Нютон бяха две. Първо, че посещава разколническата църква на френските социнианци в Спайтълфийлдс, и второ, че е близък приятел на господин Фасио, хугенотът от Швейцария, на когото бях представен в кафенето, преди да се разболея от малария.

— Господин Фасио е подозиран, че членува в секта на крайни разколници, които вярват, че могат да възкресяват мъртъвци — обясни Дефо.

— Как ще отговорите, доктор Нютон? — попита лорд Харли.

Нютон стана и тържествено се поклони.

— Думите му са истина, милорд, но ви уверявам, че тези въпроси могат лесно да бъдат обяснени, така че да останете доволни. Влязох във френската църква в усилие да намеря информация, която да ми даде възможност да хвърля светлина върху убийствата, извършени в Тауър. Единият убит, капитан Морне, беше член на тази френска църква и аз отидох там с надеждата да разговарям с приятелите му и да разбера дали е имало обстоятелства, които може да са го принудили да отнеме живота си. А що се отнася до господин Фасио, той е млад човек с възгледи, които не одобрявам. Но господин Дюие е член на Кралското дружество и мой приятел и съм убеден, че с течение на времето интелигентността ще му позволи да преосмисли младежките си увлечения и да осъзнае разума в доводите, които често съм изтъквал пред него противно на очевидно богохулствените му схващания. — Нютон ме погледна така, сякаш думите му се отнасяха и за мен. —

Вярвам, че е по-добре да живеем в страна, където глупците могат да бъдат изведени от невежеството им с мъдрите съвети на по-възрастните, вместо с изтезания и екзекуции, както е във Франция.

— Вярно ли е, че сте заповядали господин Дефо да бъде хвърлен в затвора, доктор Нютон? — попита лорд Харли.

— Милорд, какво друго можех да направя с човек, когото залових тайно да претърсва кабинета на Монетния двор, където има множество държавни документи от поверително или деликатно естество, свързани със сеченето на новите монети?

— Истина ли е, сър? — обърна се лорд Харли към Дефо.

— Истина е, че бях арестуван в кабинета на Монетния двор, сър, но не съм търсил документи.

— Тогава какво правехте в кабинета на Монетния двор? — попита лорд Халифакс. — Не отидохте ли там в отсъствието на доктор Нютон и неговия служител?

— Не знаех, че не са там. Искях да съобщя на Пазителя информация за фалшификатори на монети.

— Кабинетът на Монетния двор е заключен, когато служителят ми и аз не сме там — възрази Нютон. — Нито служителят ми, нито аз сме приемали господин Дефо в кабинета. Нещо повече, така наречената му информация беше лъжа, за да се опита да обясни неправомерното си присъствие в нашия кабинет. Може ли господин Дефо да даде клетвени показания срещу фалшификаторите на монети, за които е искал да ми съобщи?

— Не знам имена. Имам само известни подозрения.

— Подозрения — повтори Нютон. — И аз ги имам, господин Дефо. Не мислете, че можете да измамите техни светлости, както се опитахте да направите с мен.

— Вие сте лъжец, сър, а не аз — настоя Дефо и изигра най-силния си коз. — Готов ли сте да да положите клетва според Закона за проверката пред техни светлости, за да докажете, че сте добър англиканец?

Законът за проверката от 1673 година изискваше държавните служители и публичните личности да положат клетва за вярност и да получат светото причастие по ритуалите на англиканската църква. Изтръпнах. Нютон отричаше Триединството и никога нямаше да го

стори. За миг бях сигурен, че всичко е загубено. Нютон обаче въздъхна дълбоко и се поклони.

— Винаги съм готов да направя онова, което техни светлости искат от мен — каза той, — дори ако това означава да угодя на човек, хвърлен в затвора за дългове и разколник от общоприетата религия.

— Вярно ли е, че сте разорен, господин Дефо? — попита милорд Халифакс.

— Да, милорд.

— А готов ли сте да положите клетва според Закона за проверката? — настоя лордът.

— Доктор Нютон си играе на криеница с религията и всемогъщия Бог — заяви Дефо и после наведе глава. — Но откровено казано, милорд, не мога.

Лордовете от Върховния съд разбраха колко лицемерен и заядлив е господин Дефо и го освободиха с предупреждението в бъдеще да внимава кого обвинява. След това лорд Халифакс предложи лорд Харли да поднесе извиненията на техни светлости, че са накарали Нютон да изтърпи подобни срамни обвинения от страна на недостойни измамници като граф Гаетано и Даниел Дефо. Лорд Харли го стори, но отбеляза, че Върховният съд е извършил разпита в интерес на Монетния двор. И с това заседанието на съда приключи.

Когато излязохме от залата, аз сърдечно поздравих Нютон и заявих, че съм изключително доволен от изхода.

— Както Аристотел пише в своята „Поетика“, заговорът е душата на трагедията. Съзаклятието срещу вас лесно можеше да успее и да ви освободят от длъжността. Или да ви накажат още по-лошо.

— Провалът им отчасти се дължи на вашето усърдие, тъй като разкрихте много неща за господин Дефо — отвърна Нютон. — И на господин Фасио. Той писа на приятелите си в Европа за граф Гаетано. Но истината е, че враговете ми бяха зле подготвени. Ако бяха по-убедителни, нямаше да се разобличат тъй лесно.

Поклатих глава.

— Само като си помисля какво можеше да се случи. Трябва веднага да се приберете в дома си.

— Защо?

— Племенницата ви сигурно изгаря от нетърпение да чуе какво е станало.

Той обаче вече мислеше за нещо друго.

— Всичко това беше нежелано отвлечане на вниманието ми от главния въпрос — разгадаването на проклетия шифър. Напрягах мозъка си, но все още не мога да го проумея.

През следващите няколко седмици Нютон постигна малък напредък с шифъра и един ден, когато бяхме в кабинета, това ме накара да му предлага да потърси помощ от доктор Уолис от Оксфорд. Нютон отхвърли предложението ми с презрение и присмех.

— Да поискам помощ от Уолис? — недоверчиво попита той, галейки котарака. — По-скоро бих помолил за мнение Мелхиор. Едно е да вземеш назаем книги от някого, но съвсем друго е да използваш ума му. Да отида при него, да хвана ръката му и да призная, че съм затруднен с шифъра? Той ще обърне небето и земята, за да направи нещо, което аз не съм могъл, и после ще разкаже на целия свят. Непрестанно ще ми го натяква. Предпочитам да забия кинжал в сърцето си, отколкото да му позволя да ме тормози. — Нютон кимна ядосано. — Но имате право, че ми предлагате това, защото ще пришпори мозъка ми да измисля решение на загадката. Нямам намерение да хленча като некадърен аритметик, който упражнява наученото или видяното, но ако сбърка, не знае как да намери грешката и да я поправи, и ако му зададеш по-сложна задача, напълно се обърква. Да, вие ме окуражавате да разсъждавам пъргаво и правилно за честотата на повторение на числата. Кълна се, че няма да намеря покой, докато не разнища загадката.

Забелязах, че колкото по-умен е един човек, толкова е по-сигурен в увереността си, че може да реши загадка, с която не може да се справи никой друг. Това показваше правилността на теорията на Платон, че познанието включва вяра, но отива отвъд нея.

След това Нютон постоянно държеше черен графит и лист хартия, който изписваше с букви и алгебрични формули, опитвайки се да разгадае шифъра, и понякога забравях, че работи. Но много добре си спомням момента, когато най-после разби кода. Изведнъж се заговори за подписването на мирен договор с французите. Официалните преговори се водеха от май в холандския град Рейсвейк. Това беше хубаво, защото флотата беше в ужасно състояние на котва в Торбей поради липса на провизии, дължаща се на остър недостиг на парични средства. Брат ми Чарлс каза, че дори сме взели назаем

холандски пари, за да платим на английските моряци. Ако това беше истина, тогава единствено мирът можеше да подобри положението ни.

Датата беше 27 август 1697 година. Още си спомням колко се изненадах, когато Нютон не обърна внимание на новината за мирния договор, а победоносно ме уведоми, че е разкодирал буквите и е разбрал смисъла им.

Повярвах му веднага, защото на лицето му беше изписано огромно задоволство, и го поздравих горещо. Той настоя да ми покаже оригиналната структура на шифъра, за да се уверя, че казва истината. Нютон придърпа стол до масата в кабинета ни в Монетния двор, бутна Мелхиор настрана от книгата си и ми показва множеството страници на усърдния си труд.

— Преди няколко дни добих смътна представа как мога да го разгада — развълнувано обясни той. — Сега обаче разбирам, че всичко се основава на постоянни величини и функции, което е малко по-груба система на моите флуксии. Шифърът използва като ключова кратка повтаряща се дума, известна на двамата човека, които си кореспондират. Да речем, че ключовата дума е фамилното ви име, Елис. Пишещият шифъра я повтаря под посланието ето така. — Нютон написа два реда на лист хартия.

THE LORD IS MY LIGHT AND SALVATION^[5]
ELL ISEL LI SE LLISE LLI SELLISELL

— Обърнете внимание, че всичките букви от азбуката имат числена стойност от едно до двадесет и шест — добави той.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26

— Буквата „Т“ в нашето послание е двадесетата по ред в азбуката. Добавяме това към ключовата буква отдолу. Това е „Е“, петата буква от азбуката. Сумата от тези две букви е двадесет и пет —

буквата „Y“. Тя става първата буква в шифъра. Разбира се, сумата от всеки две букви лесно може да бъде повече от двадесет и шест, например в случая с буквите „T“ и „S“. Сборът им е тридесет и девет. За да не се свършат буквите, започваме азбуката отначало, така че след двадесет и шестата буква „Z“, буквата „A“ става двадесет и седма и така нататък. По този начин числото тридесет и девет ни дава буквата „M“. Когато е завършено, шифрованото послание би изглеждало така:

„THE LORD IS MY LIGHT AND SALVATION
ELL ISEL LI SE LLISE LLI SELISELL
YTQ UHWP UB FD XUPAY MZM LFXHJMNAZ“

— Човекът, който иска да разгадае посланието, извършва процедурата по обратния ред — продължи Нютон. — Той написва шифъра с повтарящата се ключова дума отдолу и изважда числените стойности. Петата буква „E“ се изважда от двадесет и петата „Y“ и се получава двадесет. След това се добавя двадесет и шест, за да не се получат отрицателни числа. Това ни дава четиридесет и шест и буквата „T“. Ако погледнем закодираната дума „XUPAY“, ще видим, че ако извадим буквата „S“ от нашия код от буквата „A“ в шифъра, ще получим едно минус деветнадесет, което ще ни даде минус осемнадесет. Минус осемнадесет плюс двадесет и шест е равно на осем, което ни дава буквата „H“, думата „LIGHT“ от посланието.

Кимнах, защото бавно започнах да разбирам схемата на шифъра, който Нютон описваше.

— Както вече споменах, шифърът се основава на главния принцип на повтаряща се ключова дума. Това обаче го прави по-лесен за разгадаване, защото ключът постоянно е пред очите на онзи, който го търкува. Например в шифъра от Тауър буквата „X“ се среща на две места и двата пъти скрива буквата „L“. По подобен начин буквата „U“ се среща на три места и два пъти скрива буквата „I“. И може да се забележи, че в една четвърт от случаите често срещаните фрагменти като „TH“ в „THE“ съответстват точно на „EL“ в „ELLIS“. Това е слабостта на системата. Ето защо, изобретателят на шифъра е добавил и остроумна числена сила, която раздвижва ключа, за да скрие много по-успешно често срещаните фрагменти. Но и това е просто, защото

ключовата дума се променя въз основа на посланието в елементарна прогресия и става функция на буквата „L“. Първите пет букви в посланието са закодирани по обикновения начин.

THELO
ELLIS
YTQUN

— Но за следващите пет букви ключът се променя въз основа на петте закодирани букви — „Y“, „T“, „Q“, „U“ и „H“, в зависимост от това дали буквите на шифъра се появяват преди или след „L“. Всички закодирани букви между „M“ и „Z“ стават причина ключовата дума да се увеличи с една буква. Но всички букви преди или включващи „L“, налагат потребната буква на ключовата дума да остане същата. Или, казано с други думи, буквите от „A“ до „L“ са постоянни величини, а от „M“ до „Z“ — променливи. Например в:

THELO
ELLIS
YTQUN

— Буквата „Y“ се появява след „E“, което ни кара да увеличим ключовата дума с една буква, „F“. Това е вярно за „T“, „Q“ и „U“, но не и за „H“, затова следващата ключова дума става „FMMJS“. Така получаваме:

„THELO RDISM
ELLIS FMMJS
YTQUN XQVCF“

— По същия начин X, Q и V променят първите три букви на новата ключова дума, „FMMJS“, така че става „G“, „N“, „N“. Но тъй

като „С“ и „F“ са пред „L“, не трябва да увеличаваме с нищо, затова получаваме нова ключова дума, „GNNJS“, а накрая — следното:

„THELO RDISM YLIGH T
ELLIS FMMJS GNNJS G
YTQUH XQVCF FZWQA A“

— За да разгадаеш шифъра, изваждаш числената стойност на ключовата дума от числената стойност на шифъра, като всеки път добавяш двадесет и шест. Например „Y“, равно на двадесет и пет, минус „E“, равно на пет, прави двадесет, плюс двадесет и шест прави четиридесет и шест или буквата „T“. По подобен начин последната буква в нашия шифър „A“, равна на едно, минус „G“, равна на седем, прави минус шест, плюс двадесет и шест, прави двадесет или буквата „T“. Това е гениална математическа вариация, защото шифърът става почти неразгадаем.

— Но как го разтълкувахте, сър?

— Благодарение на невежата вариация на господин Скруп. Той е въвел кратка математическа прогресия в образаца, който е избрал от първото послание, дадено му от Джордж Мейси. Просто е добавил едно към първата буква, извадил е едно от втората, добавил е две към третата, извадил е две от четвъртата и така нататък. Едва след време разбрах, че посланието, написано с тебешир на стената до трупа на Мърсър, е първият ред на писмото, което намерихме у Мейси. Проумях това и разбрах, че шифърът е бил използван неграмотно, без разбиране, и целта му е била да ме обърка още повече, и чак когато проумях цялото послание, другите букви започнаха да показват математическа последователност. Що се отнася до разгадаването на останалото, трябва да призная, че късметът беше на моя страна. Нищо не съдейства за разкриването на тайната на шифъра така, както човешките грешки. Човекът е естествен враг на математиката, защото е предразположен към грешки и мисловни схеми. Заговорниците постоянно са използвали две фрази като призив за крайна разпаленост и фанатизъм. След малко ще се уверите, че те са нечувани фанатици и изключително опасни за стабилността на нашето кралство.

Нютон ми показва множеството варианти, които бе измислил през месеците на усилен труд, но имаше толкова много квадратни уравнения, че не можах да разбера как точно е разгадал шифъра. По-късно нещата ми се изясниха, защото преписах писмото, което той все пак изпрати на Уолис, където подробно обясняваше схемата на шифъра. Не проумях обаче математическите операции. Нютон каза, че те трябва да покажат как работи умът му на Уолис, който няма мозък да разгадае подобен шифър.

Главата ме заболя от всичката тази алгебра, сякаш отново бях в училище или болен на легло, както в деня, когато Нютон реши да ускори оздравяването ми, като ми обясни системата на флуксиите си. Посланията обаче бяха пределно ясни и разкриваха нещо ужасяващо, което се кроеше в Тауър.

— Двете фрази, които са използвали постоянно и в крайна сметка в своя вреда, са „Помнете Свети Вартоломей“ и „Не забравяйте сър Едмънд Бери Годфри“.

— Но това беше написано на кинжала на Морне! — възкликнах аз.

— Точно така. Думите са и част от фразата, която Скруп е избрал да използва. Първото послание е било оставено от господин Скруп върху трупа на господин Кенеди. Скруп го е получил от господин Мейси. Нито единият от двамата обаче не е знаел какво означава написаното. Предполагам, че никога няма да разберем как писмото е попаднало у господин Мейси. Подозирам, че хората, използващи шифъра, са убедени в неговата неразгадаемост и не са взели достатъчно предпазни мерки къде оставят кореспонденцията си. И Мейси случайно е попаднал на него. — Нютон прочете на глас превода:

„Не забравяйте сър Едмънд Бери Годфри.

Драги доктор Дейвис,

Мисля, че не трябва да се срещаме, както предложихте. Ако ви познаят, посещавайки дома ми, или ни видят заедно, новината ще се появи във всеки проклет вестник в страната. Но бих искал да узная от вас по какъв

начин могат да бъдат разпознати римокатолиците. Може да ми изпратите писмо, както обикновено, по капитан Морне. Помнете Свети Вартоломей.

Ваш, лорд А.“

— Мисля, че „лорд А.“ е самият лорд Ашли, членът на Парламента, представител на Пул. Той е посетил капитан Морне, както докладваха нашите шпиони. Лорд Ашли е внук на граф Шафтсбъри, Антъни Ашли Купър, който е оглавявал опозицията на крайните виги срещу краля. Бил е прословут привърженик на „Зелените ленти“ и републиканец и е избягал в Холандия след провала на Ръжения заговор за убийството на крал Чарлс.

— Чувал съм за „Зелените ленти“, сър. Баща ми използваше израза като обиден термин, но така и не разбрах какво означава.

— По време на управлението на Чарлс II „Зелените ленти“ представляваха за нашата страна по-голяма опасност, отколкото французите — обясни Нютон. — Те са група крайно настроени виги протестанти, мразят римокатолиците почти колкото монарсите и искат премахването и на двете в Англия. Стремяха се да възстановят републиката и да направят Ричард Кромуел върховен лорд-протектор. „Зелените ленти“ организираха няколко заговора да убият крал Чарлс или римокатолиците. Паписткия заговор през 1678 година, предвождан от Тайтърс Оутс, който инсценира фалшив католически заговор срещу краля, е най-зловещият, защото много католически свещеници бяха несправедливо обвинени и екзекутирани. Но след смъртта на Шафтсбъри през 1683 година не се чу нищо повече за „Зелените ленти“ и Славната революция, която свали от престола католика крал Джеймс. При толкова много католически заговори за детронирането на крал Уилям — първо Ейлсбъри и после сър Джон Фенуик, не е необходимо да се пускат слухове за фалшиви.

— Вероятно лорд Ашли и приятелят му по писма се опитват да разберат дали католиците все още кроят заговори срещу крал Уилям — предположих аз. — Мисля, че всеки родолюбив англичанин би искал да открие потенциални предатели сред нас.

— Въздръжте се от преценка още малко — посъветва ме Нютон. — Замислете се за писмото на доктор Уолис, което Мейси му е дал.

Смятам, че там е отговорът на първото послание.

„Помнете Свети Вартоломей, Милорд А.

Трябва да разпознаем римокатолиците като френските хугеноти. По данъчните списъци. Разполагам и със списъци от последния път, съставени от полицаите за мировите съдии, както и наръчник от господин Лий, карта от господин Морган и чертеж от господин Кинг, която показва всички гнезда, където католическите гадини може да бъдат намерени. Никой няма да избяга от нас.

Ваш слуга,
доктор Дейвис“

— Е, какво е мнението ви сега?

— Признавам, че звучи като пореден Папистки заговор —
отвърнах аз.

— Въпросът е много по-сериозен. „Никой няма да избяга от нас“? Все още ли не ви е ясно?

— Да, само че се боя да го кажа, докторе.

— Тогава аз ще го кажа вместо вас, мой млади приятелю. Това е план за избиване на римокатолиците в Лондон. В нощта на Свети Вартоломей през 1572 година хугенотите в Париж са били разпознавани по данъчните списъци. Говори се, че около десет хиляди протестанти, мъже, жени и деца, са били убити за една нощ и още много други в провинцията.

— Но това е било преди повече от столетие — възразих аз. — Пък и англичаните не са като французите. Ние не убиваме хората в леглата им. Освен това в Лондон няма толкова много католици, колкото са хугенотите в Париж.

— Мислите ли? — подигравателно се засмя Нютон. — В Лондон има много тайни римокатолици — църковните паписти само на думи са привърженици на англиканската църква и извършват тайно своите богослужения.

— Законът за проверката не изисква ли да положат клетва за вярност към англиканската църква? Човек може да бъде глобен за неподчинение.

— Малцина са глобени. Законът е лош и рядко се прилага.

— Продължавам да твърдя, че хората в Англия не са убийци, каквато и религия да изповядват.

— Якобитът Макдоналдс от Гленко не беше ли хладнокръвно убит от войниците на крал Уилям в Шотландия? Доколкото си спомням, това се случи само преди пет години.

— Те бяха шотландци — рекох аз, сякаш това обясняваше как е възможно да стане подобно ужасяващо нещо. — Шотландски жертви и шотландски войници. Какво друго може да се очаква от тях? Лондончани не проявяват такава крайна нетърпимост, нито са такива варвари.

— Но какво би се случило, ако лондончани бъдат провокирани, макар и по вероломен начин? Вие сте твърде млад, за да помните как за Големия пожар в Лондон обвиниха и обесиха един католик на име Пейдло, въпреки че както всеки ученик знае, пожарът започна случайно, предизвикан от хлебопекар на Пудинг Лейн. Както и пожарът в Саутуърк през 1676 година, макар че за него беше обвинен друг римокатолик, този път йезуит на име Гроув. Смята се, че пожарът в Саутуърк е бил планиран от католици като прелюдия към избиването на лондонски протестанти. А по време на Революцията лондончани не очакваха ли да бъдат изклани от ирландските войници на крал Джеймс, с помощта на които той се надяваше да запази кралството си? Не, Елис. Лондончани са като жителите на всеки голям град — лековерни и безумни. По-скоро бих се доверил на бясно куче, отколкото на постоянно променящото се мнение на лондонската тълпа. Питам се дали всеки, присъствал на екзекуция на Тайбърн, има такова добро мнение за населението на този град като вас.

— Съгласен съм, сър, че ако бъде провокирана, тълпата е неуправляема. Но не виждам как англичаните могат да бъдат подведени от френски хугеноти. По какъв начин може да бъде предизвикана тълпата?

— Няма да е трудно. Но трябва да разберем повече, при това бързо, защото загубихме много време за разгадаването на шифъра.

— Все още ми е трудно да възприема написаното.

— Тогава прочетете посланието, което намерихме у трупа на капитан Морне.

„До сержант Роан

Ако ме убият в този дуел, който не съм искал, бих желал убиецът ми Кристофър Елис да бъде заклан заедно с останалите. Един повече няма да бъде забелязан сред множеството и несъмнено ще изглежда така, сякаш той е бил таен католик. Аз изпълних дълга си като протестант. Не забравяйте сър Едмънд Бери Годфри.

Помнете Свети Вартоломей.

Капитан Шарл Морне“

— Това разсейва ли съмненията ви?

— Да — чух се да казвам аз. — Само като си помисля, че изпитвах състрадание към него.

Нютон кимна мълчаливо.

— Посланията не бяха ли четири, сър? Разгадахте ли онова, което взехме от клетия господин Туисълтън?

Без да пророни дума, Нютон ми връчи разкодирания текст и ме остави да го прочета. Написаното беше изключително обезпокоително.

„Не забравяйте сър Едмънд Бери Годфри.

Господин Туисълтън,

В това голямо религиозно начинание, благословено от Бога, вие ще помагате на сержант Роан в съставянето на план за убийството на доктор Исак Нютон, Пазителя на Кралския монетен двор. Вината трябва да бъде приписана на стария Ротие, гравьорът, подозиран като католик, и на златаря Джонатан Амброуз, таен римокатолик, който известно е, че мрази Нютон. След завръщането на крал Уилям от войната във Фландрия това ще спомогне за подклаждането на силни настроения срещу католиците, както стана със смъртта на сър Едмънд Бери Годфри. Ето защо, запознайте се с навиците на Нютон и ме уведомете писмено как смятате да извършите деянието. Моментът трябва да бъде подходящо избран. Ще го решим допълнително.

Помнете Свети Вартоломей.

Ваш, доктор Дейвис“

— Трябва да призная, че това писмо малко ме затрудни — обясни Нютон. — „Златарят Джонатан Амброуз, който известно е, че мрази Нютон“? Неправилна граматика. Подобно нещо може да утежни живота на човека, разгадаващ шифъра.

— Омаловажавате въпроса, сър, защото според писмото животът ви е в смъртна опасност.

— Мисля, че и двамата сме в такава опасност.

— Но в моя случай аз трябва да бъда убит заедно с останалите, а вие — пръв, преди всички. И това може да се случи всеки момент.

— Не и преди кралят да се върне от войната. Пише го в посланието, Елис.

— Сега разбирам защо сержант Роан прояви такова любопитство към вас — тъжно отбелязах аз.

— Разговаряли сте с него?

— Веднъж, когато го проследих до Уестминстър — признах аз. — Изпуснах го за малко и после се сблъсках с него. Държа се любезно. Пийнахме заедно. Реших, че ще мога да науча повече за него.

— А сега откривате, че той е научил повече за мен, така ли?

Кимнах нещастно, засрамен да призная, че му бях казал дори адреса на Нютон.

— Няма значение — каза той. — Не е трудно да се получи информация за мен. Ако не му бяхте казали нищо, сержант Роан щеше да я научи по друг начин. Затова, успокойте се. Ние сме готови за тях и знаем, че са безмилостни. Мейси несъмнено е бил изтезаван и убит, защото се е опитал да разгадае посланията им. Дори капитан Морне, който е бил един тях, не е бил в безопасност, когато скандалът за дуел е заплашил да осуети планове им. Трябва да действаме изключително предпазливо.

— Защо са оставили жив господин Туисълтън?

— Кой би се вслушал в думите на един луд? Самият вие го казахте. Оставили са го жив и дори са му дали закодирано писмо, защото са уверени в стратегията и шифъра си. Това обяснява и защо господин Туисълтън е искал да ме нападне. Но ми се щеше да бях

проявил съобразителност и да бях записал думите му. Подозирам, че ни е казал ключовата дума за шифъра, когато го посетихме в „Света Мария Витлеемска“. Спомняте ли си какво отговори, когато го попитах за смисъла на буквите?

— „Кръв. Кръвта е в основата на всичко.“

— Каза го и буквално, и преносно. „Кръв“ е ключовата дума в шифъра. — Нютон тъжно поклати глава. — Понякога ми се струва, че съм много глупав.

— Остава да разберем само едно нещо. Защо всичко това става в Тауър?

— Мислих по този въпрос — призна той. — И стигнах до извода, че ако тълпата трябва да бъде въоръжена, няма по-подходящо място от Кралския арсенал.

— Да, разбира се. Там има оръжия за цяла армия. Какво ще правим?

— Трябва да се намесим в тайната кореспонденция. Само тогава ще намерим доказателства, които да представим на милорд Халифакс. И за да го сторим, необходимо е да научим повече за заговорниците, най-вече кога точно възнамеряват да извършат предателството. Бих искал да разбера повече и за доктор Дейвис. Единият от нашите шпиони не проследи ли сержант Роан до съда в Уестминстър Хол? Вероятно доктор Дейвис е бил човекът, с когото сержантът се е срещнал там. Узнаем ли това, ще настроим единия срещу другия.

Шпионинът ни Хъмфри Хол беше много усърден, както вече споменах, и на другия ден отидох в Уестминстър Хол с него да видя дали ще разпознае човека, когото бе видял да се среща със сержант Роан. Мъжът обаче не беше там. Нямаше го и на следващия ден. Господин Хол го забеляза едва в петък, на трети септември.

Огледах го добре, когато го проследихме от „Лебедът с двете шии“ на Тътъл Стрийт. Човекът беше петдесетгодишен, висок, но с криви крака и дебел врат. Главата му едва се подаваше от тялото. Ненормално голямата му брадичка беше колкото останалата част на странното му лице и изглеждаше постоянно наведена към гърдите. Очите му бяха малки и непрекъснато се стрелкаха насам-натам, челото — ниско, скрито под огромна шапка, а кожата му бе зачервена

очевидно в резултат на прекаленото му пристрастяване към виното. Над едната си вежда имаше грамадна брадавица. Дрехите му бяха не просто на духовник, а епископални, защото беше облечен в расо. Изключение правеше единствено дългият розов шарф. Говореше като продавач или носач от Саутуърк, защото го чухме да приказва със собственика на пивницата с пронизителен, напевен глас, сякаш постоянно се оплакваше. Можеше да го помислим за образован човек или дори за адвокат, чието присъствие в съда е по инструкции на клиента му, тъй като там имаше мнозина, които никой не беше чувал да се изказват.

Проследихме странния доктор Дейвис до жилището му в северната част на Акс Ярд и научихме някои факти за него от господин Бийл, бърбивият собственик на пивница „Брадвата“, когото срещнахме на улицата и чието семейство живееше там отпреди Големия пожар. Той ни каза, че доктор Дейвис е учил в Кембридж и е син на анабаптистки свещеник от армията на Оливър Кромвел. Бил свещеник във флотата, написал книга, наскоро се оженил за богата вдовица, която била на гости на роднини, имал държавна пенсия и бил баптистки пастор в Уопинг.

Благодарихме на господин Бийл с пет шилинга за информацията и мълчанието му и тръгнахме към Уопинг, за да научим повече.

Не харесвах баптистите, защото що за секта е онази, която следва наставленията на луд човек като Йоан Кръстител? Той е живял в пустинята и е ял скакалци. Баптистите биха се вбесили, тъй като само глупаците и невменяемите доброволно биха признали, че истинското име на проповедника им в Уопинг не е Пол Дейвис, а Тайтърс Оутс, участникът в прословутия Папистки заговор, който беше изфабрикувал обвинения, че йезуитски свещеници планират да убият крал Чарлс II и да качат на престола херцога на Йорк, неговият брат католик.

За господин Хол и за мен беше голям шок, че зъл човек като Тайтърс Оутс е на свобода и на всичкото отгоре проповядва Божието слово. Господин Хол беше толкова потресен от разкритието, че се почувства задължен да отиде на църква и да се помоли. Преди да бъдат разобличени злостните лъжи на Оутс, без съд и присъда бяха избити тридесет и пет невинни души.

Херцогът съди Оутс за клевета през 1684 година и получи обезщетение на стойност сто хиляди фунта. Оутс нямаше пари да

плати и беше хвърлен в затвора за длъжници. Но най-лошото за него тепърва предстоеше. Следващата година херцогът се възкачи на престола и Оутс беше съден за лъжесвидетелстване пред съдията Джефрис, който изказа съжаление, че законът не предвижда обезглавяване. На другия ден Оутс беше налаган с камшик по разстоянието от три километра от „Нюгейт“ до Тайбърн. Той беше осъден на доживотен затвор, както и да бъде приковаван на позорния стълб веднъж годишно — нещо, убило много по-силни хора от него. И тогава за последен път чух за Тайтърс Оутс до онзи септемврийски петъчен следобед.

Исках да разбера защо Оутс е на свобода и отидох при господин Джонатан Тейлър, мой приятел, адвокат в Апелативния съд в Уестминстър Хол. Носеше му се славата, че е същински алманах по правните въпроси. Той бързо доразказа съдебната история на Тайтърс Оутс до същата дата. Тейлър ми каза, че когато през 1688 година Уилям заема английския престол, съдия Джефрис бил затворен в Тауър и Оутс подал петиция до Парламента за преразглеждане на присъдата му. И благодарение на антикатолическите настроения в страната, въпреки доказателствата, че е участник в заговор, довел до смъртта на множество невинни хора, през декември същата година Оутс бил помилван и тихомълком освободен от затвора. Според Тейлър дори му били отпуснати десет фунта седмично от парите на тайните служби. Сумата не беше малка. След това написал дълъг разказ за преживяванията си, публикуван под заглавието „Тиранията на показ“. Всички прочели книгата, я смятали за най-отвратителната клевета срещу крал Джеймс. Оутс си позволил да я подари на Уилям, но кралят не можел да направи нищо, макар че произведението невярно хулело покойния баща на кралицата.

Уведомих Нютон, че доктор Дейвис е самият Тайтърс Оутс. Той се изненада много, но веднага заяви, че е логично, макар и неприятно, Оутс да участва в заговор за избиване на лондонските католици.

— Очевидно затворът и налагането с камшик не са научили господин Оутс на много неща — отбеляза Нютон.

— Възможно ли е милорд Ашли да не знае за истинската самоличност на доктор Дейвис? — попитах аз. — Не мога да повярвам, че милорд Ашли би имал взимане-даване с такъв дявол, ако знае кой е.

— Граф Шафтсбъри, дядото на Ашли, е помогнал на Оутс да уведоми Тайния съвет за Паписткия заговор. Ако не беше той, никой нямаше да чуе за Оутс. Освен това мисля за важно, че заговорът ще се осъществи в момент, когато страната се опитва да сложи край на войната. Същото беше и с Паписткия заговор, който беше извършен, докато крал Чарлс сключваше мирен договор с холандците. За някои хора мирът невинаги е желан, защото означава край на доходните държавни поръчки за снабдяване на армията и флотата. Нещо повече, това означава да се плати на войниците, като се искат пари от Парламента, който непрекъснато засилва властта си за сметка на аристокрацията. — Нютон поклати глава. — Безпокоят ме много неща. Но вие свършихте добра работа, мой млади приятелю. Разкрихте един от главните организатори на съзаклятието. Бих желал да науча повече за плановете им. Съмнявам се дали сержант Роан или някой друг от французите може да бъде убеден да ни каже повече. Оутс може да проговори.

— Не виждам как и защо — намръщих се аз.

— Познавам младия милорд Ашли. Срещали сме се в „Гърка“ и в клуб „Кит Кат“. Той е на вашите години, горе-долу колкото вас на ръст и е ужасен сноб. Може би това е една от причините да не се познава с Тайтърс Оутс. Може да използваме това като наше предимство. Ще изпратим на Оутс кодирано писмо с покана да се срещне с лорд Ашли на определено от нас място и Оутс ще ни разкаже всичко.

— Но как? Все още не разбирам.

— Вие ще играете ролята на лорд Ашли.

— Аз?

— Кой друг? Аз съм твърде стар, но може да се представя за ваш прислужник. Ще вземем назаем карета с шест коня от милорд Халифакс. Ще ви намеря хубави скъпи дрехи, подходящи за бъдещия граф Шафтсбъри. Ще уредим среща с Оутс близо до клуб „Кит Кат“ в Хампстед, където знам, че членува. Тримата ще отидем на разходка сред природата, сякаш крием много тайни.

— Дали ще успеем, сър? Щом сте набелязан да ви убият, Тайтърс Оутс вероятно знае как изглеждате.

— Не се отличавам с нищо и освен това си спомням, че лорд Ашли има прислужник с превръзка на едното око. И аз ще си сложа.

Така ще се прикрия по-добре.

— Тогава освен чиновник, ще бъда и актьор?

— Да, Елис. Като Уилям Маунтфорд.

— Моите уважения, сър, но избрахте неуместен пример. Актьорът Уилям Маунтфорд беше убит.

— Нима?

— Не си ли спомняте? Осъдиха лорд Моън.

— Да, сега си спомням. Не беше убит заради играта си, а заради връзката си с дама, срещу която лорд Моън възразяваше.

— Ще скрия пистолет в каретата, за да се отбранявам, ако ни разкрият. Мисля, че планът ви да измамите Оутс и приятелите му хугеноти е най-опасното нещо, което сме предприемали.

— Ще вземем всички предпазни мерки. Господин Хол ще ни бъде кочияш. И той ще бъде въоръжен. С Божията помощ, ще успеем.

Нютон извади празен лист и написа следното послание:

„TBT QEQ HHFL ZKR FUG ZEQ SAWN
XNIZAT PD GOD TLEW JKSZ HWJ LB GNLHK
PBZI GAOAD ILOZ NKK LN KRR CRACSS
NHGT VJ QAM FKML NAW CZAASF GWOD
DHK YEN BP COKXS JDS LTH QB“

В понеделник сутринта взехме за мен дрехи втора употреба от магазина на господин Джордж Хартли на Монмаут Стрийт с обещанието, че ще ги върнем, когато си свършим работата с тях. Издокарах се в копринен костюм, копринени чорапи, кадифена пелерина, хубава боброва шапка с щраусово перо, бастун със сребърна дръжка, къса шпага с позлатена ръкохватка, напарфюмирана сребриста перука, меки, ухаещи на жасмин ръкавици, син шал и широк кожен маншон за ръцете, където скрих малък пистолет. Това бяха най-хубавите дрехи, които бях обличал, макар да изпитах известно неудобство от информацията на господин Хартли, че ги е взел от трупа на дързък и елегантен разбойник на име Грегъри Харис, обесен на Тайбърн. Дрехите му били продадени от палача, който имаше привилегията да го стори. Завърших облика си на лорд с голямо количество пудра на лицето, перуката и редингота си и кутийка за

енфие и заех няколко превзети пози. Чувствах се свръхизискан, още повече когато Нютон ми каза, че действително приличам на лорд. Единствено съжалявах, че госпожица Бартън не може да ме види и да се съгласи с мнението на чичо си.

В седем вечерта каретата на милорд Халифакс взе Нютон и мен от Тауър и ни откара на север към Хампстед и клуб „Кит Кат“, който се намираше в странноприемницата „Горното шише“ на Хийт Стрийт. Докато минавахме през града, хората ни гледаха, защото каретата беше много хубава, със стъклени прозорци, двама кочияши в ливреи и шест черни коня със зелени панделки, завързани на гривите и опашките.

Няколко минути преди осем каретата спря пред странноприемницата в Хампстед, най-модната част на Лондон, тъй като беше разположена на високо, проветриво плато. „Кит Кат“ беше клуб на най-разпалилите виги и най-известният в Лондон и сред членовете му бяха писателят публицист Джонатан Суифт, есеистът и критик Джоузеф Адисън, есеистът и драматург сър Ричард Стийл, архитектът, пътешественик и драматург сър Джон Ванбурх, драматургът поет Джон Драйдън, драматургът Уилям Конгрийв, художникът сър Годфри Нелър, лорд Ашли и лорд Моън, който бе убил актьора Уилям Маунтфорд, а по-късно и херцог Хамилтън на дуел. Клубът беше шумен, осветен ярко като вътрешността на фенер. Разумно го бяха направили там, а не в Сити, защото някои от по-младите членове се славеха като безнравствени и често палеха огньове по Хийт Стрийт, където изгаряха чучела на папата.

Четвърт час господарят ми и аз седяхме в каретата и чакахме злодеят Тайтс Оутс да пристигне.

— Може би подозира, че нещо не е наред — предположих аз, тъй като започнах да се безпокоя, че той няма да дойде.

— Няма причина — отвърна Нютон, който изглеждаше заплашително с превръзката на окото си. — Заговорниците са сигурни, че шифърът им не може да бъде разгадан. Убеден съм, че ще дойде.

Докато разговаряхме, господин Хол забеляза висок мъж, който върви към нас по хълма, и ни предупреди, че нашият човек пристига.

— Не забравяйте, че сте член на Парламента и бъдещ граф Шафтсбъри. Не е необходимо да давате обяснения. Разговорът трябва да се води върху каквото той ви каже. Ще ви помагам, но не мога да си

позволявам прекалено много, защото би изглеждало подозрително. Трябва да бъдем изключително хитри и ловки с този човек.

Оутс се приближи до каретата и Хол слезе и отвори вратата. Оутс, който се беше задъхал, тъй като разстоянието от Акс Ярд не беше малко, се поклони официално.

— Към лорд Ашли ли имам честта да се обърна? — попита той с надменен, кънтящ глас.

— Това е Негова светлост — отвърна Нютон. — Ако вие сте доктор Оутс, качете се, сър.

Оутс се стъписа и се вторачи за миг в Нютон, сякаш се колебаеше дали да не си тръгне.

— Нещо не е ли наред, доктор Оутс? — попита Нютон.

— Не, само че вече не ме наричат с това име по предложение на Негова светлост.

— Ако предпочитате, ще ви наричаме доктор Дейвис. Не е необходимо да се притеснявате. Радвам се на пълното доверие на Негова светлост по този въпрос, както и по всички останали.

Оутс кимна, качи се в каретата и се отпусна на седалката с очевидно облекчение. Хол затвори вратата след него и мигновено усетих особената, сладникава миризма, разнасяща се от Оутс. Изчаках Хол да се качи на капрата и потропах с бастуна си по тавана, за да му дам знак да кара обратно към Лондон. Кочияшът размаха камшика и каретата се отправи на юг по Хийт Стрийт, към Сити.

— За мен наистина е чест, милорд — раболепно каза Оутс.

— Не познавах дядо ви, но съм чувал, че е бил велик човек.

Прозях се превзето и размахвах копринената си кърпа пред устата, както веднъж бях видял да прави лорд Халифакс в Съвета отговарящ за държавната хазна.

— И се радвам, че ви служи, както на него — добави Оутс.

— Това е голяма чест за мен.

— Fagon, fagon^[6] — нетърпеливо и раздразнено рекох аз. — Да продължим по-нататък. И, моля ви, не го наричайте служене, доктор Оутс, защото въпросът е твърде отчайващ, за да се справя сам. Всъщност се притеснявам доколко е сериозен планът ни. Толкова много, че дойдох чак в Хампстед да пия минерална вода. Бих желал да ме успокоите, че всичко е готово. Писах ви не от скрупули, сър, а поради липса на доверие в нашето начинание. Кълна се, искам всички

римокатолици да горят в Ада, но се тревожа, че това досадно нещо може да се обърка. Вие имате опит в тези неща, доктор Оутс. Вие сте нашият Ахил в настоящия замисъл и тъй като от няколко дни съм изнервен, натъжен и обезпокоен, бих желал да се посъветвам с вас. Затова ви написах писмото и ви повиках, сър.

— Уверявам ви, че всичко е точно така, както трябва да бъде, сър — отвърна Оутс. — Памфлетът на господин Дефо, който ще предизвика гняв у всички добри протестанти, вече е отпечатан и чака подходящия момент да бъде разпространен.

— Бих желал да го прочета — рекох аз и после се обърнах към Нютон. — Защо не съм виждал памфлета, Джон?

— Не сте го виждали? — учуди се Оутс. — Уведомиха ме, че лорд Лукас ви го е показал.

Поклатих глава.

— Може би ми е показал нещо друго, но се опасявам, че съм го изгубил.

— Имам още екземпляри в дома си — каза Оутс. — Мога да ви покажа един, ако искате.

— Да. Ще отидем с каретата до жилището ви, доктор Оутс, и ще взема памфлета.

Нютон се подаде през прозореца на каретата и каза на кочияша, че когато стигнем до Лондон, трябва да отидем в Акс Ярд.

— Още по-загрижен съм за предаността на нашите съмишленици, доктор Оутс — продължих аз. — Лорд Лукас се похвали с хората от Артилерията и колко са му верни. Но, в края на краищата, повечето са французи. А добрите англичани? Когато го видях последния път, му рекох: „Кажете го на другите, милорд, не на мен.“ Той се ядоса и направи гримаса. Обясненията му не ме убедиха. Чух обаче, че вие сте много изтънчен човек, доктор Оутс. Дядо ми все го повтаряше. Ето защо реших да се срещнем *a la derobee*^[7]. Лорд Лукас не знае, че разговарям с вас, нито някой, и предпочитам да остане така.

— Оказвате ми огромна чест, Ваша светлост — каза Оутс и наведе глава, опитвайки се да прикрие самодоволната усмивка, която се появи на грамадната му брадичка, голяма почти колкото останалата част на лицето му.

— Изтънченост и почтеност, доктор Оутс. Вие наричате нещата с истинските им имена.

— Много сте любезен, Ваша светлост — подсмихна се той.

— Бих искал да знам колко сме, а не каквото реши да ми каже лорд Лукас. И какви са шансовете ни за успех.

— Не сме много, но сме достатъчно.

— За бога, докторе, говорите като Лукас! Моля ви, не бъдете тъй сдържан, инак ще си помисля, че заговорът е фантазия. Мъдреците строят къщите си не върху пясък, а върху скала. Затова бих искал да знам на кого можем да разчитаме, защото нямам доверие на хора без имена.

Оутс присви очи и се вторачи навън. След Хампстед следваше имението Тайбърн с множеството си кравеферми, които снабдяваха Лондон с мляко и сирене. Оутс може би се усъмни, че нещо не е наред, затова сложих ръка на заредения си пистолет, скрит в кожения маншон, който бях преметнал на коленете си като мъртъв кокершпаньол. Оутс обаче замислено кимна.

— Милорд — умолително рече той, — по-безопасно е да не знаете. Въпреки това се питам защо лорд Лукас не ви е информирал по-добре. Много странно.

— Лукас не е отзивчив човек. Всъщност мога тайно да ви кажа, че не го харесвам.

— Вярно, че е изключително нетърпелив и раздразнителен — съгласи се Тайтърс Оутс. — Тогава ще ви кажа, каквото знам. В Тауър са той, капитан Лакост, капитан Мартин, сержант Роан и неколцина души от гарнизона — Кузен, Дюрел, Ласко, Дево и Харалд. В Монетния двор са господин Фуке, заместник-главният майстор, господин Колинс, един от химиците, потомък на Колини, великият адмирал хугенот, който беше заклан в нощта на Свети Вартоломей, Валие, работник в леярната, господин Силвестър, ковачът, и Питър Бейл, доставчикът. Общо тринадесет в Лондонската крепост. Извън Тауър има стотина англичани в казармите в Уайтхол и Съмърсет Хаус и сред тях още неколцина хугеноти — полковник Кеснал, капитан Лорен, капитан Саразен, капитан Хес, капитан Попарт, лейтенант Делафонс и сержант Бар. Сред цивилните има може би още стотина, сред които аз, сър Джон Хублон от Банката, сър Джон Пейтън, мосю Пиозе, пастор в „Савой“, господата Примроуз, Ламот, Шарден и Моро,

които са в Grande comite frangais^[8]. В Сохо са мосю Жизар, чийто баща е бил изгорен на кладата за ерес, и мосю Пейфери, както и няколко десетки шапкари, производители на копчета и перуки, тъкачи на коприна, занаятчийци, търговци и аптекари от Сити, които наброяват най-малко шестдесет-седемдесет. И накрая, памфлетистът Даниел Дефо, издателят Удуърд и печатарят Даунинг, а също и неколцина подпалвачи, които ще ми помогнат да запаля Уайтхол, включително младият господин Тонг, специалист в тази област. Всички са добри протестанти, милорд. Затова бъдете сигурен, че шансовете ни за успех са големи.

— Ще обвинят римокатолиците за пожара, нали? — попита Нютон.

— Да — отвърна Оутс, — защото това биха направили, ако имаха възможност.

— Кой би подозирал, че ще стане подобно нещо след заговора на Ейлсбъри? — добави Нютон. — Или бунтът на сър Джон Фенуик? Водачите им бяха обезглавени.

— Въпреки това тази година бяха арестувани много якобити и се опасявам, че са потънали вдън земя и ще намерим малко римокатолици. През февруари не им ли беше забранено да не се доближават на по-малко от шестнадесет километра от Лондон? — попитах аз.

— Да, милорд, но предпазната мярка беше смекчена след месец. Малцината, които бяха задължени да напуснат града, скоро се върнаха, като плъховете след Големия пожар.

— Тогава, моля ви, кажете ми, доктор Оутс, колко точни са списъците ви кой да бъде убит? Никой римокатолик не трябва да се измъкне.

— Смея да твърдя, че никой няма да избяга, милорд — фанатично се ухили Оутс и аз видях какво огромно удоволствие изпитва при мисълта за кръвопролитното съзаклятие. — Ще започнем с къщата на испанския посланик на Уайлд Стрийт в Ковънт Гардън, която придава католически вид на целия район. Там очаквам да намеря документи, съставени за апостолическия католически свещеник във Фландрия за броя на римокатолиците в Англия и Уелс и техните имена. Мисля, че не трябва да убиваме по-малко католици, отколкото хугеноти са били заклани в Париж, милорд.

— Подобаващо е броят да бъде същият — измърмори Нютон. — А кога ще бъде извършено?

— Глупако — рекох аз, преструвайки се пред Оутс, че вече знам това. Не изглеждаше добре, че не знаем нищо. — Нали ти казах! Проклетникът никога не слуша. Кажете му, докторе.

— След като кралят се завърне от Фландрия, разбира се — отвърна Сутс. — Каква е ползата от заговор на католици да го убият, ако кралят не е в Англия. Всичко ще излезе наяве, след като убият Исак Нютон. Католиците ще бъдат обвинени за смъртта му и останалата част от кървавия им заговор ще бъде разкрита.

— Как ще бъде убит? — попитах аз. — Чух, че е изключително интелигентен човек. Може да ви надхитри.

— Не знам точните подробности. Но навиците му са ни известни. Ще бъде убит на улицата и вината ще бъде приписана на един прословут католик, който работи в Тауър.

— След като бъде подписан мирният договор — хладнокръвно отбеляза Нютон, сякаш обсъждахме убийството на непознат.

— Разбира се, че това чакаме — рекох аз. — Да пукна, но сте голям тъпак, Джон. Естествено, че ще бъде след сключването на мирния договор, защото кога по друго време би се върнал кралят? — Погледнах Тайтърс Оутс и уморено поклатих глава. — Понякога се питам защо все още го държа да ми служи, докторе. Непрекъснато ме обижда.

Заприказвахме се отново и постепенно и ловко научихме повече за плановете им и когато каретата спря в Акс Ярд, на половината разстояние между Кинг Стрийт и парка „Сейнт Джеймс“, знаехме много неща, с изключение на съдържанието на памфлета, който с нетърпение чаках да прочета.

— Веднага ще го донеса — каза Оутс, отвори вратата на каретата, слезе на улицата и влезе в къщата.

— Отвратителен подлец — отбеляза Нютон.

— Да — съгласих се аз. — Несъмнено *une etourdie bete*^[9].

— Точно така — усмихна се Нютон. — А вие сте сбъркали призванието си. От вас би могло да излезе превъзходен актьор, драги мой. Изпълненият ви с френски изрази английски е изключително уместен и звучи аристократично. *L'affaire a bien tourne*^[10], както се казва. Изумен съм!

— Благодаря, сър. А сега ще разберем какво е написал вашият приятел господин Дефо.

— Друг подлец. Ненавиждам всички, които пишат анонимно нещата, които или не искат, или не смеят да признаят за собствени творения. Това е малодушие!

Оутс се върна с проклетия памфлет. Дадох му една гвинея, за която презреният и противен тип беше много благодарен. Той я обърна в странно почернелите си пръсти и това ме накара да си помисля, че постъпихме добре, като му дадохме истинска, а не някоя от фалшивите, които бяхме намерили.

— Няма да кажа на лорд Лукас за нашата среща — обещах аз, — защото ще помисли, че слухтя зад гърба му. Придава си вид, че му досаждам, затова не искам да си правя труда да му обяснявам. Кълна се, че лорд Лукас се прави на най-онеправданият човек, когото познавам.

— Рядко съм разговарял с него — рече Оутс, — но доколкото знам от сержант Роан, наистина му се носи лоша слава. Ваше превъзходителство трябва да бъде сигурен, че няма да кажа на никого за нашия разговор. Очаквам с нетърпение отново да се видим, може би когато направим Англия по-добро място за живеене.

— Имате предвид без католици.

— Амин — отвърна Оутс и се поклони в знак на съгласие.

Нютон затвори вратата на каретата и ние потеглихме, ужасени от чутото и уплашени от фактите, които бяхме узнали.

Нютон често говореше за историята за нечестивия пир на цар Валтасар и тайното писание, разтълкувано от Даниил. Книгата на Даниил беше една от любимите му в Библията, защото съдържаше многобройни пророчества. Той се питаше защо мъдреците на Валтасар не са могли да прочетат думите „Мене“, „Мене“, „Текел“ и „упарсин“, преброен, премерен и разделен^[11]. Вероятно се бяха страхували да съобщят лошата новина на царя, който се е боял само от Бога. Нютон веднъж ми каза, че на арамейски думите означават и три монети — златна мина, сребърен текел или шекел и меден перес, със стойност половин мина, и това било първият документиран анекдот, тъй като представлява игра на думи.

Накратко, Даниил казал на Валтасар, че царството му не струва и три пенса. И защо? Защото Валтасар проявил глупостта да вдигне наздравица за боговете на златото, среброто и медта със златните и сребърни чаши, които дядо му Новуходоносор задигнал от храма в Ерусалим.

Анекдотът говореше много за Нютон. В него се виждаше интересът му към нумизматиката, подтикнал го да постъпи на работа в Монетния двор. От по-голямо значение обаче бяха самите думи — „преброен, премерен и разделен“, които обобщаваха философията на Нютон и приноса му към света. Като се замисля сега, животът му можеше да се сравни с безплътната ръка, чиито писания изумили тъй много ласкателите и астролозите на цар Валтасар, защото проявяваше малко интерес към тялото си, сякаш изобщо не съществуваше.

Подобно на Даниил, и Нютон нямаше добро мнение за пророците и мъдреците. Особено язвителен беше към памфлета на господин Дефо, който се основаваше на пророчество на известния френски астролог Мишел дьо Нострадамус, починал преди сто години, че ще има затвор и убийство на крал Уилям.

— Никой не може да предскаже бъдещето — заяви Нютон, когато се върнахме в Монетния двор, след като прочетохме памфлета в каретата. — Единствено Бог на небето може да разкрие тайните на света — чрез хората, които са избраните му инструменти. Той ни известява какво ще се случи. Но на човека е дадено да разбира света на Бога само чрез научни изследвания и наблюдения, а не чрез хороскопи и други глупави магии. Обикновените хора обаче са много лековерни, защото са невежи и с готовност вярват в подобни тъпотии. Ето защо, задачата на науката е да прогони демоните от света и да хвърли светлина върху суеверията. А дотогава човекът ще бъде жертва на собствената си наивност и на хора като Нострадамус, чиито пророчества звучат убедително заради загадъчния си стил и двусмислено съдържание. Затова мисля, че трябва да разобличаваме клетвопрестъпници, лъжесвидетели и престъпници като Тайтърс Оутс и господин Дефо, които служат на френски шарлатани. На това се основава истинската същност на хороскопите като подходящ инструмент за лъжци, самозванци и измамници. Но господин Дефо е умен — призна Нютон. — Изключително способен агитатор. Той приписва вината за недостига на парични средства на римокатолиците,

които се запасяват със злато и сребро. Същото се случило и в Париж през 1572 година, когато валутата е намалила стойността си и хугенотите, славещи се като добри търговци, са били заподозрени, че тайно трупат пари. Освен това господин Дефо споменава, че херцог Варуик идва от Франция с якобитска ирландска армия и това със сигурност ще предизвика голяма паника. Най-много от всичко англичаните ненавиждат и се страхуват от ирландска заплаха. И ако Уайтхол пламне, докато памфлетът се разпространява, няма начин да се предвиди какво може да бъде направено в името на протестантството, особено ако на хората бъде раздадено оръжие. Трябва да спрем разпространението на памфлета и да предупредим лорд Халифакс.

Рано сутринта неколцина полицаи от Монетния двор придружиха Нютон, господин Хол и мен до двора на катедралата „Свети Вартоломей“, близо до Смитфийлд. Въоръжени със съдебна заповед, ние влязохме на работните места на господин Удуърд и на господин Даунинг, които Оутс беше споменал като издателят и печатарят, замесени в заговора, и позовавайки се на закона, конфискувахме печатарската им преса под претекст, че има подозрения за използването и за правене на фалшиви монети. Удуърд и Даунинг протестираха ожесточено и настояваха, че пресата не би могла да се използва за друго, освен за печатане на памфлети. Това предостави на Нютон повод да конфискува и памфлетите, като каза, че са необходими като доказателство в подкрепа на твърденията на Удуърд, че пресата се използва за печатане, а не за изработване на фалшиви пари. Това беше умен, макар и подъл ход на действие, и навременен, защото в Лондон вече се разпространяваха десетки подстрекателски памфлети, както по-късно стана ясно.

След един ден отидохме с карета до Буши Парк, за да се срещнем с милорд Халифакс.

За пръв път разговарях с Негова светлост, макар че често го бях виждал в Държавната хазна и Уайтхол. Нютон ме помоли да го придружа поради важността на онова, което щеше да каже на милорд Халифакс. Притесняваше се, че може да не повярва дори на него, тъй като историята беше фантастична.

Чарлс Монтагю, граф Халифакс, беше тридесет и пет годишен. Известно време бе учил в колежа „Тринити“ в Кембридж, където

въпреки разликата във възрастта, двамата с Нютон се бяха сприятелили. Той беше един от подписалите се в подкрепа на амбициите на принц Орански и неговата кралица към английския престол и със сигурност не обичаше католиците. На външен вид беше красив мъж и имението Апскорт също беше много хубаво. Бях очарован от него, защото се държа много любезно с мен. Отбеляза, че едно от имената му е Елис, и вероятно сме далечни роднини. Това ме накара да го харесам още повече.

Лорд Халифакс внимателно изслуша разказа на Нютон и после собственоръчно донесе чаши и ни наля вино.

— Чудовищно е, че в този век в Англия се замисля подобно нещо — отбеляза той.

— Да, наистина — съгласи се Нютон.

— Сигурно са забравили, че цяла Европа осъди Франция за клането на клетите хугеноти. Ако историята е философия, изградена на основата на примери, както твърди Дионисий Халикарнаски, тогава е ясно, че примерът е бил забравен и не е взета поука.

— Много добре се изразихте, Ваша светлост — изрази възхищението си Нютон. — Позволих си волността да съставя списък на хората, които смятаме, че са замесени в заговора.

Лорд Халифакс погледна списъка и заговори сериозно, като видя първите две имена.

— Разбирам, че трябва да действаме много предпазливо. Лорд Ашли и лорд Лукас са влиятелни хора и несъмнено ще отрекат всичко. Тяхната дума ще тежи повече дори от вашата, докторе. Въпреки това, казвате, че разполагаме с малко време?

— До сключването на мирния договор и завръщането на краля — отвърна Нютон. — Мисля, че няма да пристъпят към действие по-рано.

— Тогава трябва да изчакаме и да се подготвим. Ще говоря с милорд Съмърс, Уортън и Ръсел. Бих искал правителството да предприеме мерки, тъй като въпросът е изключително деликатен. За момента може да оставите нещата на мен, господа. Междувременно, доктор Нютон, настоявам да се пазите много внимателно, защото подготовката ни срещу заговорниците ще бъде обречена на неуспех, ако някаква беда сполети чичото на прелестната госпожица Бартън.

Думите му ме изненадаха, защото нямах представа, че негова светлост познава дамата.

— Аз съм до него почти непрекъснато, милорд — рекох. — Въоръжен съм с шпага и пистолети. Както и господин Хол.

— Виждате ли? — каза Нютон. — Добре ме охраняват.

— Добре — рече лорд Халифакс, — но независимо от това бих желал да стоите далеч от Монетния двор, докато тази история приключи, докторе. Щом в Тауър е пълно с опасни хора, струва ми се безразсъдно да бъдете там. В Лондон вече има силни настроения срещу католиците и не се съмнявам, че убийството ви ще има ужасяващо въздействие върху населението. Ако някой отнеме живота на господин Амброуз и господин Ротие заради заговора за убийството на краля, ще възпламени искрата, която ще запали целия град в постраховито бедствие от Големия пожар. Ето защо ви казвам, стойте далеч от Монетния двор, и оставете тези неща на мен. Ако е необходимо да разговарям с вас, ще дойда на Джърмин Стрийт.

— Щом мислите, че така трябва, ще направим каквото кажете — отвърна Нютон и грациозно се поклони.

Мирният договор от Рейсвейк, който сложи край на войната, беше обявен в „Лъндън Газет“ на шестнадесети септември и подписан на двадесети. През месеците преди и след сключването му нещата в Монетния двор станаха някак по-лесни, защото финансовата криза, обхванала страната поради недостига на парични средства, за да се плати за войната, значително стихна.

Тъй като се налагаше често да посещавам Нютон на Джърмин Стрийт, аз отново виждах госпожица Бартън. Не забелязвах обаче знак, че все още може да е влюбена в мен, въпреки онова, което Нютон ми беше казал. Тя се държеше с мен любезно, но студено. Нютон не виждаше промяна в нас, защото беше сляп за взаимоотношенията между мъжете и жените. Освен това госпожица Бартън често отсъстваше, макар че не знаех къде ходи, тъй като нито госпожа Роджърс, нито Нютон смятаха за необходимо да ме уведомят. Госпожица Бартън и Нютон няколко пъти ходиха на гости в дома на лорд Халифакс, а аз стоях на Джърмин Стрийт с госпожа Роджърс. Въпреки очевидното й безразличие към мен, тя ме разсейваше, и това беше жалко оправдание за факта, че забравих за заплахата за живота на Нютон и затова едва не го убиха.

В един необичайно топъл за сезона ден господарят ми и аз се осмелихме да се разходим по работа, като за по-безопасно взехме карета. Каквито и да бяха обаче причините, бяхме приспали бдителността си. Идвахме от Уайтхол, където разпитахме господин Брамбли, чиновник в канцеларията на лорд Фицхардинг и господин Мариот, който беше признал за измама с осребряване на държавни облигации, и пътувахме към „Големия крак“, пивница на Кинг Стрийт, за да прегледаме писмените им показания, когато двама разбойници, въоръжени с шпаги, изскочиха от Борс Хед Ярд и заплашително тръгнаха към нас.

— Пазете се, сър! — извиках аз на Нютон и го блъснах зад себе си.

Ако беше един, щях да извадя шпагата си и да се бия, но тъй като бяха двама, няхах друг избор, освен да използвам пистолетите си. Щом ги видяха, двамата нападатели избягаха по Джордж Ярд от другата страна на „Големия крак“. Реших, че съм ги хванал натясно и тръгнах след тях, но после размислих и се върнах на Кинг Стрийт. И добре, че го сторих, защото двамата мъже се бяха шумугнали през задната врата на пивницата и тъкмо излизаха с вдигнати шпаги от предната, точно зад Нютон. Единият замахна към господаря ми. Нютон видя нападателя с периферното си зрение и се дръпна встрани от оръжието, което разряза само редингота му.

Не се поколебах. Нито пропуснах целта. Първия мъж прострелях в лицето и макар че не го убих, със сигурност щеше да умре от глад, защото устата му беше раздробена, а втория пронизах в сърцето, ако изобщо имаше такова. Въпреки че беше изпръскан с кръвта на единия убиец, Нютон не пострада, макар че трепереше като лист.

— Вижте какво направиха с редингота ми — оплака се той и пъкна пръста си в дупката от шпагата на нападателя.

— По-добре там, отколкото в корема ви — отвърнах аз.

— Вярно е.

Нютон реши, че трябва да влезе в пивницата и да изпие чаша бренди, за да се успокои.

— Още веднъж съм ви задължен лично на вас и на отличната ви стрелба — каза той, поднесе чашата към устните си и благодарно я пресуши. Все още беше блед. — Откровено казано, не предполагах, че ще се опитат да ме убият посред бял ден.

— Не знаем дали няма да опитат отново.

— Едва ли ще бъдат онези двамата.

— Може да опитат други. Отсега-нататък трябва да се движим из града само с карета.

— Да — съгласи се той, почти останал без дъх от уплаха. — Вероятно имате право. С карета ще бъде по-безопасно.

Пристигна енорийският полицаи и Нютон му каза, че са ни нападнали двама обикновени разбойници, които се опитали да откраднат портфейла му.

— Защо му казахте това? — попитах го аз, след като полицаият си тръгна.

— Защото щях да предположа, че случаят е такъв, ако не знаех за заговора на „Зелените ленти“ — обясни той. — Не виждам причина всички да разберат, че е имало покушение върху живота ми. Не трябва да правим, нито да казваме нищо, което да предупреди заговорниците, преди лорд Халифакс да е готов да предприеме действия срещу тях.

— Не трябва да оставате сам, докато всичко това не свърши.

— Да, имате право. Елате на Джърмин Стрийт. Поне докато тази история приключи.

И известно време живях в дома на Нютон.

Госпожица Бартън избягваше да остава насаме с мен, но в един особено мразовит ден, докато почиваше в стаята си, се озовахме сами. Нямах представа как да подхвана темата за очевидното ѝ отчуждение от мен, но чувствах, че трябва да кажа нещо или щях да се пръсна.

— Искате ли да играем на дама, госпожице Бартън?

— Не, благодаря. Чета.

— Хайде да поиграем. Станал съм много добър след последната ни среща. Уча се от стила на игра на доктора.

Тя прелисти страницата. Мълчанието ѝ беше красноречиво.

— Госпожице Бартън, онова, което се случи между нас, ми дава основание да ви попитам дали е възможно отново да ме приемете за приятел.

Тя не отговори и продължи да чете книгата си.

— И дали има вероятност да намерите в сърцето си прошка за мен.

Госпожица Бартън ме погледна.

— Не аз трябва да ви простя, господин Елис, както мисля, че ясно ви дадох да разберете, а всемогъщият Бог.

— Това не е справедливо. Трябва ли да намесваме Господ?

— Нека да ви попитам нещо, господин Елис. Все още ли сте атеистично настроен?

— Откровено казано, не мога да кажа, че не съм.

— Вие сте под покрива на чичо ми като гост, господин Елис. Аз също. Трябва да се опитаме да се спогаждаме, доколкото е възможно. Но ще ви кажа нещо. Аз съм добра християнка и вашите възгледи ме възмуцават. А вие ме отвращавате, щом вярвате в тях.

— Тогава дългът ви на християнка е да ми помогнете да се върна при Христос.

— Не е моя работа да ви показвам грешката във вашия начин на мислене. Вярата не може да се научи като азбуката, господин Елис. Трябва сам да го направите. Аз не желая и не мога.

През нощта бях неспокоен и не можах да заспя заради разговора ми с госпожица Бартън и опасенията, че може отново да се опитат да убият Нютон, затова реших да изляза и да подишам чист въздух в Хайд Парк.

Заслизах по стълбите, когато ми се стори, че чух мъжки глас в кухнята. Нютон си беше легнал, а господин Уостън живееше другаде. Върнах се стаята си, взех пистолета и отидох да разузная. На половината път отново чух мъжкия глас. Не говореше, а стенеше.

Спрях пред вратата на приемната, за да заредя пистолета си, убеден, че в къщата има неканен гост. Натиснах дръжката, насочих оръжието и самоуверено влязох.

Гледката, която видях, беше по-ужасяваща от убийство. На светлината на свещите, озаряваща голото й тяло, госпожица Бартън беше коленичила пред лорд Халифакс, който я обслужваше отзад като обикновена проститутка. Тя сподави писъка си, като ме видя да стоя на прага. Лорд Халифакс забеляза пистолета в ръката ми, дръпна се от нея, вдигна ръце пред главата си и жаловито изхленчи. Госпожица Бартън се опита да прикрие голотата си с покривката на масата. Стоях там и мълчах, но дишах учестено като разярен бик. Болката и разочарованието ми бяха толкова големи, че едва не допрях дулото до слепоочието си и не се застрелях. След една-две минути помолих за извинение, че съм ги обезпокоил. Обясних, че ми се е сторило, че съм

чул неканен гост, и излязох. Те не пророниха дума, но изведнъж всичко ми стана ясно. Нютон имаше право. Племенницата му наистина беше влюбена, но не в мен. Тя обичаше лорд Халифакс.

Не можех да остана повече в къщата. И не за пръв път вървах пеша от Джърмин Стрийт до Тауър. Чувствах се крайно нещастен и не ме беше грижа, че някой може да ме убие. Дори бих приветствал смъртта. Несправедливостта беше болезнена. Как беше възможно госпожица Бартън, която ми изнасяше лекции за морала на добрите християни, да се отдаде на двама мъже в разстояние само на един месец? Разбира се, разликата беше очевидна. Той беше лорд Халифакс, а аз обикновеният Кристофър Елис. По-добре е да си любовница на благородник, отколкото съпруга на бедняк.

След онази ужасна нощ госпожица Бартън рядко беше на Джърмин Стрийт, когато отивах там, и все по-често в дома на Халифакс в Буши Парк, и двамата никога повече не останахме насаме.

Дори сега, тридесет години по-късно, изпитвам силна болка, като пиша за това. Но този епизод е незначителна подробност в моята история, която трябва да бъде довършена. Остана да разкажа, че нашите шпиони и агентите на правителството следяха внимателно Оутс и останалите заговорници. В началото на ноември, когато беше съобщено, че кралят ще се завърне на четиринадесети ноември, правителството деликатно предприе мерки. Ограниченият брой екземпляри на памфлета на господин Дефо с предполагаемото пророчество на Нострадамус, които все пак бяха разпространени, предизвикаха смут сред лондончани. Всички заговориха за конспирация срещу краля и стана ясно, че всеки ход срещу протестантите, колкото и краен или злонамерен да е, ще бъде провокация за тълпата. Правителството беше принудено тайно да доведе от Северна Англия полк войници, на които имаше доверие. Скоро преди завръщането на краля от Фландрия, ние най-после пристъпихме към действие срещу заговорниците.

Една вечер в началото на ноември Нютон и аз играехме на дама в дома му на Джърмин Стрийт, когато той получи спешно писмо от лорд Халифакс. Веднага щом го прочете, Нютон скочи.

— Хайде, Елис, сложете си шапката и пелерината. Дойде време да арестуваме предателите. Предприето е издирване на якобити — обясни той. — Вече се извършват арести. Според писмото на милорд

Халифакс в Тауър е въведен полицейски час. Много хора са задържани в крепостта и извън стените ѝ. Възложена ни е задачата да арестуваме онзи зъл гений Оутс.

— Няма ли да вземете оръжие, сър? — попитах аз, въоръжавайки се до зъби, както се казва.

— Ако го сторя, мисля, че ще се страхувам повече от себе си, отколкото от всеки престъпник, който може да срещнем тази вечер.

Докато отивахме към Акс Ярд, близо до парка „Сейнт Джеймс“, видяхме, че Лондон има вид на град под обсада. По улиците маршируваха обучени групи хора. Пазачите пред Съмърсет Хаус и Уайтхол, където имаше и оръдие, бяха сменени. Портите на Темпъл бяха затворени и аз започнах да се тревожа, че господин Оутс е чул и видял суматохата и ще избяга.

— Не се безпокойте за това — опита се да ме успокои Нютон. — Хората на лорд Халифакс не го изпускат от поглед през последните седмици и за нас остава само честта да арестуваме главния конспиратор.

— Но тълпата ще позволи ли да бъдат задържани толкова много протестанти?

— Беше оповестено, че всички арестувани са римокатолици — обясни Нютон — и враждебно настроени англичани или френски шпиони. Истината обаче е, че те са същите френски хугеноти или „Зелени ленти“, които съзаклятничиха да избият католиците в Лондон.

Трябва да призная, че това ми се стори много несправедлив и макиавелистки начин да управляваш една страна.

Приближихме се до дома на Оутс. Преди да потропам на вратата, аз извадих единия си пистолет от кобура и го заредих. Вече имах опит в извършването на арести и бях изпратил хората на Халифакс край задната част на къщата, ако Оутс се опита да се измъкне.

— В името на краля, отворете! — извиках аз, като със свободната си ръка бутнах Нютон зад себе си, в случай че от къщата се разнесат изстрели.

Никой не отвори и Нютон заповяда на хората от Хазната да разбият вратата. След шумни трясъци и викове, които изкараха всички жители на Акс Ярд от домовете им, аз влязох в къщата, следван на безопасно разстояние от Нютон и останалите. Къщата обаче беше празна.

— Опасявам се, че птичето е излетяло — рекох аз, слизайки долу, след като бях проверил горния етаж. — Глупаците объркаха нещата. Или са били подкупени.

Нютон внимателно разглеждаше стара глинена лула.

— Интересно — измърмори той, изстърга с нокътя си съдържанието ѝ и опита вкуса му.

— Объркаха нещата — повторих аз на висок глас, за да ме чуят хората от Хазната, които бяха в къщата, — защото не се посвениха да вземат подкуп.

— Предполагам, че не е отлетяло, а просто е излязло — най-сетне отбеляза Нютон и посочи хубавата кутия за емфие на масата. — Мисля, че нямаше да я остави, ако не възнамеряваше да се върне.

— Тогава може би трябва да го чакаме тук.

Той поклати глава.

— В Лондон цари суматоха. Оутс скоро ще разбере, че плановете му са се провалили. Може да чуе нещо, което да го уплаши и прогони. По-добре ще бъде да го потърсим, преди да се е върнал тук.

— Но как? Не знаем къде е отишъл. Освен ако не е в Уестминстър Хол.

Нютон отново поклати глава.

— Отдавна се мръкна. Магазините вече са затворени. Мисля, че е отишъл другаде.

— Разбира се. В „Лебеда с двете шии“ на Тъъл Стрийт. Или в баптистката църква в Уопинг.

— Може би ще го намерим там — съгласи се Нютон. — Или на друго място.

— Признавам, че нямам представа къде другаде бихме могли да го търсим.

— Лулата все още е топла — каза той и ми я даде.

— Да. Не може да е излязъл отдавна.

— Точно така. Забележете гъстия, черен нагар вътре. Това не е тютюн.

— Прилича на засъхнала меласа. Въглен ли е?

— Не. Спомняте ли си, че пръстите на господин Оутс бяха почернели? И странната миризма, която се излъчваше от него?

— Да, беше много особена. Мисля, че съм я долавял и на друго място.

— В Саутуърк. Там, където проследихте клетия капитан Морне.

— Да. Как разбрахте?

— Това е опиум. Парацелз и по-наскоро английският аптекар Томас Сайденхам са се научили да използват опиума в шерито заради лечебните му свойства. Тук е известен и като лауданум, опиева тинктура. Холандците обаче са въвели практиката да се пуши, а в Турция го наричат „Маш Аллах“, което означава Божие дело.

— Собствениците на онази непочтена къща в Саутуърк бяха холандци.

— Да, казахте ми това. Опиумът облекчава болката, което, разбира се, е Божията милост, но когато се пуши редовно, се превръща в пагубен навик. Човек понася по-лесно побоя, след като е пушил опиум.

— Разбирам какво имате предвид, сър.

— Всичко това ме кара да подозирам, че ако не намерим Оутс в „Лебеда с двете шии“ на Тътъл Стрийт, няма да е зле да го потърсим в Саутуърк. Не изпуснахте ли веднъж господин Оутс, докато го преследвахте в Саутуърк, преди да разберете кой всъщност е той?

— Да, сър. И като се замисля, мястото не беше далеч от бардака, където влезе Морне.

— Това би обяснило също така и защо Морне не ви е познал веднага. Вероятно съзнанието му е било замъглено от опиума. Вие споменахте, че ви се е сторил пиан.

— И аз щях да се замая, ако бях останал там. Пушекът беше опияняващ.

— Спомняте ли си къде се намира къщата?

— Мисля, че да.

— Хубаво. Ще отидем в „Лебеда“ и ако Оутс не е там, ще тръгнем надолу по реката и ще наемем лодка да я преминем.

Взехме хората от Държавната хазна с нас, макар че сигурно им се искаше да бъдат на друго място. Нютон се държеше презрително с тях, защото бяха позволили на Оутс да се измъкне под носа им от къщата в Акс Ярд. Оутс не беше в „Лебеда с двете шии“ на Тътъл Стрийт и скоро прекосихме реката и отидохме в Саутуърк. Над ниските покриви и назъбените комини се стелеше мъгла. В мрака блестяха малко лампи, които осветяваха пътя ни. Един-два пъти се подхлъзнахме в калта от

тресавищата, затова бяхме мокри и изцапани, когато стигнахме до къщата на холандеца.

Нютон изпрати двама от хората на Хазната зад къщата, в случай че Оутс се опита да се измъкне, и ги предупреди, че ако той избяга, ще платят скъпо. Отново извадих пистолетите си и потропах силно.

Най-после вратата се отвори. На прага застана същата блудница, която бях видял и по-рано. Тя видя пистолетите ми и извика някакво име. От друга стая изскочи огромна хрътка и започна ожесточено да лае. Стъписах се и звярът сигурно щеше да прегризе гърлата ни, ако не бях стрелял в правоъгълната ѝ глава и не я бях убил. Все още треперех като лист, когато влязохме вътре. Къщата вонеше на опиум. Оставихме други двама мъже на пост пред вратата, претърсихме горния етаж и намерихме няколко стаички, където на мръсни легла лежаха мъже и жени и пушеха лули с „Маш Аллах“. За мое облекчение първият човек, когото видях, беше така наречената монахиня, която налагаха с камшик за удоволствие на мъжете в стаята долу. Тя беше жива, макар и толкова зашеметена от опиума, че нейното съществуване едва ли можеше да се нарече живот. Беше ясно, че младата жена се подлага на унижения за удоволствие и бе забравила за лулата в почернелите си пръсти.

В съседната стаичка лежеше Оутс, обвит в белия пушек на опиума. Той ни видя, изслуша съдържанието на заповедта за арест и бавно се изправи. Но ако бяхме очаквали да покаже страх и да отрича обвиненията, тъй като така постъпваха повечето мъже и жени, които задържахме, дълбоко се лъжехме. Оутс беше отпуснат и безразличен и не се възпротиви, когато сложих белезници на ръцете му.

— Познаваме се, нали? — каза той, докато го извеждахме навън.
— Наистина повярвах, че вие сте лорд Ашли, а вие — неговият прислужник.

— А сега накъде, доктор Нютон? — попита един от хората на Хазната.

— Към „Нюгейт“ — отвърна Нютон.

Почти неподвижните очи на Оутс блеснаха като въглени.

— За мен е чест да ме арестува великият Нютон — усмихна се той.

Приличаше на голяма ленива змия и този факт изостри интереса ми, докато вървахме към реката.

Качихме се в лодката и се отправихме към другия бряг. Не можах да сдържа любопитството си.

— Не изглеждате обезпокоен от вашия арест и от провала на заговора, господин Оутс — отбелязах аз.

— „Нюгейт“ и аз сме стари познати, милорд. Не знам как другояче да ви наричам — ухили се той. — Мисля обаче, че този път няма да остана там дълго. В момента настроенията на протестантите срещу римокатолиците са много силни.

— Ще видим — измърмори Нютон.

— Може ли да попитам дали бяхме предадени?

— Единствено от вашето нехайство — отвърна Нютон.

— Как така?

— Разгадах писмата ви.

На лицето на Оутс се изписа недоверие.

— Ако това е истина, ще ви попитам само каква е ключовата дума, която сме използвали, докторе.

— Ще ви отговоря. „Кръв“.

Оутс подсвирна.

— Тогава е вярно, че сте най-умният човек на света, както се говори.

— Да, разгадах шифъра, но бих искал да знам как е бил измислен.

Изненадата на Оутс отстъпи място на спомените.

— Оригиналният шифър е бил измислен от френския дипломат Блез дьо Вигенер през 1570 година. Той е бил секретар на крал Шарл IX, докато разкрили, че е хугенот. Напуснал двореца и се посветил на шифрите. Работата му била продължена от мосю Декарт.

— Имате предвид философа Рене Декарт?

— Да, сър. Той е живял в Поатие като студент, когато градът все още е бил хугенотски. Открих шифъра там, докато учех във френската семинария.

— Но господин Декарт не беше ли римокатолик?

— Семейството му бяха римокатолици, но той поддържаше тесни връзки с хугенотите и през целия си живот беше голям приятел на нашата протестантска религия. Господин Декарт усъвършенства шифъра на Дьо Вигенер и го направи неразгадаем до деня, в който вие го разкодирахте, докторе.

— Тогава триумфът ми е пълен, защото най-много от всички останали бих искал да победа господин Декарт.

— Лорд Халифакс несъмнено ще ви възнагради за усилията.

— Мисълта, че съм се борил с ума на Декарт, е достатъчна награда.

— Я стига, сър! Известно е, че лорд Халифакс ви харесва. Вече се шушука, че когато господин Нийл напусне Монетния двор, вие ще бъдете следващият Главен майстор.

— Лъжлив слух, сър. В това поне имате предимство пред мен. Лъжите и неверните слухове са ви присъщи похвати.

— Но този факт не ви ли дразни и огорчава, сър? Да знаете, че причината да предпочетат вас, не са вашите флуксии или земното притегляне, нито дори превъзходният ви ум? Не се ли чувствате неловко, като знаете истинската причина за издигането си?

Нютон не отговори.

— Дори на оскъдната светлина виждам истината, изписана на лицето ви — продължи Оутс.

— Млъкнете, сър! — заповяда му Нютон.

— Не казвам, че ви обвинявам, сър. Вероятно и аз бих постъпил по същия начин.

— Замълчете, сър — настоя Нютон.

— Кой не би изтъргувал добродетелта на красивата си племенница заради кариерата си? Известно е, че лорд Халифакс е влюбен в девойката. И че я е направил своя любовница и курва. Лорд Лукас го е чул от лорд Харли, който го е научил от самия Халифакс. Тя е седемнадесетгодишна, нали? Хубав период за едно момиче. Катеричката ѝ не е нито твърде млада, нито твърде стара, същинско доматче, което все още не е почервенияло изцяло. Освен това е порядъчно момиче, затова катеричката ѝ е чиста. Има много блудници, които се преструват на девственици. Но истинската девственица е нещо различно. И кой друг може да си позволи подобно удоволствие, ако не богаташ като лорд Халифакс? Цената е вашето служебно повишение, докторе.

— Това е проклета лъжа! — възкликна Нютон и го удари с всичка сила по лицето — нещо, което видях за пръв и последен път.

Оутс наведе глава.

— Щом казвате, сър, ще ви повярвам, макар че цял Лондон е на друго мнение.

След това всички се умълчахме.

Най-вече аз.

Въпреки всичко мислех, че госпожица Бартън бе станала курвата на лорд Халифакс по свое желание.

Така на косъм беше предотвратено голямо бедствие за страната. Трябва да призная обаче, че събитията не ме интересуваха много, имайки предвид собственото ми нещастие. Ала най-лошото беше, че не бе направено много за наказването на главните подстрекатели, обвинени в противодържавна дейност. Човек би помислил, че някои членове на правителството са в съюз с организаторите на заговора. Това би обяснило защо Оутс беше спокоен, щом научи, че плановете му са се провалили. И Нютон беше на същото мнение, когато по-късно обсъдихме нещата. Той каза, че често става така и от обикновените хора се търси отговорност, докато знатните се измъкват безнаказано.

Тайтс Оутс беше осъден не за предателство или подмолна противодържавна дейност, а за дългове. През 1698 година беше освободен и необяснимо на какво основание му бе отпусната сумата петстотин фунта и още триста фунта годишно от Пощите под формата на пенсия. Нютон не откри обяснение за случилото се.

Или поне не благоволи да ми го каже. Оутс със сигурност продължи подривната си дейност, защото на 6 януари 1698 година дворецът Уайтхол изгоря до основи. Оцеля само Банкетната зала. Говореше се, че холандска перачка е проявила небрежност с ютията. Много по-късно обаче Нютон получи информация, че жената не е била холандка, а французойка и хугенотка.

Никакви действия не бяха предприети срещу лорд Ашли и лорд Лукас. Те дори не бяха арестувани. Лукас остана Главен майстор и прие цар Петър Велики по време на посещението му в Лондонската крепост Тауър през февруари 1698 година. Същата година лорд Ашли подаде оставка като член на Парламента и през 1699 наследи баща си като трети граф на Шафтсбъри, а през юли 1702, след възкачването на престола на кралица Ана, се оттегли от публичния живот. Жан Фуке

продължи да работи като Заместник-главен майстор на Монетния двор, а сър Джон Хублон стана Първи гуверньор на Английската банка.

Кралят се върна в Англия и слезе на брега в Маргейт в неделя, 14 ноември 1697 година. Валеше почти непрекъснато, но лошото време не охлади въодушевлението на всички лоялни англичани за завръщането на Уилям. Из целия Лондон биеха камбани, а в Тауър стреляха оръдия толкова силно, че покривът на къщата ми се срути. Два дни по-късно кралят пристигна в Лондон. Шествието беше грандиозно, но мнозина, които го помнеха, казаха, че не е толкова величествено, колкото завръщането на крал Чарлс.

Вторник, втори юни, беше Денят на благодарността за мира и въпреки че навсякъде беше мокро и влажно, вечерта имаше фойерверки. На другия ден мнозина от арестуваните като якобити френски хугеноти бяха осъдени за държавна измяна. В затворените за широката публика съдилища те шумно протестираха, че не са якобити, нито римокатолици. Предложението им обаче да докажат, че не са паписти, като получат Светото причастие, както изисква Законът за проверката, бяха пренебрегнати като нечестни, цинични и подвеждащи опити за възпрепятстване на правосъдието. Истината е, че през онзи декември имаше малко справедливост и съдебните процеси бяха по-скоро фарс, отколкото действителни, или предрешен въпрос, както се е изразил Шекспир. Над сто души бяха изселени в Америка, но шестима, сред които Валие и Роан, бяха осъдени на смърт.

Пети декември беше първата неделя, в която във възстановената отчасти църква „Сейнт Пол“ имаше богослужение, тъй като беше изгоряла по време на пожара, избухнал в Сити. Работата все още не беше приключила и големият купол на сър Кристофър Рен не беше издигнат, но хорът беше сформиран и органът беше великолепен. Нютон и аз присъствахме на службата. Господин Найт проповядва за съборното послание на Юда, третия стих, където братът на Иаков увещава християните, че трябва да се подвизават в името на вярата, която веднъж завинаги е предадена на светиите. Господин Найт приложи текста към социнианската доктрина — съвсем близка до арианството на моя господар.

Няколко дни по-късно, след няколкоседмично отсъствие, се върнахме в Монетния двор. Нютон получи писмо от сержант Роан, който беше в „Нюгейт“, където се носеше славата му, че може да

издейства помилване за доносниците си. Сержантът искаше да се срещне с него, за да му разкрие някаква голяма тайна.

— Какво? Още една проклета тайна! — възкликнах аз.

— Това е Тауър — отвърна Нютон, сякаш това обясняваше всичко.

И наистина беше така. Лондонската крепост беше нещо повече от затвор и безопасно място за сечене на монети. Тауър беше синоним на душевно състояние, начин на мислене, манталитет, който въздействаше върху всеки, докоснал се до стените му. Все още съм обсебен от спомена за крепостта. И ако желаете да разговаряте с духа ми, трябва да го потърсите там, защото бях в Тауър, когато умрях. Не тялото ми, а сърцето и душата ми бяха убити, докато бях в Лондонската крепост. Младите дами, които желаеха да забременеят, имаха навика да посещават оръжейната колекция и да забиват кинжал в бронята между краката на Хенри VIII. Сега, разбира се, е късно, но се питам защо не ми хрумна да пробода гърдите му, за да си намеря нова любов и може би дори нов живот.

Отидохме в „Нюгейт“ и научихме, че главният надзирател Джеймс Фел е уволнен. Всичко останало обаче беше същото и „Уит“ все още продължаваше да бъде окаяно и нещастно място, макар че сержант Роан не се самосъжаляваше, както очаквах. Той ни посрещна в отделението на осъдените на смърт, без да изпитва омраза и гняв. Напротив, беше весел, въпреки побоя, който очевидно му бяха нанесли, и предстоящата си ужасна участ. На процеса не бе казал нищо, но сега направи пълни самопризнания за престъпленията си. Слушахме и тъпчехме хлебарките с краката си. Изповедта му беше най-необикновената и изумителната, която бях чувал в това страшно място.

— Сторих го, защото мислех, че така е правилно. Убийствата в нощта на Свети Вартоломей са ме обсебили за цял живот. И всички хугеноти протестанти като мен имат по-основателна причина от останалите да мразят римокатолиците. Ненавиждам католиците така, както другите се отвращават от венерическите болести или чумата, и с готовност бих се простил с душата си, за да ги видя всичките мъртви — заяви той.

— Джордж Мейси не беше католик — каза Нютон. — Нито капитан Морне.

— Клетият Мейси! Съжалявам, че беше убит. Търсейки фалшификатори на монети в Тауър, той случайно разбра за заговора, както вероятно сте се досетили, сър. Заподозряхме го, че ще ни издаде, когато научи какво сме намислили. И щом видяхме в него едно от нашите кодирани писма, това подпечата смъртната му присъда. Оръжейникът господин Туисълтън го изтезава по указания на капитан Морне, за да разберем какво знае Мейси, на кого е казал и дали шифърът е разгадан. Мисля, че писъците на Мейси увредиха разума на господин Туисълтън, защото след това умът му вече не беше същият.

Не споменах за сифилиса — диагнозата на Нютон за лудостта на Туисълтън — от страх да не прекъсна обясненията на сержанта.

— Морне обаче си беше луд — продължи той — и нехаен. Макар че служихме заедно на френска галера, не съжалявам, че го убих. Той беше извратен и ставаше все по-неуравновесен, затова започна да се превръща в пречка.

След онова, което видях в тресавищата на Саутуърк, не ми беше трудно да му повярвам.

— Трябва да знаете, че и вие, и младият ви служител също бяхте набелязани да умрете.

— Знам — отвърна Нютон. — Пишеше го в някои от писмата, които разкодирахме.

— И въпреки това дойдохте тук?

— Не изпитваме лоши чувства към вас. Нали, Елис?

— Съвсем не, сър.

— Но кои бяха двамата, които се опитаха да ме убият? — попита Нютон.

— Платени убийци, сър. Отрепки. Фалшификатори на монети, които ви имаха зъб. Господин Валие чакаше в пивницата, за да разпознае стария Ротие и господин Амброуз като хората, които са ви убили. — Сержантът се изплю. — Много пъти ми се е искало да убия дъртия Ротие. Цялото му смърдящо семейство е гнездо на католически шпиони. Единствената причина да го оставим жив, беше решението, че може да е по-полезен за нашата кауза, за да го обвинят в едно-друго.

— Но кой би повярвал, че старец като него ще убие някого? — попитах аз.

— В такива времена хората вярват във всичко, което поискат. Нютон кимна.

— А вие в какво вярвате, сержант?

— Какво имате предвид?

— Вие сте социнианец, нали?

— Да, сър. Това обаче не означава, че не съм добър протестант.

— Съгласен съм. И тъй като сте осъден на смърт, ще ви кажа, че споделям много от възгледите ви, защото съм арианец по убеждения.

— Бог да ви благослови, докторе.

— Но мисля, че сме избрали неподходящ момент да се появим отново, защото светът, изглежда, е уморен от сектантски спорове.

— Вярно е, сър. Уморен и циничен. Не предполагах, че ще бъда осъден като проклет якобит и римокатолик.

— Лордовете от Върховния съд едва ли се биха осмелили да ви осъдят като протестант, особено след като в момента страната е настроена срещу католиците. Но въпреки това, трябва да ви кажа, че според мен сте справедливо осъден. Готвехте се да убиете толкова много хора, че Англия щеше да бъде опозорена като Франция след убийствата на хугенотите. Твърдо вярвам, че подобно варварство щеше да даде на крал Луи оправдание да наруши мирния договор, който току-що сключихме. Но ми се струва крайно несправедливо вие да бъдете наказан за греховете на по-високопоставените от вас. Христос иска да следваме примера на неговия живот, а не значението на смъртта му.

Произнесох някаква забележка в смисъл, че богатите имат хубави, напарфюмирани ръкавици, в които крият мръсните си ръце. Имах предвид членовете на правителството и Нютон.

— И аз съм богат — каза Роан.

— Нима? — учудих се аз.

— Как иначе бихте нарекли човек, който знае къде е съкровището на тамплиерите?

— Знаете къде е съкровището! — възкликнах аз, развълнуван от новината.

— Да. И ще ви кажа къде да го намерите, ако ме измъкнете оттук.

— Мисля, че не мога да направя много за вас — рече Нютон. — Нито дори срещу съкровището на тамплиерите. Ще помоля господата от Върховния съд да пощадят живота ви. Ще им кажа, че не е правилно вие да бъдете наказан, а други, които са ви давали

наставления, да са на свобода. Но няма да го сторя заради съкровището, а защото мисля, че вие сте по-малко виновен от някои други.

— Не бих могъл да искам повече от вас, сър. Ще ви кажа тайната, защото вярвам на думата ви. Щом казвате, че ще направите нещо, знам, че ще го сторите. Такава е славата ви тук и в Тауър. Но ще ви я кажа най-вече защото споделяте религиозните ми убеждения, не вярвате в Светата троица и мислите, че Отецът е по-велик от Сина. Съкровището съдържа доказателства на думите ми.

— Бих дал много, за да видя това неопровержимо доказателство — каза Нютон.

Не бях много убеден в твърдението му, защото самият аз бях пощастлив, когато бях невеж.

— Но каква е тайната и как сте я научили? — попита Нютон.

Сержант Роан отпи глътка от бутилката с джин, която му бях донесъл от състрадание.

— Господ да ви благослови за питието, младежо — каза той. — Накратко, казано, след превземането на Ерусалим през 1099 година, графът на Шампания, покровител на Цистерсианския орден, отишъл в Ерусалим и заповядал на своя васал Хюго дьо Пейен да основе Ордена на бедните воители на Христа на мястото на древния Соломонов храм, построен отново от Ирод и повторно разрушен от римляните. Преди това цистерсианците потърсили помощта на гръцки учени да преведат текстове, намерени след превземането на Ерусалим, в които пишело за заровено съкровище на хълма, където се издигал древният Соломонов храм. На Бедните Христови воители, които станали тамплиери, било наредено да търсят съкровището. Има много истории за това какво представлява съкровището. Някои твърдят, че е било на цар Соломон, подарено му от Савската царица. Други са на мнение, че това е Свещеният Граал. Трети смятат, че е балсамираната глава на Исус Христос. Но съкровището не съдържа нито едно от тези неща. Нито е Кивотът на завета, Копието, пронизало Исус Христос, или кръвта му. Съкровището се състои от оригиналите на изчезналите гностически християнски текстове, включително евангелиетата, които апостол Павел е смятал за еретични, и по-късно са били скрити от ранната църква, защото доказват, че Христос е бил човек и не е възкръснал, и утвърдената християнска догма е богохулство за истината и

лъжеучение. Тамплиерите били обвинени в ерес и богохулство, защото притежавали забранените книги от Новия завет и ги превели от гръцки на латински. Обвинили ги, че притежават книгите на дявола. Затова ги преследвали в цяла Европа и ги изгаряли на кладата.

Нютон изглеждаше като поразен от гръм, сякаш бе излязъл от мрака и беше озарен от светлина.

— Това е съкровището! — победоносно заяви сержант Роан. — Това са се опитвали да намерят кралете на християнския свят. Книгата на тамплиерите. И ето защо мразим установената римокатолическа църква. Тя крие истината в продължение на хиляда години. Мнозина хугеноти са потомци на тамплиерите. Ние имаме двойно по-голямо основание да ненавиждаме римокатолиците, защото те са ни клали два пъти.

— Какви други евангелиета би могло да има? — попитах аз.

— Христос е имал дванадесет апостоли, нали? — презрително каза сержант Роан. — А Новият завет съдържа само три евангелия на апостоли. Къде е евангелието на Филип, на Тома, на Петър, на Иаков? И на Мария Магдалина?

— Мария Магдалина — повтори Нютон. — Има ли такова евангелие?

— Да — отвърна сержант Роан. — Тя е казала на апостолите нещата, които са били скрити от тях. Единствено Христос би могъл дай ги каже. Но вие бихте искали най-много да прочетете евангелието на Петър, сър. Той пише най-пламенно срещу християнството на Павел. Петър пише за Исус като за умрял човек. След като научите това, вие най-после ще знаете истината и ще бъдете свободен.

— Къде са книгите? — с дрезгав глас попита Нютон.

— Всички текстове са събрани в един том, който е в библиотеката на Тауър. Тамплиерите, затворени там, са донесли екземпляр на книгата и са го скрили под олтара на Свети Йоан в евангелисткия параклис, който сега е превърнат в библиотека. Решили са, че най-безопасното място за книгата е под носа на преследвачите им. И оттогава книгата е там.

— Но къде е сега? Олтарът е разрушен.

— Над мястото, където някога е бил олтарът. Ще я намерите в обикновено дървено сандъче на прозореца. Мнозина учени хора, живели в Тауър, са чели книгата на тамплиерите. Тайната на

съществуването ѝ е била предавана само на онези, които нямало да я вземат, защото са били образовани и преследвани заради религиозните си убеждения. Сър Томас Мор, Графа-магьосник, сър Уолтър Рейли и сър Франсис Бейкън са само неколцина от тях.

Не можех да повярвам на ушите си. Искаше ми се само госпожица Бартън да е там, да чуе думите на сержанта и да види изражението на неподправен интерес, изписано на лицето на Нютон. Щях да го посоча и да я попитам дали все още мисли, че чичо ѝ е добър англиканец, за какъвто го смята.

— Какво! Няма злато? — попитах аз и господарят ми ме погледна презрително.

— Не всички, които са знаели за книгата на тамплиерите, са се интересували от съдържанието се в нея съкровище — каза Роан. — Сър Джонас Мур знаеше за книгата, но не се интересуваше от истината, а само от злато. Намерил е колкото злато е имало в сандъчето при книгата, и е мислел, че има много повече.

— А кръстът на Свети Андрей? И Орион Ловеца?

Сержант Роан изглеждаше озадачен и пак отпи от шишето.

— Тези неща не са ли били важни за тамплиерите? — попита Нютон, имайки предвид кръста, който му беше показал господин Пийпс.

— Само когато погребват някой от тях. Кръстосват диагонално ръцете им над тялото — отвърна Роан.

— Това е обичайна практика — отбелязах аз.

— Да, сега, но не и когато е бил създаден Ордена на тамплиерите — настоя сержантът. — А що се отнася до Орион, на гръцки името му означава и връх или планина.

— Oros — рече Нютон. — Не се сетих за това. Да, разбира се. На няколко пъти по време на разследването бях сляп като Орион^[12]. Едва сега мракът се разсея и видях нещата на светлината.

— Онези, върху които Духът на живота се спусне, ще бъдат обвързани със силата, ще бъдат спасени и ще станат свършени и достойни да се извисят към голямата светлина.

— От кое евангелие е това? — попита Нютон.

— Тайната книга на Йоан. Светлината е не Сина, а Всемогъщият Бог Отец.

— Амин — прошепна Нютон и кимна.

— Близко до хълма с Храма в Ерусалим има мохамеданска джамия. Построена е върху скалата, на която Аврам е подготвил Исак за жертвоприношение. Там е мястото, откъдето техният пророк се е възнесъл на небето. Не съм го виждал, но чух, че има надпис, който гласи: „О вие, учени хора, не преминавайте границите на религията си и говорете само истината за Бога. Месията Исус, синът на Мария, е само Божи апостол. Той даде дума на Мария и от него излезе Дух. Затова вярвайте в Бога Отец и неговите апостоли и не казвайте Три, защото Господ е единственият бог и е далеч от величието Му да има син.“

— Амин — отново измърмори Нютон. За миг изглеждаше потресен, а после каза: — Когато дойдох в Тауър, не мислех, че очите ми ще се отворят тъй широко, сержант. През целия си живот съм се стремил да видя Божията светлина. Мислех, че никой не вижда истината по-ясно от мен. Но може би е уместно, че именно човек като вас ще ми разкрие повече за Него. Господ, който най-добре познава човешките възможности, крие загадките си от мъдрите и разсъдливите на този свят и ги разкрива на невръстни деца. Умните хора често са прекалено завладяни от въображението си и твърде оплетени в смисъла на живота.

— Прочетете книгата — подкани го сержантът — и ще научите повече.

В понеделник Нютон отиде в Уайтхол да моли лордовете от Върховния съд да пощадят живота на сержант Роан. Те обаче не бяха предразположени да проявят снисходителност, въпреки красноречивите му молби, и на определения ден Роан и Валие тръгнаха към своята смърт, макар и не дотам заслужена. Тълпите крещяха одобрително по целия път до Тайбърн. Нютон и аз не присъствахме на екзекуцията на двамата престъпници. Господин Алингам, дърводелецът и гробарят на Тауър, отиде и каза, че палачът бил много пиан и се опитал да сложи въжето на шията на свещеника, който ги придружил до смъртта им. Това несъмнено се е сторило забавно на еретично настроените протестанти.

Никой не е умирал тъй неоплакан, защото всички бяха на мнение, че двамата са замесени в заговора за убийството на краля, предсказан от Нострадамус в памфлета, който Тайтърс Оутс ни беше дал. След като Роан и Валие умряха, главите им бяха набучени на

колове и забити в северния край на Уестминстър Хол за задоволство на населението.

Нютон прекара утрото на екзекуцията затворен с апокрифните евангелията, които намери в библиотеката на Тауър по указанията на сержант Роан. Книгата на тамплиерите беше в забележително добро състояние и аз се запитах дали не е фалшификат, каквито се оказваха много от предполагаемите Христови реликви и тези на светците. Сборникът от старинни ръкописи беше подвързан в кожа. Отпред имаше изящно изображение на съзвездие Орион — същото като на кръста, който господин Пийпс ни беше показал, и се състоеше от красиво изписани на латински страници.

Попитах Нютон дали еретичните евангелия отговарят на очакванията му.

— Разкрити са много неща за истинската същност на Исус, първите юдейски секти и вечния конфликт между светлината и мрака. Ясно ми е, че ни е забранено да се кланяме на двама богове, но ни е позволено да почитаме един Бог и един Господ, защото един Бог е сътворил всичко и един Господ е изкупил греховете ни с кръвта си. Не трябва да се молим на два бога, а само на един в името на Господ, за да не нарушим първата Божия заповед. Христос не е бил Божи син, нито обикновен човек, а превъплъщение на всемогъщата сила на Бог. Той е бил Божи ангел, който се е явил на Аврам, Иаков и Мойсей, и е управлявал Юдея в дните на Съдиите. Следователно, виждаме, че най-важният аспект на Христос е пророчеството, а не връзката му с Бог. Освен почит и уважение към Ной, нищо повече не може да се добави. — Той се усмихна. — Накратко, изпитвам утехата, че оставям философията по-малко зловредна, отколкото когато я открих.

След това Нютон отбягваше темата за евангелията на тамплиерите и аз скоро престанах да я споменавам пред него.

Книгата на тамплиерите все още се намира в параклиса и вероятно ще даде на някои хора отговорите, които търсят. Аз не ги намерих поради простата причина, че не прочетох текстовете. Какво биха ми казали една втора Библия или Коран? Само че първите са грешели. Всяка секта противоречи на другата и затова рядко някоя не е проливала кръв.

Всички създадени от човека религии грешат, защото твърдят, че разбират Божиите дела. Не ми е ясно как някой може да се надява, че ще

разбере Бог, когато повечето от нас не успяват да се разбират взаимно. Какъв шанс има мъжът да опознае Божието съзнание, щом като не може да проумее мислите на жената?

Нютон рядко споменаваеше госпожица Бартън. Никога повече не бях поканен в дома му, когато тя беше там. Не говорехме за нея. Това показваше, че в думите на Тайтърс Оутс се съдържаеше истина.

Има известна несигурност по въпроса кога точно госпожица Бартън публично е станала любовница на лорд Халифакс, Първия лорд в Съвета на Държавната хазна. Нямаше съмнение обаче, че в началото на новото столетие племенницата на Нютон, която вече се наричаше госпожа Бартън, и лорд Халифакс, открито живееха в дома му в Буши Парк, въпреки че той имаше съпруга. След смъртта на Нийл лорд Халифакс направи Нютон Главен майстор на Монетния двор. През 1705 година кралица Ана даде рицарско звание на Нютон в същия ден заедно с брата на лорд Халифакс. Честта му беше оказана не заради научните му постижения, нито заради службата му в Монетния двор, а заради политическите услуги за лорд Халифакс в Парламента. През 1701 година Нютон бе станал член на Парламента и поддръжник на Халифакс в Камарата на общините. Естествено, спомних си думите на Тайтърс Оутс, че не флуксиите и земното притегляне, а хубавата племенница е спомогнала за кариерата на Нютон, който е изтъргувал добродетелта ѝ в своя изгода.

Другото безспорно нещо беше, че лорд Халифакс написа завещание и остави на госпожа Бартън къщата и двадесет и няколко хиляди фунта. Той почина през 1715 година от възпаление на белите дробове. Влиятелните му роднини оспориха завещанието и къщата и парите останаха в семейство Монтагю. Едва тогава госпожица Бартън се омъжи за господин Кондит.

Оттогава изминаха тридесет години.

Нютон почина на преклонна възраст. Братът на лорд Халифакс също. Той обичаше Ной. Библейският Ной сигурно щеше да му намери място в ковчега си.

Бях поканен на погребението на Нютон и макар че не се чувствах добре, реших да отида, защото много му се възхищавах, както и всички, които имаха неограничен чест да го познават.

Мнозина учени и знатни люде дойдоха в Абатството, за да видят Нютон, изложен за поклонение, във вечерта на погребението му.

Присъстваха почти всички членове на Кралското дружество. Докато камбаната на Уестминстър биеше за Нютон — девет пъти, защото е от мъжки пол, и после още осемдесет и четири пъти за броя на годините му, госпожа Кондит (бившата госпожица Бартън) подари на всеки гост възпоменателен пръстен, а прислужница раздаде клонки розмарин за спомен и за да разсеят миризмата на смърт, която въпреки усилията на балсаматора, започваше да става осезаема.

Тя ме видя и поруменя, но успя да запази спокойствие.

— Полковник Елис, учудена съм, че сте влезли в църква.

Това беше всичко, което ми каза.

Беше изключително болезнено да я видя отново на погребението на Нютон. Госпожа Кондит беше красива, както я помнех, и макар че беше в траур, вниманието ми бе приковано в нея. Черното много ѝ отиваше и подчертаваше естествения цвят на кожата ѝ, така както абаносът или черният кехлибар подхождат на златото.

Разбира се, все още бях влюбен в нея. Дори след толкова много години. Бях се оженил, след като напуснах работата си при Нютон и бях произведен в офицерски чин, но съпругата ми почина от малария преди десет години. Не се натъжих много, като разбрах, че госпожица Бартън се е омъжила за господин Кондит, който беше член на Парламента. Може би е искала единствено високо обществено положение. В такъв случай погребението на чичо ѝ сигурно много я бе удовлетворило. Шестте членове на Кралското дружество, които пренесоха ковчега на Нютон от зала „Ерусалим“ надолу до осветения със свещи неф^[13] на Абатството — председателят на Камарата на лордовете, херцозите Монтроуз и Роксбърг и графовете Пемброук, Съсекс и Макълсфийлд, бяха най-знатните люде в кралството. Епископът на Рочестър, придружен от помощниците си и от хористите, извърши опелото, а опечалените бяха водени от Рицаря на Бат. Дойдоха много повече хора от поканените. По мои изчисления на погребението на Нютон присъстваха триста души.

Проповедта беше хубава — за безкрайната светлина. Имаше толкова много свещи, които блестяха с такова победоносно величие над главата ми, че обстановката ми напомни за абсолютните възможности на самата безкрайност. И докато седях там, мислите ми се върнаха към разговора ми с доктор Кларк. Запитах се какво удоволствие може да изпитва Господ от това, че сме вярващи, въпреки

здравия си разум? Имаше ли смисъл да Му кажа, че съм убеден в нещо, в което никой трезвомислещ човек не вярва? Това не превръщаше ли в лъжа религията? Колкото повече мислех за Нютон, толкова по-добре разбирах дилемата му. Религията изискваше от него да вярва не в истината, а в онова, което се явява пред очите му. Умът му беше твърде велик, за да греши. Най-големият враг на вероизповеданието му беше неговата гениалност. Как беше възможно той, чийто живот бе посветен на разбирането, да се подчини на онова, което го характеризираше?

Вероятно алхимията представляваше най-уместната метафора за вярата на Нютон в Бога. Струва ми се, че религията му приличаше на частицата метал, останала в шлаката, по-чистата или металната част на минерала, която пада на дъното на тигела или пещта и така се отделя от останалата материя. Частицата се скрива и тайната е в ръцете само на посветените. Това беше мъдрост, все още не осенена от откровение. Всички други религии са здрав разум, изопачен от суеверие.

В това ли вярвах? Бих искал да вярвам в нещо.

Опелото приключи и върху гроба на Нютон положиха черна плоча, която се намираше само на няколко крачки от гробовете на английските крале и кралици. Опечалените се разотидоха. Отправих се към „Ад“, пивница близо до входа на Уестминстър Хол, Ексчекър Корт, и там отново размишлявах върху нещата.

Аз съм на петдесет години. Не ми остава много да живея. Понякога усещам как сърцето ми блъска в гърба. Това вероятно е признак за тленността ми. Скоро ще знам всички отговори, ако все още ги има на този свят. Въпреки всичко, мисля, че сър Исак Нютон ни даде отговорите на най-важните въпроси.

---

[1] Превод Костадин Боянов. — Б.пр. ↑

[2] Еретично учение, основано от италианския богослов Социни (1525–1562), което не признава Светата трица и божествения произход на Исус. — Б.пр. ↑

[3] Кристиан Хюйгенс (1629–1695) — нидерландски учен, който създава вълнова теория на светлината, формулира законите за люлеене на физическото махало, усъвършенства телескопа, конструира окуляри и открива 1655 спътника на Титан и пръстена на Сатурн. — Б.пр. ↑

[4] Реката на забравата Лета в античната митология. — Б.ред. ↑

- [5] Бог е моята светлина и спасение (англ.). — Б.пр. ↑
- [6] Така, така (фр.). — Б.ред. ↑
- [7] Тайно (фр.). — Б.ред. ↑
- [8] Великият френски комитет (фр.). — Б.пр. ↑
- [9] Безчувствен звяр (фр.). — Б.ред. ↑
- [10] Работата взе добър обрат (фр.) — Б.ред. ↑
- [11] Книга на пророк Даниила, 5:25–28. — Б.ред. ↑
- [12] Според мита бащата на похитената от Орион Метропа — хийоският цар Енопион, го ослепил, но по-късно Хелиос чрез лъч му възвърнал зрението. — Б.ред. ↑
- [13] Главният кораб на църква. — Б.ред. ↑

БЕЛЕЖКИ НА АВТОРА

Наред с останалите си велики открития Исак Нютон дава определение на съвременното схващане за масата, което е изключително важно за развитието на модерната космология. Съдържайки знания само за движението на звездите, законите на Нютон дадоха възможност на учените да стигнат до извода за разпространението на материята в галактиката, от която между осемдесет и деветдесет процента е разпиляна отвъд спиралния диск и не се намира във формата на видими звезди и газ. Съвременната наука знае само че този вид материя не излъчва и не отразява светлината и затова е наречена „тъмна материя“.

Освен това читателят може би също ще иска да знае, че най-великият английски учен наистина е работил в Кралския монетен двор. През 1696, след двадесет и пет години забележителна академична дейност, Лукасия професор по математика в Кембриджкия университет, по-известен днес като авторът на „Математически принципи на натурфилософията“ и „Оптика“, е приел малко повече от относително добре платената синекурна длъжност на Пазител на Кралския монетен двор, който в периода на Голямата финансова реформа се е помещавал в Лондонската крепост Тауър. Четири години по-късно той става Главен майстор на монетния двор и остава на този пост до смъртта си през 1727 година.

През 1696 година Нютон се залавя с новите си задачи с обичайното си усърдие и възискателност, преследва фалшификатори на монети, взима показания от свидетели, тъй като е мирови съдия в седем графства на кралството, поддържа мрежа от информатори и изпраща на бесилката много мъже и жени. Лондонският подземен свят не познава по-усърден и непоковарен следовател и криминалните елементи скоро започват да изпитват към него неистов страх и омраза. Много неща са известни за работата на Исак Нютон в Монетния двор. Но какво знаем за Кристофър Елис, разказвачът на историята в романа?

Според Държавните архиви 362 (1696) в Публичния регистър в Кю, Лондон, на 26 август Върховният съд — централният правителствен орган в отсъствието на крал Уилям III Орански, който воювал с Франция, решава, че на доктор Нютон му е необходим помощник след загадъчното изчезване на предишния му служител Джордж Мейси. Нютон избира някой си Кристофър Елис, по-малкия брат на Чарлс Елис, който преди назначаването си за Главен инспектор на Монетния двор бил заместник-секретар на Уилям Лаундс, постоянния секретар на Първия лорд-ковчежник на Хазната лорд Годолфин. (Годолфин напуска в последните дни на 1696 година и е заменен от министъра на финансите Чарлс Монтагю, бъдещия лорд Халифакс, покровителя на Нютон в Монетния двор. Назначението на Кристофър Елис е одобрено от Съвета, отговарящ за държавната хазна на 17 ноември (Архив на Хазната, 310, 325 (1693–1696), за да помага в „необикновената работа“ на доктор Нютон, да разкрива и преследва фалшификатори на монети, с годишна заплата шестдесет фунта стерлинги, която да започне да му се изплаща от септември. Освен тези факти обаче, малко други неща са известни за Кристофър Елис.

Интересът на Нютон към алхимията, както и неговите разколнически, да не кажа богохулствени ариански възгледи, които ярко го противопоставят на управляващата религиозна ортодоксалност по онова време, поддържаща Триединството, също не е измислица. Всеки, който иска да научи повече по този въпрос, може да прочете биографията на Нютон от Ричард Уестфол, написана за магистърската му степен, както направих аз. Всички грешки в романа са мои.

Много съм задължен на Нийл Агаруол от Харвардския университет, който ми помогна с шифъра.

Филип Кер, 29 ноември 2001

Издание:

Филип Кер. Пазителят на монетния двор

Американска, първо издание

ИК „БАРД“, София

Редактор Саша Попова

Художествено оформление на корица „Megachrom“, Петър Христов

ISBN 954-585-651-3

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.